RENÉ
BARJAVEL

CATACLISMUL

Colecția
SF

RENÉ BARJAVEL

CATACLISMUL

EDITOR: PETRE ISPAS

ISBN 973 – 584 – 034 – 0
Pentru această versiune toate drepturile rezervate
EDITURII „FORUM“ – BUCUREŞTI

RENÉ BARJAVEL

CATACLISMUL

Traducere de:
MĂRGĂRITA VAVI PETRESCU

Editura „FORUM" s.r.l.
Bucureşti, 1997
Str. Ion Câmpineanu nr. 20
Sector 1, Cod 70709

Coperta: TUDOR ISPAS

RENÉ BARJAVEL
„RAVAGE"
EDITIONS DENOËL
9, rue du Cherche-Midi
75006 – PARIS – FRANCE

În amintirea bunicilor mei
ţărani

PARTEA ÎNTÂI

TIMPURI NOI

„Zgârie-norii voştri? Sunt nişte rahitici!“
(din interviul acordat de Le Corbusier ziariştilor new-yorkezi.)

François Deschamps suspină satisfăcut şi-şi întinse picioarele lungi sub masă.

Pentru a străbate cele două sute de kilometri care-l despărţeau de Marsilia, se târâse mai mult de o oră pe un drum secundar şi îndurase arşiţa soarelui într-un vagon metalic din garnitura unui tren antideluvian. Acum, savura răcoarea unui bar din gara Saint-Charles. În lungul zidurilor, în spatele unor pereţi transparenţi, curgeau perdele de apă întunecată şi rece ca ghiaţa. Ventilatoare corpusculare făceau să pătrundă în sală când arome de mentă, când de lămâie. La ferestre, draperii de unde filtrante reţineau o parte din lumina zilei. În penumbră, consumatorii vorbeau puţin, cu glasuri scăzute, moleşiţi de tihna pe care, un cuvânt rostit prea tare, ar fi putut-o tulbura.

Pe plafon, o tabelă luminoasă indica, în nuanţe discrete, orele de plecare. Spre Paris, din cinci în cinci minute se puneau în mişcare automotoare. François ştia că-i trebuia doar o oră şi ceva pentru a ajunge în capitală. Avea timp destul. În faţa lui, casieriţa, cu ochii întredeschişi, îşi urmărea un vis.

Pe fiecare masă, un robinet, un cadran asemănător cu cel al telefoanelor automate de odinioară, o deschidere îngustă pentru monede, un distribuitor de pahare din plastic şi un orificiu pneumatic care le absorbea după utilizare, înlocuiau chelnerii de pe vremuri. Nimeni nu tulbura tihna consumatorilor şi nu-şi vâra degetele în paharul lor.

Totuşi, pentru ca aceste cafenele să nu capete aerul unor case părăsite, pentru a le menţine un suflet, patronii păstraseră casieriţele. Cocoţate lângă contoarele lor înalte, nu încasau nimic. Nu vorbeau. Nu mişcau. N-aveau nimic de făcut. Erau doar prezente şi se îngrăşau. Cea la care se uita François Deschamps era blondă şi rozioară. Avea trăsăturile relaxate şi acea vârstă nedefinită a femeilor cărora plăcerile amorului le menţin vreme îndelungată în jur de treizeci de ani. Aproape că adormise surâzând. Dintr-un vas decorativ din aramă, aşezat pe contuar, se ridica o plantă verde împodobită cu o fundă de un roşu stins. Frunzele lucitoare încadrau cu propria lor încremenire imobilitatea chipului femeii. Deasupra, la capătul unui fir, se legăna imperceptibil cadranul unui orologiu perpetuu. Cifrele lui luminoase aruncau un reflex verzui peste părul ei şi reaminteau călătorilor distraţi că această zi de 3 iunie 2052 se apropia de şapte seara şi că luna urma să intre într-un alt pătrar.

François Deschamps simţea că-l va fura şi pe el somnul, dacă va continua să se uite la dama blondă. Căscă, îşi petrecu degetele răşchirate prin părul negru tuns perie, se ridică, îşi luă valiza şi ieşi.

În uşă, căldura îl izbi violent.

Un automotor cu suspensie pe aer intră lent în gară şi se opri în dreptul panoului care indica direcţia: Lyon-Paris. Forma lui elansată amintea de submarinele de altădată.

François găsi un loc liber în partea din faţă a vehiculului. Aparate de condiţionare întreţineau în vagon o temperatură plăcută.

Prin peretele transparent, călătorii, instalaţi în fotolii, priveau mulţumiţi la cei care coborâseră şi se îndreptau grăbiţi spre ieşire, spre baruri, spre chioşcurile de ziare, zoriţi de căldura copleşitoare de sub acoperişul gării.

În surdină, se făcu auzită o sirenă, elicele din faţă şi din spate se puseră în mişcare în acelaşi timp, automotorul se desprinse de la peron şi în trei secunde se şi afla în afara gării.

François cumpărase din Marsilia ziarele de seară, bere într-un înveliş refrigerator şi un roman poliţist.

La ghişeu, primise o dată cu biletul o broşură luxos imprimată. Compania Eurasiatică de Transporturi îşi sărbătorea a treizecea aniversare de la cele „Trei zile glorioase ale înlocuirii" .

În vârstă de douăzeci şi doi de ani, François Deschamps nu apucase să trăiască febra acelor trei zile. Toate amănuntele le aflase la şcoală, unde profesorii predau o nouă Istorie, fără războaie şi revoluţii, ilustrată cu figuri de savanţi, jalonaţi de datele descoperirilor şi ale cuceririlor tehnice. Cele „trei zile glorioase" puteau fi considerate, pentru vremea aceea, ca fiind nişte evenimente cu totul ieşite din comun.

Într-o oarecare măsură, ele reprezentau înmormântarea epocii atomice, marcând momentul în care oamenii, suprasaturaţi de viteză, reveniseră spre un mod de viaţă mai uman. Îşi dăduseră seama, în cele din urmă, că nu era nici plăcut, nici util să faci înconjurul Terrei în douăzeci de minute, la cinci sute de kilometri altitudine şi, că era cu mult mai atrăgător şi chiar mai practic, să hoinărească mai aproape de pământ cu două sau trei mii de kilometri pe oră.

De asemeni, fuseseră părăsiţi dintr-un foc, cel puţin în ceea ce priveşte viaţa civilă, bolizii cu reacţie atomică, pentru a reveni la confortabilele avioane cu elice obişnuită. Fuseseră redescoperite, cu înduioşare, căile ferate, pe care încă mai circulau trenuri pe roţi şi cu propulsie fuzantă, încărcate cu minereuri sau cărbune.

Pentru a răspunde dorinţei populaţiei, au trebuit amenajate căile ferate, înlocuite şinele prin perne de aer glisante şi vagoanele pe roţi cu trenuri suspendate. Fiindcă, deşi se constatase că nu era deloc plăcut să te deplasezi cu viteză mare, deşi lumea striga că avea chef să urce în tren, ca odinioară bunicii, totuşi nu ar fi fost acceptabil să mergi cu o tărăboanţă gâfâită care s-ar fi târât pe burtă cu trei sute de kilometri pe oră.

Pe linia Nantes-Vladivostoc, planurile de înlocuire prevăzuseră, acolo unde era posibil, construirea căii aeriene deasupra amplasamentului vechii căi ferate, în scopul utilizării lucrărilor ei de artă.

Pe de altă parte, trebuia evitată o prea lungă întrerupere a traficului care ar fi perturbat viaţa celor două continente. Inginerii procedaseră din vreme la sudarea miilor de kilometri ai enormei grinzi, în interiorul căreia urmau să ruleze scripeţii suspensiei, asamblaseră componentele milioanelor de stâlpi care aveau s-o susţină, imaginaseră şi construiseră pentru fiecare tunel, fiecare viaduct mijloace speciale de prindere a grinzii conducătoare. Totul fusese transportat la faţa locului. Echipe de montori specialişti, încojurate de o semedenie de manipulanţi se antrenaseră timp de şase luni pentru a face mişcările necesare.

Când n-a mai lipsit nici un buton, când fiecare muncitor a ştiut cu exactitate care îi era contribuţia de furnică în giganticul ansamblu, căi speciale de garare au absorbit toate trenurile „pe roţi“ , pentru care aceasta fusese ultima călătorie.

În lungul imensei panglici care traversa Europa şi Asia, în aceeaşi secundă, mii de oameni începuseră munca.

Conduşi de o sumedenie de ingineri şi şefi de echipă, crispaţi asupra miilor de feluri de unelte huruitoare, ajutaţi de maşini gigantice care fărâmau stânci şi mestecau oţel, îmbărbătaţi de megafoanele care difuzau îndemnuri şi imnuri, luminaţi noaptea de reflectoare puternice ca lumina soarelui, învăluiţi în nori de vapori şi de praf, asurziţi de vacarm: bocănituri, cântece, ţârâituri, sforăieli, huruit de motoare, strigăte aruncate în douăzeci de limbi diferite de poporul adunat, muncitorii smulgeau, plantau, bulonau, sudau, reuşind să termine în trei zile construirea căii ferate suspendate, a noua minune a lumii, concepută să lege oraşele Nantes şi Marsilia cu Vladivostocul.

S-au băut în timpul acestui tur de forţă, în lungul traseului de la Atlantic la marea Japoniei, douăzeci de milioane de hectolitri de vin. O cincime a revenit muncitorilor, restul a alunecat pe gâtul specatorilor. Dar, despre acest amănunt, broşura nu pomenea nimic.

Miniştrii tuturor naţiunilor traversate au inaugurat linia călătorind cu o viteză de şase sute de kilometri pe oră, după care a fost reluat imediat traficul normal.

Acestea fuseseră cele trei zile glorioase ale începutului de secol al XXI-lea care, depăşind cincizeci de ani, părea să-şi merite pe deplin numele, ce i se atribuia adesea, de prim secol al Erei Raţiunii.

Deşi purtat cu o mare viteză, fără zdruncinături, fără alt zgomot în afara vâjâitului elicei şi a frecării aerului de pereţii vagonului, totuşi François Deschamps nu se simţea deloc în largul lui. Având un temperament activ, îi plăcea să-şi pună muşchii în mişcare, să intervină peste tot ori de câte ori o putea face în mod util. Închis în acest bolid, se simţea redus la un rol ridicol de pasiv. De câte ori lua trenul sau avionul, încerca aceeaşi impresie de abdicare a unei părţi din voinţa şi puterea lui de bărbat. În jurul lui se dezvoltau forţe atât de considerabile, încât el se simţea mai curând prada decât stăpânul lor. Dacă vreun stâlp ceda, dacă grinda se prăbuşea, ce-ar fi putut face el, ce-ar fi putu face chiar inginerul care conducea maşina? Fără îndoială că nu încerca nici un pic de frică, ci doar sentimentul neplăcut al neputinţei.

Un soare imens, ciudat de aplatizat, se rostogolea la orizont cu o viteză nebună, sfâşiat de acoperişuri fierăstruite. O colină îl înghiţi, dar îşi făcu din nou apariţia pe jumătate mistuit de un defileu, apoi se izbi de un coş şi se scufundă. Însângerarea asfinţitului năvăli în interiorul vehiculului. Acesta era construit dintr-o singură piesă din plastic modelată sub presiune. Era un material care înlocuise aproape peste tot sticla, lemnul, oţelul şi cimentul. Transparent, oferea călătorilor tot cerul şi pământul. Dur şi suplu, reducea la minimum riscul de accidente.

Doar cu câteva luni mai înainte făcuse dovada calităţilor sale. Între Paris şi Berlin, la o curbă, un vagon s-a desprins, s-a izbit de o uzină, a prăvălit cinci ziduri, a făcut un salt şi s-a oprit cu botul în aer pe un acoperiş.

Călătorii scoşi din interior nu mai aveau nici un oscior întreg. Cei câţiva care au scăpat cu viaţă şi-au pus oase din plastic. Dar vagonul nu a suferit nici o sminteală, nici o deformare, ceea ce demonstra calitatea excelentă a fabricaţiei. Nu era vina companiei dacă conţinutul se dovedise mai puţin rezistent decât containerul.

François despături ziarul. Toate titlurile urlau:

RĂZBOIUL DINTRE CELE DOUĂ AMERICI

Sud-americanii vor trece oare la ofensivă?

RIO DE JANEIRO (de la corespondentul nostru particular). – Împăratul negru Robinson, suveranul Americii de Sud, a efectuat o vizită în circuit prin toate statele sale. În ciuda discreţiei oficialităţilor, putem afirma că Împăratul negru, pe parcursul acestor călătorii, a inspectat bazele de lansare a unei ofensive destinată să pună capăt „războiului mocnit“ dintre ţara sa şi America de Nord.

Nu se ştie în ce mod se va declanşa această ofensivă, dar, din surse, în general bine informate, aflăm că Împăratul Robinson a declarat la întoarcerea lui: „Lumea va fi cuprinsă de teroare“.

N.D.L.R. – Corespondentul nostru la Washington ne informează că în capitală se manifestă un scepticism general cu privire la pretinsa ofensivă neagră. Ţara se bazează pe mijloacele ei formidabile de apărare. Şeful statelor din nord a plecat să-şi petreacă week-endul la proprietatea sa din Alaska.

Sub articol, o grămadă dezordonată de linii şi de puncte multicolore păreau să provoace ochiul cititorului. François Deschamps scoase din buzunar mica lupă cu focar dublu pe care ziarele o ofereau cititorilor cu ocazia amintitei sărbători şi o îndreptă asupra acelui joc distractiv.

În faţa ochilor, prinse contur în relief Împăratul negru, drapat într-o tunică ţesută cu fir de aur roşu, purtând pe cap o coroană bătută în rubine.

Tânărul îşi retrase lupa şi Împăratul negru se mistui în neant.

François întoarse pagina ziarului. Un nou articol îi atrase atenţia:

PROFESORUL PORTIN EXPLICĂ PERTURBAŢIILE DIN SISTEMUL DE ELECTRICITATE

PARIS. – Eminentul Preşedinte al Academiei de Ştiinţe, domnul profesor Portin, a prezentat recent o comunicare în faţa doctei adunări asupra rezultatului lucrărilor sale privind cauzele tulburărilor din reţeaua de electricitate, manifestate iarna trecută, mai exact pe 23 decembrie 2051 şi pe 7 ianuarie 2052.

Toată lumea îşi aminteşte că, în acele două zile, prima dată la ora 21,30, tensiunea curentului electric, indiferent de modalitatea în care era el produs, a căzut pe toată suprafaţa globului timp de aproape zece minute. Această cădere, abia sesizabilă în Franţa, a fost resimţită în mod deosebit la nivelul ecuatorului.

Dl. profesor Potrin a declarat eminenţilor săi colegi că, după şase luni de cercetări, confruntate cu studii asemănătoare efectuate în toate punctele de pe glob asupra aceluiaşi subiect, a ajuns la următoarea concluzie: această criză de electricitate, care pare a fi o veritabilă alterare, din fericire momentană, a echilibrului interior dintre atomi, se datorează unei recrudescenţe a petelor solare. Petele solare, a adăugat distinsul savant, reprezintă în egală măsură cauza creşterii considerabile a temperaturii de care suferă globul de mai mulţi ani şi a valului de căldură ieşit din comun care s-a abătut în lumea întreagă încă din luna aprilie...

Noaptea stinsese în apus ultimele licăriri. François scoase din speteaza fotoliului său lectorul electric şi-şi fixă casca. Compania eurasiatică de transporturi instalase un astfel de aparat pe fiecare loc pentru a permite călătorilor să citească în timpul nopţii fără a-şi deranja vecinii, dornici, poate, să voiajeze în obscuritate.

O placă extensibilă, pe care oricine putea s-o mărească sau s-o micşoreze după formatul cărţii sale, se aplica pe pagină, iar în receptor o voce citea textul imprimat. Această voce nu numai că citea Goethe, Dante, Mistral sau Céline cu accentul de origine, dar relua la început de fiecare pagină traducerea textului indiferent de limbă, dacă acest lucru era dorit. Placa poseda un registru larg de tonuri, devenea doctorală pentru lucrările de filozofie, exactă pentru matematică, tandră pentru romanele de dragoste, unsuroasă pentru reţetele culinare. Relatările luptelor erau citite cu un glas de colonel şi cu un viers de zână – basmele pentru copii. În dreptul ultimului cuvânt de pe ultimul rând, vocea tuşea discret pentru a anunţa că era momentul să se întoarcă pagina.

Acest aparat ar fi părut miraculos unui călător din secolul XX, rătăcit în acest vehicul al secolului XXI. Totuşi funcţionarea lui era foarte simplă. Placa, sensibilă la cerneala de tipografie, era conectată la un minuscul post emiţător de televiziune instalat în speteaza fiecărui fotoliu. Acest post transmitea imaginea paginii la centrul de lectură al companiei de transporturi, instalat într-un cartier mărginaş al Vienei. Compartimente izolate fonic divizau imobilul centralei în zeci de mii de cabine minuscule. În aceste cabine, în faţa a zeci de mii de ecrane asemănătoare erau închişi zeci de mii de lectori – femei şi bărbaţi de toate vârstele şi de toate naţionalităţile. Angajaţii poligloţi triau mesajele recepţionate, le branşau pe limbi în aparate de unde, erau apoi distribuite pe genuri literare. Nu era nevoie de mai mult de câteva secunde ca imaginea paginii să ajungă la lectorul competent, iar acesta purcedea imediat la citirea textului cu intonaţia în care era specializat. Unul lăcrima timp de opt ore asupra unei opere sentimentale, alta zâmbea o zi întreagă în singurătatea ei pentru a citi cu graţie sfaturi de menţinere a frumuseţii.

De fapt, nu era vorba decât de o perfectă – deşi banală - instalaţie de telelectură, cum existau încă vreo zece în Europa la îndemâna bătrânilor cărora le slăbise vederea, a orbilor, a persoanelor singure, dornice să-şi ofere compania unei cărţi şi în acelaşi timp a unei voci omeneşti.

François Deschamps aplică placa pe romanul lui poliţist şi răsuci sub receptor un buton minuscul care punea aparatul în funcţiune. Un glas dramatic murmură la urechea lui:

„Capitolul întâi. – Inspectorul Walter izbi uşa cu o lovitură de umăr şi se opri stupefiat: de un cârlig din plafon, spânzura, cu bărbia ridicată de funie, cadavrul intact al lui Lecourtois, pe care-l descoperise în ajun, decapitat..."

Tânărul renunţă să mai afle dezlegarea misterului. Îşi scoase casca şi adormi.

Trenul intră în gara Lyon-Perrache.

==========

Studiourile postului de Radio 300 erau instalate la etajul 96 din Oraşul Radios – unul dintre cele patru Oraşe Înalte construite de Cornemusier pentru descongestionarea Parisului. Oraşul Radios se ridica pe locul fostului cartier Haut-Vaugirard, Oraşul Roşu în locul parcului Bois de Boulognes, Oraşul de Azur unde fusese odinioară Bois de Vincennes, iar Oraşul de Aur pe Butte-Montmartre.

Din clădirile de altădată, nu se mai păstrase aici decât biserica Sacré-Coeur, monument remarcabil pentru arhitectura începutului de secol XX, capodoperă de originalitate şi de bun gust. Ridicată cu delicateţe şi respect de pe locul ei, fusese transportată în întregime într-un colţişor de pe terasa unui zgârie-nori. Cocoţată pe marginea abisului, domina întreaga capitală de la o înălţime de peste un kilometru şi jumătate. Avioanele zumzăiau în jurul turlelor sale şi aterizau la picioarele ei. Prima şi ultima rază de soare îi poleiau pietrele cenuşii. Adesea, norii îi estompau contururile, o despărţeau de pământ, izolând-o în înaltul cerului, adevărata ei patrie. Cu cât ceţurile o tăinuiau mai adânc, cu atât părea mai frumoasă.

Câţiva erudiţi, îndrăgostiţi de vechiul Paris, se consacraseră studierii vestigiilor din dispărutul Montmartre, făcându-ne cunoscut nouă, celor de azi, ce însemnase cândva acest ciudat cartier al capitalei. Chiar pe locul unde mai târziu se lansase spre zenit masa aurită a Oraşului Înalt, o îngrămădire de cocioabe găzduise pe vremuri o populaţie deosebit de pitorească.

Acest cartier murdar, insalubru, suprapopulat, se nimerise să fie, paradoxal, „mediul artistic“ prin excelenţă al Occidentului.

Tineri din Valladolid, München, Genova sau Saviny-sur-Braye, care simţeau trezindu-se în ei pasiunea pentru Artele Frumoase, ştiau că exista doar un singur oraş pe lume şi în acest oraş un singur cartier – Montmartre – unde ar fi avut ceva posibilităti să-şi vadă talentul înflorind.

Toţi alergau aici, îşi sacrificau respectabilitatea, confortul, dragostea, pentru argilă şi culoare. Îşi duceau zilele prin ateliere, prin felurite şoproane sau poduri, ale căror geamuri sparte ţineau loc de perete, iar alteori de plafoane. În jurul lor se îngrămădeau tablouri neterminate, pânze sfâşiate, tuburi scâlciate de vopsele, hârtii mototolite, zdrenţe şi o groază de resturi. Aceşti nefericiţi artişti nu se smulgeau din harababura şi murdăria locuinţei lor decât pentru a se aduna prin cârciumi. Foamea, alcoolul, întreţineau în ei delirul artistic. În cafenele, pe ulicioare abrupte, unde domnea o mizerie medievală, se frecau de răufăcători sau de femei cu moravuri uşoare care formau cealaltă jumătate a locuitorilor din Montmartre. Grăunţe amestecate între gunoaie, cei mai mulţi dintre ei putrezeau, dar câte unii reuşeau să sublimeze din mediul infestat o idee fabuloasă care înflorea în capodopere culese de colecţionari cu câte o foaie din carnetele lor de cec.

Acest vechi cartier a fost ras. Un popor de arhitecţi şi de muncitori a înălţat pe locul lui Oraşul de Aur. În acelaşi timp, un guvern susţinător al artelor şi ordinei a elaborat un statut în favoarea artiştilor atâta amar de vreme lăsaţi în voia soartei.

Lor le-a fost rezervat etajul superior din Oraşul de Aur, li s-au pus la dispoziţie apartamente dotate cu un confort de ultimă oră. Pentru a se putea instala aici, pentru a primi din belşug pânze, culori, lut, era suficient să susţină un examen în faţa unui juriu compus din artişti consacraţi ai diferitelor academii europene.

Cei care reuşeau la examen se mutau în Oraşul de Aur şi primeau pe o durată de şase ani o rentă confortabilă. Artiştii, scăpaţi de grijile zilei de mâine, se puteau bucura, în cele din urmă, de liniştea spirituală indispensabilă unei munci serioase.

Mânuiau pensula sau dalta cu o mână fermă, aveau posibilitatea să-i recunoască pe adevăraţii maeştri şi, renunţând la căutări inutile, nu mai puneau la îndoială sănătoasele tradiţii academice.

Pictorii părăseau Oraşul de Aur după ce susţineau un ultim examen şi obţineau dreptul de a-şi înscrie titlurile pe o placă bătută pe uşa lor:

„Fost intern în Oraşul de Aur. Diplomă guvernamentală.“

Guvernele europene, pe lângă faptul că au organizat în comun această instituţie pariziană, s-au preocupat şi de o intensă propagandă în favoarea artelor în rândul populaţiei. Pictorii diplomaţi, care se stabileau într-un cartier burghez, muncitoresc sau comercial, vedeau cum erau asaltaţi de clientelă. Nu exista nici o familie care să nu-şi dorească în sufragerie câteva naturi moarte, un peisaj marin deasupra patului şi portretul ultimului născut între cele două ferestre din salon. Pentru evitarea speculei, corporaţiile de pictori fixau preţul de vânzare a tablourilor după dimensiunile lor.

Noile capodopere nu se mai aflau ferecate stupid prin muzee, departe de privirile mulţimii. Arta devenise populară. Un tablou, care purta girul guvernului, nu costa mai scump decât un rând de cearşafuri.

Pictorii fără diplomă îşi păstrau dreptul de a picta, dar nu şi pe cel de a vinde. Unii mai riscau, dar corporaţia îi urmărea pentru exercitarea ilegală a profesiunii.

Ultimii patru disidenţi, condamnaţi să moară de foame, mai locuiau în Montparnasse.

Oraşul Radios domina, masiv şi alb, acest cartier. La ultimul etaj, se aflau toate posturile de emisie ale capitalei.

Domnul Pierre-Jacques Seita a profitat de ocazie pentru a-şi boteza postul său „Radio 300" , fiindcă domina de la trei sute de metri acoperişurile Parisului. Gurile rele pretindeau că „300" reprezenta numărul milioanelor aduse de acest post proprietarului său. Întreaga lume îi recepţiona emisiunile de televiziune în relief şi în culori naturale, iar bugetul alocat publicităţii atingea sume atât de mari, încât clevetirile răuvoitorilor erau cu mult sub cotele realităţii.

Pierre-Jacques îl numise pe fiul său, Jerôme, director artistic al postului de Radio 300. Jerôme dispunea de un apartament lângă studio şi de un aerodrom personal pe acoperişul Oraşului Radios.

În seara aceea, singur în biroul lui particular, asista la repetiţia de gală pregătită de post pentru lansarea unei noi vedete.

Ecranul ocupa întreaga suprafaţă a unui perete al biroului. Trebuia să înceapă a doua parte a spectacolului. Peretele deveni translucid, transparent, aerian şi dispăru. O aromă de fân proaspăt cosit invadă încăperea. Perspectiva unei grădini franţuzeşti se desfăşură până departe la orizont. Era parcul Versailles cu arhitectura lui seculară, ornamentat cu o sută douăzeci şi şapte de statui de câte doisprezece metri înălţime, recent instalate printre arborii tunşi şi pe alei. Aceste statui, datorate geniului maestrului Petitbois, întruchipau gloria ştiinţei. Turnate din plastic, tip cameleon, îşi schimbau culoarea după orele zilei sau din unghiul de sub care erau privite, armonizându-se perfect cu peisajul. Dacă apucai să le vezi, devenea absolut imposibil să mai suporţi reflexul pal al marmurei pe fondul verde al peluzelor sau albastru al ochiurilor de apă. Vechile statui fuseseră smulse din locurile lor, tehnica plasticului permiţând să se împingă foarte departe imitarea naturii, obiectul suprem al artei. Sculptorul nu se mai mărginea să reproducă forme exterioare. Dacă te apropiai de una dintre aceste capodopere, ochiul putea zări prin materialul translucid întregul schelet, sistemul sanguin şi nervos, intenstinele întortochiate. Cea mai frumoasă dintre aceste statui, de două ori mai înaltă decât celelalte, reprezenta Inteligenţa. Îşi deschidea larg braţele spre orizont, părând să dorească a-i strânge la sânul ei – cu o rază de un metru – pe toţi oamenii animaţi de ea. Un sistem de unde ultrascurte punea în funcţiune sistemul nervos şi tubul ei digestiv. Dacă vreo rândunică îi atingea în zbor farmecele planturoase, obrajii statuii se împurpurau. De două ori pe zi, un slujbaş, căţărat pe o scară, îndesa în gura-i gigantică douăzeci de kile de pâine, cincizeci de carne şi un hectolitru de vin roşu. Oricine putea urmări în interiorul acestei minuni de artă şi ştiinţă întregul proces digestiv de la esofag până la anus.

De cum se înnopta şi se închidea grădina, o echipă de paznici, prevăzuţi cu un hârdău şi furtunuri cu apă, procedau la curăţirea nevoilor şi spălarea dedesubtului Inteligenţei.

Jerôme Seita pocni din degete. Spectacolul începu. În freamătul orchestrei, din cer porniră să ningă enormi fulgi albi şi roz. Era o puzderie de îngeraşi cu aripi stufoase. Începură să danseze şi să zboare de ici colo printre boschete şi peluze. Din oglinda apei izvorâră dansatoare în rochiţe învolburate. O trupă de fauni în redingote se ivi de după soclul statuilor, alergând spre dansatoare, care o rupseră la fugă chicotind şi râzând.

În mijlocul acestui peisaj animat, pe aleea principală, înaintau, doi câte doi, mii de curteni cu peruci şi tot atâtea marchize pudrate, ţinându-se de degetul mic. Porniră să danseze graţios trei paşi de menuet, se opreau, se înclinau şi-şi reluau mişcările. În aer plutea un parfum de bergamote şi piele de Spania. La un acord hotărât al orchestrei, cuplurile se retraseră de fiecare parte a aleei.

Dinspre linia orizontului, se vedea sosind un car roman tras de treizeci şi şase de cai albi. Carul transporta o imensă perucă ce răspândea o lumină orbitoare. Marchizele îi aruncau din vârfurile degetelor roz bezele, iar marchizii cu spada trasă, ridicată spre cer, strigau: „Trăiască Regele Soare!"

În aceeaşi clipă însă, marchizii se treziră transformaţi în bătrânei pleşuvi, îmbrăcaţi în vestoane cenuşii. În mâna dreaptă înălţau în locul spadei o bucată de hârtie. Marchizele pieriseră. Bătrâneii, cu capul ţanţoş şi bărbuţa împungând înainte, scandau un cor vorbit:

Am venit să-l sprijinim
Să-l votăm şi să-l cinstim
Pe iubitul Preşedinte
Al Republicii părinte

Un miros de ţigară veche şi de naftalină îl înlocui pe cel de bergamotă.

Caii albi deveniră negri şi peruca-soare cedă locul unui imens joben. Carul înainta printre cele două rânduri de moşnegi, iar ţilindrul saluta, se înclina la dreapta, se înclina la stânga.

După alte câteva numere, nu mai puţin simbolice, care intenţionau să-l poarte pe spectator prin toate epocile geniului francez, reprezentaţia se termină printr-o retrospectivă a paradelor militare. În spatele Arcului de Triumf, pierdut în depărtări, se contura masiv Oraşul de Azur pe un cer de purpură. Soarele lumina artera Champs-Elisées pe care coborau trupe înveşmântate în toate uniformele armatei franceze. Îi puteai vedea pe războinicii mustăcioşi ai lui Vercingetorix, pe cruciaţi în armuri de fier, pe ostaşii din vechea gardă imperială a lui Napoleon, formaţiuni militare ai anului 1914 în pantaloni roşii şi, în cele din urmă, soldaţii armatei moderne, strălucind în soare şi purtând cu fală zale uşoare antiradiaţii şi caschete cu antene.

Fiecare eşalon defila în sunetul unui marş eroic, ieşea din perete în răpăiala tobelor şi se topea în invizibil, lăsând în urmă mirosul îmbătător al prafului de puşcă care plutea în mijlocul biroului.

Ultima formaţie, cam pe la jumătatea drumului, începu să se descotorosească de uniforme, cu gesturi perfect sincronizate. Ajunşi la câţiva metri, soldaţii nu mai aveau pe ei decât cascheta şi o frunză de viţă. Aceşti valoroşi apărători ai patriei se transformară brusc în nişte fete grozav de frumoase. Ele continuară să înainteze şi se defăşurară pe linie dreaptă. Iluzia prezenţei lor era atât de puternică, încât Seita întinse mâna să mângâie o coapsă atrăgătoare. Dar degetele lui nimeriră în gol.

Într-o formaţie perfectă, *the girls*[1] făcură stânga-mprejur şi îşi prezentară fesele pictate în culorile tricolorului.

---

[1] fetele (lb. engleză în text) – (n.t.)

Aceasta era apoteoza.

Televiziunea în relief şi culori naturale plimba astfel, în fiecare seară, prin toate căminele din lumea întreagă, câteva fete frumoase goale puşcă. Acest gen de spectacole grăbea creşterea adolescenţilor, favoriza relaţiile conjugale şi le prelungea pe cele ale octogenarilor.

Jerôme Seita se ridică şi făcu un semn. Culorile vii păliră, orizontul se apropie, se lipi de perete, unde se stinse. Suprafaţa mată a ecranului se materializă, în timp ce, fără zgomot, o draperie de catifea de un verde pal coborî din plafon.

Încăperea era în întregime tapisată cu aceeaşi catifea şi mobilată cu un birou masiv din plastic opac, de culoare acaju, trei fotolii şi o masă joasă. Pe masă, un buchet de trandafiri de un roşu întunecat se ivea dintr-un vas de Veneţia. Lumina se difuza din plafonul în întregime luminos. Peretele din stânga, din sticlă groasă, se deschidea asupra infinitului. Departe, jos, licăreau luminile Parisului. Din sfert în sfert de oră, un fulger dădea ocol metropolei: semnalul orar emis de Oraşul Roşu.

Jerôme Seita se aşeză în faţa biroului. Purta un costum dintr-o ţesătură de azot, uşoară ca gazul din care era extrasă. Evoluţia modei, care a dus încet, încet, în decursul secolelor la abandonarea ornamentelor inutile ale vestimentaţiei, părea să fi atins perfecţiunea în simplicitatea acesteia. Croiala veşmintelor feminine şi masculine se asemăna până la confundare. Nu se mai purtau vestoane, se terminase cu fustele, şireturile, bretelele, jartierele ridicole, corsetele, ciorapii fragili. De la tălpile din plastic ale pantofilor, suple şi durabile, până la gulerul care se închidea pe gât sau lăsa liber pieptul – după cum era moda – costumul timpurilor noi, fără un centimetru pătrat inutil de material, se mula pe corp, învelindu-l ca într-o teacă.

Un fermoar, una dintre rarele invenţii ale secolului XX căreia secolul XXI nu avusese nevoie să-i aducă nici o îmbunătăţire, făcea posibilă îmbrăcarea sau dezbrăcarea lui într-o secundă. Fermoarele magnetice erau, în egală măsură, mult utilizat: marginile ţesăturilor, acoperite cu un strat de oţel magnetizat, aderau una de alta când erau apropiate.

Bărbaţii şi femeile, îmbrăcaţi în acelaşi fel de combinezoane practice, se deosebeau doar prin culori. Pentru a se supune, fără îndoială, acelei legi a naturii care îl împodobeşte mai mult pe mascul decât pe femelă, care-l face pe cocoş de un roşu strălucitor şi pe găină cenuşie, treptat s-a instaurat obiceiul ca, pentru îmbrăcămintea bărbaţilor, să se folosească culorile vii, cele închise revenind vestimentaţiei feminine. Jerôme Seita purta în seara aceea un combinezon de un roşu violent, garnisit la gât, pe piept, în talie şi de-a lungul coapselor, până la călcâie, cu aplicaţii de un verde dulce, care mascau fermoarele magnetice.

Aşezat pe un scaun, abia dacă i se vedea, din spatele biroului, torsul firav. Mobilele masive, care decorau încăperea, nu păreau să fi fost concepute la scara lui. Era un om scund. Aşezat sau în picioare, îşi sumeţea capul cu o încredere în sine care nu ostenea niciodată. Se rădea şi-şi pieptăna părul conform modei inspirate de o recentă retrospectivă a cinematografului american. O cărare pe mijloc îi separa părul foarte negru, lipit de cap, iar sub nasul ascuţit, o mustaţă filiformă desena o acoladă subţire.

Gura, aproape fără buze, surâdea arareori. Surâsul era apanajul copiilor şi al oamenilor aidoma lor. Dar pentru cei al căror spirit era preocupat de probleme importante, surâsul însemna pierdere de vreme.

Ochii rotunzi şi fruntea netedă te-ar fi putut face să crezi că în el sălăşluia un soi de naivitate, dar vocea poruncitoare ca şi muşchii dorsali te îndemnau să uiţi rapid aparenţa de candoare din partea de sus a chipului său.

Strigă:

– Dubois!

O voce supusă îi răspunse:

– Da, domnule.

– Spune-i domnişoarei Rouget să vină la mine.

Un zgomot sec, cu un timbru de lemn, demonstra că invizibilul secretar recepţionase ordinul şi îl executa.

După câteva minute soneria zbârnâi.

– Da?... făcu Seita.

– Domnişoara Rouget este aici.

– Să intre.

Se deschise o uşă şi o tânără îşi făcu apariţia. O dată cu ea pătrunse şi primăvara.

Seita i se grăbi în întâmpinare, îi cuprinse amândouă mâinile şi, fără să rostească nici un cuvânt, începu să i le sărute.

Tânăra mai avea încă pe ea costumul purtat pe scenă, un costum din anul 2000, fustă scurtă, pantalon bufant din mătase strâns pe gleznă, corsajul foarte decoltat. Îşi ştersese în grabă machiajul. Obrajii, încinşi de febra repetiţiei, radiau de emoţie şi sănătate. Era blondă, trandafirie şi cu pielea aurită ca a unui copil care s-a jucat mult timp la soare. Părul ei împletit şi răsucit în creştet o încununa cu aur.

Seita o conduse până la un fotoliu şi o rugă să ia loc.

– V-am chemat, rosti el, pentru a vă spune cât sunt de satisfăcut.

Vorbea pe un ton puţin cam prea piţigăiat, folosit întodeauna când i se adresa valetului, celor douăzeci de colaboratori ai săi reuniţi sau câtorva miniştri. Mergea în lung şi lat, cu o mână la spate, iar cu cealaltă îşi mângâia bărbia sau sublinia vreun cuvânt cu trei degete ridicate în sus.

– Sunt convins că lansarea dumneavoastră va face senzaţie. Mă felicit că v-am descoperit. Niciodată radioul n-a mai cunoscut o asemenea vedetă. Cântaţi ca o privighetoare, dansaţi ca o zeiţă, iar pe ecran sunteţi şi mai frumoasă ca în realitate, deşi faptul pare incredibil, adăugă el înclinându-se uşor.

Se opri în faţa ei cu amândouă mâinile la spate şi se interesă grijuliu:

– Vreau să sper că repetiţia nu v-a obosit prea mult?

– Numai puţin, dar sunt aşa de mulţumită!

Vocea tinerei fete era luminoasă şi caldă ca însăşi bucuria pe care o exprima. Seita îi îndură farmecul. Sub arabescul mustăţii se desenă un zâmbet. Se apropie şi se aplecă spre fotoliul în care era aşezată noua lui vedetă, ca o bijuterie într-un sipet.

– Datorită dumneavoastră, spuse el cu o voce ceva mai joasă, Radio 300 va avea parte de un nou triumf...

Umerii goi, braţele rotunde ale adolescentei răspândeau lumina şi aroma secerişului. În cuibul lor de dantele, sânii păreau doi porumbei ghemuiţi.

Seita făcu un efort să se ridice pe verticală şi se trase un pas înapoi cu vinele frunţii puţin umflate şi cu tâmplele bubuind. Îşi drese glasul şi reluă:

– Cred că pseudonimul ce vi l-am dat vă place. Blanche Rouget nu reprezintă un nume potrivit pentru o vedetă. Pe când Régina Vox! Face impresie şi, pe urmă, de două săptămâni tot îl rostim în urechile lumii întregi. Veţi deveni regina eterului... Pentru a sărbători acest botez vă iau mâine seară să cinăm împreună în Scoţia. Ce părere aveţi?

Fata se ridică. Era mai înaltă decât el cu un cap. Seita încercă o dorinţă teribilă să-i cuprindă în mâini talia fină. Abia îi auzi răspunsul. O sorbea din ochi, îşi umpluse fiinţa cu imaginea ei. Blanche era la vârsta împlinirii, când formele femeii înfloresc, dar pântecul plat, talia fragilă şi coapsele tari mai amintesc încă de o fetiţă zglobie.

– Îmi pare nespus de rău, domnule Seita, spuse ea, dar mâine seară îmi este imposibil. Trebuie să iau masa cu François Deschamps, un prieten din copilărie care se întoarce în noaptea asta din locurile noastre natale.

– Regret... Păcat... Dar ia să vedem, poimâine sunteţi liberă?

– Poimâine? Da.

– Ei bine, atunci să rămână pe poimâine. De acord?

– Bineînţeles, pe poimâine.

Cu un aer indiferent, Seita o întrebă:

– Cu ce se ocupă prietenul dumneavoastră, François şi mai cum?

– François Deschamps. S-a prezentat acum două luni la examenul de admitere în Facultatea de Chimie Agricolă. Au fost peste două mii de candidaţi pentru trei sute de locuri. Rezultatele se vor afişa peste câteva zile. François vine anume să afle care-i situaţia. În ciuda concurenţei atât de mari, el speră că a reuşit. După examen, a plecat să petreacă o vreme la noi, în Provence. Îmi va aduce noutăţi proaspete de la părinţii mei. Abia aştept să-l văd. Habar n-are că am fost angajată la dumneavoastră. E convins că eu continuu să urmez cursurile Şcolii Naţionale de Fete. Sper să nu se supere. Îmi este ca un frate mai mare. E cu cinci ani mai în vârstă decât mine...

– Nici părinţii nu sunt la curent?

– Nu, dar cred că toată lumea va fi încântată de succesul meu.

– Puteţi fi sigură. Succesul iartă toate păcatele. Îmi pare rău că nu am timp să vă conduc, adăugă el. Vă rog să mă iertaţi.

O însoţi până la uşă şi se întoarse direct spre biroul lui.

– Dubois, spuse el, în noaptea asta soseşte din Provence un anume François Deschamps, student. Locuieşte în Montparnasse. Are douzeci şi doi de ani. Mâine dimineaţă vreau să ştiu exact tot ce se poate şti despre acest băiat.

Îi răspunse clinchetul sec al aparatului.

După ce îşi trase pe ea costumul de oraş, de un gri pal, cu o garnitură bleu pastel, Blanche luă ascensorul rapid şi se opri la primul etaj, în dreptul nivelului autostrăzii pe piloni. La parter, solul era rezervat pietonilor şi grădinilor.

Se urcă în electrobuzul 259 care mergea în Cartierul Latin şi coborî în colţul străzii Four. La etajul doi al uneia dintre casele vechi din piatră, care supravieţuiseră într-un număr mare în acest cartier, ocupa o cămăruţă mobilată ca pe vremuri cu un pat de fier, un dulap din lemn de nuc, trei scaune împletite şi un birouaş adorabil stil 1930 din lemn alb, unicat. Tânăra mai adăugase acestui decor fermecător câteva bibelouri mărunte, desuete: un ceas deşteptător cu arc, un termometru cu mercur, o lampă de noapte cu bec de sticlă, iar pe pereţi trei fotografii vechi, plate şi cenuşii care reprezentau una pe bunica ei, a doua un gazometru, iar a treia cuirasatul „Strasbourg“.

De cum intră în cameră, o întâmpină soneria telefonului. Alergă spre birou şi apăsă pe un buton alb. O oglindă, într-o ramă de scoici artificiale, aşezată lângă cărţile ei, se lumină. În cadrul ei apăru chipul lui François Deschamps, cu ochii îndreptaţi spre ea şi cu un zâmbet larg care-i dezvelea dinţii de un alb strălucitor.

– Ei bine, draga mea Blanche, de unde-mi vii? De cinci minute te tot sun! Nu te-ai culcat încă la ora asta? Cred că era timpul să mă întorc. Ai început să te destrăbălezi!

– Ia ascultă, jandarm ce eşti, ai face mai bine să-mi spui ce-i pe acasă. De unde vorbeşti? Ai venit?

– Da, îţi telefonez din gară. Toată lumea e bine pe la noi. Toţi îţi trimit salutări. Prinde...

Îşi ţuguie buzele şi imită ţocăitul unui sărut. Apoi reluă:

Te aştept mâine seară la mine, la şapte. Ne-am înţeles?

– Înţeles.

– Noapte bună, Blanchette!

– Noapte bună...

Oglinda se stinse. Imaginea care dispăruse continua să trăiască în ochii tinerei fete. Fruntea înaltă şi bombată încadrată de un păr tuns scurt, aspru ca o mirişte, ochii strălucitori de culoarea alunei, nasul drept cu nările larg răscroite, gura mare, bărbia solidă se deplasau împreună cu privirea ei, se plimbau pe zidurile încăperii, printre mobile, pe tavan.

Blanche le surâse drăgălaş şi începu să se dezbrace.

* * *

Gara centrală, săpată sub Gările Tuileries şi Palatul Louvre, deservea toate reţelele. François urcă cu ascensorul în direcţia arcului de triumf Carroussel. Stomacul lui gol îl atenţiona că era momentul să se aşeze de urgenţă în faţa unei porţii de mâncare. Se hotărî să ia o masă frugală în Braseria 13 de pe bulevardul Saint-Germain. Nu avea decât să traverseze Sena. Porni pe pasarela care permitea pietonilor să treacă pe deasupra cheiului rezervat vehiculelor.

Un fluviu enorm de maşini rula pe şoseaua luminată. Plasticul luminiscent, care înlocuise pavajul şi bitumul trist, răspândea într-o strălucire dulce lumina absorbită în timpul zilei. Maşinile circulau cu farurile stinse pe acest drum luminos. De la înălţimea pasarelei, François le vedea siluetele negre deplasându-se, intersectându-se, pe drumul de culoarea lunii.

Căldura abia dacă se mai domolise puţin. François năduşea. Valiza îi atârna greu. Nenumăratele ambarcaţiuni de agrement, cu motor electric, torceau în apele Senei. Lanternele ornamentale şi luminile de la bord alcătuiau un balet multicolor al cărui reflex tremura pe valuri.

Bulevardul Saint-Germain arăta ca un fluviu de foc. Interzis traficului, el oferea celor ieşiţi la plimbare tentaţia miilor de buticuri iluminate. Restaurante, cinematografe, săli de televiziune, magazine în care se vindeau tot felul de mărfuri, se succedau într-un potop de lumini fixe sau mişcătoare. Ca în fiecare seară, o mulţime densă aluneca încet de la o lumină la alta, umplând bulevardul de un zumzăit surd şi de un amestec de mii de mirosuri, care alcătuiesc miasma gloatei.

François împinse uşa Braseriei 13, găsi o masă liberă lângă un palmier pitic şi se aşeză. Imediat îşi făcu apariţia un chelner care-i puse dinainte cu un gest autoritar o farfurie aburindă. Intrase în tradiţie ca în acest local să se mănânce un bifteck fript şi toţi clienţii se vedeau serviţi automat cu o porţie generoasă.

François devoră friptura cu poftă. Fiu de ţăran, ar fi preferat hrana naturală, dar cum să trăieşti în Paris fără să te obişnuieşti cu carnea sintetică şi cu legumele industriale?

Omenirea nu mai cultiva aproape deloc pământul. Legume, cereale, flori, toate creşteau în uzine în recipiente speciale.

Vegetalele găseau în apa îmbogăţită cu produsele chimice necesare o hrană cu mult mai bogată şi mai uşor de asimilat decât cea dăruită cu zgârcenie de vitrega Natură. Lumini şi unde de culori şi intensităţi calculate, atmosfera condiţionată, accelerau creşterea plantelor şi făceau posibilă obţinerea, la adăpost de intemperiile anotimpurilor, a unor recolte continue, de la întâi ianuarie la treizeci şi unu decembrie.

Creşterea vitelor, această oroare, dispăruse şi ea. Să creşti animale, să le îndrăgeşti, ca pe urmă să le arunci sub jungherul măcelarului era un obicei demn de barbarii secolului douăzeci. Nu mai existau „vite" . Carnea era „cultivată" sub controlul unor chimişti specialişti şi după metode puse la punct la scară industrială de către genialul precursor Carrel, a cărui nemuritoare inimă de găină bătea încă în Muzeul Societăţii pentru Protecţia Animalelor. Se fabrica astfel o carne perfectă, fragedă, fără tendoane, pieliţi sau grăsime şi cu o mare varietate de gust. Dar nu numai industria oferea consumatorilor carne cu gust de vacă, viţel, capră, fazan, porumbel, sticlete, antilopă, girafă, picior de elefant, labă de urs, cămilă, iepure, gâscă, găină, leu şi mii de alte sortimente servite în felii groase în sânge, după pofta inimii, ci şi firmele specializate, avangarda gastronomiei, produceau cărnuri extraordinare, care, fierte în apă sau puse pe grătar, fără nici un alt adaos în afara unui strop de sare, aminteau, prin savoarea şi aroma lor, de cele mai faimoase preparate ale bucătăriei tradiționale, de la simpla tocăniță cu carne de vacă, la iepurele gătit à la royale.

Pentru rafinați, o casă celebră producea cărnuri cu gust de fructe sau dulceață și parfum de flori. Asociația creștină a abstinenților, care avea ca deviză: „Trebuie să mănânci ca să trăiești și nu să trăiești ca să mănânci", poseda o uzină proprie. În scopul evitării păcatului lăcomiei, se cultiva aici, numai pentru membrii societății, o carne complet lipsită de gust.

Braseria 13 nu era decât o sucursală a celebrei uzine de bifteckuri și cunoștea o mare prosperitate. Nu exista nici o măcelărie pariziană care să nu vândă acest popular fel de mâncare. Subsolul braseriei adăpostea un imens recipient cu ser în care era cufundată „mama", un bloc de carne de peste cinci sute de tone.

Un dispozitiv automat o tăia în formă de cuburi și din oră în oră tranșa o felie gigantică de pe fiecare parte, dar carnea creștea încontinuu. În jurul recipientului se deschidea o galerie. Duminicile, mulțimii consumatorilor i se permitea să circule pe aici și să arunce o privire înduioșată spre „mamă", ca apoi să urce în braserie și să deguste o friptură garnisită cu boabe de soia gigant, tăiate în felii și prăjite în ulei de huilă. Faimoasa bere 13, extrasă din argile, curgea în valuri.

François își termină bifteckul și ceru o omletă și un desert cu lapte.

Europenilor secolului douăzeci le repugna ideea să mănânce fetuși de oaie sau de vacă născuți morți, în schimb, devorau ouă de găină. O parte din hrana lor depindea de fundul acestor zburătoare. Un proces analog celui de fabricare a cărnii eliberase umanitatea de această dependență. Uzinele livrau gălbenușuri și albușuri în flacoane separate. Nu se mai comanda o omletă din șase ouă, ci de o jumătate de litru.

În ceea ce priveşte laptele, producerea lui pe cale chimică devenise atât de abundentă încât fiecărei familii i se distribuia la domiciliu la fel ca apa caldă, apa rece şi apa glasată, prin reţeaua de canalizare. Era suficient să se monteze la robinetul pentru lapte un încântător instrument micuţ, cromat, pentru a obţine în câteva minute un bulgăraş de unt excelent. Întreaga instalaţie avea prevăzut în partea de jos un robinet dotat cu un dispozitiv de încălzire la care se potrivea un biberon. Aici îşi hrăneau mamele nepreţuitele odrasle.

François Deschamps, cu foamea potolită, o luă spre casă. Montparnassul aţipise legănat de un ocean de zgomote. Aerul, pământul, zidurile, vibrau de trepidaţii continue, de trepidaţiile sutelor de uzine care produceau zi şi noapte milioane de automobile, nenumărate avioane ce brăzdau cerul, de panourile urlătoare ale publicităţii vorbite, de posturile de radio, care-şi vărsau prin toate ferestrele deschise cântecele, muzica şi vocile afectate ale spicherilor. Toate acestea alcătuiau un vuiet enorm şi confuz cu care urechea se obişnuia rapid şi care acoperea zgomotele obişnuite, simple, ale vieţii, dragostei şi morţii celor douăzeci şi cinci de milioane de fiinţe umane înghesuite prin case şi străzi.

Douăzeci şi cinci de milioane era cifra dată de ultimul recensământ al populaţiei capitalei.

Culturile efectuate în uzine ruinaseră satul şi-i atrăsese pe toţi ţăranii către oraşele care nu mai prididеau să ia proporţii. La Paris, domnea o criză de locuinţe pe care construirea celor patru Oraşe Înalte nu izbutise s-o rezolve. Consiliul municipal luase hotărârea să mai ridice alte zece asemănătoare lor.

În ultimii cincizeci de ani, oraşele debordaseră dincolo de limitele lor circulare aşa cum figurau ele pe hărţile secolului trecut.

Se deformaseră, se extinseseră în lungul căilor ferate, al autostradelor şi al cursurilor de ape. Sfârşiseră prin a se împreuna unele cu altele alcătuind doar o singură aglomerare dantelată, o imensă reţea de uzine, antrepozite, oraşe muncitoreşti, case de burghezi, imobile sub formă de ciupercă.

Vechile situri, plasate la intersecţiile acestui oraş-şarpe, îşi păstrau denumirile antice. Oraşele noi, împărţite pe tronsoane cu o lungime egală, fuseseră botezate cu numere, ale căror cifre erau stabilite de poziţia lor geografică.

Între aceste oraşe-artere, natura se întorsese la starea de sălbăticie. O mare de bălării invadase ţarinile părăsite, astupase cărările, acoperise ruinele vechilor locuinţe lipsite de confort. În acest hăţiş, mai supravieţuiau câteva oaze de ogoare cultivate, de care se ţinea cu dinţii o mână de ţărani îndărătnici.

O parte a Franţei scăpase de această evoluţie. Doar o singură plantă se dovedise refractară cultivării ei în recipiente: viţa de vie. De asemeni, stadiul tehnicii nu permitea, deocamdată, creşterea pomilor fructiferi în uzine, astfel încât sudul Franţei devenise o livadă imensă care producea fructe pentru tot continentul. Valea Ronului se acoperise de sere încălzite şi luminate electric, unde se coceau tot felul de fructe în toate anotimpurile. În schimb, în sud-estul ţinutului Provence, care se lăsase greu în ce priveşte aplicarea progresului tehnic, încă se mai cultiva în aer liber. Ţăranii profitau de situaţie şi creşteau după datina străbună pere, cireşe, grâu şi alte cereale. Îşi frământau singuri pâinea, îngrijeau de găini, vaci şi porci, se cramponau de trecut, din simplul motiv că preferau să cheltuiască mai multă trudă, decât puţini bani.

De la Rone la Atlantic, sud-vestul era îmbrăcat într-o peliculă strălucitoare, constituită din nenumăratele sere, la adăpostul cărora viţa de vie forţată era culeasă de trei ori pe an. De aici se vărsau spre Europa valuri de vin.

În afara acestor regiuni, ai căror locuitori nu fuseseră încă eliberaţi de progresul tehnic, câmpurile rămăseseră pârloagă.

Pe maidanele ocolite de Oraşul Dantelă, renăştea pădurea virgină.

François Deschamps şi Blanche Rouget se născuseră amândoi în localitatea Vaux, unul dintre satele mărunte din partea muntoasă a ţinutului Provence, unde locuitorii se agăţaseră cu încăpăţânare de tradiţiile perimate. Părinţii lor încă mai munceau pământul cu plugul tras de cai şi aşteptau pasivi ca soarele să le coacă migdalele şi măslinele pe care grindina, gerul, vântul sau insectele binevoiau să le cruţe, pentru a strânge o recoltă săracă. De aceea, visau pentru copiii lor o altă soartă, diferită de a lor. Prezenţa la Paris a lui François şi a tinerei Blanche era tocmai rezultatul acestor ambiţii paterne. François ajunsese la sfârşitul unor studii dificile. Blanche trecuse prin filiera învăţământului pentru fete şi urma de şase luni cursurile Şcolii naţionale care pregătea fizic, moral şi intelectual viitoarele mame ale familiilor de elită.

În lipsa prietenului din copilărie, tânăra se distrase participând la concursul organizat de Radio 300. Dansase, cântase, zâmbise, vorbise, se dezbrăcase, se întinsese, se ghemuise, se culcase în faţa unui juriu compus din ochi electrici şi microfoane selective, din planşee ritmografice şi alte zeci de aparate incoruptibile. Aceşti judecători integri au apreciat-o superioară din toate punctele de vedere mulţimii de concurente, iar Seita a angajat-o imediat. *Spectacolul era gata, n-o aştepta decât pe ea.* De două săptămâni făcea repetiţii. Totul se petrecuse atât de repede, că nici ei nu-i venea să creadă şi nu îndrăznise să le spună nimic nici părinţilor şi nici lui François.

Relaţiile ei cu acest băiat bine clădit erau ca dintre frate şi soră, încă. De prea puţin timp i se rotunjiseră obrajii şi i se împlinise pieptul de copiliţă! Dar părinţii lor, ca şi tot satul, îi socoteau logodiţi. Ei, însă, nu-şi mărturisiseră niciodată nimic.

În seara aceea, François se culcă cu inima plină de nerăbdare. Încercase o mare bucurie la revederea chipului drag în oglinda telefonului. Abia aştepta s-o revadă în carne şi oase.

O fotografie a ei, în relief, era prinsă de perete în apropierea patului. Trimise o sărutare buzelor trandafirii, stinse lumina şi se culcă pe divanul vechi de o persoană. Picioarele lui François depăşeau cu mult marginea lui.

* * *

A doua zi dimineaţă, soarele răsări mai fierbinte ca în ajun. De mai bine de două luni, nu mai căzuse în Paris nici un strop de ploaie. După-amiaza, caldarâmul dogorea atât de puternic încât oamenii evitau să mai iasă de prin case, dacă nu erau nevoiţi s-o facă. Capitala trăia în spatele storurilor trase.

Oraşele Înalte nu sufereau din cauza caniculei. Pereţii lor exteriori erau din sticlă, dar fără nici o fereastră, iar înăuntru, circula un aer purificat, oxigenat, a cărui temperatură varia conform dorinţei fiecărui locatar. Era suficient să deplasezi o manetă de pe un cadran minuscul pentru a trece în câteva secunde de la o căldură ecuatorială la o gheţărie de banchiză.

Jerôme Seita, cu fruntea lipită de zidul transparent al biroului său, contempla Parisul. Din toate părţile, până în adâncul orizontului plat, se căţăra turma infinită de case. Oraşul părea strivit, laminat sub povara tristeţii şi a fumului de secole. Acoperişurile formau o crustă zgrunţuroasă brăzdată de străzi ca de nişte cicatrice. Fumul se ridica şi cădea încet la loc, transformându-se într-o ceaţă care capitona capitala.

Bătrânele autogiruri[1] ale serviciului atmosferic începuseră să circule. Se opreau la intersecţii, deasupra unui grup de case, ejectau un mic nor de vapori antiseptici, apoi plecau pentru a relua operaţia o sută de metri mai departe.

Mult mai sus, se desfăşura intensul trafic aerian, al cărui sens giratoriu obligatoriu impunea navelor să se rotească deasupra oraşului într-un zbor de păsări răpitoare. Printr-un decret, se interzicea aparatelor să zboare deasupra capitalei la mai puţin de opt mii de metri altitudine, în afara cazurilor de aterizare. De la această înălţime erau aproape invizibile. Dar din clipă în clipă îşi făceau apariţia cele care coborau ca nişte păianjeni la capătul firului pentru a se depune pe terasele de aterizare, în timp ce altele se lansau în zbor de ciocârlie.

Bolizii albaştri ai poliţiei aeriene circulau în toate sensurile, îndreptând către avioanele, care întârziau la joasă altitudine, antena dublu-emiţătoare a aparatelor menite să înregistreze contravenţiile.

Jerôme Seita îşi ţuguie buzele şi-şi netezi cu vârful arătătorului firul subţire al mustăţii. Cu paşi mărunţi şi repezi se apropie de birou, pocni din degete şi întrebă:

---

[1] *Aeronavă înzestrată cu o elice care se roteşte în jurul unui ax vertical, per*miţând decolarea şi aterizarea în plan vertical. (n.t.)

– Dubois, eşti în posesia informaţiilor?

– Da, domnule, răspunse vocea secretarului.

– Te ascult.

Seita îşi scoase din buzunar un carnet minuscul, îl aşează pe uriaşul birou şi luă note cu un stilou de grosimea unui chibrit.

– François Deschamps, relata vocea amorfă a lui Dubois, e fiu de cultivatori. Părinţii lui sunt vecini cu cei ai domnişoarei Rouget, dar mai săraci. Terenul de care dispun abia le ajunge să-şi ducă zilele. Fiul lor locuieşte deocamdată într-un vechi cartier de pictori, pe strada Jeanne, într-un gen de sit al meşteşugarilor, abandonat, unde aproape că este unicul locatar. S-a prezentat la examenul de admitere în Facultatea de Chimie Agricolă. Rezultatele vor fi făcute publice în două-trei zile, dar eu le-am putut afla de la preşedintele comisiei, dl. Laprune, decanul facultăţii. François Deschamps a reuşit primul. Părinţii lui nădăjduiesc ca, după terminarea studiilor, să se poată angaja ca inginer într-o uzină agricolă. Dar el nu le-a ascuns prietenilor intenţia de a se orienta mai curând spre o exploatare rurală de anvergură în Provence, unde vrea să încerce aplicarea asupra pământului a unor metode practicate în industria agricolă. Măsoară un metru optzeci şi cinci. E robust. Nu face sport, dar în fiecare an petrece mai multe luni la ţară unde munceşte alături de tatăl lui. Este brunet. Nu-i o frumuseţe. Datorează bani companiei de electricitate. A întârziat cu plata luminii, a apei şi a laptelui. E în relaţii bune cu portăreasa.

– Mulţumesc, Dubois. Aranjează în aşa fel încât peste trei zile să i se taie apa, laptele şi lumina. Convoacă-l aici, la ora şaisprezece pe dl. Laprune. Vreau să fiu în contact permanent cu tot ce face acest domn Deschmaps. Deocamdată, atât.

Clinchetul aparatului puse un punct final conversaţiei.

Jerôme Seita îşi închise carneţelul, îl băgă în buzunar, se ridică şi, ca în fiecare dimineaţă, plecă să-şi viziteze strămoşii.

Progresele tehnice făcuseră posibilă abandonarea acelui obicei cumplit care consta în îngroparea morţilor, sortiţi astfel să putrezească în pământ.

Orice apartament confortabil cuprindea, pe lângă baie, asimilator de gunoaie, încălzire centrală, covoare absorbante, plafoane luminiscente şi pereţi izolanţi fonic, o încăpere denumită conservator. Era formată din pereţi dubli de sticlă, între care vidul era perfect. În interiorul acestei odăi domnea o temperatură de minus treizeci de grade. Aici îşi conservau familiile morţii, îmbrăcaţi în hainele preferate şi instalaţi, în picioare sau şezând, în atitudini familiare perpetuate de ger.

Primele conservatoare fuseseră construite către anul 2000. Cea mai mare parte dintre ele conţinea de pe acum două generaţii. Copiii anului 2050, datorită acestei invenţii îşi puteau cunoaşte străbunicii. Cultul familiei nu avea decât de câştigat. Autoritatea unui părinte nu mai dispărea o dată cu el. Defunctului nu i se mai putea escamota ultimul suspin. Cu degetul întins spre eternitate, el continua să le arate urmaşilor săi drumul cel drept.

Artişti specializaţi în materie se străduiau să creeze răposaţilor aparenţa vieţii, iar camerei conservatoare un aer familiar, de încăpere locuită. După executarea primei puneri în scenă, veneau în fiecare săptămână să verifice instalaţia, să reîmprospăteze, cu ajutorul unor farduri speciale, culorile personajelor şi să înlăture cu aspiratorul praful cernut din veşminte şi decor. Familiile plăteau pentru aceste îngriji o sumă lunară mică companiei de prezervare a defuncţilor (CPD).

În general, conservatorul ocupa în cadrul apartamentului o poziţie centrală. Fiecare perete al lui dădea spre o cameră diferită. În zilele de primire, stăpâna casei punea o floare la butoniera bunicului şi îi potrivea mustaţa. Morţii luau şi ei parte la aceste reuniuni. Invitaţii le adresau la venire un salut politicos şi îi complimentau pe copii pentru cât de bine arătau defuncţii.

În sufragerie, masa era orientată spre ei. Stăpânul casei rupea pâinea după ce le-o închinase mai înainte. Aromele felurilor de bucate urcau spre nasurile lor de ghiaţă.

Când domnul intra în camera doamnei, avea grijă să tragă draperia peste peretele de sticlă să n-o scandalizeze pe mama-mare.

Prezenţa continuă a răposaţilor impunea vieţii intime a cuplurilor o ţinută şi un comportament adesea necunoscute până atunci. Femeile nu mai leneveau în capoate până la ora prânzului. Bărbaţii se abţineau să mai înjure şi să mai spargă vasele. Perechile, care se mai lăsau antrenate în certuri şi bătăi în faţa copiilor, nu mai îndrăzneau s-o facă sub privirea fixă a strămoşilor.

Un tată cinstit, conservat, îşi putea opri fiul să n-o apuce pe căi greşite. O mamă virtuoasă îşi putea feri fiica de păcatul adulterului. Până şi femeile cele mai dezmăţate nu îndrăzneau să-şi primească amanţii la ele acasă, chiar şi cu draperiile trase.

Pentru a se evita disputele şi procesele, o lege stabilise în acest domeniu dreptul de progenitură. Pe calea unei înţelegeri amiabile, strămoşul aparţinea celui mai în vârstă dintre moştenitori.

Fusese prevăzută până şi înghesuiala care risca să domnească în conservatoare după câteva generaţii. Laboratoarele CPD puseseră aproape la punct un procedeu care permitea reducerea defuncţilor la aproximativ a douăzecea parte din statura lor iniţială prin imersiunea într-o baie cu săruri chimice. O lege, care-i preceda aplicarea, aproba utilizarea acestei metode după patru generaţii. Anumiţi mari defuncţi puteau scăpa de baie, statul rezervându-şi dreptul să-i claseze în rândul figurilor istorice.

Un chimist cu vederi largi căuta un procedeu de reducere mai drastică. „Trebuie să ne gândim la descendenţii noştri din anul 10000, declara el la radio, dacă vrem să ajungem până la ei, chiar până la cei din anul 100000. Se impune ca noi, strănepoţii noştri şi nenumăraţii lor descendenţi să ocupăm un minim de loc."

Intenţiona să-i reducă pe strămoşi la o jumătate de centimetru, să-i turtească la presă, să-i bage într-un înveliş de celofan şi să-i lipească într-un album. „Mai târziu, preciza el, alţi savanţi vor merge mai departe, vor reuni mii de generaţii într-o singură placă microscopică. Atunci, problema spaţiului va fi rezolvată."

Datorită acestor procedee, familiile îşi vor putea conserva secole de-a rândul membrii morţi printre membrii vii, pe cei mai recenţi în mărime naturală, pe ceilalţi tot mai împuţinaţi pe măsura trecerii anilor. Având această perspectivă, cei în viaţă priveau moartea cu alţi ochi. Cumplita groază provocată de putrefacţie dispăruse. Blestemul: „Te vei întoarce în ţărână" părea perimat. Omul ştia că va dăinui, că va rămâne în mijlocul copiilor săi şi a îndepărtaţilor strănepoţi, onorat şi îndrăgit de ei. Pietrificat, laminat, microscopic, dar prezent! Nu se mai temea că va ajunge pradă viermilor, că va pieri total în vasta Natură indiferentă. Astfel, progresul material era menit să învingă marea teroare inspirată de moarte şi care, de la facerea lumii, povârnise spinarea umanităţii.

Legiuitorii profitaseră de aceste circumstanţe pentru a agrava pedeapsa care-i lovea pe asasini. Condamnatul, după ce suporta razele X, datorită cărora trecea fără dureri din viaţă în moarte, era cufundat de călău într-o baie de acid care-l dizolva. Devenit un soi de terci, lua drumul scursurilor din reţeaua de canalizare. Astfel i se refuza acea prezenţă perpetuă, succedaneu al eternităţii, care-i încuraja pe muritori. Pentru asasin, teroarea necunoscutului persista. Crima ajunsese în situaţia să nu mai reziste instituţiei descompunerii post mortem. Numărul asasinilor, în anul ce-a urmat aplicării legii, se reduse cu şaizeci şi trei la sută. Ucigaşii profesionişti se lăsaseră de meserie. Se mai comiteau omoruri doar din dragoste.

Cum e lesne de înţeles, locuinţele muncitorilor erau prea mici pentru a cuprinde conservatoare particulare, din care cauză statul amenajase, în subsolurile oraşelor, conservatoare comune, înlocuind acele locuri ale putreziciunii denumite cimitire. Fiecărei familii i se atribuia gratuit un spaţiu particular. Vizitele erau autorizate de două ori pe săptămână, duminica şi joia. Pentru a se evita ca oraşul mortuar să fie locuit de un popor prost îmbrăcat, statul oferea haine noi fiecărui răposat. Această uniformă era formată pentru bărbaţi din anticul „costum“ al eleganţilor secolului XX, negru cu pulpane, iar pentru femei dintr-o rochie simplă zis „ţărănească“ cu floricele roz pe fond bleu.

În conservatorul lui Seita se aflau doar patru persoane, bunicii lui Jerôme, morţi cam în primul sfert al secolului. Aşezaţi în fotolii de pe vremuri, cele două cupluri stăteau faţă în faţă în costume încheiate în nasturi. Ajunseseră la o vârstă înaintată. Cei doi bărbaţi – uscaţi de febra afacerilor, cele două femei – grase de trândăvie.

Jerôme îşi regăsea toate trăsăturile în bunica dinspre mamă. Mică şi rotofeie, îşi privea nepotul cu o căutătură înduioşată, odihnindu-şi mâinile pe genunchi, iar picioarele pe o perniţă pântecoasă.

Jerôme o privea afectuos în fiecare dimineaţă, dar la cei doi bărbaţi cu figuri severe – unul livid cu obrajii plaţi, buzele subţiri, nasul lung, celălalt afumat cu ochii negri şi trăsăturile brăzdate de riduri adânci – se uita cu un respect nemărginit. Ei erau cei care-i transmiseseră tatălui său dubla lui putere, cea bancară şi cea industrială. El, Jerôme, era ultimul moştenitor al acestei puteri. În fiecare dimineaţă le promitea strămoşilor lui că n-o va lăsa să se irosească.

* * *

Bătrânul ceas deşteptător al lui Blanche zbârnâi cu un zgomot de fiare vechi. Tânăra deschise un ochi, se întinse, căscă, se întoarse pe partea cealaltă şi adormi la loc. Îşi luase precauţia de a-şi conecta postul telefonic pe emiţătorul „La dispoziţia dumneavoastră“ care, pe lângă o sumedenie de alte servicii, se obliga să-i trezească pe abonaţi la ora dorită de aceştia.

La ora opt, oglinda cu ramă de scoici se ilumină. O subretă de operetă din secolul XVIII, înaltă de şase centimetri, îşi făcu apariţia, păşi uşor prin aer, deschise în gol, între birou şi noptieră, o fereastră cât o palmă prin care pătrunse o rază fictivă de soare, se întoarse spre pat şi tună cu o voce de stentor: „Doamnă, e ora opt!“ Blanche tresări violent.

Totul se stinse, apoi oglinda se lumină din nou, aceeaşi subretă se ivi, făcu aceiaşi paşi, deschise aceeaşi fereastră virtuală şi pronunţă aceleaşi cuvinte cu vocea ei tunătoare. Fotografiile atârnate pe pereţi prinseră să vibreze.

Blanche sări grăbită din pat şi se repezi la birou să deconecteze postul mai înainte ca domnişoara Barie Mell, de la Comédie Française a cărei voce o recunoscuse, să apuce să-i anunţe ora exactă pentru a treia oară.

Dormise prost, chinuită de căldură. Deschise o uşă joasă din perete, apucă un mâner şi desfăşură o cadă pliantă. În timp ce apa curgea în baie, Blanche se apucă să-şi fiarbă în dulapul-chicinetă o cană de lapte în care aruncă o pastilă de cafea şi o pilulă de zahăr. Deschise fereastra să-şi ia de pe pervaz cele trei cornuri calde înfăşurate în hârtie de mătase termoizolantă puse pentru ea în fiecare dimineaţă de brutarul ambulant din colţ.

Mâncă, îşi scoase cămaşa de noapte şi se cufundă în apa fierbinte. Când ieşi, temperatura camerei i se păru ceva mai suportabilă. Pe când se înfăşura în halat, telefonul începu să zbârnâie.

Avu grijă să întrerupă emisiunea imaginii şi apăsă pe butonul de admisie. Oglinda se lumină. În cadrul ei apăru Seita, aşezat la birou cu câteva hârtii dinainte. Îşi petrecu un deget peste mustaţă, îşi mângâie vârful nasului cu arătătorul.

– Alo, domnişoara Rouget?

– Da! bună-ziua, domnule Seita.

– Bună-ziua! De ce vă ascundeţi?

Blanche îl văzu surâzând şi fixând în vid o privire de corb.

– Mă ascund pentru că nu sunt încă în situaţia de a mă arăta, răspunse ea. Camera e în dezordine, iar eu numai ce am ieşit din baie!

– Oh, vă rog să mă iertaţi. Mi-am permis să vă deranjez atât de devreme ca să vă rog să amânaţi întâlnirea cu prietenul dumneavoastră, Deschamps parcă-i zice, pentru o altă zi. Am fost chemat la Melbourne. Trebuie să plec mâine şi voi lipsi două zile. Aş vrea să vă iau cu mine în seara asta să cinăm într-un loc răcoros. Vă veţi revedea amicul mâine...

– Dar, i-am promis...

– Eh, o femeie nu-i obligată să-şi ţină promisiunile...

Zâmbi, se ridică şi făcu trei paşi dincolo de oglindă.

Instinctiv, Blanche se trase înapoi. Călcă peste halat şi acesta îi alunecă de pe umeri. Rămase goală. Imaginea bărbatului, minusculă, venea drept spre ea, alunecând spre pântecul ei alb. Fata scoase un mic ţipăt de spaimă, încercă să se acopere toată cu cele două palme, se aplică să-şi ridice halatul, dar nu reuşi, continuând să calce pe el. Fugi spre pat şi se băgă sub cearşafuri cu sufletul la gură.

– Domnule Seita, vă rog să vă retrageţi!

Se opri surprins, îşi întoarse spre stânga capul cât o nucă.

– Să fie oare imaginea mea indiscretă? Vă rog încă o dată să mă iertaţi...

Se întoarse, trecu prin speteaza unui fotoliu, reintră în cadrul oglinzii, se apropie de biroul lui şi întinse mâna. Oglinda se stinse. Redeveni o simplă oglindă cu luciul uşor brumat, în timp ce vocea lui Seita continuă:

– În altă ordine de idei, v-am întocmit contractul. Îl am aici, în faţa mea. Aş vrea să treceţi pe la studio, către ora unsprezece, să-l semnaţi şi să ridicaţi un avans. În sfârşit, vreau să vă mai informez că v-am reţinut un apartament în Oraşul Radios, în apropierea studioului. De fapt, alături de al meu...

– Dar...

Blanche se aşeză pe pat şi-şi ridică cearşaful pe umeri.

– Da, o întrerupse el, trebuie să fiţi în permanenţă în preajma postului. Putem avea nevoie de dumneavoastră în orice moment. De instalare mă ocup eu. Am şi comandat mobila. Dubois o să vă facă rost de servitori. Cred că după vreo cincisprezece zile veţi putea sărbători instalarea în casă nouă...

– Dar, domnule Seita...

– Bineînţeles, Radio 300 va lua asupra sa plata chiriei. Atunci, ne-am înţeles, vă aştept în dimineaţa asta, iar diseară cinăm amândoi! La revedere, domnişoară, şi iertaţi-mă de a fi intrat la dumneavoastră cu noaptea-n cap... La revedere...

Blanche dădu drumul cearşafului. Zâmbi de spaima trasă. Pudoarea ei intrase în panică în faţa unei imagini oarbe.

Se uită în jurul ei cu alţi ochi. Odăiţa i se păru înghesuită şi urâtă.

Până atunci, nu avusese parte decât de confortul rustic din casa părintească şi din cămăruţa aceasta. Era mulţumită pentru că-i lipsea termenul de comparaţie. Dar să locuieşti într-un apartament în Oraşul Radios, cu mobile frumoase, dispuse într-un spaţiu larg, să dai ordine servitorilor, să fii servită ca o regină, toate acestea i se păreau de domeniul fanteziei. Părea o fetiţă care pătrunsese trează într-un basm cu zâne. Se gândea la desfătarea pe care ar resimţi-o seara, singură, cu toate uşile închise, alergând cu picioarele goale pe covoarele groase din încăperile vaste.

Izbucni în râs, se ridică şi porni să danseze şi să cânte învârtindu-se în jurul patului, al biroului, al căzii, cu braţele împreunate deasupra capului, fericită, inocentă şi goală.

Ca să-şi omoare timpul, François Deschamps picta. La întoarcerea din vacanţă, regăsise pe şevalet un tablou pe care-l socotise terminat. Se apucase acum să-i retuşeze imperfecţiunile pe care le descoperise privindu-l cu alţi ochi. Cu două ore înainte de amiază, soarele străbătea perdelele albe de la ferestre, invadând atelierul într-o lumină şi o căldură africană.

François se ridică de pe taburet, se depărtă câţiva paşi şi privi tabloul care o reprezenta pe Fecioară cu Pruncul în braţe. Personajul se detaşa dintr-un peisaj pictat minuţios, în culori foarte vii. Coasta unui munte pe care se căţăra un cătun scăldat de unda unui pârâu.

Era satul lui natal, apa în care se bălăcise pentru prima oară, muntele pe ale cărui povârnişuri alergase de mii de ori. Cât despre chipul luminos al Fecioarei aplecat asupra pruncului, era cel al lui Blanche Rouget. Această parte a tabloului îl nemulţumea pe François. Nu reuşise să aştearnă pe pânză întreaga strălucire în care prietena lui i se scălda în inimă. Fecioara aceasta i se părea spălăcită, parcă ar fi fost din lemn.

Reveni spre şevalet, strivi cu degetul o tuşă de culoare, se şterse de cămaşă, strigă „intră" şi întoarse capul spre uşă.

În pragul ei apăru Blanche.

François scoase o exclamaţie de bucurie şi se îndreptă spre ea cu braţele deschise. O ridică în sus de subsuori şi o sărută pe amândoi obrajii.

– Bună, Blanchette! Ştii că te-ai făcut frumoasă?!

– Nu eşti singurul care mi-o spune, sălbaticule! Eşti tuciuriu ca un negru! Fii atent că mă pătezi cu mizeriile astea de vopsele...

Râdeau fericiţi de a se fi regăsit. Niciodată nu fuseseră prea multă vreme despărţiţi astfel încât frumoasa lor prietenie din copilărie să fie tulburată de stinghereală în momentul revederii.

– Cât să fie ceasul? reluă el. Nu te aşteptam aşa devreme.

Apăsă pe butonul ceasului-brăţară şi-l ridică la ureche.

„Optsprezece şi un minut“ , murmură orologiul.

– Ai venit cu o oră mai înainte! Cu atât mai bine, cu atât mai bine! Nu te-am văzut de atâta amar de vreme!

Apoi adăugă blând, prinzându-i amândouă mâinile:

– Mi-a fost tare dor de tine! Prezenţa ta mi-a lipsit. În ultimele săptămâni nu mai puteam răbda să te ştiu aşa departe!

Cuvintele lui însă îi produseră lui Blanche mai multă stinghereală decât bucurie.

Dintotdeauna fusese aşa de sigură de afecţiunea neclintită a lui François! Avea, oare, de gând să devină sentimental? Ei nici prin cap nu-i trecea! Era mai curând înclinată spre joacă decât spre dragoste. Rămânea o copilă, ca o piersică cu pieliţa rumenită care pare coaptă, dar nu este încă.

Se înroşi. Îi era cald. Simţea cum transpiraţia îi străbătea încet lenjeria gata să răzbească prin haine. O picătură i se formă între omoplaţi şi se scurse brusc în lungul spatelui. O străbătu un frison.

– Cred că... reîncepu François.

– Ia mai taci din gură! Te-ai plictisit departe de Paris, asta-i! Dovadă că mie nu mi s-a părut să fi trecut greu timpul...

– Drăguţ din partea ta! spuse el râzând. Ai dreptate. Avem destulă vreme să devenim şi serioşi.

Eliberă masa de noianul de cărţi şi hârtii, clădind pe pardoseală un teanc care se nărui de îndată.

– Aşează-te. Dacă vrei, mâncăm imediat şi după aia am putea face o plimbare cu barca pe Sena! Ce zici? Mâncăm aici ce-am adus de la noi de-acasă? Am măsline din Serre, un pateu de iepure din Charmallet, fagure de miere din Dévès, dulceață de smochine și pâine făcută de mama ta, pâine de-adevăratelea, cu făină de grâu de-adevăratelea și cu drojdie de-adevăratelea.

– Ascultă, François, am venit mai devreme tocmai ca să-ți spun că nu pot lua masa cu tine. Sunt obosită. Nu mă simt prea bine. Vreau să mă duc să mă culc. Am venit doar să te sărut...

Rostise ultimele cuvinte cu o voce dulce, vocea unei fetițe duioase. François se simți mișcat și se lăsă în genunchi în fața scaunului pe care se așezase ea. În poziția asta era aproape la fel de înalt ca și Blanche. Își puse mâinile pe genunchii fetei:

– Blanchette, de ce-ai mai venit? Ar fi trebuit să mergi să te culci și să-mi dai de veste printr-o scrisoare pneumatică sau puteai să nu mă fi anunțat chiar deloc. Ți-aș fi telefonat eu... Sper că nu-i nimic grav, draga mea?

– Oh, nu, puțină oboseală. Simt o mare nevoie să dorm. Sună-mă mâine. Dacă am să mă simt mai bine, stabilim o nouă întâlnire...

Mințea cu nerușinare. Încă se mai juca. Abia aștepta să reîntâlnească Orașul Radios, atmosfera lui respirabilă, politețea distinsă a lui Seita. Se întreba cam ce temperatură ar fi putut fi în Scoția. Peste umărul lui François, zărise într-un colț, pe jos, o cratiță fără toarte în care se strângea apa scursă din tavan pe timp de ploaie. Pe fundul vasului ruginit zăceau trei muște moarte, cu labele în sus.

Se ridică afișând o grimasă de oboseală, bine jucată. Își sărută prietenul și-l plesni ușor pe obraz:

– Înțepi!

Băiatul își trecu dosul palmei pe sub bărbie și zâmbi:

– *Barbă afurisită, crește mai repede ca grâul. Ia măcar un taxi* până acasă! Ai bani? Vrei să-ți dau eu?

– Nu, mulţumesc. Am cât îmi trebuie.

Acesta fusese singurul moment de care îi era ruşine. Se gândea la contractul semnat dimineaţă, la retribuţia fabuloasă asigurată de Seita, la primul cec primit deja.

„Ar fi fost mai bine să-i fi spus tot, gândea coborând scara. Oare ce părere o să aibă? Eh, om vedea!"

Ajunsă în stradă, făcu câţiva paşi fredonând, opri un „purice" şi-i dădu adresa Oraşului Radios.

François se aşeză la masă în faţa pateului de iepure, puţin melancolic. Aşteptase să-i aducă atâta bucurie seara aceea... Decepţia resimţită îi demonstra clar ce sentimente încerca pentru tânăra fată. Camaraderiei, tandreţei protectoare de frate mai mare faţă de surioara zburdalnică li se alătura, fără a le altera, iubirea imensă a bărbatului puternic faţă de femeia adorabilă în care fata se transformase.

– Eh, ce să-i faci, lasă că-i bine! rosti el cu voce tare şi-şi tăie o porţie impresionantă de pateu.

* * *

– Dubois, vrei să pregăteşti Renault-ul albastru... Plecăm în cinci minute spre Edinbourg.

Cu ascensorul personal, Jerôme Seita şi invitata lui ajunseră pe terasa Oraşului Radios. Gaston, pilotul particular al directorului postului de Radio 300, îi aştepta la uşă cu cascheta în mână.

Deasupra terasei imense, cerul bubuia. Sute de aparate, de toate culorile, îşi luau zborul, coborau, se intersectau conform regulilor stricte ale Codului Aerian.

De multă vreme, constructorii abandonaseră, în ceea ce priveşte navigaţia aeriană, sistemul suprafeţei portante care permitea doar atingerea unei viteze limitate. Aripile şi coada aparatelor dispăruseră, vechile avioane rămânând doar cu numele şi cu elicea, care căpătase o importanţă enormă. Nu mai era vorba de elicea simplă cu două, trei sau patru palete care se roteau în acelaşi sens. Mărită şi alungită sub formă de şurub, devenise partea esenţială a aparatului. Tot restul maşinăriei se afla printre spirele ei.

Avioanele, care aşteptau pe terasă momentul decolării, aveau cam aceeaşi formă: a unei lămâi aşezate cu vârful în sus. În jurul acestui ovoid, din vârf şi până la nivelul solului, se răsucea pasul larg al şurubului elicei.

Gaston îl conduse pe patron şi pe invitata lui spre aparatul care avea să-i poarte în Scoţia. Prin carcasa de plastic transparent, care bătea uşor în albastru, zăriră deasupra motorului cabina circulară, închisă în acest ou gigantic, precum gălbenuşul într-un ou de găină. Un „fund de plumb“ giroscopic îi permitea să-şi menţină în permanenţă aceeaşi poziţie indiferent de înclinarea aparatului. Deasupra, o cabină asemănătoare, dar mai mică, era destinată pilotului. De aici, acesta din urmă comanda toate manevrele prin intermediul câtorva butoane, plasate pe o claviatură cu unde scurte. De îndată ce se închideau uşile ermetic, avionul se înşuruba în aer fără a fi frânat de nici o suprafaţă plană şi decola vertical. După decolare, conform voinţei pilotului, aparatul putea căpăta orice înclinare şi se deplasa drept înainte, urca sau cobora în unghiul dorit sau pe orizontală.

Blanche nu mai urcase niciodată până atunci pe terasa vreunuia dintre cele patru Oraşe Înalte. La început, se simţi sufocată de intesitatea traficului, de uruitul demaroarelor, de mirosul de eter emanat de motoare, de parfumul de piele caldă degajat de aparatura electrică, de soarele care sclipea deasupra acelui soi de bolizi din cristal.

Aerobuzele roşii de pe linia Paris-Madrid-Casablanca-Atena-Berlin-Londra-Paris, şi cele verzi de pe circuitul invers îşi făceau apariţia din două în două minute. Coborau vertical cu o viteză ameţitoare, frânau în câţiva metri şi se depuneau la sol cu inconsistenţa unui fulg, în faţa refugiilor, unde călătorii aşteptau cu numerele de ordine în mână. După numai câteva secunde de oprire, la soneria încasatorului, cele treizeci de tone îşi luau iar zborul, decolând lin.

Cupola cerului se răsturna asupra terasei imense, durând un orizont de ciment plat în plin azur. Pământul, pietonii, maşinile, străzile, toată această lume părea la fel de străină, de subterană, ca cea a furnicilor. Blanche pătrunsese într-un alt univers, în universul materiei imponderabile.

Jerôme Seita o privea zâmbind. Îi atinse braţul.

– Régina, vă rog să poftiţi...

Intrară în cabina avionului. Uşa se trânti în urma lor. Elicea porni să tureze, lansând o ceaţă în jurul cabinei, dispersată imediat de viteză. Fără nici o trepidaţie, aparatul se înălţă. Acceleră spre înaltul cerului şi străpunse un nor uşor. După ce atinse altitudinea reglementară, se culcă pe orizontală. Gaston, care cu o clipă mai înainte se aflase deasupra capetelor pasagerilor, ajunsese acum în faţa lor. Cu viteza unui obuz, avionul dispăru pe direcţia nord.

* * *

Se întorseseră puţin după miezul nopţii. Parisul li se înfăţişă ca o dantelă de lumini împlântate în catifeaua mată a tenebrelor.

Marile bulevarde, străzile înguste ale cartierelor centrale, rezervate magazinelor şi locurilor de distracţii, palpitau în mii de culori schimbătoare, alcătuind o reţea de foc uşor voalată de o ceaţă luminoasă. De pe terasele iluminate ale celor patru Oraşe Înalte urcau spre cer jerbe multicolore. Avioanele care-şi luau zborul noaptea îşi păstrau cabinele iluminate, bolurile roz, bleu, verzi, albe, aurii, mov, cât nişte puncte strălucitoare la plecare, se măreau pe măsură ce urcau spre cerul nocturn.

Gaston îşi croi drum prin intensa circulaţie de noapte, iar apoi coborî vertical. De cum puseră piciorul pe terasă, cei doi bărbaţi şi tânăra se treziră ca într-un cuptor încins. Blanche se simţea uşoară, gata să-şi ia zborul spre acele baloane colorate urcând în noapte, dornică să li se alăture în imensul carusel luminos care se rotea deasupra oraşului, ascunzându-i stelele. Jerôme o însoţi până jos, iar o maşină a studioului o conduse acasă. Fata se răsturnă cu un suspin de plăcere pe canapeaua moale şi închise ochii. Era uşor ameţită. Se gândea la bărbatul de care numai ce se despărţise. Nu-l găsea nici frumos, nici foarte simpatic, nici atrăgător. Dar toată lumea îi aparţinea.

În timpul cinei, servite într-un vechi castel scoţian transformat în restaurant, se purtase mai mult decât politicos, îndatoritor, plin de atenţii şi în acelaşi timp distrat. Uita să mai mănânce pentru a o privi. Îl simţea cât era de îndrăgostit, dar nu rostise nici un cuvânt din care să se poată bănui ceva. Fără îndoială că nu l-ar fi putut iubi niciodată. Dar el nu dorea decât ca ea să devină stăpână peste tot ceea ce el era stăpân.

Pentru asta trebuia să-l suporte cu capul lui mic şi mâinile moi...

Printr-un contrast izbitor, imaginea lui François o înlocui în minte pe cea a lui Jerôme Seita. Îi zâmbi cu drag băiatului voinic, dar revăzu în jurul lui atelierul torid, muştele moarte în cratiţă. Să se mărite cu François ar însemna să renunţe la cariera ei de vedetă, la viaţa asta amuzantă. Îl ştia ea bine! Ştia că n-ar fi suportat ca soţia lui să fie independentă. N-avea nevoie de o asociată, ci de o femeie devotată căminului, copiilor şi bărbatului ei.

Dacă se mărita cu el ar fi însemnat –cu condiţia ca el să reuşească la examenul de admitere –să se condamne la viaţa fără orizont a unei soţii de inginer. Mai mult ca sigur că el va răzbi, va ajunge într-o zi şef de întreprindere, poate un inventator celebru al unor noi metode de cultură. Dar peste cât timp? Cât amar de vreme ar fi condamnată să suporte mediocritatea?

Banii ar veni când va ajunge bătrână şi n-ar fi profitat de nimic, nu s-ar fi bucurat de viaţă...

Îşi ţuguie buzele făcând o fermecătoare mutriţă îmbufnată.

„Draga mea Blanchette,

Când am primit azi-dimineaţă scrisoarea ta, m-am gândit că ea îmi va explica tăcerea ta şi că, în sfârşit, voi afla ce s-a petrecut cu tine în aceste trei zile, de ce telefonul tău a rămas surd şi uşa încuiată. Dar explicaţia a fost atât de neaşteptată încât mi-a tăiat respiraţia. Deci tu eşti acea Régina Vox al cărei nume este trâmbiţat la toate intersecţiile şi pe care o lume de gură cască o aşteaptă ca pe o cometă!

Te-aş minţi dacă aş pretinde că sunt foarte bucuros de această schimbare a situaţiei. Bineînţeles, vei câştia mai mulţi bani decât un ministru, dar practicând o meserie care nu-mi place deloc.

Vreau să sper că toate avantajele care-ţi vor fi oferite de acum înainte nu-ţi vor suci capul. Rămâi aceeaşi drăguţă Blanchette! În-

cearcă să nu ajungi ca unele vedete care nu sunt decât zâmbete neghioabe şi voci de papagal. Nu te lăsa ameţită! Dacă e suficient să apeşi pe un buton ca să obţii tot ce-ţi doreşti, asta nu va face din tine o zână; crezi că picioarele tale vor fi mai frumoase dacă vor dansa pe toate ecranele lumii, decât dacă eu aş fi rămas singurul să le admire? Fii tu însăţi, iubeşte-ţi meseria! Încearcă să reuşeşti cu brio! Dar să nu te laşi furată de vanitate. Numai un singur lucru contează, numai unul singur e frumos: strădania.

Am să asist la spectacolul tău de gală la un vechi amic de şcoală, Legrand, un bogătaş care locuieşte pe bulevard. Ştiu că are un aparat ultraperformant.

Cât despre mine, de azi-dimineaţă sunt deposedat de toate. Am ajuns ca în epoca de piatră. Mi-au tăiat deodată apa, lumina şi laptele. Din fericire, mi-am păstrat vechea lampă cu spirt, cu ajutorul căreia îmi mai gătesc câte ceva. Nopţile sunt nevoit să mă folosesc de lumânare sau să mă culc o dată cu găinile. Ceea ce mă supără însă cel mai mult este că nu mai pot arunca căldări cu apă pe duşumea. E o asemenea căldură la mine în atelier încât simt că mă sufoc ca sub un clopot de sticlă.

Dar toate astea nu-s grave. Ceea ce-i mai rău e că au fost publicate rezultatele la examenul de admitere, iar eu nu figurez printre reuşiţi. Sunt foarte mirat. Anumiţi concurenţi cu pile m-ar fi putut împiedica să ajung pe unul dintre primele locuri, dar eram sigur că voi fi admis. Ştiu cât valorez şi ce pot face. Să nu crezi că-i o dovadă de vanitate din partea mea, e doar conştiinţa exactă a valorii mele comparată cu cea a mulţimii de candidaţi. Bănuiesc că-i la mijloc o intrigă murdară, un duşman necunoscut şi atotputernic sau neglijenţa cuiva din comisie care nici nu mi-o fi citit lucrarea. Am să încerc să aflu ce s-a întâmplat. Oricum, e un an pierdut şi sunt furios, fiindcă nu suport să-mi irosesc timpul.

Te-am plictisit destul, dragă Blanchette. Mă consolez spunându-mi că soarta, ostilă mie, te favorizează în schimb pe tine. Dar ce vor deveni frumoasele proiecte de viitor de care aş fi vrut să-ţi vorbesc? S-ar părea că viaţa are de gând să ne separe, să ne îndepărteze unul de celălalt. Dar eu n-am să-i dau voie...“

Blanche, care citise cu un ochi distrat prima parte a scrisorii, la ultima frază se încruntă şi bătu din picior.

„Asta-i bună! Ce-şi închipuie, că-i stăpânul meu?! Nu mai sunt un copil! Şi ce-o să se aleagă de el dacă şi la anul dă chix? Ce crede el, că am să-l aştept la nesfârşit? Sau am să mă întorc la răsădit varză împreună cu el? Drept cine mă ia?

În aceeaşi seară, vocea lui Dubois îi citea lui Jerôme Seita scrisoarea lui François şi cele trei ciorne iritate ale răspunsului pe care Blanche nu-l mai expediase în cele din urmă.

Seita zâmbi şi comandă prin telefon celui mai elegant bijutier din Paris cel mai frumos inel, împodobit cu cel mai pur diamant.

Două zile mai târziu, François tocmai îşi terminase masa când primi o misivă de la Blanche prin care-i anunţa logodna ei cu directorul studioului Radio 300.

Pe moment se simţi dezamăgit.

Se aşeză pe pat cu capul în mâinile crispate, dar se ridică imediat furios. Nu-i stătea în fire să se lase copleşit de durere. Şi apoi, ea nu era decât un copil sedus de viaţa uşoară pe care i-o promitea acel fluşturatec căruia ziarele, la ordinele lui, nu erau în stare să-i publice o fotografie unde să arate şi el a bărbat. O fată aşa de sănătoasă, aşa de frumoasă în patul acelei larve? Ea încă nu-şi dădea seama. N-o fascina decât luxul şi-l pierdea din vedere pe soţ.

François trase un picior în cratiţa cu muşte care zbură pe geam şi căzu în curte cu un zdrăngănit de tablă hodorogită şi sticlă spartă.

„Ei bine, n-am să permit una ca asta! Am să-i zdrobesc mutra lui Seita şi am să-i administrez, dacă o să fie nevoie, o corecţie şi puştoaicei, dar pe ea cred că am s-o scutesc. Am s-o aduc de urechi la noi la ţară. Căsătoria asta n-o să aibă loc, pentru că am s-o împiedic eu!"

I se părea foarte simplu şi hotărârea luată îi readuse calmul şi buna dispoziţie. De câteva zile era măcinat de îndoieli şi melancolie, cădea dintr-o decepţie în alta, dădea vina pe soartă. Dar acum găsise remediul: trebuia să treacă la acţiune. Soarta cerea să i se forţeze mâna.

Un secretar cunoscut de la facultate îi arătase o primă listă cu rezultatele la examen în care el figura. Era chiar primul. Această listă suferise modificări de ultimă oră. François era hotărât să facă lumină în această problemă. I se anunţau zile foarte încărcate. Îşi frecă mâinile şi îşi duse ceasul la ureche. Putea să ajungă la timp la Legrand să prindă spectacolul de gală al lansării lui Blanche.

– Ah, afurisita de puştoaică! murmură el. Lasă că te aduc eu pe drumul drept!

Trânti uşa în urma lui şi se depărtă cu un pas hotărât.

PARTEA A DOUA

PRĂBUŞIREA ORAŞELOR

„...şi oraşele neamurilor se prăbuşiră şi Dumnezeu îşi aduse aminte de Babilonul cel mare pentru a-i întinde cupa cu vinul mâniei lui arzătoare...“

Apocalipsa Sfântului Ioan

Legrand locuia pe bulevardul Montmartre. Vechile străzi fuseseră lărgite. În locul lor se deschideau vaste magistrale, pline de şiruri neîntrerupte de maşini. Pietonii, care intenţionau să traverseze, erau nevoiţi s-o ia prin pasajele subterane. Dar nu mai existau pietoni. O maşină se putea cumpăra pe credit rambursabil în câţiva ani, iar salariile mari ale muncitorilor le permiteau să-şi ofere acest lux şi câte altele. Uzina îi ucidea la cincizeci de ani. Dar cel puţin, până atunci apucau să trăiască bine!

François, care-şi ducea zilele din subsidii anemice şi din cele câteva pachete cu alimente trimise de părinţi, ajunse pe jos la prietenul lui. Avea oroare de metrou, iar taxiurile erau prea scumpe pentru buzunarul lui. Detesta ascensoarele, aşa încât urcă cu paşi mari cele patru etaje. O subretă cu şorţuleţ alb, destul de drăguţă, veni să-i deschidă. François îi zâmbi şi o mângâie pe obraz cu un deget. Îl conduse îmbujorată în salonul unde-l aştepta Legrand.

Era un băiat vesel cu faţa, pântecul şi pulpele rotunde, cu un început de chelie şi cu respiraţia gâfâită.

– Îmi pare bine că te revăd, bătrâne! Scrisoarea ta m-a surprins plăcut. Nu ne-am mai văzut de vreo trei luni!

– Trei luni? Vrei să zici un an! Şi tu ai profitat de ocazie să te mai îngraşi niţel. Nu ţi-e ruşine? Ar trebui să fii mai atent cu silueta ta.

– Nu-ţi face griji pentru burta mea, frate dragă. Mai bine ia loc.

Înainte de a da curs invitaţiei prietenului său, François se duse la fereastră şi se aplecă în afară. Fluviul de maşini curgea cu viteză în ambele sensuri, în şiruri interminabile pe bulevardul luminescent. Cocoţaţi pe acoperişuri, agenţii de circulaţie, îmbrăcaţi în combinezoane roşii reflectorizante, îndeplineau impasibili meseria lor de semafoare.

Sub ochii lui François rulau cele mai diverse maşini. Automobile superbe, în formă de ou, cu caroseria în culori vii, cu portierele şi roţile mascate, păreau să alunece pe şosea ca urmare a unui miracol; rable demodate, faimoasele „ţigări“ pe bază de acumulatori atomici, fuseseră timp de câţiva ani cele mai populare maşini din Franţa, pentru că ele atinseseră, primele, patru sute de kilometri la oră în viteză normală pe autostradă şi al căror mers şi formă azi stârneau zâmbete; maşini de mare viteză, ultraplate, strivite parcă la pământ, sforăind de nerăbdare în mijlocul înghesuielii şi multe altele. Cele mai numeroase erau noile taxiuri electrice emisferice, pe trei roţi, cu caroseria transparentă, botezate de parizieni „purici“ datorită demarajului în plină viteză, a opririlor bruşte, a răsucirilor pe loc pentru a schimba complet direcţia şi a faptului că reuşeau să se strecoare pretutindeni. Îndrăgostiţii continuau totuşi să prefere în locul acestor maşini descurcăreţe, dar lipsite de mister, anticele „viespi“ al căror şofer stătea singur înainte, într-o cabină de conducere pe o roată, independentă de caroseria din spate, de care era legată doar printr-un soi de peduncul ce transmitea comenzile.

În ciuda opoziţiei surde a marilor fabricanţi de energie atomică, numărul maşinilor cu combustibil ultrauşor sporea fără încetare, iar motoarele cu combustie internă erau pe cale să le elimine total pe cele atomice cu turbină sau acumulatori. Combustibilul uşor, obţinut prin fermentaţia şi distilarea apei de mare, permitea parcurgerea a mii de kilomtri cu o jumătate de litru de carburant. Dar necesita o mare cantitate de oxigen. Aerul oraşelor avea de suferit. Autogirurile din serviciul atmosferei pulverizau în aer, de mai multe ori pe zi, oxigen lichid parfumat cu miresmele câmpiilor.

Deşi teoretic fiecare motor era „silenţios“ , ansamblul lor alcătuia un vacarm enorm. Pe spaţiile care separau şirurile de maşini, se ridicau panouri mari, verticale, din ciment, de un alb virgin. La intervale regulate, fiecare dintre aceste panouri se ilumina brusc şi pe ele se derula o scenă rapidă, în timp ce voci tunătoare de actori lansau anunţuri publicitare, făcând reclamă împrumuturilor acordate de stat, tălpilor pe şenile, ultimului produs de carmangerie, în acorduri de orchestră.

Strigătele panourilor, uruitul motoarelor, scrâşnetul frânelor, clopotele agenţilor constituiau un vacarm continuu pe care zidurile, uşile şi ferestrele nu erau în stare să-l stăvilească dincolo de ele. Zgomotul sălăşluia în case împreună cu ocupanţii acestora.

Subreta aduse o tavă cu lichioruri. François se instală într-un fotoliu, încălzind în palme o palincă de calitate.

Toate mobilele din salon, fotoliile mari, biblioteca, masa de joc, divanul, măsuţa pe care se aflau ţigările şi florile, ramele tablourilor erau realizate dintr-un plastic brun pal, semitranslucid de către un tâmplar de lux, renumit. Ca artist ce era, François aprecia liniile lor armonioase şi tonurile variate căpătate de material în funcţie de cantitatea şi calitatea luminii recepţionate.

Dar nu putea să-şi alunge gândul că acest material era lipsit de nobleţe şi regreta timpurile în care mobilele se fabricau din lemn.

– În aşteptarea faimosului tău spectacol, spuse Legrand, dacă vrei, am putea asculta ştirile...

Închise ferestrele. Zgomotul deveni surd. Nervii lui François se obişnuiră, dar îi resimţeau prezenţa ca pe a unui hoţ ascuns în spatele unei draperii.

Era plăcut în încăperea aceea spaţioasă. Valuri de aer proaspăt se rostogoleau din plafon, mângâind feţele celor doi bărbaţi.

– Iată şi informaţiile.

Pe zidul opus ferestrelor, un ecran mare, diafan se lumină într-un roşu violet.

„Senzaţional! Senzaţional! striga un difuzor invizibil. Rămâneţi pe recepţie: Senzaţional! Trimisul nostru special la Rio de Janeiro, Bertrand Binel, ne transmite că împăratul Robinson a convocat de urgenţă reprezentanţii presei mondiale pentru a le face o declaraţie. Nu părăsiţi aparatele, în câteva momente vom retransmite interviul!“

Roşul ecranului palpită ca o inimă. Brusc păli, dispăru ca un fum spulberat de vânt, descoperind o încăpere vastă pe care procedeul în relief o făcea ca prezentă. Parcă s-ar fi deschis în zidul salonului o uşă largă spre o altă cameră a apartamentului. Această cameră, viu luminată, numai draperii roşii, grele, nu conţinea decât o singură mobilă: un tron enorm, lucrat dintr-un singur bloc masiv de abanos şi încrustat cu diamante mari care scânteiau. Pe acest tron, era aşezat un bărbat, un negru, într-un costum simplu dar somptuos, pe care revistele ilustrate şi televiziunea îl făcuseră familiar lumii întregi: tunica în zale de aur scăpăra în încăperea roşie ca un soare pe un cer incendiar. Trebuie că era un veşmânt cu o greutate considerabilă, dar bărbatul era gigantic şi-l simţeai capabil să suporte şi alte poveri. Pe faţa lui se citea o excitare diabolică. Era un negru pur sânge, cu buze enorme şi nasul turtit, însă ochii lui străluceau de o inteligenţă excepţională. Se ridică şi avansă câţiva paşi, încet. Încăperea se deplasă şi se retrase spre perete, deschizând alte perspective. Un birou masiv din abanos se ivi din invizibil. Împăratul negru se îndreptă spre acest birou şi rămase în picioare în spatele lui, cu pumnii sprijiniţi de tăblie. Pe suprafaţa lucie a mobilei nu se mai afla nimic în afara acestor doi pumni de un negru mat şi a unei măşti hidoase sculptate dintr-un lemn roşu de nişte vrăjitori africani ai Dumnezeului regăsit, al cărui cult era impus de împărat supuşilor săi.

Pata însângerată a măştii şi flacăra tunicii se reflectau în unde tulburi pe suprafaţa de tenebre a biroului.

„Bertrand Binel va traduce pentru dumneavoastră cuvintele pronunţate de Împăratul Negru pe parcursul interviului" anunţa difuzorul.

Şi, Maiestatea sa Robinson începu să vorbească.

Cuvânta în dialectul cântat al poporului african din care se trăgea şi care devenise limba înalţilor demnitari de stat. Întreaga lume ştia că făcuse legământ să nu mai pronunţe nici un cuvânt într-o altă limbă. Vocea lui slăbi, deveni un zgomot de fond. O altă voce, gâfâită, traducea în franceză:

„În momentul în care vă vorbesc, din toate punctele teritoriului nostru, o mie de torpile aeriene îşi iau zborul spre ţinte precise. Nici un radar nu le va putea depista, nici o rachetă nu le va putea intercepta, nici o radiaţie nu le va putea distruge. Fiecare torpilă îşi va atinge obiectivul căruia îi este destinată cu o eroare de un metru. Primele au şi lovit ţintele, semănând pustiul în jurul lor. În zori, trupele noastre aeropurtate vor ateriza pe teritoriul inamicului. În compunerea lor intră o sută de mii de avioane care transportă zece milioane de ostaşi. Fiecare aparat, o dată aterizat, devine o fortăreaţă capabilă să se deplaseze cu mare viteză pe orice fel de teren. Dar vitejii noştri soldaţi nu vor purta lupte, întrucât forţa cumplită a torpilelor va fi ras din drumul lor orice urmă de viaţă. Vor debarca într-o ţară pustiită de oameni. Până şi oraşele subterane vor fi smulse din pământ ca trufele şi pulverizate de torpilele atomice scormonitoare. Această oră va marca sfârşitul războiului nostru cu naţia care ne-a provocat şi va pune capăt domniei omului alb pe acest continent. Astfel se va şterge un îndelungat trecut de umilinţe şi de suferinte. Strămoşii noştri trăiau în pace în pădurile lor natale. Adăpostul pădurilor a fost violat, străbunii noştri au fost smulşi de la sânul mamei Africa, transportaţi la mii de kilometri de pământul de baştină, bătuţi, trataţi ca nişte câini de către albii orgolioşi. După secole de sclavie, strămoşii noştri au reuşit să se elibereze, cerându-şi dreptul sub soare. Oamenii albi n-au încetat să-i considere nişte animale. Le-au rezervat muncile cele mai murdare, cele mai umilitoare, până în ziua în care, considerând că „împuţiţii de negri“ deveniseră prea numeroşi şi făceau concurenţă mâinii de lucru naţionale, ameninţând securitatea interioară, au hotărât să se debaraseze de aceşti oameni de care nu mai aveau nevoie. Aceasta a fost tragedia. Convoaie imense de vapoare transportară un popor smuls pentru a doua oară din cămine şi adus în aceste ţări din sud a căror populaţie fu nevoită, sub ameninţarea tunurilor, să accepte ceea ce ea numea: invazia neagră.

Invadatori, împotriva voinţei lor. Aproape jumătate dintre ei au murit de foame. Dar Dumnezeul Regăsit veghea asupra poporului său. El a permis câtorva dintre ei să se ridice şi anume acelora care învăţaseră de la albi ce era mai bun din ştiinţele lor. Sociologi, ingineri, savanţi, medici organizară metodic defrişarea pădurii virgine, făcând din acest continent pe trei sferturi nelocuit un continent locuibil. În mai puţin de un secol, într-o climă ce ni se potriveşte de minune, creşterea demografică a ajuns de unu la sută. S-au construit oraşe imense, s-au ridicat uzine, tehnica atingând în toate domeniile cel mai înalt grad de perfecţiune. Atunci, celor care ne-au persecutat li s-a făcut din nou frică şi au declarat război urmaşilor sclavilor negri aduşi din Africa pe fundul calelor. Noi ştiam că acest război era inevitabil. Ne pregătim de douăzeci de ani şi-l vom câştiga! Dar ce zic eu: l-am şi câştigat!“

Vorbind, Împăratul negru se însufleţea din ce în ce. O bucurie feroce îi invadase faţa scăldată în sudoare. Crescu, ieşi din ecran şi se opri în mijlocul salonului cu piciorul drept proptit în buchetul de ortensii. Lumina întreaga încăpere cu strălucirea aurului din tunică. Cei doi bărbaţi, striviţi în fundul fotoliilor lor, îl priveau, imens, învârtind deasupra capetelor lor grimasa dumnezeului său.

„Mâine, America de la nord la sud va fi în întregime un continent negru. Fie ca Regăsitul să ne ocrotească! Misiunea noastră abia începe!“

Strălucirea lui păli brusc. Într-o secundă uriaşul dispăru. Încăperea roşie se şterse o dată cu el. În peretele salonului se deschise acum o fereastră deasupra unei pieţe înţesate de lume, femei, copii, negri bătrâni, îmbrăcaţi în culori ţipătoare care urlau de bucurie. O femeie grasă porni să bată din picioare cu mâinile ridicate spre cer. Ţipa în gura mare o rugăciune, sfâşiindu-şi hainele de pe ea. Sânii, ca nişte burdufuri enorme de piele pe jumătate goale, i se rostogoleau pe burtă de la un şold la altul. Se aruncă pe jos cu picioarele desfăcute, cu ochii ieşiţi din orbite şi gura plină de bale. Striga fără încetare. Ţipătul ei acoperea vacarmul mulţimii. De jur împrejurul femeii, isteria se propaga vertiginos. Bărbaţi şi femei se tăvăleau pe jos, îşi sfâşiau hainele, îşi zgâriau faţa, se contractau şi se destindeau în sărituri sălbatice. Curând piaţa se transformă într-o mare de trupuri convulsionate şi zbuciumate, printre care copiii mici, nevinovaţi, se jucau. O duhoare caldă, produsul atâtor secreţii urca din acele cărnuri lucitoare.

Legrand se ridică şi închise aparatul. Miasma dispăru o dată cu urletele şi imaginea, dar nările celor doi băbaţi rămaseră impregnate de ea.

François trase furios din pipă. Legrand îşi tamponă faţa cu o batistă parfumată cu apă de trandafiri.

Nici unul nu mai scoase o vorbă. Rămăseseră înmărmuriţi.

Legrand îşi reveni primul.

– E cumplit, rosti el. Mâine, întreaga lume va declara mobilizare generală...

François ridică din umeri. Aspectul dramatic al evenimentelor derulate pe ecran îl impresionau mai mult decât noutăţile propriu-zise, la care oarecum se aştepta.

–Toate asta sunt numai din vina noastră, spuse el. Oamenii au eliberat forţe cumplite pe care natura le ţinea ferecate cu prudenţă. Au crezut că le pot stăpâni şi au numit tot ce-au făcut „progres" , dar e un progres anormal accelerat care duce spre distrugere. Un timp, au folosit aceste forţe pentru a construi, apoi, într-o bună zi, fiindcă oamenii sunt oameni, adică, fiinţe în care binele este dominat de rău, iar progresul lor moral departe de a fi la fel de rapid ca cel al ştiinţei, şi-au orientat cuceririle spre distrugere. De data asta negrii sunt cei care au preluat iniţiativa. Dumnezeu ştie cine va vedea sfârşitul acestui război. Ori negrii, ori albii, dar am impresia că vor rămâne tare puţini la număr.

–În aşteptarea evenimentelor, continuă el cu un oftat, măcar să încercăm să uităm câteva minute de această catastrofă iminentă...

O atmosferă melancolică de jazz cu frumuseţea ei apusă îşi răspândi în încăpere graţia veştedă. Gemete plăcute de trompete, suspine de saxofon, răpăitul naiv al unei baterii evocau un trecut îndepărtat şi bucuria dulce de a trăi. Pe ecran se derulau o serie de imagini extrase dintr-un film de epocă, un document preţios, martor irecuzabil al unui timp apus. Pe un ring de dans, femei în rochii de mătase foarte decoltate evoluau în braţele bărbaţilor în costume. În jurul lor, aşezaţi la mese mici, alte cupluri goleau sticle de şampanie.

Apoi, o succesiune de prim-planuri prezentă adolescenţi sărutându-se îndelung într-un decor variat, în vreme ce vocile cântăreţilor de epocă susurau melodii de dragoste, evocând maluri de ape, cârciumioare de periferie, cascade, grădini şi iarăşi şi iarăşi dragoste. Mereu...

– Ah! ce timpuri bune au fost odată! suspină Legrand.

Vocea spicherului îi răspunde: „Aţi asistat la restrospectiva „Viaţa Parisului în 1939“.

François, calmat, îşi îndesa pipa. Brusc lumina ecranului păli, deveni cenuşie, aproape că se stinse, în timp ce sunetul slăbea. Lumina din casă scăzu. Zgomotul străzii deveni mai surd, ca înecat în vată. Această situaţie nu dură decât zece secude, după care totul reintră în normal.

– Iar dereglări electrice, spuse Legrand, dar de data asta au fost mai puternice decât astă iarnă.

– Prinde emisiunea Ultimul minut. Dacă despre asta-i vorba, or să spună ei ceva.

„... a câştigat cursa aeriană în turul lumii Casablanca-Casablacna fără escală în 10h 37 minute 13 secunde. Ne-a declarat că data viitoare speră să atingă o performanţă superioară.

Aici, Ultimul minut!

Alo! Alo! Declaraţia Împăratului negru a provocat o vie emoţie în lumea întreagă. A fost convocat de urgenţă consiliul european. La rândul său Împăratul Asiei şi-a reunit toţi şefii de guverne. Se preconizează măsuri generale de mobilizare pentru mâine dimineaţă. Din America de Nord nu s-au mai primit ştiri. Toate comunicaţiile prin cablu au fost suspendate. Cât despre posturile de radio, ele şi-au întrerupt emisiunile toate o dată. Nu se şie dacă au făcut-o pentru a nu fi reperate sau au fost deja distruse. Posturile negrilor au încetat orice emisiune clară şi transmit doar din minut în minut mesaje sonore incomprehensibile.

Aici, Ultimul minut!

Alo! Alo! Ministrul Apărării Naţionale şi Continentale comunică: „Din momentul difuzării prezentului anunţ, este interzis oricărui francez, de ambele sexe, între paisprezece şi şaizeci de ani să se depărteze de domiciliul lui sau de locul de muncă obişnuit. Alo! Alo! repetăm...“

– Vezi, a şi început! spuse Legrand.

– Da, ăsta va fi marele balet, în coregrafie valsul oraşelor şi vârtejul munţilor...

– Ssst!

„Aici, Ultimul minut!

Sunteţi nervoşi, neliniştiţi? E un semn că ficatul dumneavoastră nu funcţionează bine! Luaţi pilulele W.3.

Aici, Ultimul minut!

Radio 300 îi roagă pe auditori să treacă pe recepţie. Marele spectacol de lansare a noului star Régina Vox începe la ora 21. La al patrulea semnal va fi exact 20h 58'...“

– Hai bătrâne, răsuceşte butonul...

– Deci, această faimoasă Régina Vox, al cărei nume a făcut înconjurul lumii de trei săptămâni încoace, este micuţa Blanchette, fetiţa cu rochiţa scurtă din fotografia pe care mi-ai trimis-o odată, împreună cu nişte vederi de prin meleagurile tale?

– Ei da! După cum vezi, a crescut şi şi-a croit un drum...

Ecranul deveni luminiscent, apoi fu străbătut de mii de fulgere în timp ce difuzorul ataca o muzică de fanfară triumfală. Sori, spirale, unde de culori se năşteau, creşteau şi se pulverizau într-o ploaie de scânteioare jucăuşe care se amestecau, se combinau, se topeau în nuanţe dulci, ca din mijlocul lor să renască apoi noi meteori. Toate gamele de verde, de bleu cum numai în curcubee se mai pot vedea, de roşu încins, de galben citron ca sub un soare tropical, de violet închis ca adâncul bulboanelor.

Miresme de cipru, santal, lavandă, garoafe, melon, iasomie, de trandafiri, banane, liliac, de cherestea, crin, lăcrămioare, pâine caldă, violete, cale, de piele şi de mare se succedau violente sau discrete, fără a se amesteca.

Era genericul postului Radio 300.

Un parfum le înlocui pe toate celelalte şi acesta persistă. Mirosea a ziduri vechi încinse de soare pe care cresc cuişoare şi garofiţe sălbatice.

Culorile păreau a se supune unui ordin misterios, se desfăşurară în profunzimea ecranului, pălîră, deveniră normale, umane, iar imaginea pe încetul compuse un chip strălucitor.

– Blanchette! murmură François.

„Régina Vox! preciză aparatul. Régina Vox, o lume întreagă te aşteaptă, o lume întreagă vrea să te asculte. Milioane de oameni te privesc nerăbdători să-ţi audă vocea miraculoasă. Régina Vox!“

Buzele i se întredeschiseră dezvelind şirul perfect al dinţilor.

François îşi înfipse degetele în braţele fotoliului. Pipa îi scrâşni în dinţi.

Şi, brusc, întunericul căzu greu ca o piatră. Ecranul, luminile din plafon, toate se stinseră deodată.

– Hait, mi-o fi sărit disjunctorul, acum şi-a găsit! înjură Legrand.

Se ridică şi o porni pe bâjbâite, lovindu-se de toate mobilele.

– Ia taci! spuse François. Ascultă...

În aer plutea ceva anormal. Dispărând, lumina parcă luase cu ea întreaga lume exterioară. François şi gazda lui se simţeau ca izolaţi pe un vârf de munte, sub imensa tăcere goală a cerului.

– Strada..., rosti în şoaptă François.

Ajuns la fereastră, trase draperiile, deschise cele două canaturi şi se aplecă în afară, urmat imediat de Legrand. Oraşul era cufundat în beznă şi orice zgomot murise.

Cei doi prieteni zăriră siluetele imobile ale maşinilor, detaşându-se din plasticul luminiscent şi umbrele chinezeşti ale ocupanţilor care deschideau portierele, coborau, se aplecau deasupra motoarelor şi-şi ridicau mâinile spre cer. Curând, strălucirea plasticului se micşoră şi şoseaua se stinse complet. Nimic nu mai lupta împotriva întunericului în afara luminii palide a lunii în primul ei pătrar şi a sclipirilor fugitive ale câtorva brichete.

În urechi, care nu mai erau copleşite de uruitul motoarelor, le ajunseră zgomote neaşteptate, zgomote omeneşti. Un bărbat înjura, o femeie ţipa. Auziră exclamaţiile uluite ale mulţimii şi tropăituri pe trotuoare.

– Vezi, nu-i disjunctorul tău de vină. Nu mai e nici o lumină în tot oraşul.

– Şi maşinile s-au oprit.

– Ia uite: şi luminile de semnalizare sunt stinse.

– Ce să însemne toate astea? Ce s-o fi întâmplat?

– Presupun, spuse François, că electricitatea îşi face de cap, ca mai adineauri. Dar de data asta mi se pare grav. Plasticul luminiscent e stins. Fenomenele de radio-activitate, prin urmare, sunt afectate. Ia vezi, telefonul funcţionează?...

Scăpără un chibrit.

Legrand ajunse la perete, apăsă pe buton, ceru trei numere unul după altul, se enervă şi izbi de câteva ori cu pumnul în microfonul disimulat sub o membrană, dar telefonul rămânea mut.

– Nimic. E mort!...

– Vezi? Eu cobor să văd strada de aproape. Vii şi tu?

– Hai!

Pe scară domnea un întuneric de cerneală.

Pe paliere, se deschideau uşi, scăpărau brichete, luminând feţe neliniştite. Între etajul unu şi doi, nişte bărbaţi vociferau în ascensorul blocat. Încuietoarea electrică de la intrare refuza să funcţioneze. Tinerii intrară la portar. Îl găsiră în chiloţi încercâd să fixeze pe masă o lumânare aprinsă, de o jumătate de metru. Rosti lăcrimând:

– Noroc ca am păstrat lumânarea de la moartea nevesti-mi, săraca. Nişte amintiri care se dovedesc de folos câteodată...

Deschise fereastra cămăruţei lui. Cei doi tineri o escaladară şi coborâră pe trotuar, nimerind în mijlocul aglomeraţiei.

Cafenelele, cinematografele, sălile de televiziune, teatrele de bulevard îşi vărsau în stradă clienţii sau spectatorii. Unele persoane se vedeau părăsite de hainele lor cu fermoare magnetice, rămânând pe jumătate dezbrăcate. Încercau zadarnic, fără să priceapă ce se întâmplă, să unească la loc bucăţile de stofă care refuzau să se mai îmbine. Aceşti somnambuli, sumar îmbrăcaţi, luminaţi de licărul palid răspândit de cornul lunii agăţat pe un cer neobişnuit de pur, erau priviţi cu consternare. Realitatea cotidiană dispăruse, făcând loc absurdului.

O femeie se crezu nebună, fiindcă, dintr-o dată, hainele îi căzuseră la picioare. Nimeni nu s-ar fi comportat astfel într-o lume rezonabilă. Începu să râdă văzându-se atât de albă şi goală sub lumina de vis a lunii. Îşi cuprinse sânii în căuşul palmelor şi-i oferi unui bărbat în cămaşă, care o privea înspăimântat. Femeia era trecută de şaptezeci de ani. Alta ţipa fugind de un agresor invizibil care nu-i lăsase pe ea decât centura herniară. Alerga, se izbea de ziduri, de oameni, de maşini, cuprinsă de groază. Încet, încet, panica punea stăpânire pe oameni. Femei şi bărbaţi o rupseră la fugă în toate direcţiile şi fiecare murmura sau striga, fără speranţa de a primi un răspuns, aceeaşi întrebare pe care şi-o pusese cu puţin timp înainte Legrand.

– Ce înseamnă toate astea? Ce s-o fi întâmplat? Ce ne-a venit pe cap? Ce ne-o mai aştepta?

Minţile nu puteau încă pricepe şi nici imagina ce schimbări impresionante se produseseră în sânul naturii, oamenii formulând în sinea lor un răspuns încurajator, singurul care părea plauzibil:

– Oricum asta nu poate dura. Totul va reintra în normal în câteva minute, imediat...

Dar minutele treceau şi lumina nu revenea. Groaza strângea inimile. Dacă minţile nu înţelegeau fenomenul, nervii, în schimb, îi resimţeau gravitatea.

Trebuia totuşi ca această mulţime, alimentată cu logică şi cu ştiinţă, să găsească o explicaţie.

– Aici e mâna negrilor. Ne-au oprit motoarele cu raze K, cu bătaie lungă, strigă un fidel ascultător al radioului.

– Guvernul a oprit tot ca să nu putem fi reperaţi, rosti un domn care avea încredere în autorităţi.

– E revoluţie, gemu un mic comerciant.

În diferite variante, aceste explicatii alergau în lungul trotuoarelor. François ridică din umeri, coborî în stradă şi se apropie de un şofer care, cu bricheta în mână, îşi scotocea motorul.

– Ce nu merge?

– Habar n-am, nimic nu-i spart, dar în acumulator n-a mai rămas nici un strop de lichid, nici o scânteie în ruptor.Şi aşa-i la toţi fraţii. Chiar şi atomicele au rămas pe jantă, uscate ca bureţii...

Îi arată cu un gest turma imobilă de maşini oprite în plină cursă.

– Uite, toate maşinile transformae în patine cu rotile!

François izbucni în râs, dar o rafală de vânt îi îndoi spinarea.

O umbră trecu prin dreptul lunii şi se abătu cu un zgomot puternic în mijlocul bulevardului. Se prăbuşise un avion, frânat de paraşută. Aceasta înecă trotuoarul şi şoseaua pe o distanţă de treizeci de metri sub un val aproape fosforescent de alb ce era. Cele vreo cincizeci de persoane, prinse sub faldurile acestei capcane căzute din cer, îşi pierdură capul, începură să urle, să zgârie pânza, să se zbată, încurcându-se din ce în ce mai mult în ea.

Dinspre poarta Saint-Martin veni zgomotul unei bufnituri enorme şi pământul se cutremură. Apoi şi altele se făcură auzite aproape pretutindeni în noapte, urmate de ţipete care se răspândeau în lungul străzilor. Spaima făcu loc teroarei. Întreg oraşul urla de groază.

– Cad avioanele!

– Ne bombardează!

– Cad torpilele negrilor!

– E cutremur!

Miile de avioane, care survolau Parisul, cu motoarele oprite ca şi la maşini, erau pe cale să atingă solul pe drumul cel mai scurt, supuse doar celor mai elementare legi ale gravitaţiei. Cele ale căror paraşute nu funcţionaseră şi pe care viteza nu le purtase departe de câmp, cădeau asupra oraşului ca nişte pietre.

Lumea fugea unde vedea cu ochii, cu panica ghemuită în pântec; pământul se cutremura, casele se prăbuşeau.

Deodată, lui François îi trecu prin minte că, de partea cealaltă a oceanului, cumplitul zbor al torpilelor aeriene trebuie că se oprise brusc, un mare număr dintre ele căzând pe teritoriul negrilor. Poate că dispariţia electricităţii le făcuse inofensive. Poate că motorul lor propulsor s-o fi oprit în plină traiectorie şi că moartea se abătuse asupra acelora care o destinaseră vecinilor lor.

Îl strânse de braţ pe Legrand:

– Natura este pe cale să pună totul în ordine, spuse el.

– Ce să facă? se auzi un glas răguşit.

François ridică privirea. Îşi dădu seama că ţinea de braţ un om străin. Legrand dispăruse înghiţit de mulţime şi de beznă.

François îi dădu drumul necunoscutului şi ridică din umeri. Moartea subită a motoarelor înapoia oamenilor şi globului terestru dimensiunile lor fireşti. Într-o secundă, America, mai adineauri atât de aproape, îşi relua vechiul loc, la capătul lumii. Dacă această stare de lucruri avea să dureze, nimeni n-ar mai putea să afle, decât după ani lungi, ce se petrecuse acolo în seara cataclismului. Fiecare se trezea într-un univers pe potriva acuităţii simţurilor sale naturale, a lungimii membrelor şi a forţei muşchilor săi. Realitatea parizienilor se limita acum la casa, strada şi oraşul lor.

François se hotărî să ajungă cât mai repede în atelierul lui. O rupse la fugă spre Operă. Dintr-acolo răzbea un urlet puternic. Pe măsură ce se apropia, se văzu nevoit să lupte împotriva unei teribile busculade. O femeie despletită i se aruncă de gât ţipând:

–Se bat în metrou, domnule, se bat ca nişte şobolani. Luaţi-mă de aici, vă rog, luaţi-mă de aici!

Îi desfăcu braţele care-i cuprinseseră gâtul şi i le agăţă de cel al altui trecător.

Din gurile de metrou se ridica un tunet surd. François, cuprins de febra curiozităţii faţă de toate amănuntele legate de uluitorul eveniment, reuşi să se apropie. Pe scări urcau oameni clătinându-se şi, de cum ajungeau în aer liber, o rupeau la fugă.

Un bărbat care-şi purta mâinile în faţa lui ca pe o povară, se prăbuşi la picioarele lui François. Acesta încercă să-l ridice în picioare, dar bărbatul începu să urle:

– Nu-mi atinge mâinile!

François îl apucă de umeri şi-l aşeză pe balustrada de marmură.

– Ce s-a întâmplat în metrou? Ce-i acolo?

Omul gâfâia.

– Nu ştiu. Mă întorceam de la Versailles la Vincennes, unde locuiesc.

Am luat metroul direct, din subsolul cinci. Mergeam de vreo două minute când s-a stins lumina. Metroul a încetinit şi s-a oprit. Am aşteptat mult timp. Lumina nu mai venea. Atunci am coborât cu toţii pe şine, în beznă, şi am pornit-o în lungul lor. Ne-am izbit în întuneric de altă mulţime de oameni care venea de pe alte linii, din alte trenuri oprite. Am mai mers cât am mai putut, dar înghesuiala creştea din ce în ce. Am ajuns aşa de presaţi încât n-a mai fost chip să înaintăm. Lumea se îmbulzea din toate părţile. Ne sufocam şi cu fiecare minut eram tot mai mulţi, tot mai înghesuiţi. Oamenii au început să ţipe. Bărbaţi şi femei au căzut. Au fost călcaţi în picioare. Şi pe urmă, cuiva i-a venit ideea să aprindă focul într-un vagon, cu jurnale şi bucăţi de banchete ca să se poată vedea cât de cât. Şi a luat foc motorul trenului. Grăsimea, uleiul, nu ştiu ce. Cei înghesuiţi lângă tren s-au prăjit ca nişte cârnaţi. Eu m-am bătut, m-am căţărat pe umerii celorlalţi, am mers peste capete, am căzut în foc, nu mai ştiu... am găsit o scară şi am urcat, am urcat, purtat pe sus şi strivit... şi am ajuns... Sărmanele mele mâini... sunt arse amândouă. Dar aici, ce se întâmplă? De ce-i întuneric peste tot şi maşinile oprite? Ce se întâmplă? Ah! acolo jos e un infern!...

Scoase un geamăt şi leşină. François îl întinse pe jos, se întoarse şi ieşi din mulţime, traversând bulevardele şi Sena. Pretutindeni lumea fugea spre casă sau spre vreun adăpost, fiindcă avioanele continuau să se prăbuşească peste case pulverizându-le, iar în stradă, zdrobind pietoni şi maşini într-un zgomot de cataclism.

François o porni grăbit spre Montparnasse. Îşi repeta întruna:

– Acum, nu pot să fac nimic pentru ea, acum, nimic. Trebuie să aştept până mâine...

Nu încetase să se gândească la Blanche. Se întreba ce s-o fi întâmplat cu ea. Ar fi vrut să zboare în ajutorul ei. Dar pe timp de noapte nu putea întreprinde nimic.

Ajunse acasă şi se culcă. Ar fi vrut să poată adormi imediat ca să fie odihnit în zori, dar gândurile nu-i dădeau pace. Se răsucea în aşternut rememorând întâmplările serii, cumpănea ce putea aduce ziua de mâine, se ridica din pat măsurând cu paşi mari încăperea, puternic tulburat de uluitoarea aventură. Liniştea se aşternuse din nou. Probabil că nu mai rămăsese nici un avion pe cer. François se culcă din nou şi aţipi, dar intensitatea trăirilor provocate de evenimentele petrecute îl trezi aproape imediat. Zorile îl găsiră în picioare, întinzându-se zgomotos la marginea patului. Nu apucase să doarmă nici două ore.

==========

Jerôme Seita invitase la spectacolul de gală al Réginei Vox o asistenţă aleasă. Întregul Paris, elita mondenă şi demimondenă a ziaristicei, artelor, literaturii, cinematografului, radioului şi a lumii afacerilor luase loc în fotoliile somptuoase ale sălii de reprezentaţii.

Bărbaţii erau costumaţi în combinezoane uniforme, pentru ocazii, în întregime albe cu fermoare de argint sau aur. Femeile purtau, cum se cuvenea, un albastru închis. Soţia unui bancher, înaltă şi slabă, se afişa în compania unei adolescente cu ochi cercănaţi. Amândouă erau îmbrăcate în combinezoane de un bleu atât de deschis, încât părea alb, provocare dezaprobată de şuşoteli.

Într-o lojă, alături de Jerôme Seita, bătrânul ministru al Radioului îşi îndrepta privirile spre scena despărţită de restul sălii printr-un perete ermetic din plastic. În spatele acestui ecran transparent urma să se desfăşoare spectacolul transmis pe tot globul prin antenele postului Radio 300.

Când întunericul se lăsă brusc pe scenă şi în sală, izbucniră câteva râsete şi bunii prieteni ai lui Seita se bucurară de incident.

Menuiset, redactorul monden de la „Parisul Nocturn" , denumit de confraţi „ultima barbă" atât datorită stilului său cât şi a anexei lui capilare anacronice, rânji cu voce tare:

– Maimuţa a uitat să-şi aprindă lanterna!

Se stârni un mic scandal. Lumea îşi dădea coate, se auzeau exclamaţii de pretutindeni! Era o întreagă distracţie.

La primele licăriri ale brichetelor izbucniră câteva strigăte de surpriză, apoi hohote de râs. Cel mai elegant cronicar al Jurnalului de Mode, care pretindea că era întotdeauna cu un pas înaintea progresului vestimentar, venise îmbrăcat într-un combinezon mozaic, ale cărui nenumărate piese se îmbinau prin fermoare magnetice. Succesiunea acestora constituia un încântător arabesc de oţel scânteietor care se detaşa din albul mat al ţesăturii. Asistenţa remarcase acest costum, iar acum, iată că nenorocitul, înspăimântat, apărea la lumina brichetelor în chiloţi, cu toate bucăţelele din costumul lui căzute la picioare. Nimeni nu ştia, iar el mai puţin ca toţi, cine-i jucase o asemenea festă, dar toată lumea o găsea caraghioasă foc.

De cum se stinse lumina, Jerôme o şi porni zorit pe scara care ducea din loja lui direct în cabine.

Pe bâjbâite, ajunse în sala de dirijare a emisiunii şi strigă furios în întuneric:

– Lemaitre, unde eşti!

– Aici, domnule, răspunse vocea inginerului şef.

– Ce-aţi înnebunit? Ce mai aşteptaţi, de ce nu branşaţi grupul nostru electrogen?

– E în pană, domnule.

– Şi grupul atomic?

– A căzut şi el.

– Acumulatorii?

– Secaţi.

– Şi pilele?

– Moarte!...

Era catastrofal. Seita încerca să înţeleagă, dar nu găsea nici o explicaţie.

– E un complot!

Îl cuprinse furia.

– Mizerabilii! Or să mi-o plătească ei! Lemaitre, cheamă prefectura poliţiei.

– Telefoanele nu funcţionează, domnule. Am încercat în zadar să sun la biroul de sector.

– Să fi sabotat şi telefoanele? E îngrozitor. Ei bine, coboară la postul de poliţie de la parter şi adu-mi un comisar. Hai, grăbeşte-te!

– Ascensorul e blocat, domnule.

–Ascensorul?...

Nu mai avu putere să mai adauge nimic. Vocea calmă a lui Lemaitre reluă:

–V-aş atrage atenţia, domnule, că pana de curent e generală şi dacă-i vorba de un complot, el nu-i îndreptat numai împotriva postului nostru. Dacă vreţi, aruncaţi o privire pe aici...

Jerôme Seita se apropie de zidul faţadei care se detaşa într-o lumină palidă din obscuritatea încăperii.

Îşi lipi capul de zidul gros. Ceea ce văzu îi spori zăpăceala. Parisul dispăruse. Un abis negru înlocuise furnicarul obişnuit al luminilor.

Presentimentul unei nenorociri enorme îi strânse inima. Apoi se simţi consolat: Radio 300 nu era răspunzător de acest fiasco. Cauza părea să fie în capitală. Îi va fi uşor să se scuze în faţa auditoriului, îndată ce totul va intra în normal. Se cambră ca pentru a face faţă unor detractori şi-şi petrecu degetul peste mustaţă, dar o zguduitură cumplită îi seceră picioarele şi-l trânti la pământ. Toate mobilele din sală se răsturnară unele peste altele. Inginerii, mecanicii, maşiniştii se rostogoliră pe jos. De cum se ridicară, un nou şoc, aproape la fel de violent ca primul, îi trânti la loc pe parchet.

–Nenorocire!... aparatele noastre!... striga Lemaitre.

Scăpără bricheta şi, urmat de Seita, intră în laboratorul de emisie. Dădu cu ochii de un haos de fire, lămpi, aparatură delicată răsturnată, încâlcită, în mijlocul cărora se zbăteau câţiva oameni prinşi sub sfărâmături. Chemă ajutoare şi se apucă să-şi degajeze colaboratorii, în timp ce patronul se întorcea în sala de spectacol.

Aici domnea o confuzie fără seamăn. Personalul din sală începuse să distribuie mijloace de iluminare improvizate. Când se produse însă prima zguduitură, lumânările şi brichetele se stinseră, asistenţa fiind cuprinsă de îngrijorare. Toată lumea se ridicase din fotolii pentru a fi aruncată la loc de o a doua zguduitură. Urmară alte câteva şi în obscuritatea care începea să fie străpunsă de flăcărui tremurătoare, întrebările şi răspunsurile porniră să se încrucişeze, demonstrând zăpăceala generală.

Jerôme, din loja sa, se adresă asistenţei, îi rugă pe invitaţi să ia loc şi să aibă puţină răbdare.

– În mod cert, totul va reintra în normal dintr-un moment în altul, rosti el. Din păcate, reprezentaţia noastră de gală nu va mai avea loc, întrucât toată aparatura e făcută praf. Dar vă sfătuiesc să aşteptaţi restabilirea curentului pentru a putea pleca, deoarece ascensoarele nu funcţionează.

– Oh!... făcu asistenţa.

– Cât despre cauza acestei pane generale de electricitate şi a cutremurelor care au zguduit întreg Oraşul Radios ştiu tot atât de puţin ca şi dumneavoastră.

Abia apucă să termine de vorbit că o altă zguduitură şi mai violentă decât primele, săltă din loc fotoliile grele. Bucăţi din plafon căzură asupra asistenţei. Ministrul, a cărui frunte sângera, se ridică.

– Să plecăm de aici!... Să plecăm, chelălăi el cu o voce piţigăiată. Vreau să mă întorc la soţia mea. Să plecăm...

– Va trebui să coborâţi nouăzeci şi şase de etaje, îl preveni Seita.

– Puţin îmi pasă, puţin îmi pasă, să plecăm de aici!

Într-un vacarm de voci înspăimântate sau indignate, toţi spectatorii se ridicară, reluând în cor ultimele cuvinte ale ministrului:

– Să plecăm de aici!...

Jerôme Seita, cu bricheta în mână le arătă drumul spre scară.

La capătul unui culoar, deschise o uşă mare care dădea spre palier.

– Din fericire, rosti bătrânul ministru puţintel la trup, frecându-şi mâinile, din fericire locuiesc aici, la etajul treizeci şi şapte. Nu-s nevoit să cobor chiar până jos!

Scara se deschidea largă, întunecată, plină de zgomote stranii. Micile flăcărui, ridicate deasupra capului de câteva persoane, luminau primele trepte. Celelalte dispăreau în bezna din care urcau, în reverberări multiple, exclamaţii şi murmure.

Jerôme Seita se retrase. După câteva secunde de ezitare, invitaţii începură să coboare. Un covor estompa tropăitul paşilor. Femeile se agăţau de bărbaţii care bombăneau nemulţumiti. Câteva lumânări se stinseră, trupa, la început compactă, începu să se răsfire. Din prin toate uşile ieşeau oameni neliniştiţi care o porneau în jos. În casa scării nu dădea nici o fereastră. O noapte adâncă pusese stăpânire pe ea, abia dispersată de flăcăruile şovăielnice ale brichetelor.

Bătrânul ministru mărunţel, care începuse prin a număra palierele, se opri speriat. Oare câte parcursese? Ăsta era al şaptesprezecelea? I se păru că numărase şaptesprezece la palierul precedent. Ia să vedem, era al şaptesprezecelea sau al optsprezecelea? Ce problemă groaznică! Dacă se oprea nu rezolva nimic. „Am să număr şaptesprezece şi dacă nu dau de apartamentul meu mai cobor un etaj“ . Plecă mai departe, uşurat.

În jurul lui, zgomotele se amplificau. Rude, prieteni, care-şi vorbeau cu voce joasă, brusc nu se mai regăseau şi se chemau cu strigăte repetate de ecou şi acompaniate de duruitul surd al miilor de picioare. Oboseala şi enervarea câştigau teren. Bieţii oameni aveau impresia că niciodată, niciodată nu vor mai ajunge la parter!

– Un etaj mai jos? Nu, ia stai, e cu un etaj mai sus... Trebuie să mă întorc. Să urc sau să cobor?

Ministrul pirpiriu şi bătrân, îmbrăcat în alb din cap până-n picioare, se opri din nou, iar o luă din loc, şovăi, în zăpăceala lui trecu de un palier fără să-l mai numere, îşi dădu seama cu zece trepte mai jos, se sperie să nu fi făcut de mai multe ori aşa şi începu să plângă ca un copil mic. Complet descurajat, cobora treaptă cu treaptă pufăind şi mormăind. Pierduse cu totul şirul socotelii, dar continua să coboare fără să ştie bine unde se ducea şi numai pentru că genunchii îl mai ţineau, pentru că toată lumea cobora, pentru că era împins şi trebuia să ajungă undeva.

Unui individ din umbră îi veni ideea că ar putea să profite de un asemenea întuneric providenţial. Un om se izbi de un altul care se oprise brusc pe o treaptă. Încercă să treacă pe lângă el, dar inoportunul nu-l slăbi deloc, se deplasa lipit de el şi în acelaşi timp cu el.

– Dă-te, domnule, la o parte! Lasă-mă să trec!

Răufăcătorul simţi cum iritarea omului se transforma în teroare. Îşi înnodă o mână enormă în jurul gâtului victimei, iar cu cealaltă îl scotoci prin buzunare. Omul reuşi să se elibereze, îşi recăpătă suflul, îl îmbrânci pe agresor şi se năpusti în întuneric urlând: „Săriţi, asasinul!“

Mulţimea fu zguduită de busculada produsă. Oamenii căzură, rostogolindu-se pe trepte. Bărbaţii se aruncau cu pumnii înainte, femeile se strângeau prin colţurile palierelor, ţipau şi-şi holbau ochii, se rugau să se facă lumină, să se termine o dată cu bezna aceea.

– Nu te mai ocupa de alţii, André! scrâşni un glas undeva pe sus. Susţine-mă! Un tânăr ca tine trebuie să aibă atâta putere să ajute un sărman bătrân să coboare câteva etaje.

– Sprijină-te de mine, unchiule.

– Mergi pe lângă balustradă, André! La ce-ţi stă mintea? Ai rămas acelaşi zăpăcit! Ah! Ah! ricană glasul bătrânului în întuneric, tot la moştenire ţi-e gândul! Ai să-ţi pierzi capul! Nu te mai preocupa atât de ea! Ah! ah! ah!... Ce faci? Vrei să mă duci în braţe? Ce grijuliu eşti cu bătrânul tău unchi! Dar... Andréee...

După ce-şi azvârli unchiul peste balustradă, tânărul se simţi uşor ca un fulg. Îşi frecă mâinile şi începu să coboare câte trei trepte o dată, dansând. Urletele de agonie ale bătrânului se auzeau jos departe, undeva sub picioarele lui. Trupul lui trecea prin dreptul oamenilor ca o rachetă, cădea, cădea, din ce în ce mai jos, mai departe, în infinit. Nimic nu-l mai putea opri.

Ţipătul de moarte îşi găsi ecou în toate gâtlejurile. De sus şi până jos, nimeni nu-şi mai putu păstra sângele rece. Oamenii cădeau, se ridicau, cădeau din nou, urlau, gâfâiau, îi treceau năduşelile de spaimă. În învălmăşeala creată se stinse orice luminiţă. Pe scările interminabile, de sus până jos, se dezlănţuise o avalanşă de teroare şi demenţă în bezna de nepătruns.

Câţiva bărbaţi ajunseră până jos, dar palierul de la parter nu se deosebea cu nimic de celelalte şi ei continuară să coboare cele zece etaje ale subsolului. La capătul treptelor, se izbiră în întuneric de maşinile tăcute, calde încă, îşi plimbară mâinile tremurătoare peste oţelul încremenit, se rătăciră prin sălile acelei uzine nesfârşite, încercând zadarnic să regăsească scările, să urce la suprafaţă. Se învârteau în noapte, strigau, trezind doar alte voci pierdute şi ecouri îndepărtate. Umblară aşa până la epuizarea speranţei, apoi se prăbuşiră prin colţurile acelui labirint de tenebre, înnebuniţi de uimire şi groază. Nu mai doreau să încerce nimic, nu mai puteau. Aşteptau lumina sau moartea.

Ca un pai în furtună, micul ministru, alb din cap până în picioare, se trezi purtat până jos de tot. Frânt de loviturile primite, cu carnea îndurerată şi mintea rătăcită, ajunse în cele din urmă, ceea ce părea aproape de necrezut, într-un loc unde nu se mai cobora. De câte ori întindea piciorul înaintea lui, nimerea pardoseala la acelaşi nivel ca şi de sub celălalt picior al său. Mai încercă o dată, dar solul era mereu acolo, plat şi cuminte.

Bătrânelul, cu mâinile întinse înainte, îşi aşternu pe buze un surâs de extaz, bucuros că nimerise o pardoseală fără denivelări. Merse îndelung, coti la dreapta, coti la stânga ca să se convingă că peste tot era la fel. Nu dădu peste nici un obstacol. Într-un târziu, mâinile nimeriră peste un zid. Împinse. Zidul cedă. Era o uşă şi în spatele ei, minune, era lumină.

Intră şi dădu peste un drum larg. De fiecare parte a lui, bărbaţi costumaţi în negru şi femei în rochii bleu cu floricele roz îl priveau trecând din spatele unor vitrine groase de sticlă. Unii erau aşezaţi, alţii stăteau în picioare. Numele lor era înscris în partea de sus a geamului. Bătrânul ministru mergea tot înainte. Alte artere mari o intersectau pe prima şi se întindeau la infinit într-o tăcere adâncă. La fiecare intersecţie, o lampă de noapte umplută cu ulei parfumat atârna din plafon şi ardea cu o flacără blândă. După busculada cumplită din care scăpase, micuţul ministru era bucuros să se găsească printre nişte oameni perfect imobili. Se simţea ostenit. Se apropie de o vitrină în spatele căreia surâdea o fată tânără, singură. Avea ochii mari de culoarea mării, iar lumina unei veioze îi aurea obrajii palizi. Îi citi numele scris pe geam şi se culcă la picioarele ei. Închise pleoapele suspinând: „Alice“ și adormi în mijlocul morților care, imperceptibil, începuseră să se dezghețe.

După ce plecă și ultimul său invitat, Jerôme Seita, abătut, închise ușa și porni grăbit spre scenă. Se gândea la Régina. O găsi stând liniștită. Pe lângă ea, actori, mașiniști, autori, tehnicieni, discutau în grupuri mici în jurul unor luminițe sărăcăcioase.

Îl asaltară pe Seita cu întrebări în speranța de a căpăta puțin curaj.

– Ce se întâmplă? Nici eu nu știu mai mult ca dumneavoastră. Ce-ar trebui să faceți? Vă sfătuiesc să rămâneți pe loc până ce totul va intra în normal. Starea asta de lucruri nu poate dura, e lesne de înțeles. Autoritățile au luat cu siguranță de pe acum măsurile necesare. Nu vă neliniștiți. Nu poate fi lăsat multă vreme un oraș fără lumină și energie. În ceea ce privește aparatura, ea a avut mult de suferit. Dar, începând de mâine dimineață, un număr necesar de muncitori va trece la repararea sau înlocuirea ei, astfel încât, pe seară, să ne putem relua emisiunile...

Se liniștea singur, vorbind. Dădu dispoziții astfel încât fiecare să fie la postul lui de la prima oră. Îl însărcină pe Lemaitre cu punerea în funcțiune a postului. Dictă douăsprezece mesaje telefonice unei secretare bătrâne din redacție, nimerită din întâmplare pe acolo și care le notă pe dosul programelor, la lumina unei lumânări, cu un creion de sprâncene. Prevăzând astfel revenirea a tot ce dispăruse, Seita își crea impresia că grăbea întoarcerea la normalitate. Se apropie de Blanche.

– Deocamdată, nu vă puteţi întoarce în cămăruţa dumneavoastră din Cartierul Latin, îi spuse. Îmi pare rău că apartamentul de aici nu-i complet gata. V-aş sfătui să veniţi la mine, să vă odihniţi puţin...

O luă pe tânără de braţ şi o conduse în apartamentul lui.

Merseră drept spre peretele de sticlă şi-şi coborâră privirile asupra Parisului.

Foarte departe, spre nord, un incendiu colora în roşu un petec de cer. Altminteri, pretutindeni domnea o beznă de nepătruns.

Din nou, Seita se simţi cuprins de groaza inexplicabilului. Se petreceau lucruri grave. Dar ce? Încerca să-şi vină în fire. Nu era el oare la adăpost de orice? În caz de război, ar fi fost mobilizat în spatele frontului de ministrul însărcinat cu propaganda. Ce emisiuni grozave, dramatice, senzaţionale ar fi putut monta!

Dacă se declanşa o revoluţie, avionul lui stratosferic de curse, construit special pentru el, l-ar fi purtat într-un timp record şi fără pericolul de a fi urmărit, până la antipozi, dacă ar fi fost nevoie. Oriunde ar fi aterizat, ar fi găsit un cont în bancă pe numele Seita.

Liniştit, începu să râdă.

– Orice s-ar întâmpla, i se adresă tinerei, poate fi neplăcut, dar în fond, fără mare importanţă. Le rezolvăm noi pe toate! Mergeţi să vă întindeţi pe patul meu. Voi veghea asupra dumneavoastră şi dacă mâine dimineată nu se restabileşte ordinea, dacă va exista chiar şi cel mai mic pericol în cazul în care aţi rămâne aici, vom lua avionul şi vom aştepta ori la castelul meu din Touraine, or la vila din Pompei sau, mă rog, în altă parte, ca totul să revină la normal.

Fata răspunse printr-un suspin. Se simţea secătuită de puteri şi-i pierise tot curajul. Ce avea să se mai întâmple mâine n-o mai interesa. Viitorul ei fusese legat de seara aceea. Dar destinul hotărâse altfel. Abia apucase să deschidă gura, că un zid negru se şi închisese în jurul ei ca o temniţă. Totul se terminase. O asemenea ocazie nu se pierde fără a fi pedepsit. Nu va mai ajunge niciodată vedetă. Şansa era ratată.

Seita se apropie de ea şi dădu s-o cuprindă în braţe, dar ea îl respinse.

– Lăsaţi-mă în pace!

– Régina, micuţa mea!... De ce trebuie să fii aşa de supărată? Mâine...

– Eu nu sunt Régina! N-am să fiu niciodată Régina...

Se aruncă pe divanul împins de zguduituri până în mijlocul camerei şi izbucni în hohote de plâns. Mâine! Îi vorbeşte ei de mâine! N-are nevoie de explicaţii. Ştia ea bine că viitorul ei strălucit se stinsese o dată cu lumina. Mâine însemna întoarcerea la trecut. Mâine va redeveni Blanche Rouget. Totul nu fusese decât un vis, din care se trezise într-o noapte adâncă...

Purta o rochie albă brodată cu paiete multicolore. Suspinele ei făceau să joace pe pereţi şi pe plafon scânteioare palide. Încet, încet se linişti. Se simţea sfârşită. Dezamăgirea o zdrobise ca o prăbuşire. Trase adânc aer în piept, oftă golită de speranţe şi regrete, cufundându-se în oboseală ca într-o maree. Adormi.

Seita întinse peste ea o cuvertură. Apoi, făcu înconjurul apartamentului. Încercă toate telefoanele, apăsă pe toate butoanele, întoarse toate manetele. Nimic nu-i dădea ascultare. Totul încremenise, totul amuţise...

* * *

François se aşeză pe marginea patului, medită câteva minute şi se fixă asupra unui plan de acţiune. Aruncă într-un rucsac câteva obiecte şi-l luă în spinare.

Se opri să asculte pulsul capitalei. O linişte grea apăsa asupra ei. Auzi pe cineva mergând într-o curte vecină. Zgomotul paşilor plimbăreţului matinal umplea strada, cartierul, întregul oraş. În scuarul din apropiere, câteva păsărele salutau ciripind ivirea zorilor. Le auzi zburătăcind prin frunzişul copacilor.

François îşi scutură capul şi porni cu paşi mari în direcţia Oraşului Radios. Căldura abia dacă se mai potolise puţin în timpul nopţii, dar aerul era mai curat, eliberat de gazele de eşapament ale motoarelor. În lungul străzilor, maşinile abandonate arătau de pe acum a epave. François trecu fără să se oprească pe lângă un grup de case peste care se prăbuşise un enorm avion-cargou. Pe o suprafaţă de aproape două sute de metri, toate imobilele fuseseră făcute una cu pământul. Din clădiri şi din avion nu mai rămăseseră decât nişte ruine de nerecunoscut. De cum se luminase de ziuă, pompierii încercaseră să dezgroape din mormanele de dărâmături supravieţuitorii.

Pe măsură ce François se apropia de Oraşul Radios, întâlnea din ce în ce mai mulţi oameni înspăimântaţi care plecau cu valize sau pachete în mâini.

În sfârşit, ajunse printre pilonii care susţineau autostradele şi colosalul edificiu. În apropierea stâlpilor centrali, în care se deschideau şase intrări gigantice, bărbaţi şi femei veneau, plecau, alergau, se întorceau, descumpăniţi ca nişte furnici cărora le fusese strivit muşuroiul cu călcâiul.

François urcă pe o scară până la nivelul autostradelor. Imensa piaţă interioară, mare cât Place de la Concorde, înconjurată de magazine de lux, de cafenele şic, restaurante, săli de cinema, teatre, de obicei scânteietoare datorită miilor de lumini de sub cupola azurie, în dimineaţa aceea erau cufundate în penumbră. O zi lividă pătrundea în interior prin zidurile de sticlă care dădeau spre autostrade la nord, la sud, la est şi la vest.

Fără să şovăie, François, care cunoştea bine acest loc de întâlnire şi plimbare al tuturor parizienilor, se îndreptă spre centrul pieţii. Aici, o coloană hexagonală, cu partea superioară retezată, înaltă de aproape douăzeci de metri, tăiată dintr-un singur bloc de marmură, purta pe cele şase feţe ale ei planul birourilor şi al apartamentelor deservite de o sută douăzeci şi şase de ascensoare şi şaizeci şi trei de scări.

La baza coloanei, la litera R găsi scris cu litere de oţel cromat ceea ce căuta:

Radio 300 3-96-17

ceea ce însemna: aripa 3, etajul 96, culoarul 17.

De pe faţa a doua a coloanei, François se informă că scara 31-2 ducea spre culoarul 17 din aripa 3.

La picioarele lui, pe pardoseală, mozaicul îi indica direcţia pe care trebuia s-o urmeze pentru a găsi intrarea şi scara respectivă.

==========

La aceeaşi oră, în sala de consiliu a Ministerului Aerului se ţinea, sub preşedinţia ministrului, şef de guvern, cel mai bizar consiliu pe care-l văzuseră desfăşurându-se bătrânele ziduri.

Aprozii plecaseră de cu noapte, care pe jos, care pe bicicletă spre toate colţurile Parisului să-i convoace pe miniştri. Aceştia sosiseră somnoroşi, cu barba din ajun. Nu erau obişnuiţi să meargă pe jos, iar stupefacţia, precum şi oboseala le tăiase suflul. Ajunseră în sala unde, în candelabre, care-şi regăsiseră rolul de odinioară, ardeau lumânări, ceara lor începând de pe acum să păteze parchetul.

Excelenţa sa, domnul Tapinier, şeful guvernului, intră. Îşi făcuse apariţia când se luminase bine de ziuă. Era un bărbat tânăr, cu maniere bruşte. Luă imediat cuvântul.

– Domnilor, deşi nu este toată lumea aici, deschid şedinţa, deoarece e inutil să-i mai aşteptăm pe colegii absenţi. Ministrul lucrărilor publice a plecat în provincie, ministrul radioului se află încă la etajul nouăzeci şi şase din Oraşul Radios. Aprodul n-a putut pătrunde în casa colegului nostru de la comerţ întrucât uşile electrice de la intrare erau blocate, iar ministrul sportului s-a declarat incapabil să ajungă pe jos de la Passy până aici. Cât despre ministrul de război, nu ştim ce s-a întâmplat cu el.

Vreau să vă aduc la cunoştinţă că am trimis după Paul Portin, venerabilul preşedinte al Academiei de Ştiinţe, fizician de reputaţie mondială. În aşteptarea sosirii lui, trebuie să vă comunic veşti triste...

Ministrul P.T.T. îl întrerupse brusc. Era un om agresiv, bondoc, care răspunde la numele foarte franţuzesc de Dufour. Acesta izbi cu pumnul în masă şi se ridică. Era stacojiu la faţă:

– Dragul meu Tapinier, ceea ce trebuie să ne spui mai întâi este adevărul. Cine ne-a tăiat electricitatea? Dacă este mâna opoziţiei, vă declar solemn, în numele poporului pe care-l reprezint, că muncitorii nu se vor lăsa aşa uşor să li se ia de la gură munca şi pâinea copiilor!

Această intervenţie provocă o explozie de strigăte, de proteste sau de aprobări violente.

Cei treizeci şi unu de miniştri prezenţi se ridicară în picioare şi porniră să vocifereze toţi de-o dată. Cel mai iritat dintre toţi, baronul de Bournaud, ministrul Progresului Social, unul dintre cei trei parizieni care se mai îmbrăcau după moda secolului trecut, în pantalon, jiletcă şi veston, începu să strige, învârtindu-şi deasupra capului monoclul:

– Opoziţia? Ce tot îndrugi acolo, domnule Dufour! Zi mai bine că asta-i opera, uşor de identificat, a incendiatorilor şi mardeiaşilor din sindicatele voastre de extremă stângă, care vor astfel să-şi prelungească cele trei luni de concedii plătite, acordate de nefericitul de patron. Uite unde ne-a adus laşitatea elitei în faţa exigenţelor tot mai exagerate ale acestor lepădături! Dar această manevră nu va stinge luminile culturii şi ale tradiţiei franceze şi, dacă ne va fi dat să pierim de cuţitul acestor brute beţive, le vom apăra până la ultima picătură de sânge.

- Dufour are dreptate! strigă ministrul Instrucţiei Publice, Excelenţa sa Lavoine, un voinic brunet cu barba crescută până în ochi. Nu e greu de recunoscut mâna otrăvită a preoţimii care încearcă să arunce poporul în tenebrele Evului mediu.

– Doamne, iartă-l că nu ştie ce spune, murmură abatele Legrain, ministrul rotofei şi rozior al Sănătăţii Morale. Aşa intenţionează să ne inducă în eroare şi să-şi apere amicii franc-masoni...

– Domnilor, domnilor, vă rog!...

Glasul tunător al lui Tapinier reinstaură calmul.

– Domnilor, ce-ar zice ţara asta dacă v-ar vedea, ţara care are dreptul să se bizuie, azi mai mult ca oricând, pe un guvern de uniune națională capabil să țină în mână cu fermitate cârma statului în mijlocul furtunilor și stâncilor ridicate în cale de noua situație? Înăbușiți-vă resentimentele! Nu-i vorba de nici un complot! Evenimentul este cu mult mai grav. Circumstanțele actuale, pe care vreau să vi le expun, vor cere de la noi, cei care deținem puterea, dragi colegi, o cantitate neobișnuită de muncă, de devotament în beneficiul public și abnegație față de interesele patriei. Sunt convins că mă pot bizui pe fiecare dintre dumneavoastră. Vă cer să răspundeți *„Prezent!“* *„Trăiască Franța!“*

Galvanizați de sobrietatea elocvenței șefului de guvern, miniștrii strigară în cor *„Trăiască Franța!“* și după câteva secunde de tăcere se așezară din nou pe fotoliile lor.

– Așa după cum v-am spus, continuă Tapinier, nu-i vorba de un complot, ci de un eveniment de ordin științific și natural, după cum reiese din primul raport care mi-a parvenit de la Paul Portin. Acesta va sosi în persoană pentru a expune în fața dumneavoastră rezultatele observațiilor sale. Iarna trecută, de mai multe ori s-au produs dereglări ale electricității, iar de ieri seară posturile din lumea întreagă au semnalat o nouă cădere de curent. Tot ceea ce s-a întâmplat ne conduce spre concluzia că fenomenul este de proporții mondiale. Toate avioanele aflate în zbor s-au prăbușit. Mă cutremur gândind ce s-o fi ales de trenurile electrice, lansate în plină viteză, fără frâne pe linii cu acele brusc dereglate. Dar, să vorbim de Franța, deoarece Franța este cea care ne-a încredințat nouă destinele ei. În toate colțurile țării noastre trebuie că s-au petrecut catastrofe teribile. De asemeni, trebuie să deplângem numeroasele accidente din uzinele unde funcționau dispozitive de reglare și securitate electrice. În metrou, accidentele au fost nenumărate și panica înspăimântătoare. Pe scurt, domnilor, mijloacele noastre sărace de informare, întrucât nimic nu mai funcționează, nici radioul, nici telefoanele, nici telegraful, ne îndreptățesc să ne temem că acest brusc capriciu al naturii a făcut la noi zeci de mii de victime...

În acest moment, uşa sălii de consiliu se deschise cu zgomot şi generalul Morblanc, Ministrul de Război, apăru în prag. Era în civil, îmbrăcat într-un costum de un roşu strident, dar toată înfăţişarea lui îi trăda profesiunea de militar. Mustăţile albe care împungeau înainte, fremătau. Picioarele, răsucite în paranteze, tropăind pe loc, lăsau să se presupună că făcuse carieră la arma, dintotdeauna a elitei, cavaleria. Îşi ridică mâinile spre tavan, într-una din ele strângând o cravaşă. Strigă:

– Domnilor, am venit să salvez Franţa!

Aceste cuvinte făcură senzaţie.

– Să vă audă Dumnezeu! rosti abatele Legrain.

– Dragă generale, n-aţi vrea să vă explicaţi? interveni şeful guvernului.

Generalul Morblanc se apropie dintr-un salt de masă, îşi trânti cu zgomot cravaşa şi începu expozeul:

– Domnilor, spuse el, unui militar bătrân, albit sub harnaşamente, nu i se debitează basme. Toate istoriile astea cu negrii nu fac nici două parale, nici două parale! Miroseau a diversiune de la o poştă. Dar eu stăteam de veghe. Astfel încât, ieri seară, când a căzut electricitatea, nu mi-au trebuit nici trei secunde – trei secunde – să pricep că aici se ascundea o manevră a inamicului nostru ereditar...

Un cor de exclamaţii îl întrerupse.

– Dragul meu general, observă curtenitor Tapinier, am impresia că ignoraţi faptul că Franţa a făcut pace cu restul Europei de un secol şi că întreţine cele mai cordiale relaţii cu celelalte continente...

Ministrul de război se făcu roşu ca racul. Izbi cu pumnul în masă:

– Eşti un idiot sau un vândut! zbieră el. Franţa a avut întotdeauna un duşman ereditar, fie că era el de la est, la nord sau la sud. Armata e gata să-l înfrângă! Ea nu-şi va dezminţi misiunea!

Tapinier nu intenţiona să stârnească şi alte injurii, făcu un gest resemnat din mână şi-l lăsă pe general să peroreze.

– Inamicul şi-a închipuit că ne poate dezarma, continuă acesta. Dar n-o să-i meargă! Trebuie să vă spun exact ce se petrece. În noaptea asta, în poligonul subteran de tir de la Plessis-Robinson, o companie din gărzile naţionale efectua trageri cu tunuri mitralieră şi obuze trasoare. Domnilor, toate aceste tunuri au sărit în aer. Au sărit în aer! Tunurile-s praf – praf! Oamenii au arsuri grave. Căpitanul, care comanda tirul, a ordonat să se încerce o mitralieră. A explodat! O puşcă, un revolver. Au explodat. Colonelul, pus la curent, mi-a transmis o ştafetă călare.

Pe un poligon de tir dintr-o cazarmă din Paris, am efectuat imediat, la lumina lumânărilor, tiruri cu armele cele mai noi şi cele mai vechi. Toate au explodat. Şi nu în bucăţi, domnilor, ci în pulbere, s-au făcut pulbere! Ceea ce face chiar şi grenadele inofensive. Cât despre armele motorizate, care zboară, se caţără sau scormonesc, astea nu vor să demareze.

Generalul râse strâmb.

– S-a zis cu razele K, s-a zis cu armele de foc, iar inamicul poate să-şi închipuie că ne vom preda cu mâinile şi picioarele legate hoardelor lui barbare! Din fericire pentru Franţa, în ceasurile de cumpănă, Providenţa îi trimite întotdeauna oamenii de care are nevoie. Domnilor, de când sunt Ministru de Război, am ordonat să se fabrice în secret şi să se camufleze în toate colţurile ţării enorme stocuri de baionete model 1892, modificat în 1916. Domnilor, baioneta e arma tradiţională a soldatului francez. Ştiam că vremea ei va reveni. Iată că a revenit! Inamicul ne va găsi pe poziţii! Neîntârziat, voi distribui baionete trupei. O dată în plus, baioneta va salva Franţa!

Ministrul de Război îl privi pe şeful guvernului cu un aer sfidător, îşi culese cravaşa, trase o lovitură zdravănă în masă, făcu stânga-mprejur şi ieşi.

– Domnilor, spuse Tapinier, vă rog să nu reţineţi din această intervenţie decât faptul că armele de foc sunt de aici încolo inutilizabile. Fără îndoială că, o dată cu dispariţia electricităţii, şi metalele au suferit o transformare care le-a făcut incapabile să reziste la şocul exploziilor.

– Aş putea să fac o precizare legată de acest subiect, interveni S.E. Meunier, ministrul Producţiei şi al Coordonării. În numeroase uzine au explodat cazanele. S-ar părea că este vorba de conjuncţia unei temperaturi ridicate cu o presiune mare, care fragilizează anumite metale, deoarece rezervoarele de gaze comprimate şi cazanele din aramă au rămas intacte, în timp ce toate cazanele din metale feroase au fost pulverizate. Din nenorocire, în jurul lor sunt numeroşi morţi şi răniţi. În orice caz, iată-ne lipsiţi de uzine şi de mijloacele de transport. Domnule şef de guvern, raţiunea existenţei mele a încetat. Vă rog să-mi acceptaţi demisia.

Ministrul Finanţelor, Excelenţa Sa, bancherul Colastier, sări de pe fotoliul său de parcă acesta s-ar fi umplut brusc cu spini.

– Domnilor, domnilor, strigă el, mi-a venit deodată un gând înspăimântător: fără electricitate am rămas şi fără aur. Noul sistem de securitate al băncii naţionale, inaugurat anul trecut, este complet electric. Subsolurile, unde odihnesc rezervele noastre, sunt blocate de patru rânduri de porţi succesive, din nichel masiv de trei metri grosime cu încuietori pe bază de unde scurte şi cuşti cu scripeţi electrici. Nimic nu i-ar mai putea urni din loc.

Atunci, doctorul Martin, ministrul Medicinei Gratuite şi Obligatorii, se ridică. Faţa lui era palidă, iar ochii priveau fixaţi asupra unui spectacol înfricoşător. Deschise gura. Toţi colegii, întorşi spre el, tăcură terorizaţi.

– Dragi colegi, rosti cu o voce gravă, aţi auzit veşti cumplite, dar ele sunt lipsite de importanţă în comparaţie cu cea pe care vă voi aduce-o eu la cunoştinţă. Populaţia urbană a Franţei se ridică la o sută cincizeci de milioane...

– Dar, dragă doctore, vă înşelaţi, îl întrerupse şeful guvernului.

– Lăsaţi-mă să termin, vă rog. Am spus bine: o sută cincizeci de milioane de locuitori dintre care optzeci de milioane în viaţă şi şaptezeci de milioane morţi, conservaţi cu tandreţe în sânul familiilor sau în subsolurile oraşelor. Or, dacă electricitatea nu revine rapid, morţii îi vor da afară din case pe cei vii. Domnilor, morţii sunt pe cale să se dezgheţe!

==========

În vasta piaţa Procès, în faţa Ministerului Aerului, începuse sa se adune mulţimea. Lipsiţi în acelaşi timp de metrou, autobuze, taxiuri, de muncă, ziare, radio, parizienii dezorientaţi încercau să afle noutăţi. Bănuiau confuz, fără s-o cunoască încă, întreaga dimensiune a dezastrului şi se apropiau de autorităţi. Burghezi, muncitori, funcţionari, negustori, deveniseră solidari în faţa nenorocirii. Se simţeau dezbrăcaţi de diferenţele sociale. Îşi vorbeau fără să se cunoască, pe acel ton cordial, uşor emoţionat, folosit între membrii unei familii încercate. Ameninţarea unei mari nenorociri îi determinase să uite pentru moment micile lor ranchiunuri. Erau gata să-şi ierte totul. Fiecare se gândea că ar putea avea nevoie de vecinul său şi se simţea dispus, la o adică, să-l ajute.

Soarele în răsărit arunca o lumină trandafirie în partea de sus a caselor. În mulţime se produse agitaţie. Un atelaj ciudat se apropia de piaţă încercând s-o traverseze. Doi aprozi, îmbrăcaţi în costumele lor tradiţionale, cu pantaloni până la genunchi şi lanţ în jurul gâtului, trăgeau o şaretă veche care se hurducăia pe caldarâm. Pe caretă era legat un fotoliu în care stătea un bătrânel. Mulţimea îl recunoscu. Văzuse de mai multe ori la televizor chipul încadrat de o barba albă al lui Paul Portin, preşedintele, aproape centenar, al Academiei de Ştiinţe. Comitetul de popularizare a ştiinţei adusese la cunoştinţa maselor toate cercetările sale efectuate asupra atomilor. Fiece negustoraş sau muncitor, chiar şi persoanele în vârstă, lipsite de o instruire serioasă, ştiau confuz că atomii erau nişte bolizi minusculi, încărcaţi cu electricitate, care se deplasau cu o viteză formidabilă şi că aerul, lemnul mesei, ca şi piatra din zid sau carnea omului erau înţesate de aceşti atomi. Faţă de moartea bruscă a electricităţii, oamenii se întrebau dacă nu cumva şi atomii lor or fi dispărut la fel şi dacă ar mai putea trăi o vreme fără ei.

Mulţimea se strânse în jurul căruţei la care erau înhămaţi cei doi aprozi. Se simţea liniştită datorită prezenţei acestui om care cunoştea tainele naturii. Fiecare avea impresia că se afla chiar în vecinătatea Ştiinţei în persoană, Ştiinţă care explică tot şi poate tot.

Un domn pirpiriu puse mâna pe o căldare de tablă cărată de o gospodină, o aşeză cu fundul în sus, se căţără deasupra ei şi, cu un glas de cocoş răguşit, începu să cuvânteze:

– Domnilor şi doamnelor, cetăţeni...

– Huo... huo... răspunse mulţimea.

– Nu vreau să vă ţin nici un discurs, îmi propun doar să-l rog pe eminentul savant aflat în acest moment printre noi să ne dea câteva lămuriri asupra fenomenului care ne-a răvăşit viaţa. Eu...

– Trăiască Potrin! Să vorbească Potrin! Potrin! Potrin! Potrin!

Savantul tremura de emoţie în fotoliul său şi făcea din mână semne de împotrivire. Atunci, o namilă de muncitor se împinse printre oameni şi-şi croi drum până la şaretă. Era un metalurgist, îmbătrânit în meserie, cu pielea tăbăcită, care rezistase treizeci de ani în uzină. Pumnul lui drept, cu care, din două în două secunde, aplica în atelier aceeaşi lovitură de ciocan asupra niturilor mereu, mereu aceiaşi, rămăsese strâns pe o manetă imaginară.

– Ascultă, dom'le Potrin, noi, lumea s-a adunat acilea, nu ştie nimic şi vrea să ştie. Dumneavoastră ştiţi. Ştiinţa... Trebuie să ne ziceţi. Ce-nseamnă toate astea? Când se termină?

Bătrânelul se ridică cu greu din fotoliul său. Tremura.

– Bunii mei prieteni, rosti el.

Vocea lui puţintică nu ajungea nici la zece metri.

– Bunii mei prieteni, nu pot să vă spun nimic pentru că nici eu nu ştiu nimic. Aşa ceva nu s-a mai pomenit. Ştiinţa noastră e ştiinţă experimentală. Or, fenomenul care s-a produs nu se aseamănă cu nimic din ceea ce ştim noi. Dispariţia electricităţii violează toate legile naturii şi ale logicei. Şi, murind electricitatea, pare cu atât mai de necrezut că noi am mai rămas în viaţă. E o nebunie. Un coşmar antiştiinţific şi antiraţional. Toate teoriile noastre, toate legile noastre au fost date peste cap. Mi-a fost hărăzit să văd aşa ceva în viaţa mea de savant..

Se lăsă greu în fotoliu.

Cei din primele rânduri ale mulţimii văzură lacrimi mari rostogolindu-se din ochii lui în mustaţa albă. Dar cei aflaţi mai departe, neliniştiţi şi curioşi, voiau şi ei să audă. Cei înalţi se ridicau pe vârful picioarelor, cei scunzi se agăţau de cei mari. Băieţandrii se căţărau pe felinare. Se transmiteau din rând în rând fragmente de fraze:

– A zis că electricitatea e moartă.

– Draga mea, spune că nici el nu înţelege nimic.

– A zis că-i război.

– A zis că rezolvă el totul.

Dar mulţimea dorea să afle mai multe. Din toate părţile, oamenii se împingeau spre centru. Zece mii de piepturi împingeau. Mulţimea ajunsese o masă compactă, un singur muşchi contractat. Oamenii se învârtejau, se răsuceau, cu hainele sfâşiate, cu coastele rupte, cu izmenele murdărite. Şareta domnului Paul Portin se răsuci de trei ori în jurul axei sale, pârâi şi dispăru. Bătrânul savant fu proiectat în aer, iar apoi se prăbuşi pe umerii celor din jur. Pluti o vreme pe deasupra, după care se scufundă.

Cineva de la o fereastră aruncă o propoziţie scurtă. Repetată din gură în gură, murmurată, urlată, ea dizolvă mulţimea ca un acid. Pe toate străzile, bărbaţi şi femei o rupseră la fugă, mânaţi de teama că nu vor ajunge la timp pe la casele lor. În piaţă nu mai rămăseseră decât două femei lungite, imobile, aplatizate şi dl. Paul Portin, o grămăjoară cu bărbuţa răsucită la spate şi plină de sânge.

Un ştrengar traversă piaţa goală. Urmărea cu lovituri de picior o pietricică rotundă şi repeta cu un aer bucuros cuvintele pe care le auzise strigate de lume: „Se opreşte apa, se opreşte apa..."

François îşi propusese să urce încet nenumăratele trepte ale scării ca să-şi păstreze suflul. Pe paliere, uşi masive din plastic lăptos se deschideau spre culoare largi, ca nişte străzi, care deserveau apartamentele şi se terminau printr-un perete de sticlă. Deşi erau atât de lungi, lăsau totuşi să pătrundă destul din lumina zilei pe scară, pentru ca aceasta să poată fi utilizată Pe fiecare uşă se vedeau, în relief, numerele negre ale etajului şi culoarului.

Treptele erau semănate cu obiecte aruncate şi îmbrăcăminte sfâşiată în care François îşi împiedica picioarele, valize abandonate, pălării. Bărbaţii şi femeile coborau prostiţi de succesiunea interminabilă a treptelor, fără să vadă, fără să gândească, ca nişte automate trase în jos de propria lor greutate şi de cea a pachetelor. François, îmbrâncit violent de oamenii care nici măcar nu încercau să se scuze, de parcă n-ar fi observat că le ieşise cineva în cale, fusese gata să cadă de mai multe ori. Se hotărî să meargă pe latura exterioară a scării şi să se oprească ori de câte ori ghicea în semiobscuritatea de deasupra lui o umbră mai compactă. Dădu peste un baston, îl ridică şi-l ţinu pe orizontală cu vârful îndreptat înainte şi cu partea curbată strânsă la subsuoară.

Câţiva bărbaţi fură astfel opriţi de ţepuşa bastonului la cincizeci de centimetri de pieptul lui. Şocul le tăia suflul. Apoi, se lăsau din nou mânaţi de gravitaţie, cu genunchii tremurând şi capul golit. O femeie care cobora în fugă fu aproape străpunsă. François o prinse în braţe leşinată sau moartă. Era caldă şi moale ca un iepure răpus de curând. Mirosea a sudoare şi a parfum. O lăsă pe o treaptă şi-şi continuă urcuşul.

Mergea mai încet decât îşi închipuise. Urca de douăzeci de minute şi nu ajunsese decât la etajul douăzeci şi cinci.

* * *

Blanche adormise. Seita, după ce se învârtise nervos prin cameră, se întinse şi el direct pe covor. Când se trezi, primul lui gând fu să încerce telefonul. Era mut. Apăsă butonul care-l punea în legătură cu valetul lui, dar nu primi nici un răspuns. Acelaşi rezultat şi de pe linia cu secretarul lui. Ascensorul particular era tot blocat. Plafonul luminos rămânea întunecat. Strania pană de curent se prelungea.

Blanche se trezi şi ea. Se aşeză pe marginea divanului, încântătoare, cu părul ciufulit, ochii puţin încercănaţi şi guriţa bosumflată.

– Sper că te-ai odihnit, draga mea, spuse Seita. Nu ştiu ce s-o fi întâmplat cu servitorii. Am să-ţi pregătesc chiar eu baia.

Dispăru pe o uşă, dar reveni aproape imediat, descumpănit.

– Nu-i nici un strop de apă, spuse el. La înălţimea la care ne aflăm, era ridicată de pompe electrice. Trebuie că s-or fi oprit şi ele ca toate celelalte. Cred că nu va fi apă în tot oraşul, fiindcă staţiile de pompare care alimentează Parisul sunt echipate în întregime cu dispozitive electrice.

Se opri o clipă şi trase concluzia:

– Fii atentă, trebuie să plecăm neapărat, cât mai repede cu putinţă. Vom lua imediat unul dintre avioanele mele şi ne vom duce la proprietatea mea din Touraine. Vom aştepta acolo ca guvernul să restabilească ordinea. Nu ştiu încă dacă-i vorba de un sabotaj, de greve, de acte de război sau de accidente. În orice caz, cel mai bun lucru pentru noi este să plecăm departe, până ce totul va reveni la normal.

O conduse pe Blanche la baie. Fata se fricţionă viguros cu apă de colonie. Efectul înviorător al alcoolului îi alungă şi ultimele pâcle ale somnului. Descurajarea din ajun îi dispăruse. Câteva ore de odihnă fuseseră suficiente să-i redea optimismul natural al vârstei. Timp de mai multe săptămâni, fusese o răsfăţată a soartei. Reuşita la concursul Radio 300, logodna, formidabila pregătire publicitară a primei apariţiii la televiziune, lansarea ratată, aventurile ciudate din Oraşul Radios brusc paralizat, toată succesiunea de evenimente nu avea, într-adevăr, nimic mediocru. Încerca impresia că asista ca spectatoare la derularea unui film extraordinar, în care ea evolua, în acelaşi timp, ca vedetă. Plăcerea era de două ori mai mare. Ce se va mai întâmpla de acum încolo? Fără îndoială, nimic banal. O să vadă ea! Începu să se pieptene, fredonând romanţa pe care ar fi trebuit s-o cânte în ajun, în faţa microfonului. După ce lăsă pieptenele, avu impresia că oglinda se voalează şi că imaginea ei reflectată îi devenea străină. O privi cu multă curiozitate. Un vâjâit îi umplu urechile, sala de baie începu să se învârtească uşor, apoi se răsturnă. Blanche se cramponă cu amândouă mâinile de marginea căzii, închise ochii cu putere şi-i deschise din nou. Totul reveni la normal. Fusese o simplă ameţeală trecătoare. O puse pe seama oboselii, îşi înnodă părul şi ieşi.

Seita răscolise prin dulapul de haine în căutarea lenjeriei şi a hainelor de schimb. Dar fără ajutorul valetului său nu ştia unde să găsească lucrurile de care avea nevoie. Dulapul, aproape tot atât de mare cât camera, cuprindea, atârnate în şiruri, costume de toate culorile şi din toate ţesăturile imaginabile. Costume de vară, uşoare precum cenuşa hârtiei, costume de iarnă cu fibre termice, a căror temperatură creştea pe măsură ce frigul se înteţea şi chiar câteva costume incomode din lână naturală, fantezia anacronică a unui snob ultrabogat.

Seita tuna şi fulgera, rătăcit în propria lui abundenţă. Îl apucă furia împotriva mânecilor şi cracilor care-i dădeau peste faţă şi era pe punctul să piară sufocat sub avalanşa provocată de gesturile lui enervate. Sfârşi prin a găsi două combinezoane de sport cu fermoar. I-l dădu pe cel galben lui Blanche, iar el îl luă pe cel portocaliu.

În timp ce fata se îmbrăca în cameră, el făcea acelaşi lucru în sala de baie, de unde ieşi parfumat violent. Maşinile de bărbierit electrice fiind imobilizate, se văzu nevoit să rămână cu barba din ajun, care-i scofâlcea obrajii, aruncând pe tenul lui negricios reflexe verzui.

– Acum, spuse el, dacă vrei, putem pleca. Vom lua masa la sosire.

Prin scara particulară, ajunseră în garajul construit sub acoperişul imobilului, unde erau adăpostite cele douăsprezece avioane ale lui Seita.

Uneltele, maşinile, rezervoarele de combustibil fuseseră proiectate aproape peste tot, claie peste grămadă, iar avioanele catapultate unele în altele. Majoritatea ajunseseră inutilizabile, în mod evident. Micul aparat albastru, care-i transportase pe tineri în Scoţia, părea însă intact.

Jerôme, urmat de Blanche, se îndreptă spre acest aparat. Când deschise portiera se făcu auzit un mormăit nemulţumit. Gaston cotrobăia în motor.

Când dădu cu ochii de patronul lui, se ridică şi spuse furios:

– Încerc de o oră să pricep ce s-a întâmplat fără să reuşesc. Nicăieri nici un strop de lichid, nici în motorul ăsta, nici în celelalte...

– Ce să însemne asta, Gaston? întrebă neliniştit Seita. Nu funcţionează motorul?

Pilotul îşi privi patronul uimit:

– Dumneavoastră nu ştiţi ce s-a întâmplat? Toate motoarele avioanelor s-au oprit la aceeaşi oră, exact în clipa în care curentul a căzut peste tot. Avioanele, care se pregăteau să aterizeze pe terasă, s-au prăbuşit ca o grindină. N-aţi auzit nimic de jos? Eu, în micul meu apartament de lângă garaj, am scăpat ca prin minune să nu mă turtească. Când a căzut cursa de pe linia doi, am fost azvârlit până-n plafon ca o clătită... Mergeţi să aruncaţi o privire afară să vedeţi acolo treabă făcută la meserie! Noroc că arhitecţii au prevăzut asemenea accidente, iar terasa şi imobilul au fost proiectate să reziste la şocuri de asemenea dimensiuni, altminteri avioanele ar fi trecut prin tavane până la parter!

Dar de ce s-or fi oprit toate motoarele, de ce ăsta nu vrea să demareze, încerc să descopăr şi nu reuşesc...

Seita înţelese originea şocurilor care zguduiseră Oraşul Radios şi, în acelaşi timp, îşi pierdu orice nădejde de plecare pe calea aerului. Încercă totuşi să lupte împotriva evidenţei. Nu mai era singur. Se afla din nou în legătură cu unul dintre subordonaţii lui. Putea din nou să comande. Prezenţa lui Gaston îl eliberase, parţial, de sentimentul groaznic al singurătăţii neputincioase care-l stăpânea de când se sculase.

Îşi îndreptă spinarea, îşi mângâie cu două degete bărbia ca o raşpilă şi-şi regăsi vocea lui sigură, cu care dădea ordine.

– Câtă vreme noi mergem să vedem ce s-a întâmplat afară, mai revizuieşte o dată motorul. E nou. N-a avut nici o pană. E inadmisibil, dacă îţi cunoşti meseria, să nu-l poţi pune în stare de funcţionare.

– Trebuie să verific ce are în măruntaie, promise Gaston.

Jerôme şi Blanche ajunseră în uşa garajului. Un soare enorm urca la orizont, chiar în faţa lor, revărsând o lumină roşie pe terasa devastată.

Cam treizeci de avioane de toate dimensiunile şi trei de curse se zdrobiseră de terasă, explodând ca nişte grenade. Şocul proiectase în toate direcţiile fărâmăturile lor şi rămăşiţele ocupanţilor. Plasticul lor, mai puţin gros decât cel al vagoanelor suspendate, nu rezistase. Cele câteva construcţii, care se ridicau pe imensa suprafaţă plană a terasei, aproape că nu avuseseră de suferit. Numai gara aerobuzelor era complet distrusă. În locul vastei clădiri, nu mai rămăsese decât o grămadă de ruine, ciment, fier, fragmente de plastic învălmăşite şi zugrăvite în culori incendiare de lumina stranie a soarelui.

Câteva sute de pesoane căutau în zadar supravieţuitori printre dărâmături.

Cei doi se întoarseră răvăşiţi la Gaston. Acesta renunţase să mai pună motorul în funcţiune.

Ceea ce văzuse Seita pe terasă îl convinsese, în cele din urmă, asupra gravităţii situaţiei. Îşi dădu seama că nu se mai putea bizui pe maşini.

Şi atunci, ce se va întâmpla cu el? Dacă această stare de lucruri se prelungea, întreaga civilizaţie avea să se prăbuşească. Pentru Seita însemna mai mult decât sfârşitul unei ere, era sfârşitul lumii, al lumii care-i aparţinea! Se simţea ca un călător părăsit în mijlocul deşertului. Ce se va alege de el, care nu se deplasase niciodată decât cu ajutorul motoarelor, care parcursese cu plăcere câteva mii de kilometri într-o zi, dar pentru care cinci sute de metri păreau o distanţă înspăimântătoare dacă era vorba s-o străbată cu piciorul? Cu mâinile lui nu făcuse niciodată nimic. A dispus întotdeauna de o armată de subordonaţi şi de aparate perfecţionate care-i satisfăceau dorinţele. Serviciul lor impecabil îi părea atât de firesc ca şi buna funcţionare a organelor trupului său. Şi, dintr-o dată, totul dispăruse din jurul lui, amputându-i miile de membre şi lăsându-l singur cu sine însuşi, ca unic servitor.

Blanche se agăţă de umărul lui Jerôme. Îşi simţea picioarele tremurând.

O aşeză pe o bancă şi-i plesni uşor mâinile.

– Draga mea, ce-ai păţit?

– Nu ştiu, parcă mi se învârteşte puţin capul. Nu-i nimic...

Gaston plecă să caute la el o sticlă de rom şi îi turnă fetei un pahar. Îl bău, se înecă şi se făcu roşie ca focul.

– Mulţumesc, acum mi-e mai bine...

– Atunci, interveni Seita, am putea începe să coborâm.

– Mă tem că n-am să pot ajunge prea departe, suspină ea. Am impresia că totul a devenit instabil în jurul meu şi că Oraşul Radios se va răsturna de îndată ce-am să mă ridic în picioare. Poate că, dacă aş mânca ceva, mi-ar trece. Aseară n-am pus în gură nimic ca să fiu cât mai în largul meu în timpul spectacolului. Presupun că asta-i cauza slăbiciunii mele.

Seita o cuprinse de mijloc şi o conduse din nou la el în apartament. Blanche se lungi pe divan. Tâmplele i se zbăteau, iar urechile îi bubuiau ca o linie de metrou.

Seita îi aduse ce găsi în bucătărie: o ramură de cireş plină cu fructe fără sâmbure şi o pară mare cât un pepene galben. În timp ce Blanche ciugulea câteva cireşe, el se întoarse să scotocească prin bucătărie şi reveni cu un cuţit cât toate zilele, ascuţit, ca să-i taie para, dar se dovedi atât de neîndemânatec încât scăpă cuţitul în palma mâinii stângi şi se răni.

La vederea sângelui care curgea amestecat cu sucul fructului, fata scoase un ţipăt, îşi duse mâna la ochii care i se înceţoşau şi-şi pierdu cunoştinţa.

Seita înjură, aruncă para cât colo, îşi înfăşură mâna într-o batistă şi se aplecă asupra tinerei. Cearcăne mari albastre îi subliniau ochii închişi.

Îi frecă tâmplele cu apă de colonie, dar ea nu mişcă. Enervat, îi pălmui mâinile, apoi obrajii. Fata suspină şi deschise ochii.

– Cum te simţi, Régina? Ce te doare?

Ea încercă să zâmbească şi articulă cu o voce slabă:

– Nu ştiu. Parcă aş fi primit mii de lovituri în cap şi în stomac.

Îi luă pulsul. Bătăile repezi şi neregulate erau dovada unei stări febrile.

În spatele pereţilor de sticlă dogoarea soarelui creştea. Era imposibil de aerisit. Arhitectul prevăzuse totul pentru a înlătura chiar şi cel mai mic contact dintre atmosfera exterioară şi cea pe care locatarii o condiţionau după dorinţă, în interiorul Oraşelor Înalte.

Blanche, cu ochii închişi, începuse să geamă încetişor. Seita îşi şterse fruntea brobonită de sudoare. Mergea dintr-o încăpere în alta în căutarea unui tub cu comprimate calmante, dar nu găsi nimic. Îşi strânse în mâna stângă batista roşie de sânge. Transpira.

Se apropie de patul în care zăcea Blanche şi îi luă pulsul. Febra parcă îi crescuse. Mii de picături fine de sudoare îi broboneau fruntea şi obrajii.

– Régina! o strigă. Régina, răspunde-mi! Fata rămase nemişcată.

Seita dădu frâu liber nervilor şi se înverşună pe toate instrumentele familiare, care din ajun îşi băteau joc de el şi refuzau să-i mai dea ascultare. Izbi cu piciorul în telefonul mut, în butoanele care nu mai anunţau pe nimeni, în furia lui împotriva lumii inerte ajungând să înfigă cuţitul de bucătărie în ecranul aparatului de la căpătâiul patului.

Arşiţa creştea. Soarele părea să nu fi fost niciodată atât de arzător. După ce-i trecu criza de nervi, Seita se apropie din nou de divan. Blanche zăcea cu faţa scăldată în sudoare. Nasul i se răcise, respiraţia îi era şuierătoare, dar încetase să mai geamă.

– Ascultă, Régina, mă duc după un doctor. E unul aici în bloc. Nu-ţi face griji, odihneşte-te, mă întorc imediat.

Cum ea părea să nu-l fi auzit, scrise cele câteva cuvinte pe o foaie de hârtie pe care o puse între degetele bolnavei, ca să nu se creadă părăsită, dacă între timp îşi revenea din leşin.

Ştia că profesorul Leroy, marele savant, inventatorul pilulei polivalente, pe care o înghiţea orice cetăţean o dată pe lună pentru a preîntâmpina o groază de boli, locuia la etajul cincizeci şi opt din Oraşul Radios. Se hotărî să încerce să-l găsească.

Nu-şi amintea să fi urcat în viaţa lui mai mult de un etaj pe jos. O să fie în stare să urce acum patruzeci? N-avea încotro, trebuia să încerce...

După ce-şi permisese să ia câteva pauze, François ajunse la etajul şaizeci şi cinci într-o oră şi un sfert şi se aşeză din nou pe o treaptă, pentru câteva minute.

În momentul în care se ridica pentru a-şi relua ascensiunea, un om se poticni cu trei trepte mai sus şi-l pocni în stomac în căderea lui cu capul înainte. Se rostogoliră amândoi până pe palier. François drăcui furios. Îşi pierduse bastonul. Aprinse un chibrit, dar îi dădu drumul numaidecât ca să-l apuce de un picior pe omul care-l răsturnase şi care se pregătea să-şi continue drumul, după ce se ridicase. La lumina chibritului îl recunoscuse pe Jerôme Seita.

Cu ocazia lansării Réginei Vox, ziarele reproduseseră numeroase fotografii ale tânărului director al postului Radio 300 şi François le examinase cu o curiozitate amestecată cu necaz. Fiecare detaliu al acestui chip plăpând se gravase pentru totdeauna în memoria lui de pictor. Îl recunoscu, deşi părul îi era răvăşit şi era mânjit de sânge peste tot. Cu un glas plin de spaimă îl întrebă:

– Unde-i Blanche?

Stăteau amândoi în picioare, în semiîntunericul scărilor, iar François îşi lăsă mâinile lui mari pe umerii lui Seita.

– Fii atent, eu sunt François Deschanps, prietenul ei din copilărie. M-am gândit că o să aibă nevoie de mine. Am venit s-o caut. Unde e? Ce-ai făcut cu ea? Ai de gând să răspunzi?

Zgâlţâit, Seita îşi veni în fire.

– Ah! Sunteţi domnul Deschamps? Da, mi-a vorbit de dumneavoastră...

Îşi regăsise vocea lui mondenă:

– Se simte uşor obosită. Tocmai coboram câteva trepte mai jos să-i caut un doctor...

François reuşi să-i smulgă câteva amănunte şi se puse pe urlat ca un dulău:

– Şi-ţi închipui că doctorul, dacă o mai fi acasă, o să accepte în împrejurările actuale să urce peste treizeci de etaje pentru a îngriji o necunoscută? Ştii bine că nu! Asta nu-i decât un pretext! Fata e bolnavă, nu poate merge şi atunci ai lăsat-o singură şi ai şters-o, nu? Ei bine, ai să urci cu mine şi dacă s-a întâmplat vreo nenorocire, e vai de pielea ta!

Îl înşfăcă pe Seita de guler şi-l împinse înaintea lui. Furia şi neliniştea îi sporeau puterile. În mai puţin de o jumătate de oră ajunseră şi, François, cu un ultim brânci îl împinse în apartament pe Seita, care abia se mai ţinea pe picioare.

Sufocaţi de căldură, se traseră înapoi. Blanche nu se clintise. Era lac de sudoare. Transpiraţia îi muiase hainele. Respira sacadat cu ochii închişi. Pulsul îi bătea foarte repede.

– Adu-mi nişte prosoape, comandă François.

Îi tamponă uşor fruntea, vorbindu-i:

– Blanche, Blanchette dragă, sunt aici, voinicul tău François. Am venit să te caut. Am să te duc acasă la mămica ta. Nu te speria, o să fie bine!

Fata nu dădea nici un semn că l-ar fi auzit.

Prima grijă a lui François fu să tragă draperiile de catifea pentru a mai tempera strălucirea soarelui. Seita se prăbuşise pe un scaun.

Deschamps începu să meargă prin cameră în lung şi în lat, cu mâinile în buzunare, cu capul în piept şi cu fruntea îngrijorată. Se întreba cum s-o coboare pe fată. În braţe, în spinare? După efortul depus se temea să nu fie nevoit să facă prea multe opriri pentru a se odihni. Or, fata trebuia transportată de urgenţă într-un loc unde să poată primi îngrijiri. Seita îl văzu deodată aplecându-se şi măsurând cu o sfoară scoasă din buzunar distanţa dintre picioarele unui fotoliu, după care ieşi şi se întoarse aproape numaidecât.

– E în ordine. Lăţimea balustradei corespunde distanţei dintre picioarele fotoliului. O vom aşeza pe Blanche pe fotoliu şi-l vom face să alunece călare pe balustradă. Aveţi nişte funii prin casă?

– Nu prea cred, eu...

– Păcat, o să încercăm să ne lipsim de ele. Am nevoie de o foarfecă.

Seita se ridică cu greu şi se întoarse cu obiectul cerut de François. Acesta tăie în fâşii cearşafurile şi cuverturile de pe pat. O legă pe Blanche de fotoliu şi fixă de fiecare braţ două funii împletite din fâşiile de cearşaf. Funiile mai scurte le înnodă între ele.

– Am să mi le trec în jurul mijlocului, îi spuse lui Seita. Faci la fel cu funiile mai lungi. Ai să mergi în spatele meu. Eu am să susţin singur toată greutatea fotoliului. Ai să mă înlocuieşti doar în caz de accident. Dacă îmi fuge piciorul, o să trebuiască s-o reţii pe Blanche şi să-i împiedici prăbuşirea în gol. Te simţi în stare?

Seita se cutremură, dar făcu un efort puternic şi răspunse:

– Poţi conta pe mine.

Fotoliul fu instalat pe balustradă cu speteaza înainte şi coborârea începu. François, cu funia petrecută în jurul şalelor, punea precaut piciorul pe fiecare treaptă ca să nu se poticnească de obiectele aruncate de oameni, în fuga lor precipitată din Oraşul Radios. Profita de faptul că, la fiecare palier, balustrada devenea orizontală, pentru a se opri o secundă şi a verifica cu mâna nodurile. Apoi, lenta coborâre reîncepea.

Seita, cu tot amorul lui propriu şi cu toată voinţa mobilizate, se forţa din răsputeri să facă faţă efortului. În tot corpul, pe care niciodată nu-l simţise atât de prezent, încerca acum greutatea cărnii şi a sângelui. La fiecare atingere a călcâiului de trepte, parcă i se rupeau muşchii de pe oase, viscerele loveau ca nişte coarne de berbec în coaste şi în pântec, genunchii se îndoiau gata să cedeze greutăţii care-i zdrobea, tot trupul îi cerea să scape de sub controlul spiritului pentru a se supune, în sfârşit, liber, forţei care-l solicita,

Avea impresia că, dacă i-ar fi slăbit concentrarea, într-o străfulgerare corpul lui s-ar fi descompus într-o multitudine de bile fericite, care ar fi pornit-o de-a rostogolul pe scară, ţopăind la nesfârşit într-o cascadă, ce s-ar fi oprit doar în centrul pământului.

François habar n-avea ce se petrecea în spatele lui. Ochii şi întreaga lui atenţie rămâneau fixaţi pe scaunul în care odihnea bolnava. Zărea siluete confuze, auzea vaiete, chemări, dar mai ales simţea gâfâiala multiplă a respiraţiilor. Continua, însă, să-şi îndeplinească misiunea de călăuză şi frână, fără să se lase de nimic impresionat. Funia fixată de şolduri îl trăgea în jos, dar el se lăsa pe spate cu toată greutatea.

Deodată, puse piciorul pe un obiect cilindric, probabil vreun flacon, care rulă sub talpa lui. Se împiedică şi sări peste două trepte. Printr-o minune rămase în picioare, dar Seita, căruia i se transmisese şocul prin funia brusc întinsă, nu putu să-i reziste şi se rostogoli între picioarele lui François, dărâmându-l şi pe el. În timp ce ei se rostogoleau pe trepte, fotoliul o luă la vale fără frâne. François încercă fără rezultat să apuce funiile care-i alunecaseră sub picioare. În timp ce trupul lui se forţa să-şi câştige echilibrul, mintea îngrozită urmărea fotoliul în cursa lui şi-i pândea momentul prăbuşirii.

Dar zgomotul, pe care-l auzi, îi readuse speranţa. Fusese o bufnitură undeva în apropiere, strigătul cuiva şi o ploaie de înjurături. Dintr-o săritură trecu peste cele câteva trepte care-l despărţeau de următorul palier. La viraj, fotoliul se înclinase brusc spre scară, omorând aproape doi oameni şi se răsturnase pe o parte. Blanche, legată zdravăn, nici nu se clintise. François îndreptă fotoliul şi, nebun de bucurie după momentele de groază trăite, o sărută pe Blanche, leşinată, o desfăcu dintre funii şi o strânse la piept.

Apoi urcă să-l caute pe Seita. Îl găsi stând pe trepte cu coatele pe genunchi şi capul în mâini. Se văicărea:

– Sunt rupt, nu mai pot. N-am reuşit s-o opresc pe biata Régina. N-ar fi trebuit să accept să te ajut. N-am putere. N-am nici obişnuinţa...

Gemea după fiecare cuvânt. Părea să-şi fi pierdut capul. François îl ridică.

– Linişte-te, Blanche n-a păţit nimic. Am tras şi eu o spaimă! N-o să mai coborâm aşa. Am s-o duc pe sus. Să mă ajuţi s-o leg în spinare...

O aşeză pe Blanche călare în spatele lui larg şi reuşi s-o cramponeze solid.

– Acum, spuse el, mergi înaintea mea. Nu vreau să mă mai rostogolesc pe cine ştie ce porcării. Treci înainte şi eliberează locul.

Cu paşi grei, reluă coborârea. Capul lui Blanche odihnea pe umărul lui. Năduşeala li se amesteca.

Cu genunchii îl împingea înainte pe Seita, care se clătina. Ajunseră în cele din urmă la etajul autostrăzilor.

– Mai coborâm puţin, spuse François, până unde-s parcurile. Grădinarul şef are o trăsură cu un cal, în care-i plimbă de obicei pe copii. Va trebui să ne-o închirieze...

* * *

O dezlegară pe Blanche. François o luă în braţe şi astfel coborâră ultimul etaj.

Ieşiră afară în grădinile pe care constructorul Oraşului Radios le desenase între aleile rezervate pietonilor, chiar sub acel zgârie-nori, între piloanele lui.

În umbra aceea perpetuă, gazonul căpătase o tentă nouă, între verde şi galben, iar grădinarii cultivau flori enorme, aproape fără tijă, palid colorate. Grădina se întindea până departe, de jur împrejurul vastului imobil.

Pe un mic lac artificial, pluteau lebede roşii, lebede albastre, lebede negre cu buline albe. Lebedele albe, cu trei sau cinci capete, îşi desfăşurau cu o graţie multiplicată mănunchiul de gâturi. Reflexul lor se plimba în apa limpede printre peştii-roată, peştii-eşarfă, peştii-mii de cozi, peştii picioronganţi, printre ţiparii-curcubeu care baletau şi pe deasupra stratului strălucitor de meduze de apă dulce. Toate aceste animale, create pentru plăcerea ochiului, proveneau din laboratoarele ce produceau animale de agrement. Biologii provocau naşterea acestor monştri minunaţi prin intervenţii chimice şi fizice în însăşi inima oului.

Pe malul lacului, se ridica, în chip de ciupercă, locuinţa grădinarului şef, căţărată pe un peduncul. Acest stil arhitectural îndeplinea un scop dublu: lăsa solul la dispoziţa circulaţiei şi înălţa camerele de locuit spre lumină. Casa putea pivota pe tija ei, orientând spre soare o latură sau alta conform dorinţei locatarilor. Pedunculul cuprindea ascensorul, scara şi dispozitivul de evacuare a gunoaielor.

Un cartier muncitoresc de o sută de mii de familii fusese construit în vestul Parisului în baza aceloraşi principii.

Pentru evitarea monotoniei, arhitectul şef dăduse mână liberă colaboratorilor săi în privinţa stilului locuinţei propriu zise. Astfel încât, pe cei o sută de mii de piloni din ciment, absolut la fel şi aliniaţi, înfloreau case cu un aspect infinit de variat – de la vila în stil elveţian şi foişorul renascentist, de la cabana de vânătoare, coliba normandă şi căsuţa de periferie gen 1930, până la cilindrul de crom, cubul de plastic, sfera de beton sau trunchiul de con din oţel. Imobilul cel mai reuşit şi cel mai perfecţionat era cel care adăpostea primăria cartierului. Avea forma unei plăcinte, dar în fiecare dimineaţă se înălţa ca un joben. Seara, după ce plecau funcţionarii, portarul apăsa pe un buton, birourile intrau unul în altul, mobilele se aplatizau, plafoanele se uneau cu pardoselele şi imobilul se reducea la a zecea parte din înălţimea lui.

Pe terenul, aproape în întregime eliberat prin ridicarea clădirilor de la sol, urbaniştii amenajaseră grădini, cursuri repezi de pâraie populate cu peşti lacomi, plantaseră arbori. Muncitorii, la întoarcerea de la uzină, se puteau recrea pescuind cu undiţa chiar printre picioarele mesei din sufragerie sau ale divanului. Îşi procurau o plăcere gratuită şi de esenţă pur estetică la vederea păstrăvilor şi a obleţilor zbătându-se la capătul firului. Nu se punea problema să mănânce aceste mărunte vietăţi pline de oase, atâta vreme cât uzinele produceau fileuri de solă mai groase decât cele de balenă, ori pentru prăjit, fideluţă din peşte cu gust de boiştean, un deliciu şi, bineînţeles, fără oase. Alături de casa grădinarului şef, ca o broască râioasă lângă o barză, se afla o clădire joasă care adăpostea grajdul pentru cal împreună cu şopronul pentru trăsurică şi unelte.

În momentul în care tinerii se apropiau de şopron, trăsurica tocmai ieşea trasă de un superb cal rotat, alb, bălţat cu negru, bine cunoscut copiilor. În trăsurica pe două roţi, din lemn lăcuit, stătea grădinarul înconjurat de trei valize uriaşe. Era limpede că o lua din loc.

Seita alergă în faţa calului. Apariţa acestui vehicul, care l-ar fi putut ajuta să fugă spre locuri mai ospitaliere, îi dăduse puţină energie. Grădinarul, un om de vreo cincizeci de ani, cu o mustaţă groasă căruntă, trase de hăţuri, opri calul şi întrebă cu un glas aspru:

– Ce doreşti?

– Domnule, avem cu noi, precum vedeţi, o tânără bolnavă. Fiţi aşa de bun şi duceţi-ne până la prietenul meu în Montparnasse.

– N-am timp! Dumneata nu vezi ce se întâmplă? Că nu mai merge nimic în oraşul ăsta? Eu m-am dus. Pleacă din drum! Descurcaţi-vă cum puteţi!

Seita zâmbi. Se gândea la averea pe care o purta asupra lui şi căreia nimic şi nimeni nu-i rezistase niciodată. Se agăţă cu o mână de căpăstrul calului şi cu cealaltă scotoci într-unul din buzunare. Scoase un pumn de bancnote.

– Ia de aici, reluă el. Îţi dau cinci mii de franci pentru un mic ocol. Îţi plătesc mai mult decât bine!

– Puţin îmi pasă mie de banii dumitale!

– Îţi cumpăr calul. Cât vrei pe el? Cincizeci de mii, o sută de mii, două sute de mii, cinci sute...

La fiecare sumă, grădinarul scutura din cap refuzându-l. Seita, uimit de îndărătnicia lui, oferea din ce în ce mai mult. În cele din urmă, omul se supără şi se ridică furios de pe capră.

– Calul meu valorează mai mult decât toate hârtiile astea. Pleacă şi lasă-mă în pace!

Cum Seita nu dădea drumul la căpăstru, grădinarul se aplecă înainte şi-l lovi zdravăn în cap cu coada biciului.

Seita se prăbuşi. Calul şi trăsurica trecură peste el.

François culcă fata pe iarbă şi o rupse la fugă. Tăie drumul peste peluze, ajunse şareta din urmă, apucă de nări calul care galopa şi se lăsă târât de el. Grădinarul se ridică în picioare vărsând o ploaie de lovituri cu coada biciului asupra băiatului şi a animalului. Acesta înnebunit de grindina loviturilor, arunca din copite, scutura din cap încercând să scape de pumnul de fier care-i tăia respiraţia. Sufocat, fu nevoit să se oprească. François îi dădu drumul, puse piciorul pe butucul roţii şi dintr-un salt se aruncă în şaretă. Omul, negru de furie, încercă să-l lovească în faţă cu pumnii. François se feri, îşi apucă adversarul de guler şi de fundul nădragilor, îl săltă deasupra capului şi-l aruncă jos. Cum acesta dădu să se ridice, pe jumătate năucit, François sări cu amândouă picioarele peste pieptul lui, îl înşfăcă de păr şi cu o lovitură de pumn în bărbie îl dădu gata.

Aruncă geamantanele lângă omul neînsufleţit, linişti calul care tremura pe picioare şi veni cu trăsurica spre cabană.

Seita rămăsese lungit de-a curmezişul drumului. Se aplecă asupra lui. O copită a calului îi zdrobise gâtul. Murise. François îl culcă pe iarbă şi-i scotoci buzunarele. Găsi trei carnete de economii şi o adevărată avere în bancnote de cinci, zece şi cincizeci de mii de franci. Băgă la loc în buzunarele mortului aceste hârtii inutile. „De acum înainte vom avea nevoie de valori mai serioase, rosti el încet".

Când o ridică în braţe pe Blanche s-o aşeze în trăsură, ceva sclipi pe degetul ei. Era un inel împodobit cu un briliant enorm.

François îl trase de pe deget, admiră puritatea pietrei şi-l aruncă de-a rostogolul prin iarbă alături de trupul neînsufleţit al lui Seita.

Sărută mâna pe care tocmai o despuiase, coborî din trăsurică şi, luând calul de căpăstru, apucă drumul spre Montparnasse.

==========

Scena se derulase în faţa unei mulţimi de martori, dar nimănui nu-i păsa de ce făcea vecinul lui; trecătorii erau preocupaţi doar de propria lor soartă.

Calul, însă, risca să trezească tentaţii multora. François înfăşură biciul pe mână şi-i sprijini, osentativ coada de umăr.

De îndată ce ieşi din umbra zgârie-norului, fu izbit de căldura cumplită a soarelui. Cerul, de un albastru adânc, ajungea pe linia orizontului aproape negru. Cu un gest maşinal, François îşi duse la ureche ceasul, apoi ridică din umeri, desfăcu brăţara şi-l aruncă. Se hotărâse să se debaraseze de toate obiectele devenite inutile, de toate obişnuinţele şi de toate scrupulele pe care evenimentele le dovediseră depăşite. Aprecie ora ca atunci când era la fermă: după poziţia soarelui. Nu putea fi mai mult de nouă dimineaţa. I se părea totuşi că o pornise la drum de o jumătate de zi.

Îngrijorat ca vehiculul său să nu bată prea tare la ochi, o apucă pe străzi mai puţin circulate. Când trecu printr-o piaţetă cu un tei, un felinar şi un WC-public, dădu cu ochii de o cafenea veche cu vitrina prăfuită. Îl trezi pe patronul pleşuv care, rupt de lume şi în afara timpului, moţăia în spatele tejghelei, şi cumpără o ladă cu apă minerală şi o încărcă în trăsurică. Cu acest echipaj ajunse la intrarea locuinţei sale.

O poartă mare dădea într-un gang întunecos, care se termina într-o curte spaţioasă, pavată. În jurul ei se ridicau clădiri joase, murdare, fără etaj, căzute în ruină, unde cândva se adăpostiseseră ateliere meşteşugăreşti. Una dintre aceste clădiri ţinea în spinare un soi de cocoaşă din sticlă, construită mai târziu de un proprietar trăsnit, un atelier de pictor, spre care ducea o scară exterioară. Acolo locuia François. Fusese încântat să descopere un colţişor atât de liniştit şi sedus definitiv de un castan care-şi înălţa în mijlocul curţii cupola de verdeaţă, fremătând de vrăbiuţe. Se instalase aici şi, în afara portăresei, alţi vecini nu mai avea. Atelierele părăsite, în mare parte erau folosite ca depozite de mobilă de către negustori.

Portăreasa, doamna Vélin, locuia într-o singură cameră, fără ferestre, a cărei uşă din geamlâc dădea în coridor.

Continua să se îmbrace în rochii negre după moda secolului trecut şi îşi acoperea ţeasta cheală cu o perucă roşcată care când aluneca spre ceafă, dezvelindu-i o frunte enormă, când îi astupa un ochi.

Văzându-l pe François sosind cu acel echipaj neobişnuit, îşi ridică braţele spre cer.

– Ei bine, domnule Deschamps, de pe unde veniţi aşa? Aţi aflat ce se întâmplă? Dumnezeule, săraca domnişoară! Vai, da-i chiar domnişoara Blanche! Ce-a păţit? Cu comedia asta nu mai e nici lumină, nici apă, nici lapte. Pricepeţi ceva din tot ce se întâmplă, domnule Deschamps, dumneavoastră care aveţi carte? Pe vremea mea nu s-a pomenit de aşa ceva. Anarhie curată! Şi animalul ăsta pe care-l mânaţi e un cal, nu? Da, e chiar un cal! Am văzut şi eu unul pe când eram copil, sunt ceva ani de atunci, la o defilare de întâi mai, pe Champs-Elisées. De unde l-aţi scos pe ăsta? Şi sărăcuţa domnişoară, ce-a păţit mititica?

– E bolnavă, madame Vélin. Nu mai poate rămâne la ea. Am s-o culc la mine în cameră.

Legă calul de gratiile unei ferestre, o ridică pe Blanche uşor în braţe şi urcă cu ea în camera lui.

O întinse pe pat, iar el coborî, deshămă calul şi, spre marea surprindere a doamnei Vélin intră cu el în gangul imobilului. Bătrâna tropăia în urma lui.

– Unde aveţi de gând să duceţi bietul animal, domnule Deschamps? Sper că n-o să-l puneţi să urce scara la dumneavoastră. I-aţi putea rupe picioarele! Şi ce-o să-i daţi să mănânce, sărăcuţul de el? Oare îi place laptele? I-aş putea prepara o plăcinţică. Of, Doamne, am uitat că nu mai avem lapte! Ce-am să le mai dau eu oare bietelor mele pisicuţe?

Fără să-şi bată capul să-i mai răspundă bătrânei limbute, François duse calul într-una din casele de la parter, un fost atelier mecanic, şi-i dădu un braţ de fân găsit în şaretă. Îi putea ajunge prea bine pentru vreo trei, patru zile.

Se întoarse apoi la atelaj, îl demontă cu cheile găsite în lada lui şi, bucată cu bucată, trăsurica se alătură calului. François reveni lângă Blanche, o fricţionă, o îmbrăcă într-una dintre pijamalele lui, în care puteau încăpea încă trei ca ea, o întinse într-un aşternut curat şi plecă să caute un doctor.

Îl găsi acasă pe doctorul Fauque, un lionez înalt şi brunet, bărbos şi vorbăreţ, pe care-l cunoştea ca om de ispravă şi bun practician. Doctorul veni cu el, clătină din cap când o văzu pe bolnavă şi o consultă îndelung.

– Băiete dragă, rosti el ridicându-se, ăsta-i al doisprezecelea caz de acest gen, la care sunt chemat de azi-dimineaţă încoace. Ce are, ca să-ţi spun cinstit, nu ştiu.

Îşi înfipse mâna în barbă şi se aşeză familiar pe marginea patului.

– Şi m-am întâlnit cu alţi doi confraţi care au văzut cam tot atâţia bolnavi ca şi mine atinşi de maladia asta ciudată. Zic bine ciudată, fiindcă nu-i loveşte nici pe bărbaţi, nici pe copii, nici pe femeile măritate, ci numai pe fetele tinere sau pe copilele la vârsta pubertăţii. Într-un cuvânt pe fecioare...

– Sunteţi sigur de asta, doctore?

– Ştii, reluă doctorul cu o voce ezitantă, într-un domeniu atât de delicat, e greu să te declari sigur. Am să-ţi mărturisesc cu toată sinceritatea că, azi dimineaţă, după ce m-am întors de la a zecea vizită şi ajunsesem la concluzia pe care ţi-am spus-o, mă aşteptam să-mi găsesc fiica bolnavă. Or, ea este sănătoasă tun. De unde concluzia că, ori teoria mea nu se ţine în picioare, ori nu mi-am supravegheat îndeajuns fiica, după ce a murit biata mea soţie... Dar, vai! mă tem, dacă mă gânesc bine, că acest caz particular nu vine decât să-mi confirme ipoteza.

– Dar, doctore, ce-i de făcut, cum se lecuiesc bolnavii aceştia?

Doctorul Fauque îşi ridică braţele spre cer:

– Ce vrei să-ţi spun? Habar n-am. În mod cert, nu-i vorba de o afecţiune de origine microbiană, ci mai curând de un dereglaj în directă legătură cu fenomenul electric la care asistăm. Trebuie să presupunem că virginitatea, căreia, de la facerea lumii, toată civilizaţiile îi acordă atâta importanţă, nu este doar un simplu sigiliu carnal, ci o stare generală, particulară, caracterizată, fără îndoială, de un anumit echilibru electric misterios, distrus acum într-un mod anormal, iar toate aceste fete plătesc... Când zic fete... Am văzut una mai adineauri care are patruzeci de ani şi este măritată, da domnule, măritată cu un soi de individ obez... Sărmana femeie!

– Şi autnci, credeţi că boala asta se datorează dispariţiei electricităţii?

– Dar electricitatea nu a dispărut, tinere. Dacă ar fi dispărut, noi n-am mai fi existat, ne-am fi pierdut în neant, noi şi universul nostru. Şi eu şi dumneata şi pietricica de colo, totul nu-i decât o combinaţie extraordinară de forţe. Materia şi energia formează un tot. Ori dipare acest tot, ori nu dispare nimic. Ceea ce se petrece acum reprezintă o schimbare în modul de manifestare a fluidului electric. O schimbare care ne-a răvăşit, care a demolat întregul edificiu al ştiinţei construit de noi, dar care are pentru univers tot atâta importanţă cât o bătaie de aripă a unui fluture. Evident, anumite corpuri, cum ar fi metalele, de pildă, care posedă proprietatea – în anumite condiţii – de a capta, a conduce şi a păstra prizonier acest fluid, şi-au pierdut brusc această facultate. Capriciul naturii, avertismentul lui Dumnezeu? Trăim într-un univers pe care-l considerăm imuabil pentru că l-am văzut întotdeauna supunându-se aceloraşi legi, dar cine s-ar putea împotrivi ca totul să nu înceapă brusc a se schimba, ca zahărul să devină amar, plumbul uşor iar piatra să-şi ia zborul în loc să cadă atunci când mâna îi dă drumul? Noi nu suntem nimic, tinere, şi nu ştim nimic...

Doctorul Fauque oftă şi se ridică.

– Cât despre micuţa noastră, câtă vreme va dura somnul, o vom hrăni prin injecţii. E tot ce putem face. Nu te nelinişti. Toate vor reveni la normal într-o zi sau alta, rosti el cu vocea încurajatoare a medicului pe care pacienţii îl cred optimist atunci când el e doar indiferent.

Mâzgăli o reţetă şi plecă. François dădu fuga la farmacia învecinată să caute fiolele prescrise. Un vânt fierbinte începu să sufle, învârtejind praful şi hârtiile de pe jos.

Un zvon de voci nedeslușite umplea străzile. Oamenii se întrebau din poartă în poartă, își confruntau spaimele și nesiguranța. Cea mai mare parte a magazinelor nu-și mai ridicaseră obloanele de fier.

François îi făcu fetei o primă injecție și hotărî să plece după noutăți.

După ce-o lăsă pe Blanche în grija portăresei, coborî spre gara Montparnasse. Mergea în umbra caselor. La soare, vedea cum aerul urca în unde transparente de pe pământul încins. Vântul, care bătea dinspre sud, părea să fi străbătut imensități incandescente. Scormonea cu mâini de jăratec umbra din orice colțișor, usca dintr-o suflare sudoarea de pe frunte.

În gară, se agita o mulțime disperată. Multă lume venise în speranța de a lua un tren, să poată pleca în alt oraș, pe care-l credeau cruțat de flagel. Dar, pe ușile închise, un afiș scris de mână anunța că nu mai circula nici un tren.

Bărbații târau după ei întreaga familie în haine de duminică, mama și toți copiii supraîncărcați de bagaje. Ajungeau la gară, se loveau de ușile închise, citeau avizele și o luau înapoi spre casă, înspăimântați. Ce să facă, unde să se ducă, cum să plece din capitala în care nu se mai găsea nimic de mâncare și nici apă de băut? Unii, descurajați, se așezau pe geamantane și-și amestecau lacrimile cu sudoarea care li se prelingea pe față.

Țipete de copii, plânsete, înjurături, chemări și zgomotul surd al miilor de picioare târșite pe caldarâm se ridicau din frământarea lentă a mulțimii.

La ușile cafenelor se întindeau cozi interminabile.

Deodată, precedat de tropotul unor cai în galop, un grup de patru jandarmi călări se apropie dinspre strada Rennes. În armuri de război din ţesătură metalică antiradiantă, cu căşti prevăzute cu antene, semănau, mai curând, cu acele simulacre de insecte lucrate în argint pe care femeile secolului XX şi le prindeau în piept. Dar antele lor scurte se ridicau de acum înainte zadarnic spre cer. Nici un ordin nu le mai parvenea pe aripile undelor pierite.

Se opriră în mijlocul pieţei, încojuraţi imediat de o lume fericită să vadă autorităţile manifestându-se cât de cât.

Unul dintre ei duse la gură o goarnă şi sună din ea. De prin toate străzile, oamenii se adunară în goana mare. Într-o clipă piaţa deveni neagră de lume.

Acelaşi jandarm trase dintr-o sacoşă aninată la oblânc o hârtie pe care o despături şi citi în mijlocul liniştei care se lăsă. Vorbea rar şi tare. Aproape că striga, rostogolind sunetul r. Toată lumea îl putea auzi.

Era o circulară din partea guvernului care cerea populaţiei să ţină robinetele închise şi să folosească apa numai pentru băut.

– Acuma s-au trezit! Când nu mai curge nici un pic!

– Întotdeauna e aşa!...

– Tăceţi din gură, să-l auzim!

Circulara informa parizienii că puteau consuma apa din Senna, cu condiţia de a turna în ea câteva picături de clorură de sodiu şi se termina astfel:

„Guvernul şi consiliul municipal din Paris roagă fierbinte populaţia să-şi păstreze calmul. Vor fi întreprinse toate măsurile pentru asigurarea aprovizionării cu hrană şi apă potabilă. Măsurile ce se vor lua vor fi aduse la cunoştinţa populaţiei prin strigări la intersecţii.

Acest anunţ fu urmat de un altul. Mai concis, el informa că fusese proclamată legea marţială, că un guvern militar era însărcinat să instaureze ordinea şi că jaful va fi pedepsit cu moartea.

Jandarmul îşi pături hârtiile, le aranjă în sacoşă şi, urmat de ceilalţi trei cavaleri, împinse mulţimea pasivă cu pieptul calului. După ce-şi croiră drum, porniră în galop şi dispărură în direcţia Pieţii Invalizilor.

În acelaşi timp, sosi un pluton de agenţi motorizaţi. Îşi abandonaseră motocicletele electrice paralizate, pentru nişte biciclete antice, scoase dintr-o rezervă prăfuită a prefecturii de poliţie. Se chinuiau din greu să apese pedalele.

Se repartizară în grupuri mici în faţa cafenelelor şi buticurilor, luară măsuri ca acestea să se închidă şi împrăştiară cozile.

Dar mulţimea, dacă uita de foame din cauza arşiţei, în schimb simţea din ce în ce mai acut setea.

Oamenii cei mai apropiaţi de uşile ce li se închideau în nas protestară violent. Se produseră încăierări. Agenţii molestaţi, ripostară. Unii, înnebuniţi, încercară – în ciuda instrucţiunilor primite – să facă uz de mitraliere, dar ele le explodau în mâini. Mulţimea îi doborî, îi călcă în picioare, îi ucise în bătăi. Apoi se aruncă asupra bicicletelor. Smulse din mână în mână, trase în toate părţile, ajunseră bucăţele, fără să se bucure nimeni de ele.

Oamenii sparseră ferestrele şi uşile cafenelelor, săriră peste mese şi tejghea, rostogolindu-se printre sticlele multicolore. Se încăierau ca nişte lupi trăgând de un miel. Pentru o sticlă îşi spărgeau alte două în cap. Din robinetele deschise, vinul şi berea curgeau în recipiente imediat răsturnate de învălmăşeală.

Primii puşi de jaf, care coborâseră în pivniţe, nu mai apucară să urce la suprafaţă, pierind în întunericul umed, striviţi printre butoaiele sparte şi cioburile de sticlă. sub greutatea noilor sosiţi.

Tălpile alunecau în licorile răspândite peste tot. Nenorociţii care cădeau îşi spintecau burţile în cioburile de sticlă. Picioarele celorlalţi le scormoneau măruntaiele, se încurcau în intestine, le astupau gurile şi le înăbuşeau urletele de teroare. Din lupta neagră, cot la cot, se ridicau miasme de sânge proaspăt, de drojdie şi puroi.

Câţiva favorizaţi ai soartei scăpară cu câte un litru în fiecare mână. Sticlele ridicate deasupra capului arătau ca nişte măciuci. Un bărbat ajunse în fugă în dreptul lui François. Ţinea cu amândouă mâinile o singură sticlă. Se orpi în loc, o privi şi trase o înjurătură. François zări scris pe etichetă: „Sirop..." Omul o azvârli departe, într-un gest de mânie şi se întoarse în focul bătăliei.

François se săturase de câte văzuse, Legea junglei avea să devină legea cetăţii.

==========

La întoarcere, îl aştepta o mare bucurie. Blanche îşi revenise în simţiri. Încă foarte slăbită, întoarse capul spre el şi-l întâmpină cu un surâs palid. Băiatul se lăsă în genunchi lângă pat şi-i aplică două pupături zgomotoase pe obraji.

– Blanchette, ce m-ai speriat! Cum te simţi acum?

– Foarte obosită. Tot corpul mă doare de parcă aş fi fost bătută. Fiecare muşchi îmi provoacă dureri până-n vârful degetelor. Ce s-a întâmplat cu mine? Doamna Vélin mi-a explicat că m-ai adus aici cu o trăsură trasă de un cal.

François îi povesti evenimentele dimineţii. Trecu sub tăcere moartea lui Seita. Pentru a nu-i provoca emoţii bolnavei, îi spuse doar că acesta se pierduse în mulţime.

Fata nu se dovedi deloc neliniştită de soarta lui. Se simţea încă prea slăbită ca să-şi mai poată permite alte griji şi se lăsă în voia sentimentului de siguranţă inspirat de prezenţa lui François. Seita, deşi logodnic, nu era pentru ea decât un străin, în timp ce pe voinicul ei François ştia că se putea bizui în orice împrejurare. Gândi că poate ar fi fost decent să ascundă inelul de logodnă. Dădu să răsucească piatra spre interior şi observă că degetul îi era gol. François, care îi surprinsese gestul, zâmbi. Ea îl privi, se înroşi, înţelese că ceva trebuie să se fi întâmplat, ceva trecut sub tăcere de către François, deschise gura să-l întrebe, dar tăcu. Era într-adevăr prea sfârşită. Prietenul se aplecă asupra ei şi o întrebă cu blândeţe:

– Nu ţi-e foame? N-ai vrea să bei ceva?

Negă printr-o mişcare a capului şi suspină:

– Cred că aş vrea să dorm.

– Dormi, Blanchette. Şi, dacă ai nevoie de ceva, cere-mi.

François o invită pe doamna Vélin să ia masa împreună cu el. Băiatul înfulecă cu poftă în timp ce bătrâna ciugulea alături. Blanche adormise şi respira liniştită.

Deşi perdelele erau trase, arşiţa se înteţea cu fiece minut. Madame Vélin abia îşi mai trăgea sufletul. Se grăbi s-o şteargă de cum înghiţi ultima îmbucătură. Soarele la zenit încinsese atelierul prin tavanul de sticlă. Vântul arzător flutura perdelele prin ferestrele deschise.

François trecu să-şi vadă calul. Acesta izbea pământul cu lovituri violente de copită.

– Ţi-e sete, bătrâne, nu-i aşa? Ce să fac? Nu pot totuşi să-ţi dau apă minerală...

Îi veni o idee. Începu să răscolească în grămada de obiecte care rugineau în fundul atelierului şi, în cele din urmă, descoperi o căldare veche, găurită. Înfundă spărtura cu o bucată de lemn înfăşurată într-o zdreanţă şi fugi spre scuarul cel mai apropiat. Pe străzi nu era nici ţipenie. Asfaltul ardea picioarele prin tălpile încălţărilor. Cu storurile trase, doborâţi de toropeală, oamenii aşteptau prin casele lor apusul soarelui.

Ajuns la scuar, François observă că şi alţii avuseseră aceeaşi idee ca şi el. Bazinul, în care de obicei copiii din cartier lansau flotile întregi, era aproape secat. Lumea venise să scoată apă şi de aici. Pe fund, rămăsese un strat de mâzgă greţoasă, mai mult nămol. François umplu totuşi căldarea şi se întoarse să-i dea de băut calului pe care-l botezase „Mignon“ . Dar animalul mirosi cu neîncredere conţinutul căldării, sforăi şi nu bău nici un strop.

François porni din nou să scotocească în fundul atelierului, găsi trei bidoane mari din tablă, le umplu cu lichidul acela rău mirositor, râcâit din bazin şi se apucă să meşterească un alambic. Goli o damigeană, în care adusese untdelemn de acasă, îi scoase învelitoarea de răchită, străpunse dopul şi potrivi în el o ţeavă luată de la instalaţia de lapte.

Apa din bidoane se decantă puţin şi Mignon binevoi s-o guste.

Blanche se trezise, trandafirie şi surâzătoare. Pulsul îi bătea într-un ritm normal. Boala nu-i lăsase decât o mare sfârşeală şi o durere în toţi muşchii. Mâncă puţin. François consideră că era în stare să suporte adevărul şi-i povesti cum a murit Seita.

– Am pus alături de el inelul pe care ţi-l dăruise. Avansul la preţul tău de cumpărare. Cum afacerea n-a mai avut loc, era normal ca plata să fie rambursată cumpărătorului...

Fata se ridică indignată:

– Preţul meu de cumpărare! Eşti tare curajos să insulţi o bolnavă şi un mort!

El zâmbi, îi prinse bărbia cu două degete şi-i atinse buzele într-un sărut fugar.

– Mort sau viu, nu cred că pot fi gelos pe stârpitura aia. Dacă n-ar fi fost concursul ăsta de evenimente, eu aş fi fost acela care ar fi împiedicat căsătoria voastă. Tu eşti Blanchette a mea şi să nu-ţi închipui că aş fi lăsat pe altcineva să mi te ia.

Fata ridică din umeri, se întinse la loc şi-i întoarse spatele. Françoisse hotărî să se odihească pentru a fi în formă noaptea următoare. Întinse o cuvertură într-un colţ al atelierului şi se lungi acolo.

Când îl auzi dormind, Blanche se întoarse spre el şi-i zâmbi drăgostos. Vedea sudoarea prelingându-se pe fruntea băiatului. Încercă să se ridice, să-i şteargă năduşeala uşor şi poate să-i întoarcă acel sărut atât de scurt.

Dar n-o ţinură picioarele şi se prăbuşi lângă pat. François tresări brusc din somn, o culcă la loc în pat şi o mustră. Fata plângea dezamăgită şi supărată, dar şi puţin speriată de slăbiciunea ei. N-a vrut cu nici un chip să-i spună de ce se ridicase. François, bănuind cauze prozaice, alergă la farmacie şi se întoarse cu un pachet voluminos pe care-l desfăcu la portărească şi-o trimise lângă Blanche, înarmată cu un lighean.

* * *

Vântul devenit vijelie bătea necontenit, fără să-şi mai tragă răsuflarea. Smulgea şi lua cu el plăcuţele de ardezie prost fixate, dezlipea afişe, care zburau uneori pe deasupra caselor, urcau, coborau, se împătureau şi se desfăşurau ca nişte fluturi enormi. Pe şantierele de constucţii se prăbuşeau schelele. Toate ferestrele dinspre sud erau în bătăia vântului arzător, care făcea lemnul să trosnească şi fierul să geamă.

Pe Bulevard des Italiens, mergea grăbit un jandarm care ducea un plic. Aproape că se freca de ziduri pentru a se feri de vânt şi soare. Se opri un moment la adăpostul unei porţi şi-şi aprinse o ţigară. Era în misiune şi în ţinuta „sub arme" nu avea voie să fumeze, fiind împotriva regulamentului. Dar, într-o asemenea zăpăceală, ce mai conta o abatere aşa de mică de la litera legii?

În faţa lui, un şir neîntrerupt de automobile abandonate umplea culoarele bulevardului, bară la bară, de la un capăt la celălalt al Parisului, de la est la vest, de la Versailles la Vincennes, fără nici un hiatus.

Vântul trântea portierele rămase deschise, ca uşile dintr-o casă pustie. Răufăcătorii, în ciuda căldurii sufocante şi în ciuda vijeliei, se strecurau pe ici pe colo printre maşini, zgâlţâiau portierele, le deschideau când puteau, ridicau pernele, covoraşele, în căutarea obiectelor preţioase uitate. Din când în când, izbucnea zarva unei încăierări.

Jandarmul aproape că-şi terminase ţigara şi se hotărî s-o pornească iar la drum. Trebuia să traverseze bulevardul torid. Oftă şi plecă strecurându-se grăbit printre maşini, Mirosul puternic de carburant îl sufoca. Îl apucă tusea şi aruncă mucul de ţigară.

Flacăra ţâşni cu zgomotul unui cearşaf care se zbate în bătaia vântului. Jandarmul se răsuci în loc de trei ori şi se prăbuşi sfârâind ca un cărbune încins, între patru maşini care luaseră foc. Acesta fusese sfârşitul misiunii lui. Vântul porni să se joace cu flăcările. Le îndoia, le culca, le smulgea ca pe nişte flori şi le zvârlea în aer. Rezervoarele maşinilor din apropiere explodară în jerbe uriaşe, semănând focul dănţuitor pe o rază de cincizeci de metri. De la est la vest, flăcările se extinseră de la o maşină la alta. Esenţa volatilă curgea pe şosea. Pâraie de foc cădeau prin canale,

Pletele roşii ale incendiului, trosnind, se culcară pe vânt şi porniră să se prelingă pe uşile buticurilor răsucindu-le, pocnind geamurile vitrinelor. O latură a bulevardului luă foc. Vântul mâna flăcările spre nord. În acelaşi timp, ele se propagau de la maşină la maşină spre est şi spre vest.

Place de la Concorde se transformă într-o vâlvătaie în care se carbonizau mii de maşini. Flăcările se adunau într-una singură pe care vântul o culca brusc pe câte un grup de case unde rămânea agăţată.

Incendiul şuierător umplea coridoarele, urca vijelios până sus, arunca în aer grinzile, izbucnea triumfător prin acoperişuri, sărind pe casele învecinate, care-l primeau trosnind.

O mulţime înnebunită fugea pe străzi, fugea spre nord, fugea de infern, urlând. Nu mai exista respect, nu mai exista dragoste, nu mai exista familie. Fiecare fugea să-şi scape pielea. Negustorii îşi lăsaseră banii în sertare, mamele pruncii în leagăn. Toţi cei care puteau să fugă fugeau pe direcţia vântului care aducea miros de fum şi carne arsă. Incendiile izbucneau peste tot. Fugarii, după ce goneau de le crăpau inima şi plămânii, dădeau cu ochii deodată, pe deasupra capetelor, într-un vălătuc de fum, de o imensă văpaie roşie. Îi aştepta la încrucişarea drumurilor. Căutau căi ocolite, dar peste tot se izbeau de zidul de foc. Băteau în retragere, încercau prin alte părţi, îşi urlau disperarea spre Dumnezeu.

Mulţi oameni crezură că şi-ar putea găsi adăpost prin scuaruri, pe spaţiile verzi. Dar focul îi împresura din toate părţile, îi pârjolea de departe, îi usca şi-i afuma.

Toate clopotele, din partea Parisului cruţată de incendiu, băteau dând alarma. Dar, în conducte nu mai era pic de apă, pompele rotative electrice şi vechile pompe montate pe maşini ajunseseră doar nişte utilaje inutile. Cât despre pompele de mână, rămăsese doar un singur exemplar la muzeul de arte şi meserii.

Atunci, se organizară spontan unu, zece, o sută de lanţuri omeneşti dinspre Sena spre foc. Zeci de mii de parizieni îşi treceau din mână în mână căldările pline şi căldările goale, ore de-a rândul, uitând de propriile lor griji, de spaimele lor, pentru a încerca să lupte împotriva flagelului care se abătuse asupra oraşului. Dar fură nevoiţi să renunţe la orice speranţă şi să dea înapoi în faţa dogoarei cumplite degajate de incendiu.

Doar un alt flagel, un potop, ar mai fi fost în stare să stingă acea mare de flăcări. Cerul, însă, rămânea senin şi limpede, acoperit doar spre nord de o perdea de fum şi de cenuşă,

==========

Francçois, trezit de dăngătul clopotelor, alergă la locul incendiului şi se aşeză într-unul dintre lanţurile umane. Se întoarse zdrobit de oboseală, negru de fum şi cu groază în priviri. Abia-i putu răspunde lui Blanche, care-i cerea amănunte.

Se curăţă şi coborî să-şi pună alambicul în funcţiune pe vatra forjei lăcătuşului.

Întâlnise, în lanţ, un băiat din cartier, mecanic, însărcinat cu întreţinerea utilajelor de produse alimentare din Montrouge. Acest muncitor, Pierre Durrilot, mărunţel, slab şi blond, mereu zâmbitor, în orele lui de răgaz se distra pictând şi venea uneori pe la François să-i arate pânzele şi să-i ceară sfatul.

În lanţ, deşi cu o statură măruntă, Durrilot se dovedise neobosit şi nu se dăduse bătut alături de François decât în faţa dovezii zădărniciei oricărui efort. Cei doi bărbaţi se întorseseră împreună, iar François îi propuse să-şi coordoneze amândoi eforturile pentru a reuşi să fugă din Paris. Pierre acceptă bucuros. Însurat de un an, aştepta un copil. Viitorul îl îngrozea şi se arată gata să-l asculte pe François pe care-l simţea mai puternic şi mai hotărât decât el. La rândul lui, François se bucură că nu mai era singur.

– Ai bani? îl întrebă.

– Nu mare lucru, ceva economii acolo.

– Mie nu mi-au mai rămas decât câţiva bănuţi. S-ar putea ca în două zile să nu mai valoreze nimic. Trebuie să ne folosim de bani, cât mai e timp, dacă o mai fi! Uite, asta-i toată averea mea. Treci pe la tine, ia-ţi toţi banii şi încearcă să faci rost până deseară de tot ce-am să-ţi spun, indiferent de preţ.

Pierre se întoarse la căderea nopţii cu câteva raniţe, cu hărţi rutiere, cu o groază de chibrituri şi alte diferite obiecte, a căror utilitate nici nu încercase s-o afle.

Conform instrucţiunilor prietenului său, evitase să se amestece în jaful magazinelor alimentare şi de băuturi. Urcă toate cumpărăturile în atelier şi veni să-l întâlnească pe François care, cu faţa luminată de flăcări, îi arătă alambicul.

– Cu ăsta şi cu Sena vom avea apă de băut după dorinţă. Apa, nu numai că ne va potoli setea, dar vom putea obţine pe ea tot ce ne va trebui. Va reprezenta o monedă de schimb inestimabilă. Iar Mignon ne va furniza carnea.

– Mignon?

– Da, priveşte în fundul atelierului.

– Oh, asta-i bună, un cal! Exact ce ne trebuie s-o pornim la drum!

– La început aşa am gândit şi eu, cu atât mai mult cu cât am şi căruţa demontată. Dar mă tem că starea sănătăţii lui Blanche ne-ar putea împiedica s-o pornim la drum mai repede de zece zile. În răstimpul ăsta, Mignon ar muri de foame,

– Aş putea să-l duc să pască pe peluzele din scuar.

– Da, ai fi ucis şi ţi s-ar fura calul. De altfel, e un mijloc de transport foarte incomod şi bătător la ochi. N-am putea răzbi peste tot cu o căruţă. Riscăm să fim atacaţi de douăzeci de ori mai înainte de a izbuti să parcurgem nici pe jumătate din drumul până la ieşirea din Paris. Nimic nu poate fi mai vulnerabil decât un cal. O simplă lovitură de briceag îl poate face inutilizabil şi am rămas pe jos. În fine, mai e şi problema apei. Un animal ca ăsta bea mult. M-am hotărât să-l sacrific. Dar ne-ar trebui nişte biciclete să-l înlocuim. Treaba asta însă rămâne pe mâine. La noapte trebuie să rezolvăm o problemă şi mai urgentă: să facem rost de mâncare... Tu cunoşti bine uzinele de produse alimentare din Montrouge, unde lucrezi?

– Ca pe buzunarul meu!

– Trebuie să încercăm să ne strecurăm înăuntru şi să facem rost de provizii pentru cel puţin cincisprezece zile. Ce cultivaţi voi acolo?

– Cam de toate, dar mai ales soia, grâu şi legume.

– Foarte bine, am să încerc să găsesc o roabă ca să transportăm ce-om găsi.

– Nu-ţi fă probleme, am eu ce ne trebuie. Căruciorul puştiului meu.

Privirii uimite a lui François îi răspunse cu un glas înduioşat:

– Desigur, încă nu s-a născut, abia are patru luni, dar tu ştii cum sunt femeile. A mea a cumpărat căruciorul de la şase săptămâni. L-a capitonat, l-a gătit cu funde şi pompoaņe, l-a dichisit. A trebuit să-l urc în sufragerie şi în fiecare zi se plimbă cu el în jurul mesei ca şi cum pruncul ar fi înăuntru! Vin imediat cu căruciorul. O să fie mai comod decât cu roaba.

* * *

Pe la apusul soarelui, vântul se mai domolise puţin. Nu mai bătea decât în rafale distanţate. Se auzea venind de departe, din adâncul nopţii, vâjâind la intersecţii, şuierând pe străzile înguste, bubuind cu toată forţa pe bulevardele largi. Năvălea brusc, izbind cu greutatea unui baros. Fără să clintească, înaintai prin el ca prin consistenţa unui val. În drumul lui, ultimul vârtej pleznea un zid şi dărâma un arbore. Apoi, din depărtare, se anunţa o nouă rafală.

Pe malul sudic al Senei, mişuna o groază de lume. Jumătate din Paris privea la cealaltă jumătate care ardea în flăcări. Echipele de salvare, în după-amiaza acelei zile, împinseseră în fluviu o parte dintre maşinile oprite pe poduri pentru a rupe firul în lungul căruia se propagau flăcările. Datorită direcţiei vântului, incendiul părea să cruţe malul stâng. Dar, pe cealaltă parte, nimic nu-l mai putea stăvili. Limbile focului alergau peste oraş ca nişte pisici, se întindeau peste case, se zbenguiau, torceau, se cambrau şi brusc înfuriate, cu blana zbârlită şi cu ghiarele scoase, săreau scuipând până în tăriile beznei.

În mulţime, nu era bărbat sau femeie care să nu se fi simţit legat prin sentimente sau interese de acel cuptor încins. Nu exista parizian, fie el chiar vagabond, care să nu se înăbuşe de durere, văzându-şi oraşul şi comorile lui arzând.

Dar sentimentul care însufleţea această lume, mai puternic decât durerea şi mila, era – cu toate astea – curiozitatea. Pentru că nu putea face altceva decât să privească, atunci privea cu nesaţ.

În zidul de foc care se rostogolea, vântul izbea ca un berbece, despicând uneori găuri enorme prin care se zăreau, hăt departe, flăcări şi iar flăcări. O mare incandescentă se abătuse asupra Oraşului de Aur. Pârjolul linsese, muşcase din masa lui mândră. Mulţimea îl văzu ajungând roşu, alb, deformându-se şi prăbuşindu-se în bucăţi gigantice. Sticla zidurilor exterioare se umflase şi curgea în picături lente, colosale.

Urechea se obişnuise cu zgomtoul, cu trosnetele neîntrerupte, cu răpăiala ca de grindină uriaşă a focului, încât abia dacă le mai auzea, atât erau de continue şi fără fisură. Din timp în timp, un depozit de carburanţi sărea în aer, un grup de case se prăbuşea cu zgomotul cu care se năruie o faleză în mare pe vreme de furtună. Grupuri de iluminaţi strigau că a venit sfârşitul lumii, băteau clopotul cel mare de la Nôtre Dame. Şi dangătul lui monoton, disperat, adăuga o notă umană, tragică acelei izbucniri de mânie a lui Dumnezeu.

Câteodată, vântul se oprea şi dogoarea infernală traversa Sena, izbind în faţă mulţimea de oameni, ale căror chipuri năduşite reflectau de sute de mii de ori dănţuiala pârjolului. Lumea ţipa, se trăgea înapoi în beznă, urmărită de mirosul incandescent. Tot ceea ce cunoaşteau, tot ceea ce iubeau, tot ce atinseseră şi mâncaseră, carne, stofe, ziduri, pământ, aer, totul, transformat în flacără şi lumină, se regăsea în acel miros, de care nimeni nu-şi putea aduce aminte fiindcă nimic nu semăna cu el, dar pe care nimeni nu avea să-l uite căci el arsese nări şi sufocase plămâni.

În toate bisericile, ale căror clopote îi îndemnau pe credincioşi la căinţă, preoţii, cu schimbul, înălţau rugăciuni fără preget, cu uşile deschise, în faţa unei mulţimi imense, care îngenunchia şi în stradă. Bărbaţi şi femei îşi strigau păcatele în faţa tuturor, invocând asupra lor pedeapsa divină, doar-doar s-ar îndupleca Dumnezeu să pună capăt flagelului care lovise oraşul.

Spre miezul nopţii, se răspândi vestea că slujba va fi oficiată de către cardinalul Boisselier în Turnul Eiffel. În vârful bătrânului turn, prin subscripţie publică, se ridicase un altar de aur, în ajunul anului 2000. De acolo de sus, în fiecare noapte de Crăciun, cardinalul episcop binecuvânta oraşul. Tradiţia se menţinuse chiar şi după ce catedrala Sacré-Coeur fusese transportată pe terasa Oraşului Înalt şi răpise altarului din turn recordul în înălţime.

Catedrala Sacré-Coeur fiind distrusă, altarul din Turnul Eiffel domina din nou capitala rănită. Din toate părţile, credincioşii, în chip misterios înştiinţaţi, se grăbeau spre Champs-de-Mars. Preoţii veneau în stihare albe, cu crucea mare în mână, încojuraţi de copiii din cor care cădelniţau, şi urmaţi de credincioşii parohiei intonând imnuri religioase şi ţinând lumânări aprinse în biserică.

Cortegiile şerpuiau pe străzile scăldate într-o lumină aurie, în miros de tămâie şi sudoare, urmate de vuietul sutelor de glasuri bărbăteşti, acoperite de sopranul fetelor bătrâne. Toate ferestrele se deschideau. Indiferenţii, scepticii, zdruncinaţi de frică, se simţeau cuprinşi de îndoieli. Răvăşiţi, se alăturau mulţimii, în lacrimi.

Lungi omizi luminoase se târau spre Turnul Eiffel, se întâlneau, se contopeau într-un lac palpitând de mii de flăcărui. Vântul nu mai sufla de parcă ar fi vrut să cruţe lumânările. Mulţimea văzu în asta un semn ceresc şi-şi spori râvna. Douăzeci de imnuri diferite, intonate fiecare de mii de crendicioşi, compuneau un coral prodigios care urca spre stele, ca însuşi glasul rugător al oraşului.

Venerabilul cardinal Boisselier, în vârstă de optzeci şi doi de ani, n-a vrut să fie ajutat să urce treptele turnului. A suit singur o sută douăzeci şi trei de trepte, dar la următoarea a căzut fulgerat de emoţie şi efort. Patru preoţi tineri, care-l însoţeau, ridicară corpul pe umeri şi continuară ascensiunea. Alţi preoţi şi alţii îi urmau pe treptele abrupte. Poporul credincioşilor vedea de jos o panglică de lumini urcând încet, încet până ce atinse, în sfârşit, ultima platformă. Un strigăt nesfârşit urcă până la preoţi, trecu dincolo de ei şi se uni cu norul de fum care se întindea pe cer. Cel mai tânăr dintre slujitorii Domnului începu slujba. Jos, se făcu linişte. O mişcare largă făcu să onduleze flăcările lumânărilor. Mulţimea îngenunchiase. Tăcea. Asculta. Nu mai era decât o singură ureche ciulită spre înaltul turnului. Dar nici un cuvânt din slujbă nu ajunse până jos. Nu se auzea decât bubuitul greu al incendiului.

Pe malul Senei, se ridică un preot care începu să strige din toate puterile primele cuvinte ale bătrânei rugăciuni: „Tatăl Nostru carele eşti în ceruri..." Toate gurile le repetară. Braţele se întinseră spre Tatăl mânios. Unul după altul, cuvintele se rostogoleau în piaţă ca valul unui flux. Mulţimea termină rugăciunea şi o reluă, oprindu-se la cuvintele „Izbăveşte-ne pe noi!" pe care le repetă o dată şi încă o dată, strigate, psalmodiate, cântate, urlate.

„Izbăveşte-ne pe noi! Izbăveşte-ne pe noi!...

Pe malul opus al Senei, carburantul aprins se scurgea din subsolurile cazărmii Chaillot, fost Trocadero, spre depozitul de muniţie şi laboratorul de cercetări pirotehnice. O deflagraţie formidabilă spintecă dealul. Bucăţi de zidărie, coloane, stânci, tone de dărâmături fură azvârlite peste fluviu, prăbuşindu-se asupra mulţimii îngenunchiate, care se ruga, cutremurată de credinţă şi de spaimă. Un bloc enorm de piatră şi ciment făcu una cu pământul jumătate dintre crendincioşii parohiei Gros Caillou. În vârful turnului, un jet de flăcări smulse crucea cu raze din mâna preotului îngrozit, care, crezându-se blestemat de Dumnezeu, îşi sfâşie veşmântul şi începu să-şi mărturisească păcatele. Fusese un desfrânat, un sperjur, un lacom. Iadul îl aştepta. Îl invocă pe Satan şi plecă în întâmpinarea lui. Încălecă peste balustradă şi se aruncă în gol. Se zdrobi de grinzile metalice, se dădu de trei ori peste cap şi ajunse jos în zdrenţe şi pulbere.

Vântul se trezi. Un vârtej puternic abătu asupra pământului un nor de fum arzător din care ţâşneau limbi roşii. O spaimă zgudui mulţimea. Ăsta-i infernul, ăştia sunt demonii! Trebuie să fugim! O rafală stinse vâjâind ultimele lumânări. Dumnezeu nu voia să ierte.

==========

În lumina roşietică a incendiului şi albastră a lunii, urmaţi de o umbră rigidă şi precedaţi de alta dănţuitoare, François şi Pierre se îndreptau cu paşi mari spre Montrouge. Pierre împingea un cărucior de copil cu roţi înalte, împodobit cu danteluţe. François se înarmase cu o ţeavă de plumb şi căra o funie găsită în chesonul şaretei grădinarului.

Când ajunseră în apropierea uzinei, observară că porţile fuseseră forţate. În faţa lor se afla o jumătate de duzină de jandarmi cu sabia în mână,

–Hait! am ajuns prea târziu, făcu Pierre. Oamenii din cartier s-au înfruptat din belşug, după cum se vede! Aşteaptă-mă aici, cu cei o sută de cai putere ai noştri. Am să încerc să-i trag de limbă pe aceşti apărători de ruine...

De departe, François zări un jandarm ameninţându-i prietenul cu ascuţişul sabiei. Dar Pierre nu se urni din loc, jandarmul îşi lăsă arma în jos, şi între ei se înnodă o discuţie.

– L-ai văzut pe afurisitul ăla care era gata să mă străpungă? L-am îmbunat când i-am zis că sunt de-al casei. Stau acolo să păzească pustiul. Totul a fost zvântat în după-amiaza asta.

–Nu ne mai rămâne decât să ne întoarcem şi să încercăm să găsim o altă sursă de aprovionare.

–Stai aşa! hai să încercăm să ajungem la cazanele de rezervă. Direcţia uzinei a răsturnat acolo tone de boabe de soia care nu aveau calibrul dorit pentru a fi vândute. Ar fi groaznic dacă jefuitorilor le-a venit ideea să scotocească şi în subsolul cu cărbuni.

–Dar cărbunii, bătrâne, sunt şi ei o marfă preţioasă de când nu mai e curent electric la bucătării. Trebuie că au fost depistaţi împreună cu soia cu tot.

–Totuşi am putea merge să vedem!

– Hai să încercăm!

O luară pe o străduţă şi cotiră într-o ulicioară cu un pavaj antideluvian. Acoperişurile ascuţite ale antrepozitelor se decupau în umbre uriaşe pe cerul incendiar. François împingea căruciorul care se hurducăia. La lumina lunii, zăriră lucind uniforma metalică a unui jandarm, care se plimba încolo şi încoace. Părea tare stingherit de sabia lui arhaică. Când îşi lăsa lama pe umăr, când se sprijinea în ea ca într-un baston.

–Să mergem mai departe cu un aer nevinovat, şopti François. la ţeava de plumb şi aşteptă ordinele mele.

Își continuară drumul. François manevră în așa fel încât să treacă foarte aproape de jandarm. Când ajunseră în dreptul lui, dădu brusc drumul căruciorului și se aruncă asupra soldatului. Îl apucă strâns cu brațul drept, în timp ce mâna stângă îi astupa gura. Sabia rămăsese imobilizată între ei doi.

– Pierre, scoate-i casca și pocnește-l!

Jandarmul se zbătu, dar François îl înșfăcase zdravăn cu brațul lui de oțel, mâna stângă zdrobindu-i bărbia și nasul. Pierre îi aplică o lovitură timidă în cap.

– Mai tare, bătrâne!

– Păcătoasă treabă, fir-ar să fie!

A doua lovitură se auzi sunând și omul se lăsă moale în brațele lui François.

Abia apucă să-l întindă pe jos că se văzu nevoit să-l susțină pe Pierre care se clătina.

Îl scutură ca pe-un prun.

– Ce ești tu, muiere? Faci fasoane? Dacă nu vrei să crăpi și tu și nevastă-ta trebuie să bagi sensibilitatea în buzunar, bătrâne! Fii liniștit că nu l-ai omorât! Acum ajută-mă să-l leg. Repede.

Porțile care închideau curtea uzinei fuseseră și ele forțate. Cei doi băieți îl băgară pe jandarmul legat fedeleș, cu căluș la gură, sub un butoi gol și răsturnară deasupra lui o piesă grea de fontă.

Clădirea uzinei se ridica înaintea lor. Pe ziduri jucau reflexele sumbre ale incendiului. Ușile date în lături deschideau în pereți găuri negre.

– Vino, șopti Pierre.

Pătrunseră în hala recipientelor. De sus, dinspre acoperișul de sticlă, se filtra lumina rece a lunii. Ca niște scări pentru uriași, recipiente succesive urcau de fiecare parte, luând cu asalt zidurile. În hala goală răsuna clipocitul uşor al apei care curgea picătură cu picătură sau în mici şiroaie. Un miros sufocant urca din apa răspândită, care strălucea pe jos. Gazele, care se ridicau din această pânză de apă caldă, umpleau hala de o ceaţă risipită din când în când de vântul năvălit prin uşile vraişte. Bruma aceea mirosea în acelaşi timp a bălegar cald, a clorură de sodiu şi a rachiu de cireşe.

Pierre îi explică cum funcţiona uzina.

De obicei, un sistem de aerisire împiedica formarea vaporilor şi condensarea umidităţii. Pe jos, nu exista nici un strop de apă. Răufăcătorii trebuie că răsturnaseră recipientele. În mod normal, chimicalele curgeau lent din bacul cel mai de sus spre cele de jos. O pompă automată le ridica de jos în sus când depăşeau un anume nivel. În această apă, pe grile de nichel pur, creşteau legume şi cereale, care uitaseră de pământ. Temperatura apei era modificată în funcţie de gradul lor de creştere. Aici, nimeni nu se temea de intemperii, iar seminţele nu-şi iroseau timpul dormind sub zăpadă. În şase săptămâni, un bob de grâu selecţionat, din faimoasa varietate fortaţă 712, dădea douăzeci la trei zeci de spice coapte. Zilnic era vremea semănatului şi a secerişului.

Pierre vorbea în şoaptă, arătând cu degetul diferitele recipiente cu cartofi, grâu, lăptuci şi praz. Dar întreaga instalaţie era învechită, fiind una dintre primele uzine agricole. Se modernizase vrând nevrând prin renunţarea la anticele culturi în lanţ din recipiente. Într-o hală învecinată, exista unul dintre cele mai recente modele de semănătoare cu radar. Pierre îl conduse aici pe François. Hala era formată dintr-o galerie lungă de aproximativ două sute de metri pe axul căreia se afla maşina. Avea aspectul unui bloc metalic strălucitor, de aceeaşi culoare, doar cu puţin mai înalt decât un bloc cu zece etaje şi care se întindea pe întreaga lungime a galeriei. Sub lumina palidă a lunii, pereţii îi străluceau netezi, fără nici o deschidere, fără nici un nit, fără nici o curea, cadran sau roată, vizibile. Cei doi tineri dominau de sus, dintr-un balcon din plastic, masa ei lungă, lividă şi ţeapănă, ale cărei extremităţi aproape că se pierdeau în noapte. Sub picioarele lor se deschidea gura maşinii, o simplă fantă orizontală în care pătrundea o bandă rulantă, acum nemişcată. Pierre îi explică:

– Pe bandă se află seminţele. Fiecare grăunte de grâu, inclus într-o alveolă a benzii, cu germenele în sus, este scăldat de la intrare într-o baie de unde care-l fac să germineze, să crească...

– Ştiu, spuse François, am studiat procedeul la şcoală.

Nu mai văzuse până atunci semănători atât de perfecţionate, le studiase doar funcţionarea teoretică. Aici, planta nu mai avea nevoie de hrană, nici măcar lichidă. Primea de la maşină, sub formă de radiaţii, energia pe care o transforma în materie ca să poată creşte, şi asta cu o viteză uluitoare. Vechiul proces de fotosinteză, care-i intrigase atâta amar de vreme pe savanţii secolului XX, miracolul bătrân de când lumea, datorită căruia plantele asimilau energia solară, nu mai reprezenta pentru industriaşii anului 2052 decât un cal de lemn uzat, depăşit de mult.

În această maşină de ultimă oră, grâului nu-i trebuiau decât câteva ore să germineze, să crească şi să se coacă, fără să aibă nevoie de nici un fir de pământ, de nici un strop de apă şi de nici o rază de soare. În interiorul maşinii se realiza fără întrerupere secerişul, treieratul, măcinatul, cernutul ca şi produsul final de panificaţie. Bobul de grâu, intrat în semănătoare, ieşea prin capătul celălalt sub formă de pâine proaspătă. În acelaşi timp, maşina transforma tărâţele, după nevoie, în zahăr, petrol, cărămizi insonorizante, în Pernod[1], carbon radioactiv sau în diverse alte produse. Paiele, la rândul lor, erau transformate în lână ultralejeră, gata ţesută. Semănătoarea selecţiona cele mai bune grăunţe din recoltă, fiind de îndată îndreptate spre banda rulantă de la intrare...

– E o maşină pe cinste, spuse François. Ce dădea ca produse secundare?

– Tutun, rosti Pierre cu un oftat. Era foarte harnică! Şi ce randament! Fiecare bob de grâu dădea o pâine, o ţigară şi o pereche de şosete...

Se întoarse puţin spre stânga şi-i arătă un mic birou, încojurat de geamuri, care se ridica dincolo de maşină şi balcon, ca botul unui avion bombardier de altădată.

– Acolo e biroul superinginerului coordonator, spuse el. Datorită lui, maşina era în stare de funcţionare. De fapt, n-avea mare lucru de făcut. Comenzile se transmiteau prin voce la urechea-radar. În principiu, este vorba de o serie de manevre care sunt comandante prin sunetele derivate din litera D: da, di, do, dou dé, sau prin cuvinte formate din mai multe silabe. N-aş fi crezut niciodată, s-ar părea, însă, că se pot face mii de combinaţii. Dar el se servea întotdeauna de aceleaşi, una pentru a pune maşina în mişcare...

– Adică?

– Dada!... şi una ca s-o oprească.

– Şi anume?

---

[1] Soi de vin franţuzesc renumit (n.t.)

– Dodo!.. Toate celelalte serveau numai în caz de avarie, pentru curăţenie, ori atunci când planul prevedea schimbarea produsului de prelucrare...

– Şi dacă greşea?

–Maşina se oprea şi începea să fluiere. Dacă fluiera mai mult de trei ori pe lună, inginerul căpăta o amendă, iar la mai mult de cinci ori într-un an, era dat afară. Dar de când lucrez eu aici, n-am auzit-o niciodată fluierând. N-avea cum să greşească cu tabloul ăla în faţa ochilor. În cea mai mare parte a timpului, nu zicea decât două cuvinte. E un serviciu uşor, bine plătit, dada dimineaţa, dodo seara, da' ce să-i faci, trebuie să ai carte...

François zâmbi la gândul că i-ar mai fi trebuit aproape încă zece ani de studii pentru a-şi lua diploma de superinginer şi a câştiga dreptul de a spune „dada" şi „dodo" ...

Trase o palmă uşoară în spinarea lui Pierre.

– Bătrâne, spuse el, ar cam fi timpul să ne ocupăm de soia noastră.

– Hai să mergem, e la subsol.

Aşa cum prevăzuse François, magazia de cărbune şi rezerva de soia-combustibil fuseseră jefuite.

– Încă nu-i totul pierdut, spuse Pierre. Bineînţeles, în mod normal, cazanele nu erau folosite, recipientele fiind încălzite atomic. Dar cazangiul le ţine întotdeauna încărcate, gata să le dea foc într-o secundă în caz de avarie. Nu cred să le fi venit ideea să scotocească şi în cazane!

Se apropie de un zid în care erau încastrate uşi enorme de fontă şi deschise una.

– Ia te uită! Hai să ne servim! strigă el.

François îl ajunse din urmă. Zări la flacăra lumânării o vatră de mai mulţi metri lungime, îndesată cu boabe de soia.

– Cazangiul le uda cu alcool şi le dădea foc, explică mecanicul. Să tot fie vreo cinci sute de kile în fiecare vatră. Mai mult decât ne trebuie nouă.

Îşi umplură raniţele şi urcară să le golească în trăsurică. După trei ture aceasta fu plină ochi.

Jandarmul gemea în ascunzătoare.

– Schimbul lui o să-l elibereze, spuse François, s-o ştergem!

Se înhămă la cărucior şi, precedat de Pierre care inspecta intersecţiile, o luară spre casă.

La nord, cerul era ca o mare, pe care se rostogoleau valuri enorme de lumină şi întuneric. Uneori, fumul se prăvălea spre sud, pulpanele lui ascunzând stele şi mâzgălind luna.

===========

Într-o tipografie, ale cărei rotative brusc paralizate mai ţineau încă între zimţi foi de hârtie pe jumătate ieşite afară, o echipă de lucrători imprimase toată noaptea afişe culese manual.

În zori, grupuri de jandarmi le lipeau pe ziduri. Dis-de-dimineaţă, lumea începu să se îmbulzească în faţa lor. Erau semnate de către primarul arondismentului XV, un oarecare Fortuné Pivain. Acesta se declara îngrijorat ca nu cumva miniştrii şi guvernul militar din Paris să fi pierit în incendiul care devorase malul drept al Senei. În aceste tragice împrejurări şi pentru a evita anarhia el, Pivain, prelua puterea şi responsabilitatea menţinerii ordinei în capitală precum şi a aprovizionării locuitorilor ei. Se sprijinea pe ajutorul colonelului Gautier, comandantul batalionului douăzeci şi şase de jandarmi din garnizoana Robinson.

Cerea tututor să dea dovadă de înţelegere, de răbdare, curaj şi de spirit de întrajutorare.

Parizienii nu văzură în această declaraţie decât confirmarea temerilor lor. Cea mai mare nenorocire care poate lovi cetăţenii unui stat organizat se abătuse asupra lor: rămăseseră fără guvern!

Pe acest primar, funcţionar obscur, nu-l cunoştea nimeni. Cum să-i acorzi încredere? Mai era el oare bun şi de altceva decât să citească din codul stării civile şi să strângă cheta cu ocazia căsătoriilor? Logic, nu puteau aştepta salvarea de la acest purtător de eşarfă.

De cum răsări soarele, căldura şi violenţa vântului sporiră de parcă s-ar fi înţeles. Oamenii erau nevoiţi să meargă după apă, să caute de-ale gurii. Prăvăliile, cruţate până atunci de răufăcători şi cafenele pierdute prin cartierele pustii ajunseseră la rândul lor ţinta asaltului mulţimii înfometate.

Pe strada Saint-Jaques, o bandă înarmată cu ciomege şi cuţite jefuise sistematic trei imobile şi cărase cu tărgile tot ce găsise prin cămări. Forţau uşile, iar nefericiţii care încercau să le opună rezistenţă erau sugrumaţi.

Această bandă exista dinaintea evenimentelor care-i dăduseră ocazie să opereze ziua în amiaza mare. Şeful ei, un recidivist de o inteligenţă şi brutalitate ieşite din comun, se pricepu imediat cum să tragă foloase din noua situaţie creată.

Dar şi alţi oameni, de obicei cinstiţi şi la locul lor, nu întârziară să-i calce pe urme. În zilele următoare, se alcătuiră grupuri şi bande sub autoritatea unui şef, care se impunea prin forţă sau prin puterea de decizie. Aceste bande trăiau jefuind proviziile celor mai slabi sau izolaţi.

Se produseră încăierări sângeroase între bandele de tâlhari şi patrulele de agenţi sau jandarmi. Cum numărul şi efectivele lor creşteau neîncetat, forţele poliţieneşti se dădură la fund şi în capitală se instaură legea celui mai tare, fără ca nimeni să i se poată opune.

Cu tot vidul şi pereţii dubli, frigul acumulat începu încet, încet să părăsească încăperile străbunilor, lăsându-i pe morţi, comorile familiilor, să-şi urmeze soarta de putreziciuni.

Ochii lor îşi pierduseră strălucirea de gheaţă; deasupra globilor tulburi, pleoapele cădeau strâmb; pielea feţei se înmuia, degetele întinse se închideau.

Articulaţiile profunde rezistară mai mult. Trezită în zori de zi de un zgomot sinistru, o burgheză înspăimântată căuta zadarnic să vadă silueta bunicului, care de douăzeci de ani stătea în picioare lângă pian cu o ceşcuţă în mâna dreaptă şi un biscuit între degetul mare şi cel arătător. Îl descoperi căzut în fund lângă taburet cu capul atârnând şi braţele răsucite. Broderia scăpase din mâinile moleşite ale bunicii care se turtise în fotoliul ei căscând o gură neagră.

În toate apartamentele, se consuma aceeaşi dramă. Strămoşii îşi părăseau atitudinile nobile sau familiare, se înmuiau şi cădeau unii peste alţii răsturnând decorul. Morţii redeveneau cadavre.

Familiile îngrozite încuiau cu cheia uşile ermetice ale camerelor frigorifice. Prin pereţii transparenţi, îşi vedeau rudele răposate înverzindu-se, umflându-se, risipindu-se. O miasmă dezgustătoare, la început slabă, apoi atotstăpânitoare, invadă apartamentele. Cei în viaţă încercară în toate felurile să scape de morţii veneraţi, deveniţi focare de infecţie. Îi aruncară în Sena, dar fluviul aducea cu sine tot atât cât se azvârlea mereu. Pluteau încet în apa cenuşie, pe jumătate goi, cu burţile umflate, se izbeau de pilonii podurilor, le dădeau ocol pe bâjbâite, se lăsau în voia curentului leneş, visând de-a lungul malurilor. Familiile, în convoaie, încercau să-şi transporte strămoşii până la locul incendiului de pe malul drept, dar dogoarea cumplită a focului îi împiedica să ajungă în preajma flăcărilor. Oamenii se vedeau nevoiţi să-şi arunce poverile dragi şi de temut printre ruinele încă fierbinţi, unde începeau să se coacă.

În cele din urmă, se mulţumiră să-i zvârle pe fereastră direct în stradă. Cartierele bogate se umplură în trei zile cu grămezi de cadavre rău mirositoare, multă lume părăsindu-le pentru siturile muncitoreşti deja suprapopulate, unde nenorociţii se omorau unii pe alţii pentru o îmbucătură de hrană sau o picătură de apă.

În locurile comune de conservare se produse ca un soi de rumoare. Milioanele de morţi se puseră în mişcare în acelaşi timp. Ei aşteptaseră ceva mai mult să ajungă în stadiul de putrefacţie, pe care morţii de la suprafaţă nu îl suferiseră în acelaşi fel. O ciupercă microscopică, albastră, pusese stăpânire pe ei, acoperind cu spumă şi filamente carnea şi îmbrăcămintea lor, învelind în câteva ore fiecare cadavru într-o masă fosforescentă.

Necropolele subterane palpitau în miriade de flăcări zglobii care-i urcau pe veneraţi la suprafaţa oraşului prin fisuri, găuri de şoareci, muşuroaie.

Familiile refugiate prin pivniţe fură gonite de aceste flăcărui reci, care li se târau pe picioare şi le urmăreau pe scări.

Miasma uniformă a morţii înlocuise în capitală mirosurile multiple emanate de viaţă.

==========

François îşi dădu repede seama că el singur doar cu Pierre, cărând după ei o femeie însărcinată şi o convalescentă, n-ar fi avut nici o şansă să scape din Paris teferi şi nevătămaţi.

Încercă să caute atle persoane pentru a forma o comunitate mică. Se văzu obligat să aleagă din cartierul lui, neştiind unde să-i mai găsească pe cei câţiva prieteni în Parisul răvăşit.

Primul fu Narcisse, un sculptor de origine bretonă, în vârstă de vreo patruzeci de ani, înalt şi pântecos, care locuia într-un atelier alăturat. Vecinii îl auzeau, de obicei, cântând în vreme ce frământa lutul. Purta o barbă despărţită în două, de felul ei blond-aurie, dar de cele mai multe ori de culoarea argilei din cauza prostului obicei de-aş şterge mâinile murdare de ea. Acceptă bucuros să i se alăture lui François şi sosi cântând cât îl ţinea gura, cu patul în cap. François îl mai recrută şi pe doctorul Fauque împreună cu fiica lui Colette, care-l aduse în grup şi pe Bernard Teste, student la drept, cu părul ca smoala şi tenul de penumbră. Fiica doctorului era un drac de fată blondă şi voinică, cu sâni bogaţi şi membre musculoase, nu tocmai frumoasă, dar cu o vitalitate puternică şi atrăgătoare. Micuţul Teste se învârtea mereu în jurul ei, asemenea unui pai antrenat de o maşină electrostatică. Ea îl lua la rost şi nu-i dădea o clipă de răgaz. Cu obrajii scofâlciţi şi privirea tenebroasă, Teste era în culmea fericirii.

Lui François îi veni fericita idee de a-l recruta şi pe Georges Pélisson, ciclist, fost alergător de curse, care ţinea în apropiere un magazin de desfacere şi reparaţii de biciclete. Magazinul îi fusese prădat, iar el mai purta încă pe obraz o tăietură. Veni în grup cu patru biciclete, o duzină de roţi şi o cantitate serioasă de pneuri şi camere, care se aflaseră în magazia lui şi scăpaseră de răufăcători. Avea vreo treizeci şi cinci de ani, era uscăţiv din cauza sportului, cu membrele lungi şi torsul filiform, doar cu puţin mai gros decât coapsele.

În fine, François îl cooptă şi pe nepotul doamnei Vélin, André Martin, salahor la o brutărie din Paris, venit să-şi vadă mătuşa, singura lui rudă. Era scund şi lat în umeri, puternic ca un taur. Abia împlinise douăzeci de ani, avea părul blond, chipul plăcut, rotund şi trandafiriu, iar ochii albaştri ca dimineaţa.

François curăţi o magazie. Fiecare bărbat trebuia să-şi aducă ceva de dormit. Atelierul rămăsese rezervat femeilor. Doctorul Fauque preferase să rămână la el acasă. Avea să se alăture grupului în momentul plecării, dar până atunci nu putea să-şi părăsească bolnavii.

Prima grijă a lui François fu să-şi înarmeze trupa. Meşteri câteva bâte. Fiecare îşi pregăti propria armă. Ghioaca lui Narcisse cântărea peste zece kile. Se antrena în mijlocul curţii, rotind fioros bâta şi scoţând strigăte războinice. Tot el pusese mâna şi pe o sabie de cavalerie luată din panoplia doctorului.

În momentul în care toţi se înarmară cu topoare, cuţite, săbii, spade şi bâte, François organiză încă două expediţii la uzina de alimente din Montrouge. N-o mai păzea nimeni şi totul se petrecu fără nici un incident. François îl însărcină pe Martin să dibuie un cuptor de brutărie. Deşi pâinea era în întregime fabricată pe cale industrială, Martin ştia de un cuptor clandestin, în care uneori se cocea ilegal pâine din făină de grâu veritabilă. Proprietarul îi era prieten. Toată lumea era însă plecată aşa încât Martin se văzu nevoit să forţeze uşa.

François îl sacrifică pe Mignon. Dezosat, tranşat în bucăţi, el fu transportat la cuptor şi carnea lui uscată.

În acelaşi timp, Pierrot dirija înjghebarea a două căruţe uşoare, dar încăpătoare, aşezate pe roţi de bicicletă. Narcisse şi Bernard Teste luau lecţii de ciclism sub îndrumarea lui Pélisson.

Într-o dimineaţă, Pélisson şi Martin se întorceau cu apă din Sena. Împingeau înaintea lor căruciorul de copil încărcat cu bidoane pline. Cinci ciclişti trecură vijelios pe lângă ei şi se opriră la numărul 20 bis de pe strada Raymond-Magne.

Doi bărbaţi rămaseră lângă biciclete să le păzească, pe când ceilalţi pătrunseră în culoarul casei. Pélisson şi Martin auziră zgomot de uşi sparte şi ţipete. Câteva clipe mai târziu, cei trei apărură din nou cu rucsacurile doldora în spinare, încălecară pe biciclete şi dispărură împreună cu complicii lor.

Pélisson strigă uimit:

– Pe unul dintre ei îl ştiu! L-am recunoscut! Ştiu cine e!

– Unul din cei cinci?

– Da! Cine şi-ar fi închipuit din partea lui... E croitorul meu!

Se apropiară de imobilul unde avusese loc spargerea. Corul vecinilor începuse să se lamenteze pe coridoare. Prin fereastra de la parter, Pélisson zări o femeie căzută pe jos, cu capul spart şi cadavrul unui băieţel azvârlit peste ea.

* * *

În aceeaşi seară, doctorul Fauque se duse direct spre forjă şi puse la fiert pe câţiva cărbuni seringa pentru injecţii subcutanate.

După ce-l aşteptară o bună bucată de vreme, Colette hotărî că era cazul să înceapă şi fără el să mănânce şi servi cina în curte, pe două mese rotunde scoase dintr-un depozit de mobilă.

Doctorul apăru într-un târziu şi se aşeză pe scaunul care-i era rezervat.

– Trebuie să vă fac injecţii tuturor. În Paris e holeră.

Furculiţele căzură alături de farfurii. Doamna Durrilot ţipă slab şi se prinse cu mâinile de burtă.

– E de preferat, reluă doctorul, să întrerupeţi masa. Injecţia este aproape inofensivă, dar riscaţi să aveţi greţuri dacă stomacul e plin. Nu-i periculoasă decât pentru nenorociţii deja atinşi de holeră. Epidemia n-a făcut încă ravagii. N-am depistat decât trei cazuri, dar în două zile epidemia se va extinde ca o inundaţie. Era inevitabil. Morţii îi infectează pe cei vii...

Se ridică, vărsă apa din vas, montă acul în seringă şi oftă:

– Vom asista la o hecatombă fără precedent! M-am dus imediat la capătul celălalt al Parisului, la institutul de seruri şi vaccinuri unde am dat peste un singur asistent pe cale să mănânce şi ultimii cobai rămaşi în viaţă. Mi-a dat cutia asta cu fiole, singurele suficient de recente pentru a fi eficace. E un microb la a cărui cultură aproape că se renunţase. Boala era considerată eradicată de pe suprafaţa globului, iar germenii ei exterminaţi. S-ar părea, totuşi, că în anumite împrejurări ei se nasc spontan din putreziciuni... Oricum, am aici cu ce proteja de contaminarea lor cam cincizeci de persoane. Nu mai mult. Dragul meu Deschamps, dacă vrei, aş începe cu dumneata.

Într-o oră toată lumea era vaccinată, inclusiv doctorul Fauque, înţepat de fiica lui. Pélisson şi Martin găsiră momentul prielnic să povestească aventura petrecută în dimineaţa acelei zile. François, foarte interesat, îl însărcină pe Pélisson să dea de urma croitorului bandit.

– Au biciclete şi, mai mult ca sigur, provizii, adică exact ce ne trebuie nouă...

A doua zi la prânz, Pélisson se întoarse cu informaţiile cerute.

– Îşi au bârlogul în casa măcelarului, care s-ar părea că-i şeful bandei. Un tip masiv, îl cunosc bine. Nu voia, bruta, să-mi dea pe credit nici măcar de-un franc! S-au adunat acolo cam o duzină, toţi negustori de prin cartier. Când o parte dintre ei pleacă în expediţie, ceilalţi rămân pe loc să păzească. În dimineaţa asta am văzut cinci plecând, întorcându-se şi alţi şase pornind la drum.

François dori să se informeze exact unde era locul cu pricina, se duse acolo şi inspectă discret împrejurimile, şi la întoarcere, dădu instrucţiunile necesare. Împreună cu el aveau să meargă Narcisse, Teste şi Martin. Celorlalţi le revenea obligaţia să facă de pază.

Măcelăria, cuibul de bandiţi ai croitorului, se găsea la mijlocul unei stradele scurte, Catherine-Renon, trecută pe hărţile vechi sub numele Fermat. Ea dădea spre una dintre intrările în stadionul construit în anul 2021, pe locul cimitirului Montparnasse.

François le expuse planul său celorlalţi bărbaţi din grup şi-i trimise la culcare.

Înainte de a se crăpa de ziuă, îi trezi pe toţi. Cei patru se strecurară afară în noaptea care pălea. Fiecare îşi ascundea armele cum putea mai bine.

Narcisse îşi căra ghioaga lui grea ca pe un pachet legat cu o sforicică şi învelit în ziare vechi. Sabia o lăsase să lunece pe un crac al combinezonului.

François îşi meşterise o armă de cavaler medieval: o lance formată dintr-un pumnal fixat la capătul unei prăjini solide. Înfăşurase lama într-o hârtie inocentă.

Martin, brutarul, îşi găsise armele în bucătărie: o frigare căreia îi ascuţise vârful şi un cuţit care-l purta în sân cu lama în sus, ceea ce-l obliga să meargă ţeapăn, cu bărbia ridicată.

Teste se făcuse verde când aflase că avea să participe la expediţie. Despicase, scrâşnind din dinţi, capătul unui băţ din trestie, în a cărui deschidere introdusese şi fixase o lamă de ras.

François îi postă pe Narcisse şi pe Teste la capătul străzii, iar el se îndreptă în partea opusă în tovărăşia lui Martin.

La prima oră a dimineţii, grilajul de fier al măcelăriei se ridică şi doi biciclişti, care purtau stropitori agăţate de ghidon, ieşiră şi se făcură nevăzuţi. După câteva momente, alţi cinci îşi făcură apariţia dintre care trei purtau în spate raniţe goale. Încălecară pe biciclete şi dispărură la rândul lor. În pragul măcelăriei, un bărbat blond, voinic, cu părul ciufulit şi combinezonul descheiat, îi privi plecând, îşi ridică ochii spre cer să vadă cum e vremea, căscă şi se întinse. Dar nu mai apucă să-şi alunge somnul.

– Acum! şopti François.

Dădu colţul străzii şi porni direct spre prăvălie cu prăjina pe umăr. În urma lui venea Martin. Scotocea neglijent în sân, de parcă ar fi vrut să prindă între degete o insectă supărătoare. Inima îi bubuia sub mâna strânsă pe plăselele cuţitului.

Din capătul celălalt al străzii se ivi Narcisse. Îşi legăna pachetul în mâna dreaptă şi fluiera. Elegant, Teste îl urma la doi paşi în spate, cu bastonul lui de culoare deschisă. Dacă l-ar fi privit cineva mai îndeaproape i-ar fi văzut muşchii maxilarelor tremurând. Îi era frică. Dar se jurase să se comporte astfel încât să nu roşească de ruşine în faţa Colettei.

François mergea pe drum cam la doi metri de trotuar. Era hotărât. Nu resimţea nici un pic de mânie sau frică. Ajuns în dreptul măcelăriei, înşfăcă zdravăn lancea, îi îndreptă vârful înainte şi îşi luă avânt. Omul abia avu timp să-l zărească venind. Când deschise gura să strige, pumnalul învelit în hârtie îi pătrunse printre dinţi şi îi ieşi prin cap. În elanul său, François intră în prăvălie împreună cu cadavrul înfipt în vârful suliţei. Cei trei coechipieri ai lui veniră în fugă. Narcisse, cu un strigăt de bucurie şi furie, aruncă ghioaca în pieptul unui ins care apucase un cuţit de măcelar. Blocul de fontă îl zdrobi de un perete. Se prăbuşi înainte cu coastele rupte, cu limba între dinţi şi braţele moi. În încăperea învecinată, izbucniră nişte zgomote. Narcisse îşi trase sabia, deschise uşa şi strigă: „Predaţi-vă!"

Îi răspunse un mârâit. Se afla într-un culoar destul de îngust. La capătul opus se deschise o uşă şi-şi făcu apariţia o namilă roşcovană. Narcisse îl recunoscu pe măcelar, şeful bandei, după descrierea făcută de Pélisson. Ţinea în mână un cuţit subţire, aproape la fel de lung ca sabia sculptorului şi în mâna stângă un capac de la maşina de spălat, în chip de scut. Cei doi bărbaţi, colosul roşcovan şi cel bărbos, se cercetară o fracţiune de secundă şi traseră în acelaşi timp un răcnet furios, amplificat de culoarul strâmt. Narcisse simţea urcând în el furia de corsar. Îşi făcu vânt înainte cu sabia ridicată până-n tavan, apoi îi abătu lama din toate puterile. Roşcovanul ridicase pavăza. Sabia i-o despică în două, lovi în umăr şi-l străpunse până la os. Măcelarul, urlând de turbare, dar şi de durere, fandă înainte. Cuţitul lui ţintea burta sculptorului. Acesta făcu un salt înapoi, se izbi de Martin şi amândoi se rostogoliră pe jos. Roşcovanul se aplecă spre ei cu faţa schimonosită de ură. Dar nu mai avut timp să lovească. Teste, tremurând, cu o mină dezgustată, îi plimbă capătul bastonului pe sub bărbie. Namila, surprinsă, se înălţă, se sprijini de zid, încercă să respire şi îşi duse mâna la gât, pe unde aerul intra cu un şuierat de fluier ud. Sângele îi ţâşni printre degete. Îşi dădu seama că era pe moarte. Ochii i se măriră de groază şi i se înpăienjeniră. Alunecă în lungul zidului cu genunchii îndoiţi. Când el se prăbuşi, Narcisse şi Martin apucaseră să se ridice în picioare.

În acest timp, o mână închise uşa din capătul culoarului. Narcisse îşi azvârli ghioaca în uşa care se sparse. François şi prietenii lui, veniţi în fugă, abia avură timp să pună mâna pe doi indivizi care deschiseseră o fereastră pe unde încercau să fugă. Îi legară fedeleş şi-i aruncară într-o cameră frigorifică. Apartamentul cuprindea încă trei încăperi, dintre care două erau înţesate cu provizii de tot felul, iar în ultima se aflau două rânduri de saltele puse direct pe jos.

După ce se asigură că nu mai rămăsese înăuntru nici un bandit, François împărţi ordine scurte şi pregăti capcana pentru cei care urmau să se întoarcă. Lăsară grilajul uşor întredeschis, astfel încât să nu poată intra decât unul câte unul. În spatele grilajului fuseseră trase draperiile roşii. Printr-o gaură din draperie, Martin supraveghea strada...

– Vin cu apa, anunţă el.

Cei doi oameni îşi opriră bicicletele în lungul trotuoarului şi dezlegară bidoanele. Unul dintre ei o luă înainte cu câte un vas în fiecare mână. Pătrunse în penumbra măcelăriei şi căzu imediat cu capul spart. Stropitorile se rostogoliră pe jos.

– Lua-l-ar naiba de împiedicat! înjură cel rămas afară. Ce-ai mai făcut?

Intră la rândul său şi avu aceeaşi soartă ca cel dinaintea lui. François ieşi după biciclete.

Restul membrilor bandei, plecaţi în expediţie, sosi ceva mai târziu. Nu mai erau decât patru, dintre care unul ducea pe umăr bicicleta celui lipsă. Raniţele păreau goale. Se vede că întâmpinaseră pe undeva o rezistenţă neaşteptată.

Primul care intră căzu răpus fără nici un zgomot, dar al doilea prost lovit începu să urle. Ceilalţi doi săriră pe biciclete. Narcisse şi Teste, care-i pândeau de la fereastră, se aruncară asupra lor. François ieşi la rândul lui urmat de Martin. Cele două puşlamale lovite de moarte fură trase în măcelărie împreună cu toate cele cinci biciclete,

Pe stradă se deschiseră câteva ferestre, dar se închiseră grabnic la loc. Doi trecători, martori ai bătăii iscate pe trotuoar, o rupseră la fugă. Nimănui nu-i ardea să se amestece într-un scandal care părea să fie o răfuială între două bande rivale.

François făcu bilanţul expediţiei: cantităţi enorme de conserve de toate felurile, bani, bijuterii, care nu-l interesau, şapte biciclete în bună stare, patru securi şi două duzini de cuţite mari, cinci morţi, trei muribunzi, un rănit uşor şi doi prizonieri teferi.

În fine, importante cantităţi de carne, care purtau eticheta celor mai bune uzine din Paris, îndesate în patru cutii de sare.

Narcisse îşi freca mâinile intonând un cântec breton. François trebui să-l readucă la tăcere.

– Omenia ne impune să-i lichidăm pe muribunzi, decât să-i lăsăm fără îngrijire, rosti sculptorul, dar ce ne facem cu prizonierii şi cu rănitul? Propun să-i ţinem aici până când cărăm tot şi pe urmă să-i lăsăm să-şi încerce norocul.

– Dacă-i lăsăm să plece, răspunde François, e posibil să ne dea de urmă, să ne descopere tabăra şi să aţâţe populaţia împotriva noastră, denunţându-ne proviziile. Ştiu că nu-i deloc vesel să ucizi oameni lipsiţi de apărare, dar mai înainte de toate, trebuie să ne gândim cum să ne punem noi la adăpost. Trăim timpuri de excepţie, care impun măsuri de excepţie. Cei care vor scăpa din acest infern vor fi puţini la număr. Dacă vrem să fim printre ei trebuie să renunţăm la milă.

Se opri câteva secunde şi reluă privindu-i unul după altul pe cei trei oameni care se făcuseră albi ca varul:

– Aici nu va mai rămâne nici un supravieţuitor. Aş putea îndeplini eu asta şi aş face-o fără remuşcări. Dar, în interesul nostru al tuturor, trebuie să vă învăţaţi să-mi daţi ascultare fără crâcnire, orice aş comanda cuiva...

Teste respiră adânc şi întinse mâna. Se mira şi el că în focul luptei îi pierise frica. Victoria repurtată în coridor îi procurase o plăcere ciudată. Acum dorea să pună el mâna pe secure. Devenise nerăbdător. François nu se învoi şi o întinse încet celui care părea cel mai tulburat. Acesta era Martin.

Tânărul deveni livid. Făcu un gest de respingere a securii, dar sub privirea lui François îşi veni în fire, o apucă de coadă, îşi şterse sudoarea care-i brobonea fruntea, şi intră în încăperea unde prizonierii legaţi, răniţi şi morţi zăceau pe saltele.

De dincolo de perete izbucniră urlete. Lovituri surde amuţiră pe rând un ţipăt apoi un horcăit. Se auzi o altă lovitură şi alt glas se stinse. Ultimul, sub imperiul groazei, atinse note acute. O lovitură de topor le reteză scurt. Se instală o linişte deplină. Uşa se deschise încet şi în prag apăru statura îndesată a lui Martin. Toporul îi atârna în mână. Îşi privi camarazii cu o căutătură fixă, halucinantă.

François îi spuse pe un ton de reproş, ca unui copil neatent:

– Vezi că nu ţi-ai şters securea!

Micul brutar se întoarse din nou în camera cu pricina. Îl auziră sfâşiind o bucată de pânză. Reveni cu o fâşie de cămaşă, cu care ştergea absent fierul armei.

Această îndeletnicire îi readuse pe faţă o expresie normală, dar privirea lui rămăsese aspră. Îşi pierduse orice urmă a copilăriei.

Se apropie de François şi-i înapoie securea strălucitor de curată:

– După ce-am făcut, spuse el, acum sunt în stare de orice...

Transportară toate mărfurile chiar în aceeaşi zi şi în noaptea care urmă. Bucăţile de carne suferiră aceeaşi preparare ca şi nefericitul Mignon. Trebuiau să se hotărască să plece. Viaţa în capitală devenise insuportabilă.

Pe străzi, unde gunoaiele se îngrămădeau, treceau oameni cu obraji supţi, care-şi aruncau priviri de lupi flămânzi. Bătrânii, copiii şi femeile, incapabili să-şi procure de-ale gurii prin forţă, scormoneau în gunoaie, le împrăştiau pe drum şi, când găseau ceva dezgustător de mâncare, hăpăiau pe loc. Câteodată, unul dintre ei se clătina, îşi ducea mâna la cap, se prăbuşea din picioare şi se rostogolea pe jos clănţănind din dinţi, până ce rigiditatea morţii punea stăpânire pe el.

Cadavrele se înnegreau în câteva minute, putrezind rapid sub soarele torid. Câinii se încăierau în jurul lor, mârâind. Noaptea, şobolanii le rodeau capul. Pisicile cărau bucăţi pe acoperişuri. O duhoare cumplită sufoca oraşul. Pe malul drept, zidul mişcător de flăcări şi de fum se îndepărta spre nord, mânat de vânt.

Toţi cei care puteau merge, plecaseră fugind din faţa morţii. Fugarii sperau să găsească în alte oraşe mai multe şanse de supravieţuire sau pe ţarinile rămase pârloagă, cu un aer mai sănătos şi apă potabilă, câte ceva de-ale gurii.

Rămăseseră pe loc doar cei slabi, incapabili să se târască pe drumuri şi câţiva optimişti care-şi întemeiau speranţa pe proviziile de conserve şi de vin şi pe reîntoarcerea grabnică la o viaţă normală.

Mai rămăseseră şi răufăcătorii, tâlhari de profesie, dar şi oameni cinstiţi care, înăbuşindu-şi timp de o viaţă de respectabilitate pofta duşmănoasă inspirată de avutul aproapelui, dădeau acum frâu liber instinctelor. Intrau prin apartamente, scotoceau fiecare sertar, citeau scrisori, despătureau lenjuri, puneau stăpânire pe bijuterii, pe haine şi ustensile de bucătărie perfecţionate, îngrămădind în încăperi strâmte, asediate de moarte, vechituri şi averi inutile deasupra cărora, într-o bună zi se prăvăleau seceraţi de holeră.

Bătrâni, pungaşi, femei, bolnavi, toţi beau apa din Sena, pe care o dezinfectau care cum putea. Iar apa Senei însămânţa în ei răul negru. Din în zi, se întâlneau în lungul trotuarelor tot mai mulţi morţi şi mai puţini vii.

Agonia oraşului se exinsese până la insula pe care o constituia tabăra lui François şi a camarazilor lui, fără s-o atingă. De la apariţia holerei, doctorul Fauque distila apa de două ori impunând o igienă riguroasă.

În lungul leţurilor de la căruţe fuseseră agăţate o secure şi o sabie scoasă din teacă, gata să fie folosite în caz de nevoie. Blanche şi soţia lui Pierrot urmau să tragă o remorcă, Colette şi Teste pe cea a doua. Bărbaţii formau în jurul lor o gardă vigilentă.

Hotărând astfel orânduirea caravanei, François înţelesese acel obicei al negrilor din Africa sau al arabilor despre care relatau cărţile de călătorie. Autorii lor nu-şi ascundeau dispreţul faţă de acei bărbaţi voinici care lăsau greutăţile să fie cărate de femei, pe când ei mergeau alături cu mâinile libere. Nevoia dictase, fără îndoială, acest comportament. Popoarele războinice şi migratoare trebuiau să fie mereu gata de luptă în timp ce se deplasau. Femeile, mai slabe, purtau bagajele tribului, în timp ce războinicii, în gardă, îşi ţineau mâinile pe arme şi-şi păstrau forţele pentru bătălii.

Nevoi asemănătoare îl împinseseră pe François să ia măsuri similare.

În ajunul plecării, François hotărî să întreprindă o recunoaştere a drumului pe care aveau să-l parcurgă. Îl luă şi pe Narcisse cu el. Plecaţi în zorii zilei pe biciclete, cu arme la ei, ajunseră destul de repede pe autostrada nr. 9, pe care intenţionau s-o apuce spre sud.

Dar nu putură să meargă prea departe. Dispariţia fluxului electric imobilizase pe drum un nesfârşit şir de maşini, iar moartea îi secerase pe fugarii care încercaseră să se strecoare printre ele pentru a se depărta de oraş. Cadavre contorsionate de agonie, cu carnea scormonită de viermi, zăceau pretutindeni agăţate de maşini, căzute între roţi, unele peste altele. Descompunerea lor era atât de rapidă, încât păreau să tremure în lumină, iar vântul rău mirositor aducea la urechile celor doi bărbaţi susurul cărnii în putrefacţie asemănător celui produs de un cazan care fierbe la foc mic.

Toate autostrăzile, toate arterele mari de circulaţie erau probabil la fel de înţesate de maşini şi oameni. Trebuiau să fugă pe drumuri lăturalnice, dacă ar fi fost posibil.

Întors în tabără, François consultă hărţile. Ele etalau uriaşa reţea de autostrăzi, schelet în jurul căruia creştea carnea oraşelor sudate unele de altele într-un corp comun. Dar, între aceste oraşe, dincolo de centura de păduri şi de grădini semănate cu vile, care se întindeau pe cincizeci de kilometri în jurul Parisului, dincolo de regiunea meridională străbătută de numeroase drumuri, dincolo de cele câteva staţiuni de odihnă din inima câmpiei, hărţile nu mai indicau nimic în afara petelor galbene de mărăcini care luaseră locul ogoarelor cultivate şi năpădiseră cărările.

Prin acest deşert erau nevoiţi să-şi croiască drum.

François prezentă situaţia camarazilor lui.

– Plecăm mâine, le spuse el, pe drumuri vechi, al căror traseu l-am regăsit pe hărţi din secolul trecut. Provizii avem din belşug. Vom lăsa câteva ceva doamnei Vélin. Nu putem s-o luăm cu noi. Şi-ar da duhul după primele etape. Noi trebuie să ajungem în Provence. E singurul loc unde putem spera să primim ajutor pentru a ne reîncepe viaţa. Drumul e lung, obstacolele numeroase, dar vom ajunge. E destul să vrem cu tărie.

* * *

Prima etapă a drumului, după parcurgerea căreia caravana trebuia să ajungă la liziera stepei şi să lase în urmă o sută de kilometri de uzine, aşezări omeneşti, grădini şi parcuri, se dovedi a fi cea mai periculoasă, dacă nu chiar cea mai grea. Caravanei îi trebuiră două săptămâni de drum pentru a depăşi aceste locuri. Două săptămâni de lupte neîntrerupte împotriva viilor şi morţilor. Unii trebuiau daţi la o parte din drum, iar împotriva celorlalţi erau nevoiţi să lupte pentru a-şi apăra viaţa şi proviziile. Mergeau noaptea. François şi Narcisses înaintau pe jos înarmaţi fiecare cu câte o prăjină lungă şi împingeau spre marginea drumului cadavrele care se rupeau în bucăţi. Apoi veneau cele două remorci înconjurate de bărbaţii care cu o mână ţineau ghidonul şi cu cealaltă arma. Cum se lumina de ziuă, François alegea o casă părăsită în care puteau pătrunde remorcile şi aici se baricadau. Deîndată ce se înnopta plecau mai departe.

Într-o noapte, pe când traversau periferia neagră unde erau grupate toate industriile de prelucrare a cărbunelui, Martin, care mergea în avangardă, ajunse în faţa unei clădiri stranii. De două ore de când pornise la drum, nu întâlnise decât ziduri murdare de uzine, grămezi de huilă, case pătrate aliniate, toate la fel, sinistre sub lumina lunii.

Şi iată că, la intersecţia dintre două străzi, se ridica un edificiu cu ornamente excesive, un conac boieresc, care supravieţuia de pe la începutul secolului XX, înghiţit de oraş în mijlocul căruia apărea ca o insulă albă. Lumina lunii erupea pe zidurile lui de curând crăpate, scotea din umbră miile de detalii ale faţadei, punea în valoare balcoanele, poleia în albastru ardezia cupolelor. Uşile şi ferestrele închise nu reuşeau să ascundă viaţa care clocotea în interior. Prin toate crăpăturile ţâşnea o lumină vie, crâmpeie de râsete de femei, cântece de bărbaţi, tânguiri de dragoste.

Mirat, Martin se opri, se apropie de o fereastră şi încercă să vadă ce se petrecea înăuntru. Printr-o crăpătură întrezări trupuri goale, un colţ de masă încărcat cu bunătăţi, un mănunchi de lumânări lungi aprinse, mâna unui bărbat ridicând un pahar înspumat, dantele, plete blonde risipite pe speteaza unui fotoliu.

O mână de umbră i se aşeză pe umăr. Se întoarse cu securea ridicată.

– Nu lovi, n-ai ucide decât un mort, rosti o voce joasă. Priveşte, arăt eu a om viu?

Ochii lui Martin, încă plini de lumină, îşi recăpătară obişnuinţa nopţii. Înaintea lui stătea un bătrân cu faţa îngropată într-o barbă albă. Prin mânecile zdrenţuite împungeau coatele goale. O ruptură mare în veşmântul lui dezvelea arcuirea coastelor. Era desculţ. În jurul picioarelor, ca nişte beţe, fluturau zdrenţe de stofă. Se sprijinea într-o armă făcută dintr-un cuţit mare, curbat, legat de o prăjină. Porni să râdă încet, scrâşnind sinistru. Pe Martin îl străbătură fiori.

– Te-aş fi putut tăia mai înainte să mă fi auzit venind, spuse el. Lasă jos securea. N-ai lovi decât un bătrân sac de oase. Te-aş fi putut ucide când te uitai pe fereastră. Nu te-ai mai fi gândit să te aperi. Cei care se apropie de locul ăsta, nu mai pun preţ pe viaţă. Ar trebui să pleci. Casa asta adăposteşte cele şapte fete ale Amiralului. Le cunosc. Le-am văzut venind una după alta aduse de tatăl lor din diferite colţuri ale lumii, de pe unde s-au născut. Erau micuţe, fiecare în braţele unui doici de aceeaşi rasă cu ele. Acum, cea mai vârstânică are treizeci de ani. E o blondă grasă din nord, cu ochii de culoarea mierii. Cea mai tânără e de cincisprezece ani. Din rasa galbenă, din orient, cu părul lăcuit şi unghiile de culoarea sângelui. Tatăl lor a plecat să pescuiască perle în arhipeleag. Le trimite valize pline, pe care ele le risipesc numaidcât în desfătări... El nu se mai poate întoarce, e nevoit să pescuiască mereu şi să le trimită noi comori fetelor, pe care nu le-a văzut crescând. Cei mai frumoşi bărbaţi din oraş au păşit pragul acestei case, şi şi-au şters buzele de aşternutul de dantelă a cel puţin uneia dintre fetele Amiralului.

Ciuma, foametea, toate nenorocirile n-au reuşit să schimbe aici nimic. Dacă eşti tânăr, frumos, dacă vii cu braţele încărcate cu bunătăţi, poţi bate la uşă, vei fi recunoscut şi casa te va primi. Dar, dacă vii cu mâinile goale, cu obrajii scofâlciţi, dacă necazurile şi vârsta şi-au pus pecetea, nu te va auzi nimeni, chiar dacă ai lovi cu pumnii în uşă. În acest caz, ar fi mai nimerit să-ţi vezi de drum. Să nu faci ca ăia de acolo...

Întinse mâna în noapte şi Martin desluşi prin cotloane întunecate siluete deşirate, care înconjurau casa cu foamea lupilor lihniţi.

–Ăia n-au mai putut pleca. I-a ţintuit setea şi pofta bunătăţilor care se găsesc în casă. Am încercat să-i opresc, să nu se apropie de lumină. Astea sunt ultimele lumini de fericire ale lumii. Până acum n-au încercat nimic. Am reuşit să-i sperii. Dar asta n-o să dureze mereu. N-o să dureze multă vreme. Într-o bună zi n-o să le mai fie frică de moarte.

Bătrânul rânji şi făcu un gest larg de ameninţare cu jungherul său spre umbrele din întuneric. Martin îi auzi articulaţiile trosnind şi ghici în noapte îmbrâncelile şi fuga înfometaţilor. Dar bezna se repopulă rapid, deveni densă. Se iscă un zgomot confuz alcătuit din trupuri călcate în picioare, scrâşnete din dinţi şi mormăieli. Bătrânul, însufleţit, începu să joace şi să râdă, să-i ocărască pe flămânzi, descriind cercuri largi cu coasa. Barba lui albă zbura în lumina lunii. Părea să fi uitat de Martin. Acesta profită de împrejurare şi se îndepărtă. Mai păstra încă în ochi reflexul fugar al goliciunilor şi al luminii ajunse până la el prin crăpăturile oblonului, iar în urechi scrâşnetul glasului şi oaselor bătrânului.

Ajunse din urmă caravana, o opri şi-i povesti lui François aventura sa. Acesta izbucni în râs.

– N-ai recunoscut casa? Tot Parisul îi ştie cele trei cupole şi brizbrizurile de pe faţadă. E Delta, cel mai vestit lupanar din capitală. Iar moşneagul tău, mai mult ca sigur, şi-a pierdut minţile de foame. Poate că fetiţele îşi iau acum plata în alimente, sperând să apuce vremuri mai bune. Dar s-ar putea să le coste scump. Oricum, noi ne vom ţine departe de asemenea locuri.

Martin primi ordine noi şi o porni în altă direcţie. Dar abia se depărtă câţiva paşi că izbucni în noapte un cor de urlete sălbatice. Burţile goale luau cu asalt casa cea albă.

A doua zi spre seară, vreo zece oameni înarmaţi cu junghere se năpustiră pe neaşteptate asupra celor din urma coloanei. Săbiile şi securile făcură ravagii, dar Pélisson îşi pierdu viaţa. Cum cei trei supravieţuitori din grupul agresor dădură să fugă, François îi opri şi le propuse să intre în trupa lui, dar să jure că-i vor da ascultare, ceea ce făcură imediat cu o mare mulţumire.

Se numeau Dilon, muncitor tipograf, Debecker – cismar şi Léger – avocat.

Nu mai puseseră nimic în gură de trei zile şi nu mai băuseră din ajun.

Grupul se mări cu încă cinci jandarmi călări, ultimii rămaşi în viaţă dintr-o companie care încercase să fugă la ţară cu furgoanele. Holera, spaima şi atacurile oamenilor înfometaţi, care se aruncau asupra cailor şi tăiau bucăţi din ei mai înainte chiar de a-i ucide, decimase în opt zile compania. Doctorul Fauque le făcu noilor veniţi vaccinul antiholeric. Debecker şi un jandarm muriră. Ceilalţi porniră iar la drum. Îşi duceau zilele într-o miasmă grea de putreziciune, dar nu-i mai dădeau atenţie. Orice sensibilitate dispăruse. Domneau doar instinctele primitive şi vechile legi tribale: salvează-ţi pielea, veghează asupra celorlalţi, ascultă de căpetenie.

În sfârşit, casele se răriră şi într-o dimineaţă îşi făcură apariţia primii arbori din parcul de centură a Parisului. Dar, sub copacii din parc, aidoma unor ciuperci veninoase, zăceau mereu cadavre, cadavre negre în ciorchine erau răspândite şi pe iarbă.

Se luminase de ziuă când caravana ajunse în apropierea unui zid înalt care părea să înconjure un parc mare. O poartă din bronz, întredeschisă, lăsa să se vadă, la capătul unei alei acoperită cu prundiş, o casă înaltă, de patru etaje, stil secolul XX, care părea nelocuită.

François se asigură că poarta parcului se putea închide pe dinăuntru şi se gândi că ar fi fost un loc ideal pentru popas. După ce intrară cu toţii înăuntru împreună cu remorcile, închise poarta, organiză un soi de tabără fortificată la adăpostul zidului ce înconjura parcul şi, cu o secure în mână, se apropie de casă, întovărăşit de credinciosul Martin.

O scară de ciment ducea spre un peron. Pe o placă mică din marmură neagră, înşurubată lângă uşa de la intrare, erau gravate aceste cuvinte:

Institutul de electroterapie mentală nr. 149

– Hait! făcu Martin, am ajuns la sonaţi!

Toată lumea era la curent cu existenţa, la periferiile Parisului, a şase sute şaptesprezece institute asemănătoare, unde alienaţii mintal erau trataţi după metoda inventată de un psihiatru din secolul XX. Procedeul său fusese ameliorat, dar principiul rămăsese acelaşi. Aşezat pe un scaun electric, pacientului i se administrau o serie de şocuri electrice de înaltă tensiune, a căror intensitate era calculată cu grijă. Într-un mare număr de cazuri, şocul reda memoria amnezicilor, optimismul deprimaţilor, modestia megalomanilor, moderaţia obsedaţilor sexual şi tuturor acel mod particular de interpretare a universului, denumit de oameni raţiune. Proporţia celor vindecaţi era de optzeci la sută.

Un ministru al sănătăţii, care purta un nume predestinat – Dépiquer[1] se simţise atras de eficacitatea acestei terapii şi o extinsese la scară naţională. Lui îi datorau parizienii construirea în jurul capitalei a acestei salbe de institute care-şi propuseseră să-i apere de nebunie prin administrarea metodei şocului electric.

Tot el a dotat şi alte oraşe cu stabilimente asemănătoare. Atât instrumentele cât şi institutele care le adăposteau fuseseră botezate popular cu numele ministrului. Acesta, titular temporar al unui portofoliu, era pe cale de a deveni pe cât de celebru pe atât de venerat ca şi domnii Quinquet[1] sau Poubelle[2].

---

[1] dépiquer (verb în lb. franceză) – a răsădi, a însămânţa (n.t.)

Uzinele, radioul şi alcoolul, totul la un loc detracaseră un mare număr de creiere. Carnetul de sănătate pe care-l primea fiecare cetăţean la naştere şi graţie căruia îi era cu neputinţă să scape de cele douăspreze vaccinuri şi douăzeci şi şapte de injecţii obligatorii, făcea posibilă supravegherea stării mentale a comunităţii şi a tuturor membrilor ei. În 2026, un val de enervare şi pesimism ameninţă naţiunea şi provocă o enormă recrudescenţă a divorţurilor şi a sinuciderilor. Cu avizul înaltului consiliu medical, guvernul decretă măsuri de urgenţă. Bărbaţi, femei, copii, bătrâni, fiecare avu parte de şocul Dépiquer.

Rezultatele se dovediră atât de relevante, încât se instituţionaliză prin lege un examen mental anual obligatoriu pentru toată lumea. Ca urmare a acestui examen, în fiecare primăvară, un mare număr de cetăţeni trecea pe la Dépiquer. Persoanele uşor nervoase, anxioase, cu ticuri, cu grimase, cei care se înroşeau din te miri ce, cei care dormeau din picioare, timizii, gângavii, cei fără memorie sau care vorbeau prin somn, cei cu tremurici, lăudăroşii, limbuţii, taciturnii, gură-cască, irascibilii, apaticii, colericii, dezolaţii, pe scurt, tuturor celor uşor deranjaţi li se administra doar o mică zgâlţâitură, menită să-i readucă pe drumul drept al omului mediu de la care manifestau tendinţa de a se abate.

Sănătatea publică nu avea decât de câştigat, precum şi calitatea mâinii de lucru – manuală sau intelectuală. Anumite întreprinderi mari, unde munca deosebit de grea incita la consumarea spirtoaselor, instalaseră chiar în uzine unităţi Dépiquer, între cantină şi pisoare. Muncitorii, al căror randament scădea, veneau aici să li se aplice un şoc.

---

[1] quinquet (lb. franceză) – lampă cu dublu curent de aer (n.t.).

[2] poubelle (lb. franceză) – cutie de gunoi (n.t.).

Pentru vindecarea marilor alienaţi, a obsedaţilor şi scrântiţilor, se administrau şocuri puternice care le rigidizau muşchii, le zdruncinau măduva şi le făceau puţin să clocotească materia cenuşie. Mulţi îşi recăpătau astfel raţiunea. Cel care luase loc pe scaun în chip de Napoleon sau de Dumnezeu Tatăl, se ridica forjor, funcţionar de bancă, taxator în metropolitan şi întotdeauna încântat, ceea ce demonstra că omul se împacă uşor cu soarta lui. Oricum, era recuperat în calitate de cetăţean util colectivităţii.

Cei care opuneau rezistenţă, care se cramponau de visul lor, se crispau pe scaun cu spume la gură şi cu ochii ieşiţi din orbite, suportau şocuri în stare să ucidă şase măgari şi ar fi făcut mai curând să plesnească maşina decât să accepte să li se pună creierul la loc, deveniseră de câteva luni obiectul unei noi tentative de vindecare.

Un fizician din Oslo descoperise o nouă „rază". Presa dezbătuse pe larg cercetările sale. Fără a descrie amănunţit aparatul lui, lăsase să se înţeleagă că era format dintr-o fiolă cu pereţii de aur, în care se afla un filament dintr-un metal necunoscut, obţinut prin dezintegrarea parţială şi dirijată a unui aliaj pe bază de cupru. Acest filament, scăldat într-un gaz rar, după ce suferise un început de dezintegrare, era străbătut de un curent extrem de puternic. Savantul constatase că atunci aparatul său emitea nişte raze – denumite după localitatea lui natală – cu proprietatea de a fi asimilate de organismele bolnave, care astfel îşi dobândeau vindecarea.

Începuse, aşadar, să trateze cu raze Oslo diverse animale, care fuseseră contaminate sau suferiseră traumatisme.

Un cobai, în plină criză de pestă inoculată, îşi recăpătase sănătatea în câteva ore. Oasele fracturate de la piciorul unei vaci adulte se sudaseră într-o noapte. Atunci, fizicianul încercă cele mai curioase experienţe. Se apucă să jumulească o găină vie şi supuse zburătoarea la razele lămpii sale. Penele începură să crească văzând cu ochii, pentru a atinge în două zile dimensiunea celor smulse. Melcii cu cochilia spartă îşi confecţionară una nouă în mai puţin de o oră. Plăgile unui câine cu toţi muşchii rupţi şi cu abdomenul deschis, se cicatrizaseră şi se închiseseră în nouăzeci şi şapte de minute. O duzină de heringi reuşiseră să trăiască fără apă trei săptămâni, crescând chiar în greutate... Totul se petrecea ca şi cum razele Oslo ar fi pus la dispoziţia organismului o cantitate considerabilă de energie, pe care acesta o mobiliza şi o folosea în punctele cele mai ameninţate cu o rapiditate cu atât mai mare, cu cât ameninţarea se dovedea mai gravă.

Câteva inconveniente, asupra cărora articolele de popularizare nu insistaseră, îl împiedicaseră până atunci pe savantul inventator să aplice şi la om razele lui asimilabile.

Parisul, ca întotdeauna în avangarda progresului şi a ştiinţei, dovedi mai multă îndrăzneală. Institutele „dépiquers" se dotară cu o puternică instalaţie electrică. Şase dintre ele fură echipate cu aparate Oslo. Înaltul consiliu medical hotărî să-i supună acestui tratament pe bolnavii incurabili. Nu se îndoiau câtuşi de puţin că misterioasa energie n-ar fi capabilă să depisteze în profunzimile labirintului cerebral al acestor nenorociţi leziunea care le provoca nebunia şi să le-o cicatrizeze. Un reportaj radiofonic anunţase, ca pe o mare senzaţie, începutul experimentului, dar de atunci nimeni nu mai auzi vorbindu-se de el.

François îşi amintea că institutele, unde avea loc experienţa, purtau numerele 149 şi 152. În parcul unuia dintre ele numai ce pătrunsese caravana. Institutul părea părăsit. François îl trimise pe Martin după doctorul Fauque. Când cei doi ajunseră în preajma lui, bătu în uşă. Nici un răspuns. Apăsă pe clanţă. Uşa se deschise. François intră primul cu securea pregătită să lovească. Se trezi într-un hol circular, vopsit în alb şi mobilat cu două canapele şi o masă rotundă, fixate de pardoseală. Dar aici se deschideau patru uşi. Trei dintre ele purtau plăcuţe cu: Secretariat, Administraţie, Direcţie. Intruşii deschiseră mai întâi primele două şi nimeriră în încăperi goale, în care domnea o oarecare dezordine. În camera în care se afla Direcţiunea, trona un birou masiv, fotolii vechi şi o bibliotecă mare, căptuşită cu cărţi în legături preţioase. Pe birou, un dosar părea să fi fost răsfoit de directorul institutului chiar înaintea plecării lui. Pe copertă era trecut titlul: „Raport asupra tentativelor de curarisire a celor cinci mitomani cunoscuţi ca incurabili, prin metoda razelor Oslo".

Doctorul Fauque îl luă şi parcuse repede cele câteva file, acoperite cu caracterele fine ale fonografului, acel minunat instrument care scria la dictare.

Foarte interesat de cele câteva rânduri citite în fugă, îi făcu semn lui François să-şi continue fără el rondul, se aşeză într-un fotoliu şi se apucă să citească tot raportul.

Informarea, după ce dădea câteva detalii precise asupra celor cinci bolnavi şi a desfăşurării tratamentului, ajungea la o concluzie pesimistă. Nu numai că alienaţii nu manifestau nici o tendinţă de vindecare dar dimpotrivă, ei păreau să extragă din energia care le fusese administrată un element nou prielnic nebuniei lor. Această energie, departe de a le combate răul din sânul organismului, părea să se fi pus în slujba lui. Ajuns la această concluzie, directorul institutului 149 considerase de cuviinţă să oprească tratamentul. Rezultatul se dovedise catastofal. Pacienţii se manifestaseră extrem de violent, ceea ce se tradusese, la trei dintre ei, printr-o materializare a iluziilor, urmată de moartea bolnavului. Se putea crede că energia pe care o acumulaseră se eliberase brusc prin canalul nebuniei lor, dându-i acesteia o asemenea intensitate încât trecea în domeniul realului.

La oprirea tratamentului, bolnavul cu numărul unu, care se credea Jeanne d'Arc, fusese lovit de o afecţiune care demarase ca o criză generalizată de urticarie, pentru a căpăta rapid o formă mai gravă. Inflamaţiile se transformau în plăgi profunde, asemănătoare celor produse de arsuri grave. Aceste plăgi se adânceau în câteva ore până la os, în timp ce pielea căpăta o culoare neagră, de parcă ar fi fost carbonizată, iar carnea se descompunea răspândind un miros de porc pârlit. Faţa bolnavului, singura fără arsuri, exprima o fericire deplină, bucuria perfectă a omului identificat în fine cu idealul său. În mod incontestabil, bolnavul murise ars de o flacără interioară, de un foc pe care voinţa lui dementă de iluzionare îl produsese cu ajutorul enormei cantităţi de energie înmagazinată şi care ajunsese să se elibereze.

Nebunul cu numărul patru murise într-o oră din cauza unei hemoragii nazale pe care nimic n-o putuse stăvili. Ultimele lui cuvinte rostite cu o bucurie care atingea extazul fuseseră: „M-am răsturnat!“ Se credea halbă de bere.

Nebunul cu numărul cinci, un omuleţ sfrijit, care se credea Hercule, la cântărire marcase deodată o uluitoare creştere a greutăţii, deşi nici volumul şi nici aspectul lui nu suferiseră modificări. Chiar în seara opririi tratamentului, zburase în ţăndări uşa celulei, zdrobise în pumni infirmierii veniţi în fugă şi dispăruse. Directorul institutului fusese informat în toiul nopţii că pensionarul lui dispărut – începând în sens invers Muncile semizeului – se introdusese prin efracţie într-o şcoală de fete, unde reeditase pe seama internelor cea de-a treisprezecea bravură. Nimeni nu-l putuse opri. Doar fuga le mai salvase pe câteva virtuoase. Însă cea mai mare parte a tinerelor fete căzuseră pradă unei stranii moleşeli, care le privă de orice iniţiativă. Cel puţin aşa declarau ele. Directoarea şcolii, trezită de o victimă, recursese la poliţie, care-l răpusese pe turbat în plin succes.

Raportul observa că intruziunea poliţiei fusese regretabilă şi că ştiinţa suferise o grea pierdere prin faptul că Nr. 5 nu fusese lăsat să-şi urmeze seria isprăvilor.

Ceilalţi doi bolnavi au putut fi salvaţi prin imediata reluare a tratamentului cu raze. Era vorba de numărul doi şi trei care se credeau respectiv Isus Hristos şi Moartea.

Directorul institutului îşi continua raportul cerând instrucţiuni ministrului.

„Experienţa, adăuga el, nu a fost inutilă. Rezultatele obţinute, deşi sunt contrarii celor estimate, vor permite, poate, să aruncăm puţină lumină asupra unor anumite cazuri de „miraculoşi". Pe de altă parte, dacă această metodă ar fi aplicată cu moderaţie unor subiecţi cu mintea întreagă, s-ar putea să obţinem vindecarea unor malformaţii organice sau o capacitate de muncă excepţională spre un scop precis. Cu toate acestea, adăuga directorul institutului 149, mi-aş permite să manifest ceva rezerve, deoarece unul dintre elementele de generare a „miracolelor" la care am asistat a fost, în mod inconstestabil, formidabila persistare într-o idee fixă a bolnavilor trataţi. Mă tem că nici un om cu mintea întreagă n-ar fi capabil de o asemenea fixaţie".

Şi încheia:

„De când numărul doi şi trei au reluat tratamentul, au înmagazinat aproape de două ori mai multă energie decât numerele unu, patru şi cinci. Ce se va întâmpla când îl vom opri? Să-l întrerup brusc în interesul ştiinţei şi în detrimentul pacienţilor sau să încerc să-i salvez pe ultimii doi, supunându-i unui proces de dezelectrizare progresivă? Rămân în aşteptarea instrucţiunilor dumneavoastră, domnule Ministru" .

François şi Martin se întoarseră în momentul în care doctorul Fauque termina lectura pasionantului raport.

– Nu-i nimeni nici la parter, nici pe etaje. Trebuie că au plecat toţi după catastrofă, bolnavi, infirmieri şi doctori. Dar subsolul e închis printr-o uşă blindată a cărei cheie n-am găsit-o. Mai înainte de a hotărî dacă facem aici popas, aş vrea totuşi să aflu ce se află sub picioarele noastre.

– Cred că eu ştiu, răspunse doctorul Fauque. Îi rezumă raportul pe care numai ce-l citise şi-i puse dinaintea ochilor ultimele pagini.

– Uşa blindată pe care n-aţi putut-o deschide conduce mai mult ca sigur spre celulele Oslo. Uite aici şi cheile.

Îi arătă cu degetul pe birou, în apropierea fonografului, o trusă de chei mici din nichel.

– Mergem să vedem?

– Să mergem! consimţi François interesat. Sunt curios să văd cum arată instalaţia asta.

În josul scărilor cufundate în penumbră, lucea suprafaţa netedă a uşii de la subsol. Coborâră cele câteva trepte. Alunecarea silenţioasă a paşilor lor elastici pe covorul scărilor era unicul zgomot din casă. Doctorul Fauque îşi plimbă degetele pe suprafaţa rece a uşii, găsi broasca şi încercă cheia cea mai mare. Împinse cu toată puterea trupului său masiv canatul greu, care se deschise încet, fără zgomot. În spatele uşii domnea o beznă deplină. François aprinse bricheta. Flacăra ei mică se multiplică pe zidurile netede ale culoarului, placate cu metal. Pe cei doi pereţi, se găseau zece uşi. Fiecare dintre ele purta un număr. Din plafon atârnau două difuzoare de lumină, acum stinse. Pe primele două uşi, aflate faţă în faţă, doctorul, intrat primul, citi nr. unu şi zece.

– Iată faimoasele celule, spuse el.

Coborâse vocea. Mintea lui, în acelaşi timp exactă şi oarecum sceptică, îl ferea de emoţii. Dar, în acest subsol blindat, unde cinci oameni fuseseră supuşi unui tratament straniu, care-i dusese pe trei dintre ei către miracol, se simţea totuşi cuprins de o tulburare neobişnuită. Să fi fost efectul liniştii desăvârşite, al întunericului, ori al acelui ciudat miros, o combinaţie de sulf şi de tămâie, pe care cei trei bărbaţi îl simţiseră de cum se deschisese uşa? În orice caz, simţea că interesul ştiinţific care-l împinsese înainte era frânat de un soi de teamă. Inima îi bătea ca în ziua în care, fiind tânăr internist, aplicase pentru prima oară electroscalpelul în carnea unui bolnav.

În spatele lui, François şi Martin, mai puţin emoţionaţi, erau totuşi impresionaţi atât de şovăielile doctorului, cât şi de ambianţa particulară a locului. În sfârşit, medicul se stăpâni, îşi mobiliză tot curajul, îşi apucă barba cu mâna stângă, iar cu dreapta apăsă pe clanţa uşii cu numărul zece. Aceasta se deschise uşor. Cei trei pătrunseră înăuntru. Bricheta lui François lumină o încăpere minusculă, de formă circulară, al cărei diametru nu depăşea în mod cert doi metri. Pereţii şi pardoseala erau din acelaşi metal lustruit. Aprinse şi doctorul bricheta şi o ridică în sus. Plafonul, foarte înalt, se boltea ca o oglindă concavă. În focarul acestei oglinzi se afla o fiolă de aur, faimoasa emiţătoare de radiaţii asimilabile.

– Celula asta n-a fost folosită niciodată, spuse doctorul. Hai s-o vedem pe cea de la numărul unu unde pacientul a murit ars...

Uşa din faţă se deschise fără nici o greutate, dar interiorul celulei avea un aspect total diferit. Metalul pereţilor şi al pardoselei îşi pierduse luciul. Privindu-l îndeaproape, cei trei bărbaţi observară că era erodat în profunzime. Devenise poros şi ceda la presiunea degetului care se înfunda în el aproape un centimetru. Patul metalic, care despărţea celula în două, se făcu praf când Martin îi trase un picior. Plafonul, la fel de opac, părea să fi suferit acelaşi atac. Numai fiola de aur lucea slab.

– Să ieşim repede de aici, copii, spuse doctorul. Încă mai bântuie prin încăperea asta radiaţii periculoase.

François închise uşa şi porni direct spre capătul culoarului unde era celula cinci, a noului Hercule. Când atinse uşa, aceasta era gata să se prăbuşească peste el. Pe jumătate smulsă din balamale, purta urmele unei teribile violenţe. Interiorul celulei prezenta acelaşi aspect ca cel al celulei de la numărul unu.

La rândul său, doctorul Fauque apăsă pe mânerul celulei de la numărul doi, a pacientului care se credea Fiul lui Dumnezeu. Dar mânerul nu cedă şi uşa refuză să se deschidă.

– E încuiată, spuse el cu o voce incitată. François, vino aici! S-a putea să fie cineva înăuntru!

– Oricum, nu poate fi decât un om mort, răspunse tânărul care se întoarse. Şi de câtă vreme!... Casa e părăsită demult, poate chiar din ziua catastrofei, o dovedesc nenumărate indicii...

– Ssst! Îl întrerupse brusc tatăl Colettei. Ascultă!

Cei trei bărbaţi ciuliră urechea, dar la început nu auziră nimic, apoi deslușiră ca un zgomot de ploaie îndepărtată şi foarte liniştită.

Însă el provenea din celula cinci a cărei uşă rămăsese deschisă. Era produs, probabil. de procesul dezintegrării metalului. În spatele uşii închise, celula doi rămânea tăcută. Doctorul Fauque, brusc, începu să lovească în ea cu pumnul.

– E cineva înăuntru? strigă el.

Nu răspunse nimeni.

– Vedeţi mai bine dacă nu aveţi o cheie care să se potrivească, spuse calm François.

– Ai dreptate, unde mi-a fost capul?

Prima cheie încercată pătrunse în broască, dar nu se răsuci. A doua nu intră. A treia se înţepeni. Nu mai putu nici s-o răsucească, nici s-o mai tragă afara. Doctorul se enervă şi era pe punctul s-o strâmbe. François îi luă trusa din mână, izbuti să scoată cheia şi o încercă pe următoarea. Aceasta intră şi se răsuci. Mânerul cedă. François deschise uşa.

Doctorul Fauque nu se înşelase. Înăuntru era cineva!

Cei trei, cu răsuflarea oprită, priveau straniul spectacol care li se înfăţişa înaintea ochilor. Pe jos, zăcea întins un om gol, printre sfărâmăturile patului său. Tălpile picioarelor, îndreptate spre uşă, aveau fiecare o rană rotundă, năclăită de sânge uscat. Mâinile, încrucişate pe pântec, purtau aceleaşi stigmate. În coaste se deschidea o rană.

– Rănile lui Hristos, suflă doctorul.

– Incredibil! răspunse François în şoaptă.

Martin, răvăşit, clănţănea din dinţi. Îşi făcu semnul crucii de mai multe ori şi se sprijini de peretele culoarului. Nu avea de gând să intre în celulă.

Doctorul Fauque îşi recâştigă sângele rece, se aplecă şi puse mâna pe pieptul omului. Era rece. Inima nu mai bătea. Îi ridică o pleoapă, apropie de pupilă flacăra brichetei şi se ridică. Omul rămăsese cu un ochi spre plafon. O barbă lungă şi neagră îi ascuţea obrazul. Era pleşuv.

– E mort, fără nici un dubiu, spuse în cele din urmă medicul. A depăşit stadiul rigidităţii cadaverice, dar nu prezintă nici un simptom de descompunere. Poate că asta să-l fi conservat.

Arătă cu degetul o pulbere fină, cenuşie, cernută din pereţii metalici, mâncaţi până la zidărie, şi care acoperea mortul şi pardoseala.

– Aţi remarcat? Pe faţă şi pe răni nu există nici un fir de praf.

– Da, ce ciudat!

– Să ieşim afară. Fiindcă facem popas aici, am să revin să-l văd, după ce am să mă odihnesc puţin. Am de gând să-l scot la lumină şi să-mi ofer plăcerea unei autopsii.

Îl lăsă pe François să treacă înainte. Când ajunseră în dreptul uşii, se opriră locului, cu picioarele moi şi cu părul măciucă.

În spatele lor, mortul oftase. Întoarseră încet capul. Le era frică să se uite.

Omul deschisese şi celălalt ochi, se aşezase în capul oaselor şi îi privea.

– Totuşi, articulă doctorul cu o voce sugrumată, totuşi nu m-am înşelat. Era mort de-a binelea!

– E închis aici de peste cincisprezece zile! consimţi François.

Spaima produsă de surpriză trecu. Plăcerea de a fi martorul unui eveniment neobişnuit puse stăpânire pe el. Ceea ce se petrecea sub ochii lui era logic. Ar fi trebuit să se aştepte, după ce-i povestise doctorul celelalte cazuri. Nebunul cu numărul doi, întrerupându-i-se brusc tratamentul prin dispariţia electricităţii, reacţionase ca şi ceilalţi. Îşi produsese rănile lui Hristos şi chiar moartea sau poate doar o moarte aparentă şi acum...

Dementul se ridică încet şi se apropie de cei doi. Ridică o mână, deschise gura şi cuvântă:

– Oameni, ce mică e credinţa voastră, rosti el cu o voce gravă, de ce vă miraţi aşa? Oare n-am mai înviat o dată?

Mâna lui se afla aproape sub nasul doctorului. În rana deschisă din palmă, acesta îi zări tendoanele şi osul. Îl împinse pe François pe culoar şi ieşi după el. Omul venea în urma lor. Întoarse capul şi se uită în jurul lui:

– Ce întuneric e aici, observă el.

Apoi, ridicând braţele, adăugă:

– Să se facă lumină!

– Vă rog să mă iertaţi, interveni François, dar comiteţi o impietate. Vă însuşiţi prerogativele lui Dumnezeu-Tatăl.

– Oare nu suntem noi unul şi acelaşi, el şi eu? replică pe un ton de blândă mustrare cel sculat din morţi.

Îşi ridică din nou mâinile străpunse şi o lumină albăstrie ca cerul de primăvară, venită de nicăieri, şi care nu lăsa nici o umbră, îi scăldă deodată pe cei trei bărbaţi răvăşiţi. Pereţii coridorului începură să se depărteze unul de celălalt până la infinit, pardoseala se afundă întâlnind cerul de partea cealaltă a pământului, plafonul se ridică mai sus decât soarele. Spaţiul dispăru, materia nu mai exista, picioarele nu se mai sprijineau pe nimic, ochiul nu mai desluşea nici o formă, pielea nu mai atingea ceva palpabil, iar urechea descoperea, în sfârşit, muzica tăcerii absolute – lumina pătrunsese şi băuse carnea.

Totul dură o secundă de eternitate. Lumina slăbi, oamenii îşi simţiră din nou prezenţa trupului lor. Întunericul reveni deplin în clipa în care talpa celui înviat din morţi dispărea în sus, de pe ultima treaptă a scării.

Martin căzuse în genunchi, plângând în hohote cu faţa în mâini, distrus de regretul fericirii pierdute.

François se simţea ca un exilat. Pe măsură ce fragmentele de secunde treceau, îşi pierdea amintirea precisă a iluminării, ca pe cea a unui vis, a cărui prezenţă strălucitoare stăruia în spatele porţilor închise ale conştiinţei. Dar îi rămăsese nostalgia şi aceasta îi crease sentimentul că era greoi, imperfect, stupid, stângaci, grosolan, rău mirositor. Era convins că n-ar mai fi putut avea un alt scop în viaţă decât regăsirea acelei lumi de lumină prin care trecuse. Dar unde? Şi cum? Picioarele îi erau ca de plumb.

– Cântăresc o tonă, spuse el.

Vocea îi sună în urechi ca orăcăitul unei broaşte. Oricât de apăsătoare i-ar fi fost gândurile, ele îl mânau, însă, spre ideea că trebuia să existe totuşi o ieşire. Se mai aflase cândva pe calea luminii. Îi presimţise prezenţa. Înaintea acestei zile, se apropiase de tărâmul tuturor fericirilor. Şi chipul lui Blanche apăru în interiorul memoriei lui. Albastrul ochilor ei era acelaşi ca al luminii celei miraculoase. Un val de bucurie îi umplu inima. Ştia unde să-şi găsească paradisul!

– Ei bine, copii, ce ziceţi de asta? se auzi glasul încântat al doctorului Fauque. Vă daţi seama de energia fabuloasă de care dispune fiinţa asta? După ce o va risipi, va muri, de data asta de-a binelea. Dar eu tare aş vrea să ştiu până unde-l va duce. Să aruncăm o privire rapidă şi în celula trei şi după aceea vreau să dau fuga după acest închipuit fiu al lui Dumnezeu...

Nu mai putea de bucurie. Spiritul lui critic îl adusese imediat cu picioarele pe pământ. Nu vedea în aventura trăită decât un schimb de forţe, de manifestări extraordinare, dar care puteau fi supuse unui examen al raţiunii, o nouă formă a energiei.

Apucase deja să încerce două chei la uşa cu numărul trei. François veni repede şi-l prinse de mână.

– Doctore, gândeşte-te înainte de a deschide. Cele prin care am trecut ne dovedesc că pe aici bântuie forţe periculoase. Ce-am putea găsi în celula celui care se credea că-i Moartea?

– Aşi! Nu mă tem de nimic! Aventura e prea pasionantă ca să n-o duc până la capăt! Nimeni n-o să-mi poată spune că mi-a fost frică atunci când s-a ivit ocazia să privesc moartea în faţă!

François, el însuşi pradă unei puternice curiozităţi, nu mai insistă. Vorbind mereu, doctorul continua să încerce cheile. Se înşela, le relua pe aceleaşi. François se depărtă câţiva paşi, îl cuprinse de umeri pe Martin, care hohotea întruna, dar părea să se fi liniştit puţin, şi-l ridică în picioare. Doctorul înălţă bricheta sus şi deschise uşa.

Un frig cumplit invadă dintr-o dată coridorul. Cei doi tineri îl văzură pe doctor trăgându-se înapoi, întorcând spre ei o faţă crispată de groază, iar ochii, aproape ieşiţi din orbite, priveau prin uşa întredeschisă ceea ce ei nu puteau să vadă şi care trebuie că era spectrul hâd cu coasa... Frigul le degerase deja muşchii superficiali. Pielea le devenise tare ca ghiaţa. Nu se mai puteau urni din loc. Gerul pătrunsese în ei, înţepenidu-le coastele şi plămânii. Doctorul se nărui peste uşa care se închise clănţănind.

Frigul dispăru. Oare chiar fusese frig? François îşi simţea umerii rigizi şi pielea dureroasă la atingere ca după o insolaţie. Dar doctorul Fauque nu se mai ridică de jos. François îl luă în braţe şi urcă cu el scările în fugă, urmat de Martin, şi-l întinse pe jos la lumină. Pe faţa doctorului se imprimase o stupoare cumplită. Inima nu-i mai bătea. Era mort şi rece, oribil de rece, ca o bucată de carne scoasă din congelator.

François se ridică. Îi venise o idee, o idee nebună. Dar nu trăiau ei oare în plină nebunie din momentul în care păşiseră dincolo de uşa blindată?

Ridică din nou în braţe cadavrul şi iată-l alergând pe urmele tălpilor însângerate. Trebuia să-l regăsească pe falsul Christ, trebuia să-l roage să-l trezească din morţi pe mortul acesta, da, îi va cere această minune!

Paşii tragici îl conduseră spre o uşă care dădea în spatele casei. Ei se continuau în afară. Peste tot unde călcaseră picioarele lui, iarba răsucită şi îngălbenită de secetă se ridicase, înverzise, se umpluse de flori şi de fluturi. François zări în parc, la vreo două sute de metri, silueta albă care se plimba printre pomi. Alergă într-acolo, strângând în braţe cadavrul care-i îngheţase pieptul. Martin îl urma cu răsuflarea tăiată de emoţie. Ajunseră în faţa omului. Fără un cuvânt, François îşi lăsă un genunchi în pământ şi depuse în iarbă trupul doctorului.

Omul întoarse spre ei o figură senină. Un porumbel i se aşezase pe umărul stâng. Un pui de vrăbiuţă, agăţat cu gheruţele în barba lui, ciripea şi bătea din aripioare.

Gaiţe, mierle, privighetori, pitulici, vrăbii, codobature, corbi, cucuvele şi bufniţe se roteau în jurul lui, dând glas bucuriei, fiecare pe limba ei. Îi privi pe cei doi tineri îngenunchiaţi la picioarele lui alături de mort şi înţelese. Oare nu-l sculase el din morţi pe Lazăr? Le zâmbi. Urma să ridice mâna şi s-o întindă spre corpul nefericitului.

Martin închise ochii, François însă ar fi vrut să-i deschidă pe ai lui şi mai mari. Îşi auzea tâmplele bubuind şi inima galopând...

În clipa în care ridică mâna, omul făcu o strâmbătură. Să ridici mâna nu-i o treabă uşoară. Trebuie forţă nu glumă!

Dar, de unde să aibă atâta? Nu-i mai rămăsese deloc. Mâna abia săltată îi căzu în lungul trupului. Picioarele i se moleşiră. Se prăbuşi în iarbă. Păsările cerului îşi luară zborul pe ramurile cele mai de sus.

François sări peste cadavrul doctorului, se aplecă deasupra smintitului şi dădu să-l zgâlţâie. Mâinile i se înfundară într-un stârv. Duhoarea îl alungă înapoi. Carnea cleioasă începuse să i se desprindă de pe oase, curgând spre pământ. Pielea craniului plesni şi alunecă. Oasele degetelor de la picioare împungeau spre frunziş.

Din vârful arborilor coborâseră trei corbi.

==========

Narcisse, care străjuise caravana, începuse să se neliniştească. Era gata s-o ia şi el spre casă prin mijlocul parcului, când apăru François dintr-o alee, care se pierdea printre arbori. Venea încet. Căra pe un umăr trupul neînsufleţit al doctorului Fauque, iar pe celălalt pe al lui Martin, leşinat.

Colette se aruncă plângând în hohote peste rămăşiţele pământeşti ale tatălui său. François povesti pe scurt ce se întâmplase. Martin, care îşi revenise, îi confirmă spusele. Leşinase în momentul în care îl văzuse pe nebun putrezind sub ochii lui. Era încă răvăşit.

O dată îndeplinite ultimele îndatoriri faţă de doctor, caravana plecă şi se opri pentru popas sub un pâlc de copaci, cărora canicula le mai lăsase câteva frunze, iar când se înseră, îşi reluară drumul spre sud. Abia după încă două etape putură înainta câţiva metri fără să mai întâlnească un mort în cale.

Prima parte a drumului, parcursă prin mărăcinişuri, se desfăşurase fără nici un incident. Când se crăpă de ziuă, după ce Pierrot îşi terminase cele două ore de recunoaştere, François încredinţă tura următoare lui Léger, pe care nu voise să-l însărcineze cu această misiune în plină noapte. Avocatul, fiind puţin miop, se dovedise a fi foarte neştiutor în raporturile cu lumea reală, deşi avea o inteligenţă ascuţită şi o cultură vastă. Încălecă la rândul lui pe calul unuia dintre jandarmi. Animalul, paşnic, de care el se cramponase cum putuse mai bine, purta în lumina răsăritului silueta slabă şi deşirată a avocatului. Mergea înaintea caravanei pe un drum vechi năpădit de bălării, pe unde bicicletele şi remorcile încă mai puteau să ruleze fără prea multă greutate.

După o oră de mers, camarazii îl zăriră pe avocat întorcându-se în galop. Ajuns în dreptul lor, trase prea tare de hăţuri pentru a opri calul, care se ridică în două picioare. Léger se rostogoli jos şi animalului puţin îi lipsi să nu se prăbuşească peste el. Călăreţul improvizat apucase să se ridice frecându-şi părţile dureroase. Faţa lui slabă şi albă, lungită şi mai mult de o barbă cânepie, de trei săptămâni, exprima o însufleţire neobişnuită. Îşi agita braţele fără să fie în stare să spună exact ce văzuse:

– Arbori extraordinari, fără coroană, dispuşi regulat într-o câmpie pustie şi în jurul lor păsări stranii, ca nişte vrăbii enorme, care scurmau şi ciuguleau.

În sfârşit se linişti şi reluă pe tonul unui avocat care-i expune clientului în ce stadiu se află procesul:

– Regularitatea amplasării acestor vegetale m-a îndreptăţit să presupun că mâna omului nu-i străină de dispunerea lor. Pe de altă parte, şesul nu oferă aspectul dezordonat al terenurilor nelocuite. M-am gândit, i se adresă lui François, că ar fi mai indicat să veniţi şi să aruncaţi o privire asupra împrejurimilor mai înainte de a le traversa caravana.

François îl urmă pe avocat preţ de vreo cinci sute de metri. La o cotitură a drumului, dădu cu ochii la rândul lui de spectacolul care provocase întoarcerea precipitată a avocatului şi se puse pe râs, cum nu i se mai întâmplase de mult.

–Ştii ce sunt faimoşii dumitale arbori, dragă maestre?

– Nu, făcu Léger uşor vexat.

– Sunt mori de măcinat grâu! Iar vrăbiile, uriaşele dumitale vrăbii, sunt găini.

– Găini? Ah, ia te uită! Mi-ar place să le văd mai de-aproape. Nu-i ăsta animalul pe care Henri IV dorea să-l aibă în oală fiecare francez duminica?

– Exact!

– Nostimă idee! murmură avocatul.

François ţinea cu orice preţ să evite un conflict cu ţăranii. Ştia că aceştia ar fi riscat totul ca să pună mână pe caii caravanei, tractoarele lor nemaifiind bune de nimic. Trebuia, prin urmare, să se depărteze de ferma al cărei ogor de grâu îi dovedea existenţa. Dar găinile îi făcură tânărului poftă. Se hotărî să-şi încerce norocul. Oricum, acareturile fermei trebuie că erau pe undeva departe pentru că nu se zăreau nicăieri. Îşi croi un toroipan dintr-un copac din preajmă şi cu el în mână se apropie încetişor de moara în jurul căreia cârdul de orătănii ciugulea. Căzu ca un uragan în mijlocul păsărilor şi răpuse şase, pe când celelalte se împrăştiau care încotro cotcodăcind cu zarvă mare.

Legă de gât cele şase victime la un capăt al bâtei şi se întoarse în fugă fericit de captura lui.

După o oră, caravana, care schimbase direcţia, se opri în apropierea unei gospodării părăsite de multă vreme.

– Am să-ţi elucidez, special pentru dumneata, misterul cu găina şi cu oala, îi spuse François lui Léger, după ce inspectase locul.

Dibui un cazan mare, care servise la fiert cartofi pentru porci. Îl curăţi, în vreme ce Blanche căuta pe locul care fusese cândva o grădină legumele întoarse în starea lor de sălbăticie, aproape uscate de soare dar care ajungeau, în lipsă de ceva mai bun, să dea gust fierturii.

– De fapt, întrebă doamna Durillot, care privise la început cu o vie neîncredere la animalele acelea cu pene pe care ei trebuiau să le mănânce, după cum pretindea François, de fapt, ai de gând să le fierbi ca pe „rasolul de casă“ fabricat la uzina din bulevardul Saint-Jacques, de lângă noi, nu?

– Exact.

– Ei bine, lasă-mă să mă ocup eu, făcu tânăra femeie, care adăugă cu mândria unei bune gospodine: acasă asta era specialitatea mea. Pierrot îşi lingea degetele.

Se apucă bucuroasă de treabă pentru a-şi dovedi calităţile de bucătăreasă.

François hotărâse să facă acolo o haltă de două zile. Fixă în posturi santinele, luă un ghem mic din fire de alamă şi un cleşte pe care, precaut, îl adusese cu sine din Paris şi se depărtă de tabără. Intenţiona să pună laţuri pentru îmbunătăţirea meniului de a doua zi. Blanche îl întovărăşea.

Poate că întârziaseră ceva mai multă vreme decât ar fi fost nevoie ca să pună cele câteva capcane. Când reveniră, prima grijă a lui François fu să se îndrepte spre găinile lui puse la fiert. Colette şi doamna Durillot întreţineau focul sub oală. Aburii ţâşneau de sub capac, dar nu miroseau bine deloc. François o privi pe doamna

Durillot cu un aer neliniştit. Femeia nu părea câtuşi de puţin sigură pe ea. Ridicase în acelaşi timp din umeri şi din sprâncene:

– M-am străduit cât am putut, spuse ea, dar trebuie să recunosc că nu pare să-mi fi reuşit. Ce idee năstruşnică v-a venit să mâncaţi asemenea animale...

François dădu capacul la o parte şi îi scăpă o exclamaţie de groază.

În supa clocotind, care bătea în verde, pluteau cadavrele zbârlite ale găinilor puse la fiert de doamna Durillot cu pene şi cu maţe cu tot.

PARTEA A TREIA

DRUMUL CENUŞII

„...prevăd că va fi cald şi va sufla un vânt dinspre mare“ ..

Rabelais (Pantagrueline, pronostic)

A treia zi, înainte de a da ordinul de plecare la drum, François dori să-şi ia un ultim rămas bun de la oraş. Se urcă pe o colină apropiată şi se căţără în vârful unui stejar care o încorona.

Întârzie îndelung la postul lui de observaţie. Când reveni în tabără, avea fruntea îngrijorată. Îi adună pe toţi în fosta curte a fermei.

– Prieteni, spuse el, am aruncat o ultimă privire spre Paris. L-am părăsit la timp. Parisul arde în întregime. Un nou incendiu trebuie că s-a produs pe undeva în sudul oraşului. Am zărit din observatorul meu flăcările şi un nor gigantic de fum.

Alte incendii s-au declanşat pe toate autostrăzile care se văd de pe colină şi în oraşele înconjurătoare. Maşinile pline de carburanţi şi arşiţa cumplită care ne striveşte se află, fără îndoială, la originea vâlvătăilor. Dacă vremea se menţine caniculară, focul va mistui tot. Se va extinde în lungul drumurilor, va distruge mai întâi oraşele, apoi va aprinde iarba de pe câmpii, atât de uscată încât va lua foc la cea mai mică scânteie. Pârjolul nu se va opri decât la liziera ogoarelor arate, acolo unde ele mai există încă. De data asta, ea va abate asupra lumii un potop de foc.

Singura cale de a scăpa de el este să ajungem cât mai repede la un curs mai mare de apă. Nu chiar atât de mare pentru a fi navigabil, deoarece cursurile de apă navigabile sunt întovărăşite de aşezări care vor arde ca nişte torţe.

N-avem timp de pierdut. Se înserează. Pregătiţi totul pentru plecare. Într-o oră pornim la drum.

Fiecare se apucă de treabă fără un cuvânt. Veselia, care domnise câteva momente în tabără, se stinse sub duşul veştilor cumplite.

Izolaţi, aceşti oameni s-ar fi simţit pradă descurajării şi spaimelor. Dar în grup, fiecare se bizuia pe ajutorul celorlalţi şi se simţea gata să lupte din nou pentru camarazii lui. Erau convinşi că vor scăpa cu viaţă din bătălia care-i aştepta.

Începu o cursă înfricoşătoare. Vântul se oprise ca sfârşit de oboseală, dar arşiţa soarelui se înteţea cu fiecare zi. Toată vegetaţia se scorojise. Copacii îşi pierduseră frunzele zbârcite. Peste tot izbucneau flăcări şi, trosnind, se extindeau în galop. Nopţile nu mai erau negre ci roşii.

Incendiile mistuiau cerul cât cuprindeai cu ochii. François nu mai scotea nici un cuvânt care să nu însemne un ordin precis. Călărea pe cel mai nervos dintre cei cinci cai. Ceilalţi trăgeau remorcile şi le purtau pe femei. Tânăra căpetenie îşi petrecea nopţile în galopuri repetate pentru a descoperi în acel zid de flăcări o breşă, o fisură întunecată către care să-şi călăuzească camarazii. De douăzeci de ori pe noapte, erau nevoiţi să deshame remorcile şi să le care pe braţe pentru a putea străbate hăţişurile, câmpurile invadate de mărăcini, prin care caravana înainta cu viteza melcului. Incendii, mai mult sau mai puţin apropiate, luminau destul pentru ca drumeţilor să le izbutească ocolirea obstacolelor mai mari.

Oamenii erau extenuaţi. François ajunsese slab şi vânjos ca vrejul viţei de vie. Dimineaţa, după încheierea unui marş, după ce în sfârşit găsea un loc de popas şi dădea ultimele dispoziţii santinelelor, se prăbuşea într-un somn adânc. Blanche se apleca atunci asupra chipului său încordat, năpădit de o barbă cenuşie de praf. Îi ştergea fruntea şi-i săruta ochii, care nici nu tresăreau, se întindea alături de el, îi cuprindea mâna într-ale ei şi, încrezătoare, adormea. Când, plecat înaintea tuturor, lipsea de prea multă vreme, simţea pe măsură ce se scurgeau clipele crescând în inima ei spaima, după dimensiunea căreia îşi măsura iubirea. Dar, îndată ce revenea şi dădea lămuriri asupra drumului ce aveau să-l parcurgă, fata îşi reproşa neliniştile. Îl privea decupându-se, centaur negru, pe cerul însângerat şi nu se mai îndoia că nu-i va scoate la liman. Dar François părea nici să n-o bage în seamă. Pericolul trezise în el o voinţă de oţel, o clarviziune exasperată. Moartea bântuia pretutindeni. Trebuia s-o ţină în frâu.

Într-o dimineaţă, făcură popas într-un pâlc de copaci din preajma unui râu nu foarte lat, dar adânc de câţiva metri. Pe la amiază, jandarmul căruia îi venise rândul să facă de pază adormi, trosnetele incendiului fiind cele care-l treziră pe François. Focul venea din susul râului, pe amândouă malurile deodată. François scutură santinela adormită, îi arătă cu un gest flăcările şi-o doborî cu o lovitură de secure. Apoi începu să strige cu un glas care-i făcu pe toţi să sară în sus. Bagajele, căruţele şi caii erau întotdeauna gata de plecare. În mai puţin de un minut de la alarmă, caravana se îndrepta în goană pe drumul din lungul apei.

Parcuseră mai mulţi kilometri, atât de repede cât le permitea starea şoselei. Erau nevoiţi să fugă mai repede decât flăcările. Drumul urca drept spre o colină ocolită de râu. Când fugarii ajunseră în vârf, văzură drept înaintea lor orizontul în flăcări. La stânga şi la dreapta pârjolul de care fugeau se contopise cu cel din avalul râului. Nimeriseră în centrul unui cerc de foc.

François se ridică în scări, căutând disperat o scăpare. Dar, din vârful colinei, fiecare putea să vadă la fel de limpede ca şi el că nu exista nici o breşă în lanţul de flăcări închis în jurul caravanei. Acum totul se sfârşise. Cei care ştiau să înoate ar fi putut încerca să se salveze pe calea apei. Dar ceilalţi? Infernul se apropia de ei.

Teste izbucni în plâns şi se aruncă în braţele Colettei ca un copil pierdut. Narcisse începu să înjure în toate graiurile din Montparnasse. Îşi desprinsese sabia legată de bicicletă şi spinteca aerul în cercuri largi, urlând:

– Cine vrea s-o sfârşească pe loc? Cine preferă să-i spintec burta? Hai, hai, pe rând!...

Batjocorea focul, natura, universul.

Doamna Durillot, prăvălită pe coama calului, gemea din ce în ce mai tare, pe punctul de a face o criză de isterie:

– Puiul meu, micuţul meu, copilaşul meu, scumpul meu, dragostea mea... François sări de pe cal.

– Fă-o pe nevastă-ta să tacă! îi strigă lui Pierrot.

Se aruncă asupra lui Narcisse, care continua să gesticuleze pe jumătate turbat de neputinţă. Îi smulse arma şi-l lovi cu garda sabiei în stomac, trântindu-l la pământ cu suflul tăiat.

Tânăra căpetenie dădu imediat ordine la dreapta şi la stânga şi cu toţii se apucară să doboare cu topoarele doi plopi destul de groşi.

– Focul va ajunge la noi în jumătate de oră. În zece minute copacii trebuie tăiaţi!

Înainte să se scurgă timpul fixat, copacii se prăbuşiră cu un zgomot mare de crengi rupte. Narcisse se alăturase şi el, ruşinat, efortului celorlalţi.

Gonite din toate părţile de foc, animalele stepei se adunau pe colină. Oamenii erau izbiţi în plină faţă de potârnichi în zbor. Iarba mişuna de dihănii. Iepuri de tot soiul, bursuci, şerpi, broaşte, veveriţe, şobolani alergau printre picioarele oamenilor sau li se rostogoleau sub tălpi. Câteva găini, un berbec erau dovada că focul pârjolise pe undeva o gospodărie. Léger o rupse la fugă din calea unei capre furioase, care se năpustise spre el cu capul în jos.

Pierrot îl făcu chipurile de ruşine:

– Trage-i un picior! Nu-i periculos, vezi bine că-i doar un biet măgăruş!

Liniştit, avocatul îşi reluă munca alături de un lup jigărit, pe care îl luase drept un câine frânt de oboseală, venit de pe cine ştie unde, de la capătul pământului lumii.

Curăţaţi de ramuri, cei doi arbori, împinşi pe povârnişul colinei, ajunseră la malul apei. Bicicletele, culcate lateral, erau legate de cadrul din faţă de un trunchi şi de cel din spate de al doilea. Alcătuiseră o astfel de plută, cam grea, pe care bărbaţi şi femei fixau în grabă obiectele cele mai preţioase. Nori de insecte dădură buzna din toate părţile. Păsările care nu puteau să răzbească pe deasupra barierei de flăcări se abăteau pe malul apei. Numărul lor, tot mai mare, vestea apropierea pârjolului.

Aerul devenea sufocant, invadat de o cenuşă arzătoare care se lipea de nări. Brusc, focul se ivi în vârful colinei. Vietăţile, pe limba lor, scoteau ţipete de spaimă. Caii, înnebuniţi de acest concert al disperării, îşi ciuleau urechile, tropăind în loc.

– Ţineţi-vă bine caii! strigă François la jandarmi.

Unul dintre ei porni să azvârle din toate copitele, îl lovi pe Léger în plină figură, împroşcându-i creierii. Nu mai putea fi stăpânit de jandarmul agăţat de căpăstru, îl târâ după el, îşi spintecă burta de un buştean şi se prăvăli deasupra omului, la hotarul flăcărilor. Un copac aprins se abătu asupra lor. Pârjolul mistuia povârnişul colinei. Toată lumea se opinti împingând pluta care căzu în râu, împroşcând apa până sus.

Lupul sări primul, îşi prinse o labă între spiţe şi se aşeză pe coadă cu dinţii rânjiţi. Supravieţuitorii caravanei se aruncară în apă şi se agăţară de plută. Jandarmii îşi împinseră caii în curentul călduţ. Îi urmă o ploaie de vietăţi. Pe cele două maluri, copacii ardeau. Încet, purtată de curent şi condusă din faţă de François şi din spate de Pierrot, pluta se puse în mişcare. Bărbaţi şi femei, toţi îşi ţineau capul în apă şi nu-l scoteau decât pentru a sorbi o gură de aer. Ramuri aprinse, fuioare de scântei, valuri de flăcări se abăteau până spre mijlocul râului. Gheme incandescente se cufundau sfârâind în apă: erau prepeliţe fripte.

Râul se afunda în inima unei vetre cu cărbuni încinşi. Trunchiurile copacilor trosneau în flăcări, cum trosnesc oasele în dinţii unui câine. Apa din călduţă, ajunse aproape fierbinte. Sfărâmături carbonizate de tot soiul îi acopereau suprafaţa ca o crustă. Capete ciufulite de mistreţi şi boturi ascuţite de animale mici despicau cărări care se închideau în urma lor. Pluta întâlni capul unui cerb care se îndrepta împotriva curentului, cu o creangă aprinsă agăţată între coarne. Aşa domol cum înainta dusă de curent, pluta reuşi totuşi să iasă din vâlvătaia cea mare a incendiului. Defila acum printr-o pădure de trunchiuri incandescente, părăsite de flăcări. Căldura degajată făcea râul să fumege. Fugarii se înăbuşeau în apa caldă. Dar la fel se înăbuşeau şi când dădeau să respire aerul saturat de vapori şi cenuşă. Câteodată, un buştean trosnea, se despica în două, de jos în sus, cu miezul stacojiu şi se prăbuşea în râu într-un linţoliu de aburi.

Într-un târziu, arşiţa se mai domoli. Copacilor de jăratec le urmară copaci negri, carbonizaţi şi atunci deveni cu putinţă să-şi ţină capetele deasupra apei. Martin îl înşfăcă de păr pe Teste care se scufunda. Îl ridică pe plută şi se căţără şi el. Toţi îi urmară exemplul.

Lupul, cu o ureche zgârcită, cu mustăţile pârlite şi coada arsă, îşi pierduse orice agresivitate. În clipa în care pluta se apropie de mal ca să ia un viraj, profită de ocazie şi sări pe pământ, dar abia îl atinse că începu să urle din răsputeri, sări în sus scuturându-şi labele mai făcu două trei salturi, căzu, se răsuci, gemu şi amuţi. Corpul lui se zbârci pe pământul încins.

Oamenii se lăsară duşi de curent încă vreo două ore până să poată acosta. În cele din urmă, pluta atinse un mal răcit şi fu priponită de un buştean. După o masă luată în pripă, fugarii se lăsară în voia oboselii şi căzură într-un somn adânc, în timp ce se însera.

A doua zi, odihniţi, sinistraţii se uitară în jurul lor cu priviri în care nu mai sălăşluia groaza. Acostaseră într-un imperiu al cenuşii. Foarte departe, spre nord, se îndepărta fumul incendiilor. Spre sud, spre est şi vest, cât cuprindeai cu ochii, nu se zărea nici o urmă de viaţă vegetală. Un miros de lut răscopt se ridica din pământul acoperit uniform de o pătură uşoară de cenuşă. Toanele curenţilor de aer, pasul cel mai uşor, o ridica în nori. Cioturile negre ale copacilor trasau semne contorsionate în acest deşert.

Pentru că era cu neputinţă de găsit un adăpost împotriva soarelui în acest pustiu, François hotărî să plece imediat pe calea apei până la căderea nopţii. Fiecare se aşeză pe plută cum putu mai bine şi domoala călătorie reîncepu. Curând, arşiţa soarelui deveni insuportabilă. Erau nevoiţi să se stropească mereu cu apă, sau să intre în râu.

Pe maluri, continua să defileze acea ţară a tăcerii, în alb şi negru, uscată, neclintită, fără un fir de iarbă, fără picior de vieţuitoare, fără un zbor de gânganie.

==========

Către amiază, viteza curentului se mări, în timp ce adâncimea râului scădea. Caii atinseră fundul apei cu picioarele. Valul se spărgea de crupa lor. Pluta prinsese o viteză periculoasă. François sări în apă urmat de ceilalţi bărbaţi. Se agăţară de funia de acostare, încercând să aducă pluta spre mal, dar curentul, care gonea ca un rapid, îi căra în urma ambarcaţiei grele. Femeile înnebunite săriră şi ele în apă. Pierrot dădu drumul funiei ca să-şi apuce soţia care se îneca. Blanche şi Colette reuşiră să se prindă de o stâncă înverzită de nămol, descoperită pe mijlocul albiei de apa al cărei nivel scădea. Bărbaţii se văzură nevoiţi să dea drumul la tot şi să se gândească la propria lor salvare. Apa se arunca furioasă spre o cascadă apropiată, al cărei bubuit de tunet îl auziseră. Pluta zbura ca o săgeată. Partea din spate se ridică spre cer şi dispăru. În timp ce camarazii lui ajungeau spre mal, François sări pe un cal, îl scoase din apă şi plecă în galop în direcţia în care dispăruse pluta. Spera s-o prindă, după cădere, în curentul devenit mai liniştit. Era surprins. Nu ştia să existe o asemenea cascadă prin acele părţi ale Franţei. Când ajunse în dreptul ei, găsi explicaţia fenomenului. Seceta şi incendiul sau, poate, alt cataclism, crăpaseră pământul despicând o falie lată de câţiva metri în solul calcinat. Ea îşi prelungea deschiderea spre două direcţii ale orizontului. Râul cădea în această genune cu un bubuit înfricoşător. Pământul tremura sub picioare. Nori de apă pulverizată urcau spre buzele abisului. Ajuns din urmă de ceilalţi, François le arătă pluta înţepenită între pereţii faliei, la vreo zece metri adâncime. Apa se izbea de ea şi-i smulgea treptat tot ce era legat deasupra.

– Trebuie să încercăm să mai salvăm câte ceva, hotărî tânărul. Nu mai e nici o clipă de pierdut.

Îi puse pe toţi să se dezbrace, le sfâşie pe lung combinezoanele şi legă cap la cap bucăţile obţinute. Fixă capătul acestei funii improvizate de un buştean aflat pe marginea prăpastiei şi îşi dădu drumul în jos. Ajunse în dreptul plutei, îşi făcu vânt şi puse piciorul pe ea. În spate îl izbi căderea enormă de apă. Se sufoca. În graba mare legă un colet voluminos de funie, îi tăie legăturile, care-l priponeau de plută, şi-l trimise în sus. Când funia reveni urcă şi el. Nu mai putea. Era istovit. În cap îi băteau sute de clopote. Îşi simţea muşchii umerilor şi ai pieptului zdrobiţi. Apa îi smulsese tot ce mai avea pe el, astfel că ieşi din abis gol, şiroind. Se întinse pe jos şi cu greu se stăpâni să nu urle de durere. Îi făcu un semn lui Martin.

– E rândul tău. Salvează ce mai poţi!

Martin apucă funia, ajunse la plută şi se strădui să ridice o bicicletă. Apa se spărgea în spatele lui lat. Prietenii îl priveau şi-i cântăreau efortul. Narcisse se pregătea să coboare la rândul lui. Teste se întoarse pentru o clipă şi începu brusc să urle. Curentul aducea în plină viteză un trunchi enorm, pe jumătate ars, care atârna câteva tone. Bărbaţi şi femei începură cu toţii să ţipe. Martin, în vacarmul cataractei, îi auzi, zări prin apa pulverizată gesturile lor disperate şi întinse mâna spre funie. Trunchiul cafeniu-negru atinse buza prăpastiei, se dădu peste cap şi se prăvăli peste el zdrobindu-l. Pluta, sfărâmată şi ea, dispăru împreună cu toate rămăşiţele în adâncurile abisului. Nimic nu mai rămăsese în calea cataractei. Dărâmaţi de groază şi surpriză, martorii acestei drame fulgerătoare priveau fix spre adâncul genunei unde dispăruse micul brutar. Colette izbucni în plâns.

– Prieteni, spuse François, nu trebuie să ne mai gândim la el.Toţi l-am iubit. Era un bun camarad. Nu vă cer să-i uitaţi pe morţii noştri, ci să vă gândiţi mai întâi la voi şi la cei rămaşi în viaţă. Când ne vom atinge ţinta, vom reînvia memoria celor căzuţi pe parcursul drumului. Înainte de căderea nopţii, însă, trebuie să descoperim o trecere peste această falie, care ne taie drumul spre sud. Trebuie să trecem peste ea sau să-i dăm de capăt.

Făcu inventarul coletului pe care-l ridicase. Conţinea conserve, unelte, petice pentru biciclete şi alte diferite obiecte devenite inutile.

Funia din haine fusese ruptă şi luată de apă împreună cu pluta. Ca să poată lega pe spinarea cailor baloturile de conserve, François se folosi de izmenele bărbaţilor. Aceştia rămaseră în cămăşi, care le protejau de soare pieptul, pântecul şi spatele.

Pentru sine, goli un sac de conserve şi îi făcu trei găuri prin care îşi trecu braţele şi capul. Era ca un şorţ care-i ajungea până la jumătatea coapsei. Cele trei femei urcară în câte o şa. Bărbaţii încălecau cu rândul cel de-al patrulea cal. Caravana o porni la drum, de data asta spre est.

Înainta într-un nor de cenuşă. Ficare ţinea la nas o fâşie de pânză pentru a nu inhala pulberea aceea fină. Căldura era insuportabilă. Grupul cenuşiu, minuscul în imensitatea stepei incinerate, urmărea despicătura neagră a faliei. De cealaltă parte a ei se întindea liziera a ceea ce fusese cândva un codru adânc.

Trunchiurile copacilor mistuite de foc se ridicau negre, nenumărate, spre cerul de un albastru petrificat.

După mai mult de o oră de mers, fugarii ajunseră în dreptul unei gâtuituri a prăpastiei. Cele două margini se apropiau în acel loc la mai puţin de un metru lăţime. Oameni şi cai trecură uşor de partea cealaltă.

Sfătuiţi de François, camarazii lui băuseră mult înainte de plecare, mai mult decât aveau nevoie, dar începuseră deja să ducă dorul apei.

Fără să piardă nici o clipă, o luară drept spre sud. Soarele îi ajuta să se orienteze fără bătaie de cap. Reluând direcţia părăsită din cauza cursului întrerupt al râului, François spera să dea peste albia unuia dintre afluenţii lui. Singura nădejde era să ajungă cât mai repede într-un astfel de loc.

După câţiva paşi, pătrunseră printre primii copaci ai codrului mort.

* * *

Înainte de trecerea pârjolului, prin aceste locuri creştea o pădure al cărei frunziş îngemănat se întindea ca un acoperiş între cer şi pământ. În acest desiş de viaţă verde, purtată pe ramurile a sute de milioane de arbori herculeeni, zburau popoare întregi de păsăret, care îşi înălţau zvonul şi cântările pe toate limbile. Veveriţele spărgeau fructele mărunte, furnicile, caravane de sclavi negri, străbăteau munţii şi prăpăstiile scoarţei, cărând spre cămările tribului poveri răpite de la tot ce trăia, mânca şi putea fi mâncat.

Pământul mişuna de vietăţi căţărătoare, iuţi de picior, furişe, iar ciupercile îşi duceau existenţa lor grăbită printre frunzele moarte. Mistreţi somnoroşi grohăiau prin tufişuri. Căprioarele ciupeau mlădiţele tinere.

Bolta minunată împrăştia spre cer toată seva pădurii, toată apa care se condensa în înălţimi în turme de oi albe, în eşarfe roz, absorbite de azur. Dar veni clipa în care pământul, pe care ploaia nu-l mai uda, să nu mai poată trimite seva spre frunze. Acestea, toate deodată, se scorojiră, lăsând cale liberă soarelui. La rădăcina copacilor, muşchiul deveni aspru şi sfărâmicios sub paşii căprioarelor, care abia îşi mai trăgeau sufletul. Frunzele uscate cădeau cu fâşâitul hârtiilor vechi.

Focul atinse pădurea şi-o aprinse dintr-o dată. Păsările, mamiferele, reptilele, batracienii, insectele şi toate cele nevăzute hrăniră pojarul cu puzderia sufletelor lor. Suliţele flăcărilor străpunseră albastrul cerului, tulburând noaptea eternă cu reflexul lor.

Şapte bărbaţi, trei femei şi patru cai pătrunseră în trupul neînsufleţit al codrului. O sută de milioane de trunchiuri îşi iţeau cioturile din pătura de cenuşă, îşi înălţau coloanele de marmură neagră. Micuţa caravană îşi croi drum printre ele, lăsând în urmă un nor ca un şarpe.

Oamenii se afundau în cenuşă până la genunchi. Fiecare pas o stârnea în jerbe. Copitele cailor o spulberau înainte. Învăluia caravana ca în vată. Bucăţile de pânză apăsate pe nas opreau grosul pulberii, dar caii strănutau şi sforăiau fără încetare.

Nimeni nu îndrăznea să spună că i-e sete. Oamenii îşi scuturau din când în când stratul de cenuşă care-i acoperea. Mergeau drept spre sud. Nu-şi dădeau seama ce-i chinuia mai mult, pielea arsă de soare, picioarele însângerate, gura uscată, ochii injectaţi?

Uneori, hazardul semăna copacii în linii paralele şi privirea pătrundea printre cele două şiruri nesfârşite de coloane ale disperării.

Caii dădeau semne de oboseală. Primul căzu în ceasul al patrulea. Blanche, care-l călărea, se rostogoli grămadă în cenuşă. Prăbuşirea calului şi a călăreţului iscă un nor de pulbere. François o ridică, o strânse uşor la piept ca ea să-i simtă puterea şi să capete curaj. Îi şterse cu degetele noroiul care-i acoperea faţa şi o sărută. Mirosea a sudoare şi a cărbune. Lacrimile îi spălară obrajii.

– Curaj, Blanchette, scăpăm noi de aici, îţi promit eu! Dar trebuie să ne păstrăm încrederea şi să zâmbim...

Fata îşi ridică ochii spre el. O barbă stufoasă îi acoperea gâtul, obrajii şi gura. Un sacâz de cenuşă îi înţepenea şuviţele de care se lipiseră bucăţi de cărbune. O crustă de murdărie îi acoperea fruntea. Dar în ochii lui strălucea aceeaşi scânteie de viaţă pe care o ştia dintotdeauna. Încetă să mai plângă, se lipi mai tare de el şi zâmbi.

Caravana nu mai avea decât o singură armă, baioneta unui jandarm.

François o luă şi înjunghie calul care agoniza. Sângele făcu o pată purpurie la rădăcina unui copac negru. Când animalul îşi dădu ultima suflare, tânăra căpetenie îi crestă pielea şi dezveli carnea fumegândă. Tăie muşchii de pe crupă şi de pe spinare în bucăţi mari pe care le împărţi tututor.

– Mâncaţi, chiar dacă vi se pare dezgustător, ordonă el.

Începură să mestece carnea caldă şi moale. Teste nu se putea hotărî să înghită aşa ceva. La a treia îmbucătură începu să vomite. Vărsă cenuşă şi bale şi se sprijini sfârşit de un copac care trosni şi se surpă peste el în bucăţi enorme de cărbune uşor. Colette îl trase de sub sfărâmături, îl curăţi şi-l legănă. Tânărul se simţi cuprins de turbare. Veni şi-şi tăie singur o bucată mai mare decât prima, o sfâşie cu degetele şi o înghiţi aproape fără să mestece.

Porniră iar la drum cu gâtlejul mai puţin uscat. Dar curând, setea le urcă iar prin măruntaie spre gura uscată şi limba umflată. Câteodată piciorul se afunda tronsnind în scheletul unui animal mai mare acoperit de cenuşă, frângea coastele carbonizate, trecând prin pieptul ai cărui plămâni ajunseseră ca un burete fragil.

Un al doilea cal se prăbuşi. Oamenii îi mestecară din nou carnea lipsită de gust. Scuipau fibra după care-i sugeau sucul care mirosea a oboseală şi a moarte. Soarele cobora spre asfinţit. Lumina lui orizontală colora în roşu pulberea ridicată în mers,umbrele trunchiurilor o străpungeau ca pe un zid.

Înserarea se lăsă mai înainte ca François să fi găsit nici cea mai mică urmă de apă sau de drum. Când soarele apuse, zăduful, care în timpul zilei cădea din cer, acum urca din pământ. Cenuşa ardea picioarele afundate în ea. Caravana se întorsese cu spatele spre steaua polară. Fugarii mergeau aproape fără să gândească.

Către două din noapte, ajunseră într-o vâlcea din care pădurea petrificată cobora în vale.

François, care mergea în frunte, se lăsă să alunece pe pantă. Se izbi de un trunchi, se rostgoli sub o ploaie de cărbune, se ridică și o luă iar la fugă. Jos în vale trebuia să curgă sigur un fir de apă. Alerga din ce în ce mai repede, înghițând cenușa cu gura uscată. Voia să simtă apa în jurul picioarelor. În urma lui, restul trupei gonea ca o avalanșă. Îi mâna pe toți speranța că vor da de apă, pe care și-o închipuiau curgând zglobie și veselă. Se și simțeau cufundați în undă cu gura larg deschisă. Abia așteptau să se culce în ea, să bea până și-ar simți burțile țâfoaie. Și-ar spăla cu apă din belșug gura și gâtlejul, ar bea prin mâini, prin pântec și pulpe, prin toți porii curățați.

Dădură într-adevăr peste un pârâu lat, dar complet secat.

* * *

Cu elanul frânt, se lăsară să cadă, se prăvăliră la întâmplare în nisip și cenușă și nu se mai ridicară, Ajunseseră la capătul puterilor. Nu le mai rămânea decât să aștepte moartea.

În liniștea abătută asupra trupurilor prăvălite răzbi un sunet straniu. Teste scrâșnea din dinți. Colette îl reduse la tăcere cu o palmă. Cei doi cai întinși pe jos, cu picioarele țepene, răsuflau sacadat.

François se ridică. Atâta vreme cât îi mai rămânea un dram de viață, nu va renunța. Printre proviziile rămase, se aflau și două cutii de cinci kile cu boabe de soia în suc. Desfăcu pachetele. Camarazii prăbușiți îl auziră cotrobăind printre bagaje. Găsi în fine ce căuta, găuri cutiile și luă toate gâtlejurile la rând. Se apleca, zgâlţâia masa inertă a unui trup şi şoptea: „Deschide gura!“ Căuta buzele întredeschise şi lăsa să se prelingă un firicel din preţiosul lichid. Recunoscu în noapte glasul lui Blanche care-i spuse: „Mulţumesc!“ Doamna Durillot era alături de soţul ei. Tinerei femei însărcinate îi repartiză o raţie mai mare. Când zeama se termină deschise complet cutiile şi încercă să mănânce din boabe, dar îi fu imposibil. Acele câteva picături de lichid părea să le fi redat tututor viaţă. Ca să fie sigur că era auzit de toţi, i se adresă lui Pierrot vorbind tare:

– Pierrot, ai să încaleci pe unul dintre caii care se mai poate încă târâ şi ai să pleci să cauţi apă. Sunt convins că ai să te întorci, fiindcă printre noi rămâne soţia ta şi copilul pe care-l poartă. Ai să cobori prin albia pârâului, care te va conduce spre cea a râului. Poate că primeşte un afluent dinspre malul opus şi acolo ar putea să fie apă. Dacă nu, ai să-i urmezi cursul spre sud până ce-ai să dai de apă, dacă o fi nevoie, ai să mergi până la fluviul în care se varsă. Ai să iei cu tine cutiile astea goale. Dacă n-ai să găseşti un vas mai practic, adu-ne în ele apă cât ai să poţi.

Noi, după un somn de câteva ore, vom porni pe urmele tale. Vom merge cât ne-or ţine puterile. Speranţa noastră este să te revedem întorcându-te. Vieţile noastre depind de tine. Sărută-ţi nevasa şi pleacă.

==========

François întrebă cu un glas blând:

– Blanchette, unde eşti?

– Aici...

Veni şi se întinse lângă ea, oftând. Abia acum îşi simţea rănile pricinuite de soare. Nici nu apucă să se întindă bine că îl şi apucă febra provocată de insolaţie. Se lăsă în voia ei, după ce-o sfătui pe Blanche să nu se sperie.

– Într-o oră, două, o să-mi treacă.

Jandarmul începu să plângă în hohote nervoase pe care nu şi le putea stăpâni. Calul care mai rămăsese începu să horcăie. Un arbore trosni, apoi altul. Oamenii culcaţi desluşeau furcile copacilor goi urcând spre cer, printre stele. Căldura începuse să cedeze. Cărbunele se contracta prăbuşind trunchiurile. Trosnetele pădurii sporiră, populând liniştea nopţii. Se iscă un vânticel, care porni să hălăduiască printre coloanele calcinate, sărind uşor dintr-un vârf în altul, iscând din pământ fantome de cenuşă împinse până în adâncul văii. Miile de arbori morţi îşi trosneau oasele.

Printre scheletele lor scrâşnitoare trecu un zbor catifelat, urmat de altul. Aripi silenţioase, o sumedenie, atingeau în treacăt scoarţa rigidă.

Valea se umplu de zboruri frânte. Colette trase un ţipăt. Un liliac i se lovise de faţă. Într-o clipă o cuvertură cenuşie se aşternu peste oameni şi cal, care, înnebunit, se ridică în două picioare, începu să se zbată şi să arunce din copite în mijlocul unui roi în zig-zag. Bărbaţi şi femei se ridicară în picioare. François, zgâlţâit de febră, făcu un efort supraomenesc să-şi redobândească stăpânirea de sine. Liliecii protejaţi de foc în grotele lor adânci, de câteva zile bune rămăseseră fără hrană. Nu mai putea fi vânată nici o insectă în aerul înserării. Aceste vietăţi inofensive porniseră la atac, împinse de foame.

Veniseră de pretutindeni aici unde mai existau făpturi vii. Aerul palpita de zborul lor fierăstruit. Turma lor întuneca cerul, ascundea stelele, umplea valea de un freamăt oribil. Chiţăiau ca şobolanii, muşcau pielea, nasul, urechile. Fugarii îi smulgeau din carne, se zbăteau în puzderia de aripi, de ghiare, de boturi ascuţite, zdrobind stoluri întregi cu fiecare mişcare a braţelor. François deschise cele două lame ale cuţitului legat la încheietura mâinii, croind cercuri largi în jurul lui şi al lui Blanche. O ploaie de vietăţi spintecate, tăiate în două, decapitate, le căzu la picioare, acoperite pe dată de mulţime de lilieci avizi să le sugă stârvul. O zvârlitură de copită trecu la două degete de pieptul lui Blanche, căscând o gaură mare în puzderia cumplitelor dihănii. François îşi croi drum spre cal, îl prinse de nări şi-i înfipse cuţitul în ochi, până în creier. Ciurui nenorocitul animal cu douăzeci de lovituri. Spre tot atâtea surse de sânge cald se năpustiră şoarecii zburători. În jurul oamenilor zborul lor deveni mai puţin compact. François îşi adună grupul. Jandarmul plângăcios îşi dăduse ultima suflare. Nu mai era decât o masă mişcătoare agitată de convulsii. François ordonă să se retragă cu toţii spre pârâu. Cei care cu o clipă mai înainte erau aproape morţi de oboseală, acum o rupseră la fugă disperaţi. Groaza le dăduse puteri noi. De cum se opreau, zborul molatec le pălmuia din nou obrajii. Noaptea era adâncă. Fillon se prăbuşi. O perdea mişcătoare se abătu asupra lui. François porni să zdrobească dihăniile cu lovituri de călcâi. Îl ridică şi-l zgâlţâi, dar Fillon făcu un gest de capitulare şi se lăsă din nou să cadă.

Colette, prima muşcată, avea urechea zdrelită şi tremura din tot trupul de dezgust. Nu-şi mai putea recăpăta curajul. O aripă o lovi în faţă. Fata se opri şi începu să ţipe cu capul ascuns între braţe. Teste o apucă de mână şi o trase după el, dar Colette se împotrivi. Nu mai voia să fugă, pericolul era şi înaintea şi în urma lor, pretutindeni unde aerul mâna acele dihănii vorace. Colette încerca să se ferească. Se aşeză pe jos, se adună ghem cu faţa între genunchi. Ghiare porniră să-i răvăşească părul. Urlând, fata îşi scoase combinezonul pentru a-şi înveli cu el capul. Jivinele se aruncară peste pieptul ei dulce, muşcând şi sfâşiind, sugându-i sângele în zborul lor besmetic. Colette urla cât o ţinea gura şi, chemându-şi moartea, se rostogoli pe jos. Teste strigă: „Cuţitul!“ François îi găsi mâna prin beznă şi i-l dădu. Teste se aruncă la pământ, împrăştie sumedenia de animale care mişunau, căută gâtul rănitei şi înfipse în el lama şi pacea.

François se aplecă la rândul lui. Teste nu se mai ridicase. Deasupra trupului celei pe care o iubea îşi străpunsese inima. François îi trase cuţitul dintre coaste. Aveau nevoie de el pentru a se apăra până în zori sau pentru a muri.

* * *

Pierrot îşi lovi calul cu călcâiele. Animalul epuizat o luă la trap zece metri, trecu la pas şi se opri. Pierrot se trezi din toropeală, blestemă şi-şi lovi din nou dobitocul care mai găsi putere pentru un mic avânt. Cutiile goale zdrăngăniră cu zgomot mare pe crupa lui, apoi din ce în ce mai mic. Pierrot dădu cu nasul în coama calului şi se trezi înjurând. Când se înălţă în şa, încheieturile îi scârţâiau ca o uşă veche.

Curşul râului trebuie că-şi schimbase direcţia, se înclinase uşor spre est, fiindcă ajunsese la el mai repede decât socotise. Dar nu găsi nici un strop de apă. Setea nu-i dădea pace, limba umflată în gură părea să-i umple tot corpul ca un şomoiog aprins.

Creierul îi era ca de cenuşă, craniul de cărbune. Şaua îi ardea fundul. Un vătrai încins îi sfredelea şalele. Îşi simţea stomacul ca pe nişte foale umflate. Plămânii suflau flăcări. Mâinile pârâiau de scântei. Ar fi vrut să coboare din spinarea acelui cal incandescent, care gonea, galopa, îl ducea departe în noaptea de foc. Dar nu era în stare. Flăcările îi sudaseră. Galopul lor era tot mai vijelios, ca o furtună, bătând din toate copitele, douăsprezece, douăzeci, o sută, într-un zgomot de tingiri goale, de ciocane lovind în nicovale, de mii de oţelării prelucrând în toi fierul înroşit. După ei se întindea o coadă de foc ca o cometă.

Calul se opri brusc. Pierrot se rostogoli jos, căzând cu capul în apă. Cu gura larg deschisă, nu se ridică decât după un sfert de oră.

Făcu trei paşi, şovăi, se întoarse şi se cufundă din nou în apă, mustind ca un burete. Începea să-şi recapete greutatea de om. Simţea cum apa îl curăţă de cenuşă încet, încet, din cap până-n picioare, cum i se umflă carnea. Scuipă, nădusi, plânse, urină. Apa îl pătrunsese peste tot.

După ce-şi potoli pe deplin setea, se minună de gustul apei. Era călduţă. Mirosea a supă. În ce oală gigantică dăduse în fiert? Venea dinspre un râu care se unea cu primul în unghi ascuţit. Curgea peste pietre, lată de un pas şi adâncă de o palmă.

La confluenţa celor două cursuri de apă, se ridica o insulă pe care se contura vag silueta unei case căzute în paragină, o fostă pescărie. Calul urcase deja pe taluzul insulei şi păştea iarba uscată. Printr-o minune, pârjolul ocolise acel colţ de lume.

Pierrot plecă în recunoaştere. Casa se compunea din patru încăperi, dintre care două nu mai aveau plafon. Căută ceva mai corespunzător pentru căratul apei, decât cutiile lui fără capac, dar nu găsi nimic care să nu fie ruginit sau găurit.

Trase calul de la ospăţul lui cu iarbă, legă de bine de rău cutiile, mai bău un ultim gât şi o luă pe drumul de întoarcere.

Zorile lăcuiseră în trandafiriu trunchiurile copacilor, când îi regăsi pe supravieţuitorii grupului.

Zăceau întinşi, împrăştiaţi pe vreo trei sute de metri în nisipul răscolit. Pierrot nimeri mai întâi peste nevasta lui. Ea fusese cea care găsise putere să ajungă cel mai departe în întâmpinarea soţului, dragostea ei. Faţa îi era brăzdată de zgârieturi, unghiile pline de sânge, dar respira. Pierrot se aşeză şi-i dădu de băut. Femeia deschise ochii, îl recunoscu, suspină de bucurie şi apucă cu amândouă mâinile cutia cu apă, în care i se amestecară lacrimile.

În vase mai rămăsese cam câte un litru de fiecare supravieţuitor, ceea ce le redă viaţa şi putinţa de a cuvânta.

În cele din urmă, Pierrot căpătă toate lămuririle. François îşi îndoi viguros braţele pentru a se putea ridica şi strigă de durere. La cea mai mică mişcare pielea lui arsă sângera. Îi istorisi atacul liliecilor, dar Pierrot nu găsi pe nicăieri nici o mortăciune, nici o urmă, nici de muşcături, nici de ghiare. Feţele erau zgâriate de unghii, calul avea numai rănile provocate de cuţit. Colette încremenise cu unghiile înfipte în coaste. Cadavrul lui Fillon şi al jandarmului nu aveau nici o rană.

– Înseamnă că am visat, făcu Blanche înspăimântată.

– Da, aţi fost victimele unui coşmar oribil...

– Şi morţii, întrebă ultimul jandarm, morţii de ce sunt morţi?

– Am căzut cu toţi pradă unei halucinaţii colective, fu de părere Narcisse. Colette a ţipat prima. Oboseala, setea, i-au provocat o criză de isterie. Poate chiar să fi văzut un liliac. Pe ceilalţi şi i-a închipuit. Şi noi ajunseserăm la fel ca ea, storşi de vlagă şi în pragul demenţei. Treziţi brusc din somn de ţipetele ei, tot ce ne-a descris ea noi am văzut...

– Ne-am luptat cu noi înşine, împotriva groazei, împotriva nimănui. Teste, înnebunit, a ucis-o pe Colette, care nici ea nu mai era întreagă la minte, pe urmă s-a sinucis şi el.

– Dar morţii, ceilalţi doi morţi, ei de ce au murit? se încăpăţâna jandarmul.

– Au murit, spuse François, fiindcă au renunţat la viaţă. În toiul luptei, când întreaga lor energie ar fi trebuit să fie mobilizată împotriva agresorului imaginar, ei s-au lăsat învinşi, au acceptat moartea iar ea nu a întârziat să vină.

Jandarmul mormăi nemulţumit. Nu înţelesese prea bine. Se uita la trupul camaradului său cu o expresie ostilă şi fruntea îndărătnică. Se aplecă şi-i trase cu greu cămaşa de pe el.

==========

Calul răpus fu tăiat în bucăţi şi cărat pe insulă. Dar bărbaţii rămaşi în viaţă, abia acoperiţi de zdrenţele cămăşii, nu mai păstraseră asupra lor nici un obiect, nici un băţ de chibrit, nici o brichetă. François alese două pietre de silex din apa râului, le sparse pentru a obţine muchii ascuţite şi-i arătă lui Narcisse ce trebuie să facă pentru a scoate scântei din piatră. Prea îl dureau tare braţele pentru a se apuca el însuşi de această treabă.

Narcisse îşi petrecu o jumătate de zi căznindu-se fără rezultat. Izbise de mii de ori pietrele una de alta într-un acompaniament de proteste, până ce ajunse la un rezultat. Când, în cele din urmă, zări firicelul de fum subţire şi drept ca lujerul unei graminee, ridicându-se din mica grămăjoară de muşchi uscat sub care se muncise atât, trase un răcnet de triumf. În vatra casei părăginite se aprinse un foc puternic şi în ziua aceea, cei şase supravieţuitori putură mânca o bucată de carne friptă.

Rămaseră acolo patru zile. Carnea calului, pe jumătate afumată, fu expusă la soare care, în trei ore uscă complet bucăţile întinse pe iarbă.

François îmbrăcase cămaşa lui Fillon. Braţele îl dureau mai puţin. Pierrot era încântat să-şi vadă femeia purtând fără nici o problemă speranţa unei noi vieţi.

– O să fie un voinic! spunea el.

Singurul cal pe care-l mai aveau fu încărcat cu carnea tovarăşului său şi cu un maldăr mare de iarbă. Caravana porni la drum prin apa gârlei, urmând cursul curentului firav. Era mai uşor de mers prin prundiş decât prin cenuşă. Iar murmurul apei, alunecând printre pietre, mângâia auzul precum însuşi imnul vieţii.

Pârâul se afunda în pădurea carbonizată. Zgomotul copitelor reverbera până la infinit.

După trei nopţi, la revărsatul zorilor, grupul se pregăti de popas într-un loc unde pereţii abrupţi ai pârâului ofereau adăpostul malurilor sale împotriva soarelui, când un vânticel uşor porni să sufle.

Bărbaţii se întinseră, scoaseră de sub ei pietrele care le împungeau şalele, îşi săpară cu fesele o adâncitură în prundiş şi, potrivindu-şi pe burtă zdrenţele cămăşii, înainte de a adormi, regăsiră gestul de protecţie al strămoşilor din caverne prin împreunarea mâinilor deasupra sexului.

Vântul sosi o dată cu lumina zilei. Bătea din alt capăt al lumii, aducând cu el cenuşa orientului. La început, pluti în aer ca o brumă abia vizibilă, dar care pătrundea în nări şi sub pleoape.

Fâşii mai lungi şi mai dense se ridicară de jos încolăcind în arabescurile lor trunchiurile arborilor. Viteza vântului crescu şi bruma se transformă în ceaţă.

Fugarii se lipiră de mal. Bărbaţii îşi acoperiră faţa cu poalele cămăşii, iar cele două femei îşi scoaseră combinezoanele ca să-şi înfăşoare capul în ele.

În câteva clipe, briza devenise vânt şi apoi furtună, ridicând valuri enorme din stratul de cenuşă pe care o risipi în aer, o pulveriză, o azvârli spre cer, o părăsi cu răsuflarea tăiată în înalt, în atmosfera preţioasă, unde ea continua să urce domol, în valuri diafane, imponderabile, în norişori rotunzi, coloraţi în roz, angelici.

La nivelul pământului, uraganul căra un amestec de cenuşă şi sfărâmături de cărbune atât de compact, încât aerul părea să fi dispărut. Oamenii cu gura căscată sub hainele care le apărau faţa cu greu puteau găsi cu ce să-şi umple plămânii arşi. Abia îşi mai puteau trage sufletul. Sudoarea le lipise pânza de nări, de obraji. Pulberea cea mai fină de cenuşă se strecură prin ţesătură şi le umplu gura. Ar fi vrut să scuipe şi să bea, dar nu puteau decât să-şi înghită saliva nisipoasă. François le strigase să nu se clintească din loc orice s-ar întâmpla, până nu trece furtuna.

Trunchiurile cosite cădeau cu miile, aruncând în vânt zgomotul lor de veselă spartă. Cele care mai ţineau piept vântului urlau cu vaiere de sirenă, răsunau ca o ladă goală sub loviturile bucăţilor carbonizate purtate de uragan. O grindină de fărâmături mărunte îi zgâria în trecere cu zgomot de şmirghel, se abătea asupra pământului şi pleca iar şuierând.

François o ţinea strâns de mână pe Blanche, lipită de el. Îi striga cuvinte de îmbărbătare şi când vocea ei dragă străpungea zidul mişcător de cenuşă, căpăta şi el mai mult curaj.

Pierre Durillot îşi pusese capul pe pântecul soţiei şi o ţinea îmbrăţişată. Simţea pe obraz mişcând copilul lor.

Jandarmului i se făcuse sete. Furtuna dura de ore întregi, de o veşnicie, aşa i se părea. Setea lui creştea fără încetare punând deplină stăpânire pe el. Apa era aşa de aproape, la câţiva metri... Îşi amintea susurul ei printre pietre. Chiar îl auzea. În clipa aceea vântul părea să se fi domolit. De ce n-ar bea? Ar fi fost destul să dea fuga câţiva paşi şi să se arunce pe jos cu nasul în apă. Această imagine atât de limpede îl smulse din adăpostul malului. Se ridică. Uraganul îl învălui şi-l zdrobi sub mii de pumni. Bucăţi de lemn ars se spărgeau de el. Cenuşa, oprită în goana ei de acest obstacol, îi curgea în lungul trupului. Grăbit, îşi lăsă în jos cămaşa care-i apăra faţa, deschise ochii şi-i închise pe loc, plini de lacrimi. Într-o clipită, zărise în faţa lui, în dreptul ochilor, ceva cenuşiu dens, a cărui consistenţă îl atinsese. Parcă ar fi fost tencuiala unui zid. Se aplecă, bâjbâi cu mâinile în căutarea apei, dar dădu peste un strat de cenuşă. Nările îi erau pe jumătate înfundate. Strănuta şi scuipa. Îl dureau ochii. Mai înaintă puţin în patru labe. Se sufoca. Scuipă din nou, îşi suflă nasul în cămaşă şi îşi înfăşură din nou capul în ea. Se întoarse cu spatele la vânt ca să-şi poată trage sufletul şi plecă în patru labe. Sub cenuşă dădu peste pietre tari. Dar, de când tot mergea, ar fi trebuit să dea de apă şi de malul opus. Porni iar în unghi drept. După câţiva paşi nimeri peste mal. Se înfurie. Din ochi îi curgeau lacrimi de sânge. Se ridică în picioare, se rezemă cu spatele de mal şi plecă din nou drept înainte, în vijelia care încerca să-l răstoarne. Apa trebuia să fie aici. Îşi smulse cămaşa, se aplecă şi îşi înfundă degetele într-un noroi gros. Nu mai era apă, ci un soi de ciment, de clei umed. Jandarmul deschise gura să-şi strige cumplita dezamăgire, să anunţe pericolul camarazilor, şefului, dar furtuna îi îndesă în gură un căluş uscat.

Dădu să tuşească, nu reuşi, începu să horcăie şi se învineţi. Îşi deschise larg gura să tragă în piept aerul care-i lipsea, dar cenuşa îl invadă, îi pătrunse în nări şi-i astupă bronhiile. Jandarmul se prăbuşi cu mâinile crispate în jurul capului. În plămânii blocaţi nu mai pătrundea nici un suflu de aer. Cu fiecare efort al lui, dopul de ciment se afunda tot mai adânc. Se tăvăli pe jos, se zbătu, îşi zgârie gâtul.

În cele din urmă, mâinile se destinseră, picioarele i se lungiră şi corpul se decontractă. Suferinţa lui luase sfârşit. Teama se spulberase.

Îi mai rămase doar timp să gândească ce nesăbuit fusese cu setea lui. Acum nu mai avea nevoie de nimic.

* * *

Când furtuna se linişti, cam pe la vremea amiezii, François se ridică primul. Vântul se oprise, dar aerul rămăsese plin de praf încât nu se putea zări nimic prin el. Soarele se ghicea cu greu, ca un disc palid. Îşi putea ţine ochii deschişi, dar pentru a respira, François îşi înfăşură cămaşa peste nas şi gură. La chemarea lui, toţi se ridicară. Calul şi jandarmul dispăruseră. Acesta din urmă fu descoperit sub un gorgan de cenuşă. Cea mai grea pierdere era cea a apei.

Cei trei bărbaţi îndepărtară cenuşa uscată cu palmele, dădură de noroi, îl aruncară afară şi ajunseră la pietriş în care săpară treizeci de centimetri. În groapa făcută de ei, apa se aduna încet, la început tulbure, apoi limpede. Mai întâi femeile şi apoi bărbaţii putură să bea pe săturate. Pachetele cu mâncare le scoaseră de sub linţoliul de cenuşă şi, după o masă sumară, cei cinci scăpaţi teferi adormiră.

Când se treziră pe înserat, cenuşa se depusese aproape în întregime.

Fugarii priviră uimiţi în jurul lor. Pădurea calcinată pe care o străbătuseră zile de-a rândul dispăruse.

Trunchiurile sfărâmicioase, secerate de vijelie, căzând se spărseseră în bucăţele. Cenuşa acoperise rămăşiţele lor sub un linţoliu gri, vălurit. Moviliţele stratului de praf se întindeau cât vedeai cu ochii, de jur împrejur, până la linia orizontului, jalonat din loc în loc de câţiva buşteni mai groşi cu miezul tare, care rezistaseră vântului şi îşi ridicau ici-colo siluetele întunecate cu capişoane cenuşii.

Soarele în asfinţit, aproape voalat, părea un felinar în care se consuma ultima picătură de ulei.

François le arătă cu degetul direcţia sud. Într-acolo, orizontul părea mai puţin uniform, mai fierăstruit.

– Suntem pe drumul cel bun, spuse el. Ce se vede acolo departe sunt fără îndoială ruinele oraşelor de pe Loara. Albia râului ne va călăuzi drept într-acolo...

Fiecare dintre ei se văzu nevoit să sacrifice o parte din zdrenţe pentru a-şi lega în spinare câteva bucăţi de carne uscată, şi cei cinci tovarăşi de suferinţă o luară spre sud de cum se înnoptă.

Dar era greu să mai urmeze cursul râului. Vântul îngrămădise pe alocuri cenuşa de câţiva metri grosime. De la primii paşi, Pierrot se scufundă până la gât într-o groapă şi poate că ar fi pierit dacă nu s-ar fi agăţat de piciorul lui Narcisse, care se afla lângă el.

Se văzură nevoiţi să meargă pe malul răsăritean, ceva mai înalt, măturat de vânt. Îşi croiau drum goi în noaptea aproape albă, sub lumina lunii, slabi, ciufuliţi, murdari, încăpăţânaţi. Pe la mijlocul marşului trebuiră să se îndepărteze de albia râului care străbătea o vâlcea mică, unde cenuşa se îngrămădise până în dreptul celor două coline din apropiere. Ocoliră colinele dinspre est şi nimeriră pe versantul lor opus unde cenuşa era spulberată. În lungul pantelor se agăţau de pământ mici siluete negre, chircite. Când ajunseră în dreptul lor, fugarii îşi dădură seama că erau cadavre de oameni carbonizaţi, vreo treizeci la număr. Zăceau întinşi pe jos, crispaţi în ultimele dureri. Vântul umpluse cu cenuşă burţile negre, crăpate şi gurile căscate. Uneori câte o coastă sau un omoplat livid împungea din pieptul de tenebre, o tibia îşi întindea ciotul de friptură arsă, o faţă carbonizată îşi rânjea dinţii la lună.

==========

La mai puţin de un kilometru, se ridicau ruinele primelor case. Ultima etapă a drumului îi adusese pe fugari până la marginea parcurilor care separau oraşul de restul câmpiei. Nimic n-ar fi deosebit aceste parcuri de întinderea cenuşie dacă n-ar fi fost albia cimentuită a râului, astfel amenajată pentru a-i îndrepta apele spre piscine şi mici canale decorative.

Ajunseseră aici înainte de ivirea zorilor. François hotărâse să nu meargă mai departe, fiindcă ar fi fost puţin probabil să găsească apă între malurile de beton umplute de cenuşă.

Săpară o groapă în prundiş, băură, mâncară şi se culcară. Soarele răsări şi apuse, dar ei aşteptau să iasă luna ca să pornească iar la drum.

De la primii paşi peste fostele peluze ale parcului, picioarele li se împiedicară de cadavrele acoperite de cenuşă. Pe măsură ce înaintau, pătrundeau în miasmele din ce în ce mai puternice ale oraşului mistuit de incendiu. Era un miros răcit de carne friptă, de grăsime, de cârpă arsă, de cauciuc, de zidărie trecută prin foc, de plastic topit.

Mai întâi dădură peste câteva case izolate. Acoperişurile se prăbuşiseră între zidurile pline de funingine. Uşile şi ferestrele erau vraişte. Străbătură ruinele unui cartier muncitoresc, cu casele ridicate de la sol. Pedunculii lor, răsuciţi şi fărâmaţi, prăbuşiseră casele care zăceau pe jos făcute praf. Blocuri de ciment, bucăţi de ţevi, apăreau din loc în loc, străpungând stratul de cenuşă.

Din acest cartier, o şosea largă ducea drept spre fluviu printre zidurile ciopârţite ale antrepozitelor şi uzinelor. Era plină de felurite rămăşiţe, fiare vechi, bucăţi de zidărie, învelite de stratul moale, universal de praf.

– Nici ţipenie, nici un zgomot, remarcă îngrozit Narcisse. Să nu mai fi rămas suflet de om?

– Holera şi focul cred că i-au exterminat pe toţi, răspunse François, al cărui glas trăda aceeaşi emoţie.

Înaintau încet, ocoleau sau păşeau peste obstacole, privind întruna în jurul lor. François se temea de surprize. Blanche îl urma cât de aproape putea, punându-şi picioruşele desculţe pe urmele lăsate de tălpile prietenului ei. Lumina lunii săpa printre ruine umbre castanii, abisuri adânci de tenebre. Vântul potolindu-se, cenuşa uşoară se depusese ca o zăpadă pe creasta fiecărui zid înnegrit, tivind în cenuşiu deschis tot ceea ce mai rămăsese în picioare. Doamna Durillot mergea în spatele lui Blanche. Din resturile de îmbrăcăminte îşi făcuse un fel de brâu care-i trecea pe sub pântec, dându-i impresia că i-l susţine. Soţul, care venea în urma ei, n-o pierdea din ochi. Narcisse închidea cortegiul.

La capătul străzii se deschidea un pod. O luară peste el. Dinspre fluviu urca un zumzet. Nu era numai simplul zgomot produs de curentul apei, era ceva mai complex. După câţiva paşi se aplecară spre parapet.

Apele fluviului erau mult secate. Şalupe, şlepuri, remorchere, bărci uşoare eşuaseră. Pe punţile acestor vase se târau câteva fiinţe omeneşti, prea istovite pentru a se mai ţine pe picioare, supravieţuitorii infernului şi al holerei, în mare parte goi, toţi scheletici, la capătul puterilor, pe jumătate cadavre în aşteptarea morţii. Unii zăceau întinşi pe mal sau direct în apă. Alţii nu mai mişcau, adormiţi sau morţi. O parte din ei se adunaseră în jurul unui cadavru, îl sfâşiau cu dinţii şi unghiile, cerşind o fărâmă de viaţă resturilor de carne ale celui trecut în moarte. Din furnicarul de jos, asupra căruia luna vărsa o lumină fără relief, nu se ridica nici un strigăt, nici un cuvânt în stare să probeze că acele larve fuseseră cândva oameni, ci doar un mormăit surd, sunete nearticulate, şuşoteli, maxilare clefăind şi bând, clipocitul apei şi mâini, coapse, burţi goale care se târau. O duhoare de nămol, de peşte stricat, de stârv şi excremente urca în nările celor cinci prieteni terorizaţi, care nu erau în stare să părăsească priveliştea. Îşi comparau propria mizerie cu această oroare. Goi, dar pe verticală, slabi, afumaţi, obosiţi, dar hotărâţi să lupte, erau departe de acea decădere cumplită. Ei nu renunţaseră. Mai erau încă oameni.

– Haideţi, copii, trebuie să ne depărtăm de locurile astea cât mai repede cu putinţă, spuse François.

Pornină iar la drum în lungul podului plin de tot felul de rămăşiţe. Se întrebau ce aveau să găsească pe malul celălalt, ce noi încercări îi mai aşteptau, ce obstacole urmau să înfrângă înainte de a ajunge în acea Provence, unde poate ar fi fost cu putinţă să-şi ia viaţa de la capăt.

==========

„Curcubeu 29“ , unul dintre micile avioane-cargou aparţinând casei Levert et Co, care transporta dintr-o uzină din Paris spre una din Alger douăsprezece tone de seminţe de flori şi legume, se afla deasupra Masivului Central la exact optsprezece mii şapte sute doisprezece virgulă treizeci şi trei de metri altitudine în clipa când i se opriseră motoarele. Compartimentul paraşutei nu se deschisese şi avionul, în plină viteză se dăduse peste cap, piruetase, îşi părăsise traiectoria şi se prăbuşise pe coasta abruptă a unui munte din lanţul Margerides, pulverizat. Seminţele selecţionate proveneau de la plante din serele de cultură. Uzina Africii de Nord, căreia îi erau destinate, urma să le germineze şi să le crească într-o atmosferă supraîncălzită. Semănate accidental în această vale cu pereţi prăpăstioşi, unde se păstrase ceva umezeală, se simţiră foarte bine, prinseră rădăcini, dădură frunze şi flori.

După pustiul de cenuşă, după oraşele pârjolite, râurile secate, cei cinci prieteni străbătuseră alte pustiuri de cenuşă, alte oraşe devastate, câmpii şi păduri cruţate de foc, dar distruse de secetă. Începură acum urcuşul pe costişele munţilor Allier.

François avea de gând să cotească spre răsărit înainte de a ajunge în munţii Gerbier-de-Jonc, să străbată lanţul Vellay prin strâmtoarea în care se învecina cu masivul Vivarais şi de acolo să dea în valea Ardèche. Din acel moment putea să considere că greul trecuse.

Urcară domol panta în valea căreia curgea doar un firicel de apă printre pietrele torentului. Se hrăniseră cu peşte prins cu mâna de prin scorburile săpate de apă.

Cei trei bărbaţi deveniseră slabi şi vânjoşi. Blanche îşi pierduse toate rotunjimile de femeie. Trupul ei gol semăna cu cel al unei fetiţe care nu se dezvoltase la fel de repede pe cât îi crescuseră oasele.

Sărmana femeie a lui Pierrot împingea înaintea ei o burtă înnegrită de soare pe care slăbiciunea picioarelor o făcea să pară şi mai voluminoasă. Sub pielea lucioasă, de întinsă ce era, copilul se mişca uneori şi viitoarea mamă mângâia cu dragoste câte o umflătură care se ivea când la dreapta, când la stânga sau dedesubtul buricului.

Într-o dimineaţă, după ce trecuseră de cotul unei văi, rămaseră locului încremeniţi. Soarele, pe care încă nu-l vedeau, începuse să muşte vârfurile dezgolite ale munţilor Margerids, dar mult mai jos, în faţa lor, la câţiva paşi, tot fundul văii şi o parte a costişelor erau acoperite de o vegetaţie îmbelşugată. Pe verdele închis al frunzelor grase, mii de flori felurite îşi etalau culorile dulci sau aprinse. Un parfum de rai se răspândise în lungul văii.

Doamna Durillot făcu un pas, doi, se aplecă şi culese un toporaş atât de frumos, atât de mare că-şi putea ascunde tot obrazul între petalele lui. Îşi ridică braţele spre cer într-un gest de recunoştinţă, apoi îşi încrucişă braţele pe burtă şi începu să alerge şi să ţopăie prin iarba deasă.

Cu forţele bucuriei epuizate, se întinse uşor pe un pat de bănuţei, mari cât o farfurioară. Soţul se aplecă spre ea. Chipul tinerei femei era scăldat în lacrimi. Îi spuse în şoaptă:

– Dragul meu, Pierrot dragă, am avut mult curaj, spune, nu-i aşa? M-am ţinut cât am putut mai bine. Dar acum, acum nu-l mai pot duce mai departe...

După câteva ore, valea răsuna de ţipetele naşterii.

Chiar în clipa în care soarele îi atingea părul, tânăra femeie, liniştită, îşi apropia coapsele obosite. Cu acelaşi cuţit cu care îndeplinise atâtea treburi utile sau tragice, François tăie cordonul noului născut. Era un băieţel slab şi roşu ca o mâţă jupuită. După trei secunde, porni să urle cu o energie care-i puse pe fugă tatăl şi umplu de bucurie inima mamei. Piscurile pleşuve ale munţilor reverberau în jurul lor, în deşertul pustiit de moarte, ecoul noului glas.

Într-o vale învecinată, se găsiră nişte urechi omeneşti care să-l audă. Îşi duceau acolo zilele doi bătrâni, ultima pereche dintr-un străvechi neam de păstori. Omul avea aproape optzeci de ani, iar nevasta-sa cam tot pe atât. Trăiau înconjuraţi de câteva oiţe, de patru capre, un ţap, un berbec şi un câine lăţos. Se hrăneau cu lapte şi cu brânză de la dobitoace şi se acopereau cu lâna lor. Erau foarte zbârciţi şi foarte murdari. Nu vorbeau aproape niciodată. Din timp în timp, aruncau câteva cuvinte oilor sau caprelor îndărătnice. Între ei doi totul fusese spus de multă vreme. Îşi duceau bătrâneţele fără să se gândească la moarte. Ştiau că-i va secera pe amândoi în acelaşi timp şi că muntele le va moşteni vietăţile. Cunoşteau toate murmurele şi sutele de forme ale tăcerii torenţilor, arborilor şi stâncilor din universul lor, mai bine decât glasul propriilor trupuri.

Bătrânul tocmai mulgea o oaie când ţipetele femeii îi ajunseră la urechi. Se ridică fără grabă şi plecă să-şi găsească bătrânica. Aceasta tăia surcele dintr-o sarcină de găteje ca să aprindă focul pentru prânz. Trase cu urechea, îşi lăsă treaba şi plecă să-şi caute omul. Se întâlniră în pragul bucătăriei şi se priviră. Bătrânul întinse braţul în direcţia din care veneau ţipetele. Ea dădu din cap. Recunoscuse aceste strigăte, asemănătoare ce cele scoase de toate mamele când le vine sorocul să se dividă pentru ca viaţa să continue. Şi ea avusese trei copii. Ultimul îi părăsise de mult ca să coboare în lume. Pe vremea aceea încă mai avea părul negru şi câţiva dinţi în gură.

Nu-şi mai revăzuse fiul de atunci şi nici alt chip de om.

Luă o strachină de lemn, o şterse cu cotul şi închise bucătăria. Bătrânul legă câinele, propti drugul în uşa staulului după ce scoase afară o capră bălţată. Femeia venea în urma lui. Toţi trei începură să urce spre cheile de unde se auzise glasul femeii. Capra tropăia înainte, se oprea să-l aştepte pe om, culegea cu dinţii ei lungi spicul unei graminee. Bătrânul mergea în urma dobitocului cu paşi rari de muntean, care nu se înşeală niciodată când pune piciorul. Bătrâna venea la urmă. Începuse să gâfâie. Din cauza emoţiei, fiindcă glasul femeii fu urmat de plânsul viguros al unui prunc.

Ajunseră cam la mijlocul după-amiezii. Găsiră printre flori trei bărbaţi goi, un soi de fată înaltă, care semăna cu capra lor şi o femeie care încă mai sângera. Alături de ea un prunc neînfăşat, cu ochii şi pumnii strânşi, dormea printre gălbenele.

Fugarii îi văzură de departe venind. La început se pregătiră de apărare, pe urmă uimirea şi în sfârşit bucuria la vederea cápriţei luară locul neîncrederii.

François încercă să le istorisească păţaniile lor celor doi bătrâni care încă nu rostiseră nici un cuvânt.

– *Dar noi am supravieţuit din cataclismul...*

Bătrâna nu-l asculta. Îngenunchiată lângă lăuză, era ocupată cu mulsul caprei în strachina de lemn. Îşi împreunase mâinile de milă la vederea tinerei mame, atât de goală şi de slabă.

Omul îşi ridică spre François faţa neagră de murdărie şi arată de zbârcituri, îşi drese glasul şi după un efort mare, scârţâi:

– Ce cataclism?

Când caravana porni iar la drum, ea se îmbogăţise cu un nou-născut, o capră şi o desagă plină cu brânză uscată.

Pe drum, micul Victor-Pierre, înfăşat într-o pânză veche pentru strecuratul brânzei şi un pătrat de dimie albă din lână, ţesută în casă, trecea pe rând prin braţele celor trei bărbaţi şi ai lui Blanche. Tânăra mamă nu avea drept să şi-l recapete decât în timpul popasurilor. Trebuia să-şi cruţe cât mai mult puterile, fiindcă avea lapte puţin şi-şi hrănea copilul în parte cu capra.

În cele din urmă, atinseră pasul cel mai înalt de unde începu coborâşul spre valea Ardèche. Pe costişele Cévenilor se întindeau culturi de pomi fructiferi şi viţă de vie. Numeroase loturi fuseseră jefuite. Familiile de ţărani se adunaseră la un loc pentru a-şi apăra gospodăriile care le mai rămăseseră. Câinii făceau o larmă cumplită de cum fugarii încercau să se apropie de vreo locuinţă. Bărbaţi înarmaţi cu furci şi coase le aţineau calea şi le făceau semn să-şi vadă de drum. O dată, totuşi, un ţăran se înduioşă la vederea pruncului, fiindcă şi nevasta lui născuse de curând. Le luă pe cele două femei în casă, iar pe bărbaţi îi lăsă afară sub paza a doi argaţi înarmaţi cu furci. Îi dădu tinerei mame să mănânce, o îmbrăcă şi pe ea şi pe Blanche, le dărui câteva haine purtate bărbaţilor şi îi lăsă să plece, urându-le noroc.

A doua zi, grupul ajunse pe malurile Rhonului şi îl traversă pe o pasarelă veche pe jumătate părăginită, după ce întâlnise în cale trei poduri păzite de oameni înarmaţi.

Abia după alte trei zile, la capătul unui drum care se prelungise până în miezul zilei, fugarii zăriră înaintea lor târgul Vaux.

François îşi opri grupul şi o luă singur înainte. Aşezarea scăpase de foc dar vederea ogoarelor înţelenite, a recoltelor irosite îi strânsese inima tânărului. Holera făcuse şi aici ravagii.

Auzi de departe cotcodăcitul găinilor ouătoare. Prima gospodărie din sat era cea a familiei Bonnet. Îşi iţea acoperişul trandafiriu pe deasupra măslinilor cenuşii. Când François se apropie, dădu cu ochii de bătătura pustie şi de obloanele închise. Atunci începu să fugă spre casa a cărei imagine o păstra în minte de la plecarea din Paris, spre refugiul dorit şi căutat de atât de departe. Tăie drumul peste ţarini, urmând cărări cu fiecare piatră cunoscută. Piciorul, obişnuit, ocolea aceleaşi gropi, aceleaşi muşuroaie. Gâfâia de groază. Era pentru prima oară, din seara catastrofei, că îşi pierduse sângele rece. Recunoştea în drum parfumul cimbrului încălzit de pe taluzurile îndreptate spre soare, zumzetul stupilor dincolo de zidul livezii. Grâul fusese strâns, dar boabele de soia se risipeau pe câmp, iar ultimii ciorchini de vie ajunseseră să putrezească pe vrej. Începu să alerge şi mai repede şi se opri brusc la o cotitură ştiută a drumului, mai făcu trei paşi, descoperi ferma din piatră galbenă între doi chiparoşi, dintre care cel mai înalt îşi răsucise vârful de bătrâneţe. Un firicel de fum se ridica din coşul casei.

Îi mai rămăseseră doar câţiva paşi de făcut, dar nu mai îndrăznea să se apropie. Leu, câinele ciobănesc, se sugruma de bucurie încercând să sară peste grilaj. François tremura.

O femeie îmbrăcată în negru apăru în prag, în capul celor trei trepte putregăite. Lătrăturile câinelui o scoseseră de la treburile ei, dându-i vestea la care nu mai îndrăznea să nădăjduiască. Văzu rezemat de dudul bătrân, la cotul drumului, un vagabond îmbrăcat într-un pantalon zdrenţuit. Torsul lui gol era de o slăbiciune înspăimântătoare. O barbă lungă şi murdară îi acoperea gâtul. Lacrimile i se rostogoleau pe obraji. I se înmuiaseră picioarele. Ar fi vrut să-i spună ceva, dar nu era în stare. Îşi deschise doar braţele. Băiatul se avântă, împinse poarta cu o lovitură de picior şi închise ochii, în timp ce ea îl strângea la piept. Glasul lui François îşi redobândi inflexiunile dragostei curate, ale dragostei de copil, pentru a murmura: „Mămico, mămica mea!“

Tatăl lui François murise, precum şi cei doi părinţi ai lui Blanche. Dar tinerii nu aveau răgaz să dea frâu liber durerii. Viaţa, ameninţată din toate părţile, trebuia apărată şi continuată. Holera decimase trei sferturi din populaţia satului, lăsând în viaţă aproape numai femei. Recoltele, în cea mai mare parte, se pierduseră din lipsa mâinii de lucru. Seceta uscase fructele în pomi.

Bande de răufăcători, venite de prin oraşe, cutreierau satele, îi ucideau pe ţărani şi le mâncau pe loc proviziile.

François hotărî, înainte de toate, să-şi fortifice gospodăria părintească. Cu ajutorul lui Pierrot şi al lui Narcisse ridică şi dublă în grosime zidul care împrejmuia ograda.

Cei trei bărbaţi cărară în bătătură tot ce se mai putea salva din recolta fermei Deschamps şi a celor învecinate, pustiite de flagel. Hambarele erau aproape pline. Munceau sub un soare necruţător. La sfârşitul lui octombrie, era mai cald ca în august. Vara părea să aibă de gând să se prelungească la infinit.

Într-o după-amiază, François era ocupat să întoarcă grâul pe aria fermei.

Un vârtej de vânt, venind dinspre sud, smulse trei frunze din dud, mângâie faţa lui François, se răsuci pe arie, se jucă cu coada catârului şi sări peste acoperiş.

François înălţă capul. Vânticelul ăsta aducea miros de pământ reavăn.

La orizont, un nor negru, tivit cu foc, un nor de o grosime neobişnuită, se ivi dinspre munţi.

Tânărul trase un chiot de bucurie şi o strigă pe mama lui. Cu ajutorul acestei ţărănci viguroase, adună snopii, mătură aria şi puse totul la adăpost.

Norul invadase jumătate din cer. Albastrul celeilalte jumătăţi bătea în violet. O perdea de ploaie coborî panta muntelui şi străbătu valea. Copacii se îndoiau sub greutatea ei şi-şi lăsau smulse ultimele frunze moarte. François, cu braţele deschise, îşi oferise faţa cerului. Obrajii lui, ochii, fruntea, ca şi pământul secătuit, primiră primele picături mari cu aceeaşi bucurie. Le auzea plesnind pe frunzele uscate, împroşcând în jerbe olanele. Răpăiala lor se înteţi, se sudă într-un ropot imens care umplu valea, lumea şi creierele. O aromă puternică se ridică din pământul dornic de ploaie.

Narcisse, Pierrot şi soţia lui, care munceau la câmp îndrumaţi de Blanche, ajunseră acasă râzând, uzi leoarcă. Leu fugea ca un nebun prin bătătură, se rostogolea, se scălda, iar o rupea la fugă, hămăind de bucurie.

Doamna Durillot grăbi să-şi caute fiul, îl dezbrăcă şi îl oferi în braţe ploii binecuvântate. Apa îi intră pruncului în ochi şi începu să urle. Maică-sa îi săruta, râzând, trupuşorul şiroind de ploaie, îl frecă şi îl întoarse pe toate părţile sub duşul călduţ, apoi fugi să-l înfeşe în scutece uscate.

– Ca şi holera, ca şi focul, se stinge şi mânia Domnului, rosti François.

Ploaia se mai linişti puţin, dar continuă să cadă două zile şi două nopţi. Nu se mai săturau s-o asculte, s-o vadă şiroind pe ziduri, în pâraie, umplând bălţile, umflând torentul învecinat. Pământul fumega, iarba se înălţa, arborii cântau. Verdele renăştea.

A treia zi, ploaia puternică fără fulgere se opri, soarele se arătă, dar arşiţa lui îşi pierduse puterea distrugătoare. Oamenii regăsiră în el prietenul dintotdeauna.

François convocă toţi capii familiilor din sat sau cel puţin pe aceia care mai rămăseseră în viaţă. Pe seară se adunară vreo douăzeci în bucătăria mare a fermei. Câteva lămpi cu ulei, având ciocuri ascuţite, atârnau din plafon, jucând pe grinzi cercuri galbene şi decupând profile într-o lumină aurie.

Familia Deschamps era stimată şi respectată. Oamenii îl ascultară cu atenţie pe ultimul descendent al numelui, expunându-şi ideile de organizare a satului.

Le spunea că trebuie să-şi adune la un loc mijloacele de muncă şi apărare, să-şi împartă recoltele şi să repartizeze sămânţa şi mâna de lucru. Tinerii, bărbaţii care supravieţuiseră, trebuiau să-i ajute pe bătrâni şi pe femeile singure. Nu trebuia semănat indiferent ce, indiferent unde, ci să păstreze pământul cel mai bun pentru recoltele cele mai de trebuinţă. Toată lumea trebuia să pună mâna pe furcă, pe sabie sau pe secure. Trebuia chiar să înveţe repede să confecţioneze şi să mânuiască arcuri pentru a avea o armă care să bată la distanţă. În timpul zilei, o femeie trebuia să stea de pază neîncetat în clopotniţă pentru a da alarma în caz că se apropia vreun grup suspect. Noaptea, paznici bărbaţi urmau să apere căile de acces spre vatra satului.

Toată lumea îi aproba sugestiile şi François fu numit căpetenia satului. Îşi alese trei consilieri dintre cei mai înţelepţi ţărani de prin partea locului. Aşezarea începu să se organizeze pentru iarnă.

François se însură cu Blanche înainte de Crăciun. Ordonă tuturor bărbaţilor văduvi sau celibatari să-şi caute o femeie şi-i sfătui să facă repede copii. Era nevoie de braţe pentru a pune pe picioare pământul părăsit.

În sat, veştile din lumea largă erau aduse de călători.

Cam peste tot se organizaseră grupuri asemănătoare celui din Vaux, cu mai mult sau mai puţin succes. Bandele înarmate erau împrăştiate. Altele îşi continuau stricăciunile. Una dintre ele devastă valea inferioară a Aygues-ului şi urca încet spre Vaux.

În faţa acestui pericol, François dădu de ştire aşezărilor învecinate. La propunerea lui se stabili un plan comun de apărare. Într-o noapte, se aprinse un foc pe vârful unui munte, apoi altul şi altul. Răufăcătorii, încercuiţi în fundul văii de trupe venite din toate părţile, sfârşiră prin a fi măcelăriţi.

În ziua următoare, căpeteniile reunite ale satelor îl investiră pe François cu puteri depline asupra întregii văi.

PARTEA A PATRA

PATRIARHUL

„Eram păstor, aveam mai mult de
o mie de oi“.

Maurice de Guérin

Trecură ani lungi. Blanche îi dăruise lui François şaptesprezece copii.

Ajunsese o bătrânică încântătoare. Iarna la clacă, pe când în vatră ardea mocnit focul din vreascuri de măslin, ea le cânta cu o voce rămasă limpede băieţilor şi fetelor cântece din tinereţea ei. Ascultau în penumbră cu gurile căscate melodiile misterioase, pline de cuvinte al căror sens nu-l pricepeau: „Avionul meu roşu“, „În sfârşit am o maşină“ sau „Hai să luăm metroul împreună“.

Se stinsese din viaţă la o vârstă foarte înaintată. Ajunsese bătrână tare. Se chircise. Nu mai putea face nimic. Dar nu uitase să zâmbească.

La o sută douăzeci şi nouă de ani, François îşi înlocui cea de a şaptea nevastă cu o fetişcană de optsprezece ani, care, la cinci luni după nuntă, îmbrăcă plină de mândrie rochia roşie de femeie gravidă.

Autoritatea patriarhului se întindea acum asupra întregului ţinut mărginit la vest şi nord de Rhon, la est de Alpi şi de Mediterana la sud. Una dintre legile de bază ale statului nou creat instituţionaliza poligamia. Holera, incendiile şi foametea lăsaseră prea puţini supravieţuitori. Printre cei scăpaţi cu viaţă reveneau patru femei la un bărbat. Aceeaşi proporţie se menţinuse şi la naşterile care urmară cataclismului. Natura, pentru a repopula pământul, sporise dulcele teren de cultură. Prevăzuse ea că de sământă nu va duce lipsă.

Pentru a-i determina pe oameni care ca şi el cunoscuseră regulile de altădată să accepte noua lege, François se adresă mai întâi femeilor din valea lui. Le adună pe toate în seara de Sfântul Ion, care urmă marelui incendiu, în câmpia de la Aygues, în apropierea ruinelor localităţii Nyons. Focurile aprinse de Sfântul Ion îşi înălţau din cele patru colţuri ale nopţii meşajul de speranţă spre cerul ciuruit de stele. Primăvara umfla bluzele.

În picioare, pe o şaretă, cu faţa iluminată de un foc învecinat, François ghicea în umbră ochii arzători ai sutelor de feţe întoarse spre el. Îşi ridică braţele, făcu să amuţească şuşotelile şi prezentă situaţia:

– Voi sunteţi numeroase. Noi suntem o raritate. Voi sunteţi ca un ogor cu pământ roditor care aşteaptă să fie lucrat. Trebuie ca fiecare parcelă a acestui pământ bun să aibă parte de brăzdarul plugului. Voi nu aveţi dreptul să rămâneţi necultivate. Noi nu avem dreptul să o neglijăm nici pe cea mai puţin arătoasă dintre voi. Avem nevoie de braţe de muncă. Soarta ţării noastre depinde de hotărârea pe care o vom lua împreună în seara aceasta, voi şi eu. Fiecare femeie, care poate avea copii, trebuie să fie pusă în posibilitatea de a-şi îndeplini misiunea faţă de rasa umană şi de lumea vie...

Femeile ceva mai coapte îl aclamară primele şi de asemeni cele zbanghii, cele slăbănoage şi cele dezmoştenite de soartă. Noaptea complice le permitea să strige de bucurie, fără să roşească în faţa vecinelor. Le urmară fetele tinere, chiar şi cochetele care aveau deja un curtezan. Acestea nu erau atât mânate de dorinţi nemărturisite, cât de simţul datoriei pe care autoritatea masculină a tânărului şef o trezise în ele. Femeile cărora cataclismul le lăsase bărbatul în viaţă nu îndrăzneau să protesteze împotriva partajului ce le era impus. Reprezentau o minoritate.

Când obţinu consimţământul femeilor, François îşi impuse voinţa bărbaţilor. De altfel lor le convenea să primească –pe de o parte – noi braţe de muncă şi – pe de altă parte – o oarecare variaţie pentru nopţile ce aveau să vină. Calităţile lor virile se dezvoltară. Cei mai molâi se văzură nevoiţi să-şi fortifice caracterul pentru ca pacea să domnească între femeile lor.

Fiecare sat din vale îi trimise lui François pe cea mai frumoasă fată, implorându-l s-o accepte printre femeile lui. El alese patru dintre ele cu carnea tare şi privirea limpede şi, pentru a da exemplu, mai luă şi una mustăcioasă şi una şchioapă.

Blanche cea mult iubită, care purta de pe acum fructul nunţii, le instală chiar ea pe noile venite în casă. Dacă a fost geloasă, oricum n-a arătat-o niciodată. Ştia ea bine că dintre toate şapte ea rămânea prima. Ca om al ordinei ce era, tânărul şef stabili o zi pe săptămână pentru fiecare dintre femeile lui. Duminica era rezervată lui Blanche. Mustăcioasa se rădea vinerea seara.

Droaia de copii care începu curând să alerge prin ferma mare făcu de altfel să dispară orice urmă de melancolie sau iritare. Această viaţă debordantă nu lăsa loc în inimi decât pentru voie bună şi dragoste.

Noile generaţii acceptaseră poligamia ca pe ceva natural. Acest mic colţ de lume, cuprins între marele fluviu, munţi şi mare, se repopula într-o cadenţă rapidă. De la a treia lună a sarcinii, femeile purtau rochii roşii, simbol, în acelaşi timp, al fericirii şi suferinţelor lor, care meritau toată consideraţia şi afecţiunea mulţimii.

Curând satele se suprapopulară.

François decretă: „E timpul ca vitejii să plece. Mergeţi şi cuceriţi pământul, pădurile, câmpiile şi deşertul de cenuşă. Pământul e pustiu. Mergeţi de vă construiţi casele în locurile depopulate, mergeţi şi întemeiaţi alte sate!".

Caravane de băieţi şi fete aspre plecară cântând. Desţeleniră, defrişară, populară noi văi, noi provincii, se luptară cu sălbaticii pădurilor din Auvergne şi ai deşerturilor de pe Loara, se răspândeau în toată Franţa, în Europa şi Africa, impunând peste tot unde ajungeau înţeleptele legi ale şefului François. Două dintre legile cele mai importante erau cea care interzicea oricărui om să posede mai mult pământ decât ar fi putut să-i dea ocol cu piciorul de la răsăritul soarelui la asfinţit, în cea mai lungă zi de vară, şi cea care interzicea să locuiască mai mult de cinci sute de familii în aceeaşi aşezare. Nimic nu se vindea în această lume nouă care nu cunoştea sensul cuvântului „negustor" . Fiecare familie ţesea şi torcea inul, cânepa, lâna, tăbăcea pieile, cioplea lemnul şi piatra după propriile trebuinţe. Uneltele de gospodărie erau repartizate de căpeteniile satului. Nu mai erau de fier sau de oţel, ci din bronz. După cataclism, fierul devenise friabil. Încălzit la roşu se fărâma în pulbere sub ciocan.

Chiar de la începutul domniei sale, François porunci să se distrugă alambicurile şi să fie spânzuraţi cei care încercau să le ascundă. Fiecare familie cultiva puţină viţă de vie şi punea strugurii la fermentat. Dar vinul era băut cu moderaţie. Umanitatea înlocuise cultul vinului gros şi roşu cu cel al apei. Bătrânii, care văzuseră pierind oamenii în jurul lor din lipsa apei, transmiseseră copiilor lor respectul şi dragostea faţă de acest element pur al naturii.

François restabili o religie bazată pe dragostea de Dumnezeu, de familie, de adevăr şi pe respect al aproapelui. El era, în acelaşi timp, şi şeful spiritual, vremelnic, transmiţând dubla sa autoritate căpeteniilor din lungul văii, de prin sate şi gospodării. Supraveghea cu dârzenie dezvoltarea civilizaţiei celei noi şi reprima fără milă orice atentat împotriva blândeţei moravurilor.

Cataclismul lăsase amintirea cumplită, transmisă prin tradiţia orală, a potopului de foc şi a răului necruţător, expresie a mâniei divine îndreptate împotriva trufiei omeneşti. Ceea ce mai rămăsese din ruine dispărea cu încetul, sub acţiunea lentă a vântului, gerului, seminţelor şi a mâinii omului, care alegea de prin ele materiale pentru ridicarea caselor din satele însorite.

François se întâlnea o dată pe an cu ceilalţi şefi de provincii pentru a compara rezultatele recoltelor, a stabili intervenţiile necesare şi a fixa data bâlciurilor. Vârsta lui, înţelepciunea, prestigiul de unic supravieţuitor al lumii dispărute îi confereau faţă de alţi şefi un incontestabil ascendent.

Una dintre primele măsuri pe care o impusese consta în distrugerea cărţilor. Organizase echipe de oameni care scotoceau printre ruine cât era anul de lung. Cărţile găsite în douăsprezece luni erau arse solemn în seara ultimei zile de primăvară în piaţa satelor. La lumina flăcărilor, căpeteniile le explicau tinerilor adunaţi că era astfel ars însuşi spiritul răului.

Pentru a-i învăţa totuşi pe oameni să scrie, François mai păstrase câteva cărţi de poezie.

„Acestea sunt – spunea el – cărţi care prezentau un pericol doar pentru autorii lor“ .

Arta scrisului era rezervată clasei privilegiate, a şefilor de sate. Scrisul permitea speculaţii intelectuale, dezvoltarea raţionamentelor, avântul teoriilor, multiplicarea erorilor. François ţinea ca poporul lui să rămână preocupat de realităţi solide. Pentru evaluarea recoltelor, pentru numărarea copiilor şi a vitelor, ţăranul nu avea nevoie să pună unele sub altele numere cu mai mult de trei cifre.

Căpetenia satului era în acelaşi timp preot, judecător şi conducător de oaste. Funcţia nu se transmitea ereditar. În fiecare an, după strânsul recoltei, băieţii din fiecare aşezare se întreceau în încercări grele, prin care îşi puneau în valoare calităţile minţii, inimii şi trupului lor.

Rezultatele acestor întreceri şi traiul de fiecare zi al oamenilor făceau cu putinţă cunoaşterea celor mai buni dintre ei.

Când venea vremea, adunarea capilor de familii îi recomanda. Se iniţia un concurs suprem, dacă era necesar, pentru băieţii ale căror merite păreau egale. Şeful văii, uneori chiar patriarhul în persoană interveneau pentru a impune o probă subtilă menită să aleagă aurul cel mai curat dintre aliajele fine.

Căpetenia satului lua băiatul pe lângă sine, îl învăţa cu încetul datoriile şi responsabilităţile puterii, istoria satului, îi transmitea experienţa sa şi a înaintaşilor, iar apoi, la cincizeci de ani, îi ceda locul, rămânând pe lângă el în chip de consilier.

Fiecare târg era astfel condus de un om în puterea vârstei, asistat de unul cu experienţă. Şi toată activitatea lor era concentrată spre pregătirea tânărului care avea să le urmeze la cârmă într-o zi.

Şefii văilor erau aleşi după aceleaşi criterii dintre căpeteniile satelor. Până şi François îşi alesese succesorul.

În afara marii lui înţelepciuni, a vieţii îndelungate şi senine dăruite de Dumnezeu, patriarhul îşi meritase respectul şi datorită fapului că printre cei o sută douăzeci şi opt de copii născuţi de nevestele lui era numai o singură fată. Şi ea venise când bătrânul depăşise suta de ani. În această miraculoasă abundenţă de masculi, ţăranii simpli vedeau bunăvoinţa cerului pogorâtă asupra unei rase de stăpâni şi erau bucuroşi.

François îşi educă fiii cu dragoste şi asprime. Pe măsură ce creşteau, le ridica înainte piedici care-i obligau să se fortifice pentru a le învinge.

La vârsta bărbăţiei, când îi considera în stare să se apere şi să cucerească, îi scotea afară din casa părintească, spunându-le: „Lumea e mare. Curajul să vă fie pe potriva ei!“

Pe unica lui fiică, comoara lui, o botezase Blanche, în amintirea primei lui neveste, iubite cu atâta gingăşie. Crescută de mama ei, răsfăţată de toate celelalte femei din casă, adorată şi bumbăcită de o liotă de fraţi de toate vârstele, crescuse în înţelepciune, în zburdălnicii şi în frumuseţe până la cei douăzeci de ani ai săi pe care toată lumea se pregătea să-i serbeze.

Ziua aniversării coincidea cu cea a nunţii. Tatăl ei o mărita cu bărbatul pe care-l alesese ca succesor. Avea treizeci de ani şi-l chema Paul. Prin vinele lui curgea sângele breton al lui Narcisse, camaradul epopeei patriarhului. Acesta din urmă îl remarcase pentru curajul, generozitatea şi inteligenţa sa cu ocazia unui concurs dintre cei mai buni adolescenţi din mai multe sate. Avea pe atunci cincisprezece ani.

Bătrânul îl luase în preajma lui şi îi dăduse treptat anumite responsabilităţi, încredinţându-i tainele de temut ale trecutului. Fără ca nimeni să ştie ceva, de câţiva ani se trăsese deoparte, lăsându-şi succesorul să ia singur deciziile cele mai importante. Simţea că se apropie de sfârşitul misiunii sale, că Dumnezeu îi va retrage această tinereţe atât de îndelungată întru fericirea poporului său. Se simţea istovit când se lăsa înserarea şi uneori îşi surprindea mâinile tremurând.

Bărbatului pe care-l formase avea să-i transmită mâine toate îndatoririle, toată puterea sa şi, în acelaşi timp, mâna fiicei lui.

Toate văile munţilor se pregăteau de sărbătoare. Vaux era gătit festiv. Ghirlande de verdeaţă şi de flori transformaseră străzile în tavane mişcătoare printre deschiderile cărora se legăna cerul. Fiecare familie îşi invitase veri îndepărtaţi. Din colţurile cele mai uitate ale ţării, veneau delegaţii să-şi prezinte urările de fericire soţilor, împreună cu asigurări de credinţă faţă de noul şef. Casele se umpluseră până la pod. Faetoane, căruţe grele erau oprite prin toate curţile, prin arii, livezi, lungindu-se într-un şir interminabil pe cele patru drumuri care duceau spre târguşor. Paturile nu mai ajungeau. Oaspeţii se culcau în paie sau pe iarbă.

Găini, iepuri, raţe, gâşte, curcani, miei avură de îndurat asaltul cuţitelor de bucătărie. Carnea se frigea pe jăratec sau se cocea înăbuşit în pământ, sucurile curgeau şiroaie, fumul invada uliţele, învârtejindu-se deasupra acoperişurilor.

* * *

Ziua se apropia de sfârşit. În piaţa satului, se ridica un tei mare şi bătrân, încă de pe vremea când François era copil. Coroana lui depăşea acoperişul caselor. La rădăcina teiului se adăpostea o fântână cu ghizd de piatră. Un fir de apă cădea în jgheabul lung unde veneau să se adape vitele din sat când se întorceau de la păşune.

Lângă fântână, sub teiul cel rotat, pe o bancă acoperită cu o blană de oaie, se aşezase patriarhul alături de Paul, cu părul de aur. Primeau ultimele delegaţii, cele venite de departe şi care sosiseră târziu. Paul asculta şi nu spunea nimic. Abia de a doua zi avea să-şi intre în drepturi. Era îmbrăcat într-un pantalon scurt din piele şi o tunică de lână roşie fără mâneci. Braţele lui goale aveau aceeaşi culoare caldă ca şi pielea care-i acoperea coapsele. Când se mişca, muşchii îi jucau ca valurile adormite pe o mare calmă.

Barba şi pletele buclate răspândeau o lumină aurie în jurul chipului său. Ochii albaştri se uitau cu sinceritate la cei care-l priveau.

Patriarhul purta un pantalon de in şi o cămaşă din lână albă, fină, strânsă pe mijloc cu un brâu din piele împletită.

Cu spatele drept, asculta cuvintele simple ale ţăranilor:

– Părinte, venim din Die-sur-la-Drôme. Îţi aducem plăcintă şi brânză de la oile noastre. Oamenii din sat te înştiinţează că recoltele sunt bune şi te iubesc.

– Părinte, venim din Hyères sur Mer. Îţi aducem sare fină şi peşte uscat. Oamenii din sat te înştiinţează că pescuitul merge bine şi că te iubesc.

– Părinte, venim din Rives, de lângă Isère. Îţi aducem foi de hârtie. Cea mai uşoară, cea mai rezistentă şi cea mai albă din câte au fabricat anul acesta oamenii de prin partea locului. Toţi îţi transmit că sunt fericiţi şi că te iubesc...

Şeful răspundea, punea întrebări, dădea sfaturi şi ordine. Barba îi era răspândită pe piept, albă ca neaua de pe cele mai înalte creste ale munţilor. Părul lui – ca margaretele şi crinii. Ochii îi străluceau de lumina înţelepciunii şi bunătăţii. Cei care se apropiau de el şi-i primeau cuvintele şi privirea se retrăgeau vibrând de dragoste.

Ziua era pe sfârşite. Soarele asfinţea departe în ceţurile Rhonului. Rândunelele căutau în zbor razant insectele nopţii trezite la viaţă şi, ţiuind scurt şi victorios, se înălţau ca săgeţile în azur, cu reflexe trandafirii pe aripi.

În piaţă, mulţimea se rărise. Prin case, oamenii se aşezau în jurul meselor aburinde. Patriarhul îşi întrerupse audienţele. Avea de gând să le reia a doua zi dimineaţa.

Dar un zgomot mare, un zgomot de galop puternic se auzi dinspre drumul care dădea în vale. Cine oare să vină cu atâta grabă? Din faţa copitelor calului, pe uliţele înguste, femeile se trăgeau de-o parte strângându-şi fustele, copiii o rupeau la fugă. Calul de povară era mare, sur, acoperit de spume şi fumegând. Îl călărea un ţăran tânăr care-i dădea pinteni şi-l zorea să alerge mai repede. Călăreţul se opri în mijlocul pieţii, sări din şa şi veni în fugă spre banca patriarhului. Părul îi era răvăşit. Faţa lui purta semnele unei spaime de nedescris. Căzu în genunchi şi îşi împreună mâinile:

– Părinte, părinte..., articulă el.

Dar nu mai putut continua. Îşi duse o mână spre gâtul încleştat de spaimă, iar cu cealaltă îi arătă spre locurile de unde venise, gonit de o viziune înspăimântătoare şi se prăbuşi leşinat.

Mesenii îşi părăsiră farfuriile. Prin uşile lăsate vraişte răzbeau aromele mâncărurilor neatinse. Pe străzi se înghesuiau oameni speriaţi.

– Ce se întâmplă?

În piaţă, în jurul tânărului leşinat şi al patriarhului, cercul se strângea. Bătrânul îi spuse câteva cuvinte lui Paul. Acesta se aplecă, îl apucă pe tânărul plugar, îl săltă ca pe un fulg şi-l purtă în braţele lui puternice spre casa şefului. François se ridică, ceru printr-un semn să se facă tăcere. Îşi ridică amândouă braţele şi strigă: „Linişte!“ şi liniştea îngheţă piaţa, se întinse pe străzi, încremeni bărbaţii, femeile şi copiii pălmuiţi.

Atunci fiecare putu să audă ceea ce urechile patriarhului prinseseră din zbor peste hărmălaia mulţimii.

Era un bubuit surd, neregulat, gâfâit, venind dinspre apus. Nimeni dintre toţi cei adunaţi acolo nu mai auzise vreodată un asemenea zgomot care creştea, se apropia tot mai mult, ajungând la marginea satului. Parcă s-ar fi luat la harţă un câine turbat şi o pisică furioasă şi unul şi celălalt cât douăzeci de cai. Câinele hârâia printre dinţi, pisica stropşea şi pufnea.

Oamenii se făcură albi ca varul. Li se zbârlise părul pe tot trupul. Femeile îşi muşcau mâinile, mamele îşi adunau copiii lângă ele. Vacarmul creştea. Pământul se cutremura. Un monstru se ivi pe prima uliţă a satului. Cei care îl văzură din faţă căzură laţi în lungul zidurilor sau în genunchi, pieriţi de spaimă, nădăjduind doar în ajutorul Domnului.

Cei care abia îl întrezăriseră o rupseră la fugă unde văzură cu ochii. Nimic nu-i mai putea opri. Alţii, care îi zăriră gonind cu faţa schimonosită de groază, îşi simţiră sângele fugindu-le în picioare şi, fără să mai întrebe nimic, începură şi ei să alerge cu aceeaşi grabă. Bărbaţi, femei, copii, bătrâni, toţi cei care erau în stare să fugă, fugeau spre munte, se agăţau de buruieni, de tufişuri, de trunchiurile brazilor, grăbind spre creste.

În satul părăsit, fiara îşi continua drumul. La trecerea ei casele se cutremurau, găinile zburau speriate pe deasupra îngrăditurilor, caii izbeau din copite prin grajduri. Pământul fumega în urma ei. Măruntaiele-i înroşite scuipau flăcări în toate părţile.

Patriarhul nu făcu nimic să domolească panica. Rămăsese în picioare în mijlocul pieţii aşteptând. Maşina, pe şase roţi din bronz masiv, se opri înaintea lui, continuând să tresară şi să tremure în ritmul pistoanelor. În spatele cazanului de aramă, se învârteau roţi mari dinţate. Un nor de aburi se ridica dincolo de teiul centenar, ajungând din urmă lumina soarelui în asfinţit şi colorându-se în roşu în dreptul lui.

Un bărbat sări jos. Un uriaş. Torsul lui gol, şorţul de piele, faţa îi erau negre de unsoare şi cărbune.

Se îndreptă spre şef. Barba lui neagră era pârlită. Mirosea a sudoare şi a foc. Îşi puse un genunchi în pământ, îşi aplecă fruntea în semn de supunere, după care ridică spre bătrân o faţă mânjită de funingine, dar cu ochii strălucind trufaş.

– Părinte, rosti el, iată ce-ţi aduc. Astăzi nimeni nu ţi-a făcut un astfel de dar.

François îl privi fără mirare şi fără bucurie. Ochii îi erau ca de gheaţă.

– Te recunosc. Tu eşti Denis, potcovarul şef din Mont-Ventoux.

– Da, părinte.

– Ridică-te. Tu ai construit maşina asta?

– Eu, părinte. Am lucrat la ea pe ascuns zece ani de zile. Tovarăşii mei m-au ajutat să-i torn piesele, una câte una, fără să ştie la ce ar putea servi. Am montat-o eu singur într-o magazie bine închisă, unde am muncit noapte de noapte. Am dorit să-ţi fac o surpriză...

Noaptea se lăsase deasupra satului. În spatele muncitorului, maşinăria încinsă gâfâia. Era construită din grinzi mari de lemn, dintr-un cazan enorm din aramă, din roţi, pistoane şi alte piese din bronz. Vaporii împroşcaţi se roteau în jurul ei.

Barba patriarhului lucea blând în penumbră.

– Cum de ţi-a venit ideea să construieşti maşina asta? Ai luat-o din vreo carte? Credeam că nu ştii să citeşti.

– Nu, părinte, nu ştiu să citesc şi ideea nu mi-a venit din nici o carte, ci privind o cratiţă care fierbea pe foc. Apa clocotită sălta capacul. Am vrut să folosesc această forţă a apei. Am construit mai întâi un dispozitiv care învârtea roata de la roabă cu ajutorul unei curele late din piele. Pe urmă am vrut să fac ceva mai mare. Şi iată că i-am dat de rost. Părinte, după cum vezi, ţi-am adus ţie maşina. Tu eşti foarte bătrân şi foarte înţelept. Cu sfaturile tale sper s-o fac şi mai puternică şi mai utilă şi să construiesc altele care să-i ajute pe oameni, fraţii mei, să-şi scutească truda de fiecare zi...

Potcovarul îşi întinse mâinile înainte într-un gest de dăruire. Era mândru de a fi construit minunea aceea şi fericit să o poată oferi celui a cărui înţelepciune adusese fericirea tuturor. Inima îi era plină de dragoste şi bucurie.

Dar, dintr-o dată se trase înapoi. Glasul patriarhului tună în noapte mai puternic decât maşina, aruncându-i cuvinte mânioase:

–Smintitule! urlă bătrânul. Cataclismul care a fost pe punctul de a distruge omenirea să fi rămas chiar atât de departe încât un om la anii tăi să-i poată uita lecţia? Oare nu ştii, nu v-am spus tuturor că oamenii s-au prăpădit tocmai pentru că au dorit să-şi economisească efortul? Au fabricat mii şi mii şi mii de maşini care mai de care mai complicată. Fiecare dintre ele avea menirea să le înlocuiască o mişcare, un efort. Ele munceau, ele mergeau, ele priveau şi ascultau în locul lor. Oamenii nu mai ştiau să se folosească de mâinile lor. Nu mai ştiau să muncească, să vadă, să audă. În jurul oaselor, carnea lor se fleşcăise. În creierele lor, întreaga cunoaştere a lumii se reducea la conducerea acestor maşini, iar când ele s-au oprit, toate deodată prin voinţa Cerului, oamenii au ajuns ca nişte stridii smulse din scoică. Nu le mai rămăsese decât să moară...

– Părinte, părinte..., repeta bărbatul disperat.

– Taci! N-am să te las s-o iei din nou pe această cale a pierzaniei, cărându-ţi fraţii după tine! Maşina asta va fi distrusă. Dar, vai! va trebui distrusă şi mintea care a construit-o.

Pe potcovar îl cuprinse groaza, apoi furia puse stăpânire pe el. El nu voise să facă rău. Era nevinovat, fără pată şi convins că avusese dreptate când încercase să facă mai uşoare îndatoririle oamenilor. Nu le dorise răul. Bătrânul bătea câmpii. Începu să ţipe la el şi să-i spună că nu va permite nimănui să-i atingă capodopera. Sări în maşină şi puse mâna pe o bară de bronz. Focul din motor arunca reflexe sângerii în barba lui, îi lumina nările şi orbitele ochilor furioşi.

Încet, patriarhul se apropie de el. Îşi trăsese cuţitul de bronz de la brâu. Era hotărât să-şi salveze opera căreia îi închinase mai mult de o sută de ani din viaţă. Răul trebuia distrus din faşă.

Această hotărâre îi mobiliză tot ce mai însemna forţă în el. Se aplecă, apucă o piatră grea şi o aruncă. Ea îl lovi în faţă pe Denis.

Din nasul spart, din pielea frunţii despicate, sângele curgea lăcuindu-i obrajii şi barba în culoarea focului. Potcovarul urlă de durere, ridică bara cu amândouă mâinile şi o abătu asupra lui François care se ridicase în maşină. Metalul izbi capul alb, care trosni ca o nucă. Bătrânul se prăbuşi pe spate fără un strigăt, în noaptea care-l înghiţi.

Se iscă un vânt puternic. Bătea din fundul văii, mugind. Trânti uşile cu zgomot şi mână spre munte mirosul de fum al maşinii. Arborii porniră să geamă, iar apa torentului să clocotească. Un văl negru cuprinse cerul ştergând stelele. Pământul bubuia, munţii se cutremurau din rărunchi. Oamenii agăţaţi de trunchiurile copacilor clănţăneau din dinţi. Femeile plângeau, copiii zbierau. Torente de apă porniră să se prăvălească din cerul negru, rupând crengi, devastând ogoare. Râul umflat urla ca marea.

Denis sări jos din maşină. Se aplecă asupra trupului bătrânului. Ploaia îi curgea şiroaie pe umeri. Era zguduit de hohote, de remuşcări şi groază. Pipăia cu mâinile capul venerabil, frumosul cap alb. Simţea cu vârful degetelor bucăţile de os spart şi creierul amestecat cu păr, sângele mai lipicios ca ploaia. Se ridică, ar fi vrut să fugă departe de aceste locuri, martore ale paricidului, dar nu ştia unde. Făcu câţiva paşi. O ramură de tei îl strânse de gât. Noaptea se închidea în jurul lui ca un zid. Începu să urle şi se apropie de maşină. Ea trebuia să-l apere. Cu ea îşi va croi drum prin beznă, prin ziduri şi furtună.

Dar rămase ţintuit locului. Maşina se mişcase. Scuipa flăcări şi bubuia din toate articulaţiile. Pistoanele gâfâiau, roţile dinţate se învârteau şi scrâşneau. Masa enormă se îndrepta spre el, zdrobind noaptea, ploaia, noroiul şi pietrele. Se apropie, îl atinse, îl răsturnă făcându-l una cu pământul şi o apucă pe drumul care cobora spre râu. Drumul era din ce în ce mai abrupt. Maşina prinse viteză, sări peste taluzuri, rupse garduri, prăvălindu-se ca o avalanşă. La comenzi era un bărbat blond care o conducea spre prăpastie. El sări jos rostogolindu-se în iarbă şi noroi. Masa uriaşă de metal şi de foc se scufundă în apa învolburată. Cărbunii încinşi şuierară ca nişte şerpi. Torentul o cără, o rostogoli, o dislocă, o distruse, reducând-o în bucăţele împrăştiate peste tot, amestecate printre pietre şi malurile rupte, printre căpiţele de fân şi porcii înecaţi cu picioarele ieşind ţepene din apa neagră, în noaptea neagră.

Vântul se potoli. Ploaia cădea acum drept, liniştită şi domoală ca lacrimile. Paul, cu capul în piept, urca pe făgaşul săpat de monstrul prăbuşit. Inima îi era în doliu. Sosise prea târziu.

Îl cărase pe tânărul ţăran în casa şefului, casă pe care patriarhul o mărise pentru a-şi găzdui miniştrii, alături de femeile lor şi de plugari. Panica celorlalţi îl întârziase. Fusese nevoit să-i liniştească pe toţi, să-i oprească pe bărbaţi, femei şi pe copii să fugă, mai înainte de a se întoarce alături de François. Inima lui era plină de durere. Ajunsese prea târziu; ajunsese când bătrânul se prăbuşise din enorma maşină atât de asemănătoare cu cele descrise de către întemeietorul noii lumi. Sărise în interiorul monstrului. Încercase să-l sfărâme. Îl lovise, mişcase levierele şi volanele. Maşina se pusese în mişcare scuipând. Înşfăcase o bară care se afunda în măruntaiele de bronz. El fusese cel care condusese maşina la moarte.

* * *

Când soarele se ridică pe cerul limpede, oamenii reveniră din munte. În piaţa satului, dădură peste teiul doborât de furtună şi peste noul lor conducător îngenunchiat alături de trupul patriarhului.

Şeful cel blond se ridică şi porunci să se golească jgheabul de piatră. În coşciugul greu, culcară rămăşiţele pământeşti spălate de apa cerului. Douăzeci de ţărani îl ridicară pe umeri şi o porniră spre casa marelui bătrân mort. În urma lor, toţi oamenii din sat şi cei veniţi de departe îşi plângeau soarta de orfani.

Blanche, care veghease toată noaptea aşteptând întoarcerea tatălui şi a soţului ei, când auzi voci dădu fuga să deschidă porţile. Trecând pe lângă tufele de trandafiri, culese o floare şi şi-o prinse în păr.

Paris, 6 septembrie 1942

FORUM

„Place de la Concorde se transformă într-o vâlvătaie în care se carbonizau mii de maşini...

O mulţime înnebunită fugea pe străzi, urla, gonea spre nord să scape din infern. Nu mai exista respect, nu mai exista dragoste, nu mai exista familie. Fiecare fugea să-şi scape pielea. Negustorii îşi lăsaseră banii în sertare, mamele îşi părăsiseră pruncii în leagăn. Toţi cei care puteau să fugă, fugeau...”

ISBN 973-584-034-0

LEI 8823+177 T.L.
9000 TOTAL